Programmabegroting 2027-2030

Gemeente Oss

Aanbiedingsbrief

Beste leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de programmabegroting 2027-2030. De eerste begroting waarin we het coalitieakkoord 'Met elkaar, aan de slag' tot uitvoering brengen. Deze begroting volgt op onze bespreking van de Kaderbrief 2027-2030, waar u ook een inhoudelijke reactie op het coalitieakkoord heeft gegeven.
In deze programmabegroting geven we een eerste doorkijk uitwerking van onze ambities uit 'Met elkaar, aan de slag'. De speerpunten uit ons coalitieakkoord hebben we per programma uitgewerkt in activiteiten, met een indicatie wanneer we ermee aan de slag gaan.
We zetten gericht in op het realiseren en uitvoeren van onze ambities. Dit doen we door maximaal gebruik te maken van de beschikbare financiële ruimte. We hebben te maken met de realiteit van beperkte financiële middelen, krapte op de arbeidsmarkt en onzekerheden vanuit landelijke en mondiale ontwikkelingen. Onze insteek is én blijft om zo voortvarend mogelijk aan de slag te gaan, met realisatie en versnellen van onze ambities waar dat kan.

Focus op uitvoering
We hebben in deze begroting een belangrijk deel van onze ambities ook financieel vertaald. Het gaat om de posten waar we ook al in het coalitieakkoord van hebben aangegeven dat we hiervoor geld willen vrijmaken. Financieel gezien staat de begroting onder druk. Structureel is er nagenoeg geen ruimte en dit komt de komende jaren alleen maar meer onder druk te staan. Incidenteel hebben we daarentegen wel ruimte, deze zetten we gericht in voor onze ambities op de gebiedsontwikkelingen, de uitvoering hiervan en geven we een impuls aan Schadewijk. Ons doel is om ambities en projecten hiermee echt tot realisatie te laten komen.

Komende periode geven we uitvoering aan onze ambities met in deze begroting op de volgende onderdelen:

- **Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit:** Binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen werken we aan zoveel mogelijk passende en betaalbare huizen in een prettige, gezonde en sociale leefomgeving. Daarom vullen we de reserve Binnenstedelijke transformaties aan, zo kunnen we de komende periode investeren in onder andere Amsteleind, Euterpepark en de Schadewijk. Om Oss ook bij de groei van de stad bereikbaar te houden, hebben we grote ambities op het gebied van mobiliteit; we stellen hiervoor extra capaciteit beschikbaar.
- **Ongelijk investeren in Schadewijk voor gelijke kansen:** In Schadewijk komt alles samen. De gebiedsontwikkeling die we hier willen realiseren vraagt om extra geld voor projecten en investeringen, maar ook om extra capaciteit. We stellen hiervoor een extra bedrag beschikbaar om de komende jaren voortvarend aan de slag te kunnen.
- **Innovatieve maakstad Oss:** We bouwen aan de economie van morgen en we kiezen voor een economie waar de mens centraal staat. Al eerder hebben we u een investeringsvoorstel voor Pivot Park voorgelegd. Daarnaast blijven we werken aan bedrijventerreinen, het faciliteren van opgaven rondom energie, de haven en de lerende stad Oss. Voor een toekomstbestendige landbouw en voor Hoessenbosch (vrijetijdeconomie) maken we geld vrij. In het centrum geven we een impuls aan het Barbarapark en geven we een opwaardering aan het basketbalveld bij het Stadssportpark.
- **Passende voorzieningen en cruciale verenigingen voor een aantrekkelijke gemeente:** We blijven volop inzetten op de bouw van het theater en het zwembad. Ook zetten we in op duurzame en laagdrempelige ontmoeting dichtbij huis. We herijken het subsidiebeleid zodat de subsidies die we verstrekken bijdragen aan onze doelen.
- **Goede ondersteuning, transformatie en** kostenbewustzijn binnen het sociaal domein: Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is onze ambitie. Het perspectief op ontwikkeling via werk en onderwijs draagt bij aan welzijn, zelf- en samenredzaamheid. We hechten belang aan een solide sociale basis, het realiseren van de financiële opgave en de implementatie van de stevige lokale teams om nabij te zijn aan onze inwoners. We behouden de formatie van jongerenwerk en investeren in monitoring.

- **De energie- en klimaatopgave**: Netcongestie heeft onze hoogste prioriteit vanwege de randvoorwaardelijkheid die het heeft bij veel grote belangrijke ontwikkelingen. Klimaatrobuustheid is een uitganspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen. We werken vanuit de nationale doelstellingen in realistische stappen toe naar een gemeente die in 2050 energieneutraal, aardgasvrij en klimaatrobuust is. In 2027 maken we geld vrij voor de bakenbomen en stedelijke landschapsparken
- **Weerbaarheid en veiligheid:** Iedere inwoner moet zich veilig voelen in huis, op straat en in de eigen wijk. We verhogen de bijdrage aan Veilig Thuis en maken een aanpak voor de Weerbare samenleving.
- **Samenwerking en organisatie:** Om goed uitvoering te kunnen geven aan onze ambities, is een professionele en voldoende toegeruste organisatie een voorwaarde. We zetten nadrukkelijk in op participatie, de samenwerking met partners en we investeren in verdere digitalisering en informatiebeveiliging.

Evenwichtige begroting 2027
Financieel gezien presenteren we een meerjarig sluitende begroting in 2027 en ook het meerjarenperspectief in 2030 is nu sluitend. Voor 2027 hebben we ruimte voor incidentele posten nieuw beleid. Dit komt met name door een vrijval uit de reserve Opvang Vluchtelingen. We zetten deze ruimte gericht in voor de verbeteringen van de stad via een storting in de reserve Binnenstedelijke transformaties, een impuls voor de Schadewijk en een investering in de uitvoering van de Stadsagenda. Het overige deel gebruiken we voor de overige ambities uit het coalitieakkoord waarvoor we geld vrij wilde maken, zoals een toekomstbestendige landbouw, de Luciakerk en Hoessenbosch. De ruimte die in 2027 ontstaat door tijdelijke voordelen zetten we in voor andere incidentele impulsen.

Realistisch, voorspelbaar en wendbaar financieel beleid
Meerjarig staat de begroting onder druk en komt het ravijnjaar 2028 dichterbij. We hebben een groot deel van de maatregelen uit de strategische heroriëntatie al gerealiseerd. We zetten nadrukkelijk in op de realisatie van het restant van de maatregelen, maar dit vormt wel een risico. De bezuinigingen binnen jeugdhulp zijn daarin het meest risicovol. Daarnaast hebben we nog een aantal risico's die komend jaar begrotingsruimte gaan vragen, zoals de mogelijke structurele financiering van Veilig Thuis, uitvoering van plannen op het gebied van onderwijshuisvesting en de werkzaamheden in het kader van de Omgevingswet.

Aan de andere kant is er ook veel onzekerheid bij de inkomsten vanuit het Rijk, waardoor het lastig is om goed vooruit te kijken. We vinden nog steeds dat Oss recht heeft op voldoende compensatie voor de kosten van jeugdhulp.
Daarnaast vinden we dat we "recht" hebben op het laatste deel van de herverdeling van het gemeentefonds.

Als de inkomsten vanuit het Rijk op peil blijven, we onze maatregelen succesvol uitvoeren en risico's beperkt blijven, dan zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet. Blijven extra middelen uit of stijgen de kosten verder, bijvoorbeeld voor jeugdhulp, onderwijshuisvesting of wettelijke taken, dan zullen we echt keuzes moeten maken in het tempo en de omvang van onze ambities.

Voorbereid op de toekomst
Om voorbereid te zijn op tegenslagen en vanuit de wil om onze ambities te realiseren, gaan we komend jaar verder met een verkenning van de strategische heroriëntatie. De uitwerking van dit traject geven we graag vorm in samenwerking met de gemeenteraad. Met deze heroriëntatie willen we duidelijk in beeld hebben aan welke knoppen we kunnen draaien om ons geld uit te geven aan zaken die we het allerbelangrijkste vinden. We kijken ook nadrukkelijk naar de balans tussen ambities, geld en uitvoeringskracht in het ruimtelijke domein. Het binnenstedelijk ontwikkelen via de gebiedsontwikkelingen is nodig en één van onze topprioriteiten, maar vanwege de complexiteit zorgt het voor meer druk op uitvoeringskracht en financiële middelen. We brengen ambities en beschikbare middelen in beeld zodat we kunnen focussen op het realiseren van onze topprioriteiten, naast het uitvoeren van onze wettelijke taken.

Dit zal een traject worden richting de kadernota en programmabegroting 2028. We houden daarbij de actualiteiten in de gaten, monitoren de realisatie van de taakstellingen en sturen op het terugdringen van risico's. Wanneer de noodzaak hoger wordt, zullen we het traject opschalen. Wanneer dit niet nodig blijkt, zullen we nog steeds keuzemogelijkheden in beeld willen hebben wegens goed financieel beleid maar is de noodzaak minder.
We houden u nadrukkelijk op de hoogte en leggen tijdig keuzemogelijkheden en richtingen aan u voor. Zodat we samen het gesprek kunnen voeren over onze prioriteiten. Zo kunnen we samen tijdig bijsturen, vanuit een visie op wat nodig is voor Oss en financieel solide is op de lange termijn.

Graag gaan wij de komende weken met u het gesprek aan over deze programmabegroting 2027 – 2030 en gaan we aan de slag voor onze prachtige gemeente.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,	De burgemeester,
H. Reints	F. de Jonge

Inhoudsopgave

Leeswijzer 6

Financiën in één oogopslag 8

Kaders en uitgangspunten 19

Programma 1. Welzijn en zorg 21

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs 39

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur en gezondheid 55

Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit 76

Programma 5. Economie 104

Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte 120

Programma 7. Veilige omgeving 137

Programma 8. Bestuur en organisatie 152

Programma 9. Financieel beleid 180

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 191

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 215

Paragraaf financiering 222

Paragraaf verbonden partijen 229

Paragraaf grondbeleid 251

Paragraaf lokale heffingen 261

Paragraaf bedrijfsvoering 266

Paragraaf openbaarheid 270

Paragraaf Investeringsplan 273

1. Bezuinigingsmonitor 283

2. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte 289

3. Overzicht incidentele baten en lasten 293

4. Budgettair neutrale wijzigingen 307

5. Uitkomst septembercirculaire 2026 313

6. Financieel overzicht totale begroting 317

7. Financieel overzicht totale begroting volgens oude programmastructuur 322

8. Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden 327

9. Totaaloverzicht subsidies 330

Leeswijzer

Aanbiedingsbrief
In de aanbiedingsbrief geeft het college van burgemeester en wethouders de hoofdlijnen van deze programmabegroting weer.

Financiën programma's in één oogopslag
In dit onderdeel laten we in een figuur zien hoe onze uitgaven over de programma's verdeeld zijn.

Financiële positie
In dit hoofdstuk worden de financiële gegevens die bij de afzonderlijke programma's zijn opgenomen gebundeld. Zo wordt in één oogopslag inzichtelijk hoe de gemeente er financieel voor staat. Vervolgens wordt daar een korte toelichting op gegeven. Verder staan we stil bij het structurele begrotingssaldo en geven we aan welke financiële uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van de begroting.

Programma's
Per programma wordt beschreven wat de doelstellingen zijn en wat er wordt gedaan om deze te realiseren (onderdelen 1, 2 en 3).
We hebben per programmaonderdeel de speerpunten voortkomend uit het coalitieakkoord uitgewerkt. We geven per speerpunt op hoofdlijnen aan welke activiteiten we uitvoeren en welk jaar we dat gaan doen.
Daarna worden per programma het nieuw beleid en de autonome ontwikkelingen toegelicht. Tenslotte wordt een overzicht gegeven van de financiën en subsidies van het programma (onderdelen 4 en 5).
Na het vaststellen van de programmabegroting worden alle financiële ontwikkelingen binnen de programma's via een begrotingswijziging in de administratie verwerkt. Daarmee worden de budgetten in de administratie geactualiseerd.

Paragrafen
De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van de begroting. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in de begroting op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.
Verder hebben we een paragraaf investeringsplan toegevoegd, met een totaaloverzicht van de lopende investeringen, vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.
Daarnaast hebben we ervoor gekozen een paragraaf over het Integraal Voorzieningenbeleid vanaf deze programmabegroting niet meer op te stellen. De informatie over voorzieningenbeleid en de financiële ontwikkelingen die er spelen lichten we in de verschillende programma's toe.

Bijlage 1. Bezuinigingsmonitor
Bij de programmabegroting 2026-2029 zijn de ombuigingsvoorstellen vanuit de strategische heroriëntatie verwerkt in de begroting. We gaan de komende jaren 2 keer per jaar een bezuinigingsmonitor opstellen waarin we aangeven hoe de voortgang is van het realiseren van de bezuinigingen. We geven per maatregel aan hoe de voortgang is op tijd (T) en geld (G) via een stoplichtrapportage (groen/oranje/rood).

Bijlage 2. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte
De gemeente voert elk jaar een groot aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) voor de openbare ruimte. Het gaat dan om werkzaamheden aan bijvoorbeeld wegen, fietspaden, riolering en openbaar groen. In de voortgangsrapportage wordt inzicht gegeven in de stand van zaken van deze werkzaamheden.

Bijlage 3. Overzicht incidentele baten en lasten
In deze bijlage wordt een overzicht van de incidentele baten en lasten gegeven. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht. In het hoofdstuk over de financiële positie, aan het begin van de programmabegroting, voeren we deze toets uit.

Bijlage 4. Budgettair neutrale wijzigingen

In meerdere programma's zijn in de tabel bij onderdeel 6 budgettair neutrale wijzigingen opgenomen. Dit zijn wijzigingen die niet inhoudelijk van aard zijn en per saldo geen geld kosten. Soms gaat het over wijzigingen binnen één programma, in andere gevallen zijn de wijzigingen programma-overstijgend. Volgens de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten deze wijzigingen zichtbaar worden gemaakt en gerapporteerd.
Om dat op een overzichtelijke manier te doen hanteren we hiervoor de volgende werkwijze:
In de programma's waarbij budgettair neutrale wijzigingen voorkomen is steeds één totaalregel in de tabel bij onderdeel 6 opgenomen. In deze bijlage is een totaaloverzicht opgenomen, waarbij wijzigingen boven de € 100.000 worden toegelicht.

Bijlage 5. Uitkomsten septembercirculaire 2026

In deze bijlage is een uitgebreide toelichting op de uitkomsten van de septembercirculaire opgenomen. De afzonderlijke effecten zijn ook als wijzigingen bij de desbetreffende programma's opgenomen.

Bijlage 6, 7 en 8. Financieel overzicht bestaande begroting

In de programma's zijn de cijfers van het totale programma op hoofdlijnen weergegeven. Meer gedetailleerde cijfers zijn in bijlage 6 opgenomen volgens de nieuwe programmastructuur die we vanaf deze programmabegroting hanteren. Voor de jaarstukken van 2026 hanteren we deze nieuwe programmastructuur.
In bijlage 7 hebben we de indeling volgens de oude programmastructuur nog weergegeven.
In bijlage 8 geven we dezelfde begroting weer op basis van landelijk vastgestelde taakvelden.

Bijlage 9. Totaaloverzicht subsidies

In deze bijlage is een totaaloverzicht weergegeven van alle uitgaande subsidies. Daarnaast geven we een overzicht van de belangrijkste inkomende subsidies.

Financiën in één oogopslag

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per programma in beeld gebracht.

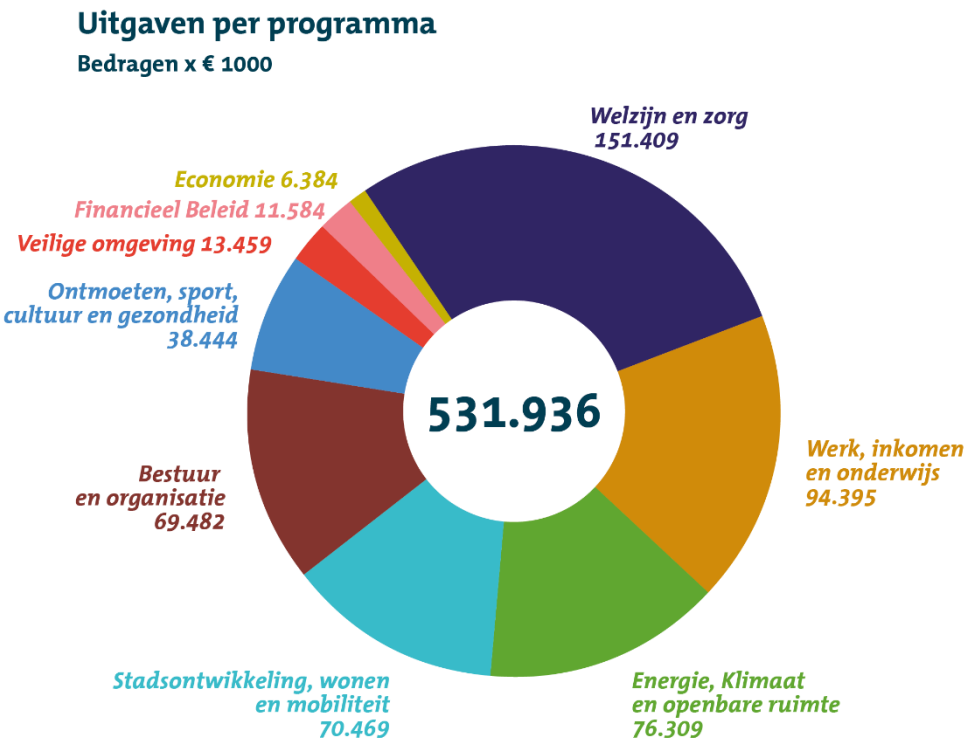

Financiële positie

Solide financieel beleid, realistisch en voorspelbaar

In de programmabegroting 2027-2030 concretiseren we het coalitieakkoord 'Met elkaar, aan de slag' en de kaderbrief 2027-2030.
Financieel gezien presenteren we een structureel sluitende begroting in 2027 en ook het meerjarenperspectief in 2030 is nu sluitend. Voor 2027 hebben we ruimte voor incidentele posten nieuw beleid. Dit komt met name door een vrijval uit de reserve Opvang Vluchtelingen. We zetten deze ruimte gericht in voor de verbeteringen van de stad via een storting in de reserve Binnenstedelijke transformaties, een impuls voor de Schadewijk en een investering in de uitvoering van de Stadsagenda. Het overige deel gebruiken we voor de overige ambities uit het coalitieakkoord waarvoor we geld vrij wilde maken, zoals een toekomstbestendige landbouw, de Luciakerk en Hoessenbosch. De ruimte die in 2027 ontstaat door tijdelijke voordelen zetten we in voor andere incidentele impulsen.

Meerjarig staat de begroting nog steeds onder druk en komt het ravijnjaar 2028 dichterbij. Het begrotingsjaar 2030 is nu sluitend. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere algemene uitkering (verwachte economische groei vanaf 2030) en anderzijds doordat we op dit moment er bewust voor kiezen om een aantal posten incidenteel te begroten in afwachting op ontwikkelingen.
We hebben een groot deel van de maatregelen uit de strategische heroriëntatie al gerealiseerd. We zetten nadrukkelijk in op de realisatie van het restant van de maatregelen, maar dit vormt wel een risico. De bezuinigingen binnen jeugdhulp zijn daarin het meest risicovol. Daarnaast hebben we nog een aantal risico’s die komend jaar begrotingsruimte gaan vragen, zoals de structurele financiering van Veilig Thuis, uitvoering van plannen op het gebied van onderwijshuisvesting en de werkzaamheden in het kader van de Omgevingswet. Aan de andere kant is er ook veel onzekerheid bij de inkomsten vanuit het Rijk, waardoor het lastig is om goed vooruit te kijken.

Als de inkomsten vanuit het Rijk op peil blijven, we onze maatregelen succesvol uitvoeren en risico’s beperkt blijven, dan zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet. Blijven extra middelen uit of stijgen de kosten verder, bijvoorbeeld voor jeugdhulp, onderwijshuisvesting of wettelijke taken, dan zullen we echt keuzes moeten maken in het tempo en de omvang van onze ambities.

Concreet realiseren we een structureel sluitende begroting voor het jaar 2027 en ook een sluitend meerjarig perspectief in het jaar 2030.

We beginnen dit hoofdstuk met een overzicht van het saldo van deze programmabegroting. Dit lichten we vervolgens kort toe. Verder staan we stil bij de incidentele baten en lasten en ons structurele begrotingssaldo.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestaand beleid					
Lasten	480.918	455.573	445.912	433.698	429.537
Baten	-456.585	-444.607	-436.711	-430.727	-431.448
Saldo	24.333	10.966	9.201	2.971	-1.911
Stortingen reserves	38.889	9.461	19.535	6.941	6.630
Onttrekkingen reserves	-60.487	-20.655	-23.710	-5.816	-5.363
Saldo mutaties reserves	-21.598	-11.194	-4.175	1.125	1.267
Totaal bestaand beleid	**2.735**	**-228**	**5.026**	**4.096**	**-644**
Nieuw beleid	1.317	2.879	986	845	844
Autonome ontwikkelingen	-5.943	-2.432	-2.153	-2.637	276
Septembercirculaire	-260	-581	-562	-623	-638
Saldo programmabegroting	**-2.150**	**-361**	**3.297**	**1.681**	**-161**
Inzet algemene reserve	0	0	-3.000	-1.600	0
Saldo programmabegroting	**-2.150**	**-361**	**297**	**81**	**-161**

Conclusies uit de tabel

Voor het jaar 2027 hebben we een voordelig saldo van € 361.000, meerjarig hebben we in het jaar 2030 een voordelig saldo van € 161.000.

We hebben in het jaar 2027 forse voordelen, met name door een extra onttrekking aan de reserve Opvang Vluchtelingen van € 12 miljoen. Aan de andere kant hebben we ook hoge incidentele kosten, zoals hiervoor toegelicht. Per saldo hebben we hogere incidentele kosten dan opbrengsten. Dit zorgt ervoor dat de begroting voor 2027 'structureel sluitend' is. Dit lichten we bij het onderdeel structureel saldo van de begroting verder toe.

Voor 2028 en 2029 zien we eigenlijk tekorten van respectievelijk € 3,3 miljoen en € 1,7 miljoen. We onttrekken hiervoor een bedrag aan de algemene reserve. Voor 2030 en verder hebben we een beperkt voordelig saldo.

De meerjarige financiële positie blijft echter onder druk staan. De inkomsten vanuit het Rijk zijn onzeker en er zijn nog steeds aanzienlijke risico's. Om voorbereid te zijn op mogelijke tegenvallers en tegelijkertijd onze ambities te kunnen realiseren, zetten we in het komende jaar de strategische heroriëntatie voort. Deze verkenning zal minder omvangrijk zijn dan die in 2025, maar moet wel inzicht geven in de mogelijkheden voor keuzes. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de balans tussen ambities, financiële middelen en uitvoeringskracht binnen het ruimtelijk domein.

Dit traject loopt door richting de Kadernota en Programmabegroting 2028. Daarbij volgen we de actuele ontwikkelingen nauwgezet, monitoren we de realisatie van de taakstellingen en sturen we op het beheersen van risico's. Als de omstandigheden daarom vragen, schalen we het traject op. Mocht dit niet nodig blijken, dan beschikken we nog steeds over inzicht in mogelijke keuzes en handelingsperspectieven, passend bij een zorgvuldig financieel beleid.

Start van de begroting

De start van de begroting begint met de financiële positie zoals deze in de kaderbrief 2027 is weergegeven. Hierin was de financiële positie als volgt:

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Programmabegroting 2026-2029	-2.229	-2.489	3.683	2.989	3.005
Eerste financiële tussenrapportage 2026	3.248	1.197	627	360	304
Meicirculaire 2026	1.716	1.063	715	747	-3.953
Financieel kader	**2.735**	**-229**	**5.025**	**4.096**	**-644**

Het beeld vanuit deze kaderbrief, mede op van basis van de meicirculaire 2026 de financiële positie onder druk blijft staan. Er is geen c.q. beperkte ruimte voor structureel nieuw beleid. Dit financiële kader is het vertrekpunt van deze programmabegroting. Vervolgens zijn er mutaties geweest op dit kader in de vorm van posten nieuw beleid, risicoposten, autonome ontwikkelingen en de septembercirculaire 2026. Deze lichten we afzonderlijk toe.

Financiële effecten programmabegroting 2027-2030

Nieuw beleid

In deze programmabegroting 2027-2030 zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord vertaald. In totaal nemen we nieuw beleid op ter hoogte van:

- 2026: € 1,3 miljoen;
- 2027: € 14,9 miljoen (minus € 12 miljoen vrijval reserve vluchtelingen)
- 2028: € 1 miljoen;
- 2029: € 0,8 miljoen;
- 2030: € 0,8 miljoen.

Onderstaand een samenvattend overzicht hiervan.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Pr	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	Behouden huidige formatie voor het Jongerenwerk in Oss	0	117	117	0	0
1	Aanvullende investeringen minder meerkosten Wmo en jeugd	550	0	0	0	0
1	Bijdrage Veilig Thuis	0	850	0	0	0
1	Ondersteuning zorgintensieve gezinnen	0	100	50	0	0
3	Onderzoekskosten verduurzaming Jan Cunen	200	0	0	0	0
3	Nieuwe investeringen in maatschappelijk vastgoed	0	0	26	51	51
3	Bijdrage omroep DTV Oss-Bernheze (Omroep Maasland)	0	80	0	0	0
3	Voorbereidingsbudget Sportpark Neervelden	0	50	0	0	0
3	Onttrekking uit reserve IVB	0	-50	0	0	0
3	Bijdrage Museum Jan Cunen	104	150	0	0	0
3	Clubondersteuning Sport Expertise Centrum	0	100	0	0	0
3	Bijdrage subsidiebeleid en -proces	0	100	0	0	0
4	Storting reserve Binnenstedelijke transformaties	0	5.000	0	0	0
4	Voorzetten samenwerking Zuidwateralliantie	0	25	0	0	0
4	Uitbreiding starterslening SVN	364	0	0	0	0

Pr	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
4	Evenementen/locatieprofielen	100	0	0	0	0
4	Fieldschool Archeologie	0	0	40	40	40
4	Investering programma Stadsontwikkeling	0	1.622	0	0	0
4	Uitvoeringscapaciteit Mobiliteit	0	330	330	330	330
4	Bijdrage Luciakerk	0	400	0	0	0
4	Versnelling gebiedsontwikkelingen	0	359	404	404	404
5	Onderzoeksbudget strategische aankoop Moleneind	420	80	0	0	0
5	Onttrekking uit reserve strategische aankopen	-420	-80	0	0	0
5	Inzet reserve energietransitie voor verduurzaming bedrijventerreinen	30	0	75	0	0
5	Onttrekking uit reserve energietransitie	-30	0	-75	0	0
5	Opwaardering basketbalveld Stadssportpark	0	200	0	0	0
5	Onttrekking uit investeringsfonds Stadshart	0	-200	0	0	
5	Impuls Barbarapark	0	75	0	0	0
5	Onttrekking uit investeringsfonds Stadshart	0	-75	0	0	0
5	Uitvoeringsagenda Landbouw 2027-2030	0	390	0	0	0
5	Recreatieve entree Hoessenbosch	0	252	19	19	19
6	Deelname RNOB stedelijke landschapsparken	0	240	0	0	0
6	Onttrekking uit reserve Groenfonds landelijk gebied	0	-240	0	0	0
6	Uitvoering warmtetransitie	0	436	0	0	0
6	Behoud van bakenbomen	0	250	0	0	0
6	Onttrekking uit reserve Groenfonds landelijk gebied	0	-250	0	0	0
6	Inzet CDOKE en reserve Energietransitie	0	0	0	0	0
6	Opwaardering fietspad Lithoijen - Lith	0	69	0	0	0
6	Onttrekking uit reserve Meekoppelkansen Dijkversterking	0	-69	0	0	0
6	Inzameling Oud papier	0	70	0	0	0
6	Onttrekking uit reserve Afvalstoffenheffing	0	-70	0	0	0
7	Weerbare Samenleving	0	185	0	0	0
8	Project Leegstand	0	162	0	0	0
8	Extra investering programma SamenSchadewijk	0	4.173	0	0	0
8	Vliegende kiep voor Team Ondersteuning	0	48	0	0	0
	Totaal nieuw beleid	**1.317**	**14.879**	**986**	**845**	**844**

We zetten voor de reserve Opvang Vluchtelingen in voor een bedrag van € 12 miljoen. Voor het afdekken van het begrotingstekort in 2028 en 2029 zetten we de algemene reserve in.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
posten nieuw beleid	1.317	14.879	986	845	844
vrijval reserve vluchtelingenopvang	0	-12.000	0	0	0
totaal nieuw beleid	**1.317**	**2.879**	**986**	**845**	**844**

Bij de programma’s verderop in deze programmabegroting lichten we het nieuwe beleid toe (onderdeel 4.1).

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn financiële afwijkingen op bestaande activiteiten. Bij de uitvoering van een activiteit kan in de loop van het jaar blijken dat meer geld nodig is om deze volledig uit te kunnen voeren. Aan de andere kant komt het ook voor dat activiteiten voor minder geld uitgevoerd kunnen worden dan oorspronkelijk gedacht was. De financiële afwijkingen kunnen dus zowel meevallers als tegenvallers zijn. Autonome ontwikkelingen zijn bijstellingen van budgetten op basis van bestaand beleid.

De autonome ontwikkelingen laten voor de eerste jaren forse voordelen zien. Vanaf 2030 is er een (relatief beperkt) structureel tekort van € 276.000. De saldo's zijn per jaar als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totaal autonome ontwikkelingen	-5.943	-2.432	-2.153	-2.637	276

Dit zijn de grootste voordelen met impact op het begrotingssaldo:
- Lagere kosten diverse Wmo onderdelen: € 600.000 structureel
- Hogere OZB opbrengsten en invordering: € 1.063.000 structureel
- Voordeel doorbelasting personele kosten: € 815.000 structureel

Dit zijn de grootste nadelen met impact op het begrotingssaldo:
- Stijging kosten jeugdhulp: € 1,3 miljoen structureel;
- Investeringen onderwijs: incidentele voordelen en uiteindelijk structureel nadeel € 964.000
- Hogere kosten ICT: € 182.000
- Lagere structurele opbrengsten burgerzaken € 176.000

Samengevat geven de autonome ontwikkelingen het volgende beeld:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Pr	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	Lagere kosten regionaal investeringsfonds beschermd wonen 2026	-975	0	0	0	0
1	Lagere onttrekking reserve beschermd wonen	975	0	0	0	0
1	Lagere kosten beschermd wonen regio	-3.200	0	0	0	0
1	Lagere onttrekking beschermd wonen	3.200	0	0	0	0
1	Lokale investeringsagenda beschermd wonen	-550	0	0	0	0
1	Lagere kosten Specialistische Ontmoetingsfunctie	-214	-125	0	0	0
1	Stijging kosten Jeugdhulp	0	1.290	1.290	1.290	1.290
1	Subsidie Zorgbuurthuis 't Hageltje 2027	0	345	0	0	0
1	uit WMO dagbesteding	0	-345	0	0	0
1	Actualiseren begroting en reserve opvang vluchtelingen	-410	-1.602	-1.266	-1.074	-1.074
1	Extra storting in reserve vluchtelingen	410	1.602	1.266	1.074	1.074
1	Lagere kosten Wmo hulp bij huishouden	-400	-200	-200	-200	-200
1	Lagere kosten Wmo individuele ondersteuning	-800	-500	-500	-500	-500
1	Hogere kosten Wmo dagbesteding	250	250	250	250	250
1	Hogere opbrengsten Wmo eigen bijdrage	-150	-150	-150	-150	-150
2	Investeringen huisvesting onderwijs	0	-35	-34	-1.870	964
2	Vrijval egalisatiereserve Wsw	-344	0	0	0	0
2	Hogere kosten bijzondere bijstand	281	360	360	360	360
3	Investeringen sportaccommodaties	0	-194	-383	-309	-380
3	Grond bij nieuwe Golfbad	421	0	0	0	0
3	Storting in de reserve Lievekamp	-2.723	-2.772	-1.999	0	0
3	Storting in reserve	2.723	2.772	1.999	0	0
3	Kosten WK korfbal en EK Goalball	145	99	0	0	0
3	Dekking uit bestaande budgetten	-145	-99	0	0	0
3	Brandverzekering gemeentelijke gebouwen	-327	-292	-284	-279	-279
4	Aankoop en verbouwing Benedictuslaan	20	142	262	260	260
4	dekking uit reserve en toekomstige huur	-20	-142	-262	-260	-260
4	Voorbereidingsbudget Euterpepark	270	0	0	0	0
4	Onttrekking reserve binnenstedelijke transformatie	-270	0	0	0	0
4	Realisatiestimulans	-1.290	-1.043	-1.494	-2.066	0
4	Storting in de algemene bedrijfsreserve	1.290	1.043	1.494	2.066	0
4	Hogere kosten Noordelijke ontsluitingsweg	0	1.303	0	0	0
4	Tijdelijke extra capaciteit Omgevingswet	0	1.106	1.090	0	0

Pr	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
4	Onttrekking uit reserve omgevingswet	0	-1.106	-1.090	0	0
6	Afkoopsom onderhoud N625	0	-12.500	0	0	0
6	Storting in de reserve onderhoud N625		12.500	0	0	0
6	Investeringen openbare ruimte Walkwartier Gebied 2	413	0	0	0	0
6	Onttrekking reserve Walkwartier	-413	0	0	0	0
8	Hogere kosten ICT	189	154	195	115	182
8	Hogere kosten door aanpassingen gemeentehuis	70	83	100	100	100
8	Burgerzaken aantallen verkopen	-63	-155	-189	-29	176
9	Extra opbrengsten 2026 OZB en invordering en 2027 door indexering	-153	-1.063	-1.063	-1.063	-1.063
9	Lagere rentekosten	-4.000	-3.500	-1.250	0	0
9	Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie	-318	0	0	0	0
9	Voordeel doorbelasting personele kosten	0	-815	-815	-815	-815
-	Overige posten	166	1.156	519	462	341
	Totaal Autonome ontwikkelingen	**-5.943**	**-2.432**	**-2.153**	**-2.637**	**276**

Bij de programma's verderop in deze programmabegroting benoemen we alle autonome ontwikkelingen (inclusief financieel neutrale autonome ontwikkelingen die effect hebben op reserves) en lichten we deze toe (onderdeel 4.2).

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve is op dit moment hoger dan de minimale omvang. De algemene reserve is begin 2026 € 39 miljoen (inclusief resultaatbestemming 2025). De komende jaren verwachten we hier nog € 1,3 miljoen uit te besteden. In het kader van de strategische heroriëntatie zetten we 10% van het surplus van de algemene reserve in als structurele dekking. Dit betekent dat we vanaf 2028 tien jaar lang een bedrag van € 560.000 inzetten ten gunste van de reguliere begroting. In totaal zetten we hierdoor € 5,6 miljoen in.
De reserve is afgerond € 4,6 miljoen boven de norm, dit is de vrije ruimte. We onttrekken in 2028 een bedrag van € 3 miljoen en in 2029 een bedrag van € 1,6 miljoen ter afdekking van het begrote tekort. Daarmee is de vrije ruimte besteed en zit de algemene reserve op de norm.

Investeringen

Via deze programmabegroting stellen we ook investeringskredieten vast. De kapitaallasten van de investeringen zijn verwerkt in de lasten per programma. Als er sprake is van nieuwe investeringen hebben we dat gedaan via de autonome ontwikkelingen of nieuw beleid bij de programma's. In de paragraaf investeringsplan zijn alle investeringen opgenomen. Samengevat geeft dit het volgende beeld per programma:

bedragen x €1.000

Investeringsplan	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Welzijn en zorg	98	0	1.122	0	270
2. Werk, inkomen en onderwijs	854	0	18.804	29.807	28.520
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	3.699	15.428	11.250	7.852	8.440
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	772	928	0	169	774
5. Economie	0	1.828	1.828	0	0
6. Energie, klimaat en openbare ruimte	3.194	14.167	2.318	6.663	8.477
7. Veilige omgeving	165	60	0	0	0
8. Bestuur en organisatie	3.407	3.687	3.558	2.662	3.502
9. Financieel beleid	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235
Totaal geplande investeringen	**13.424**	**37.333**	**40.115**	**48.388**	**51.218**

We voorzien grote investeringen op het gebied van onderwijshuisvesting, ontmoeten en sport. Daarnaast hebben we reguliere investeringen op het gebied van wegen, groen etc.
Voor een specificatie van de reguliere investeringen wordt verwezen naar betreffende paragraaf investeringsplan. Het vaststellen van de programmabegroting is de basis voor het uitvoeren van de investeringen. Daarbij is het totale investeringsbedrag per programma leidend. In een apart raadsvoorstel stellen we voor welke investeringskredieten beschikbaar worden gesteld aan het college voor de uitvoering en voor welke investeringskredieten het mandaat bij de gemeenteraad blijft. Dit conform de nota investeringsbeleid 2026.

Septembercirculaire

Samengevat is de uitkomst van de septembercirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Septembercirculaire 2026	-274.715	-285.958	-277.945	-275.450	-281.091
Meicirculaire 2026	-273.793	-282.700	-273.840	-270.257	-274.633
Totale stijging	**-922**	**-3.258**	**-4.105**	**-5.193**	**-6.458**
Af te zonderen posten	662	2.677	3.543	4.570	5.820
Netto voordeel	**-260**	**-581**	**-562**	**-623**	**-638**

Conclusie*:*

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2026 gaat het om € 3,3 miljoen extra en dit loopt op tot € 6,5 miljoen in 2030. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2027 een voordeel van € 0,6 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is ook circa € 0,6 miljoen voordelig. Het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2028 is nog steeds goed zichtbaar. We ontvangen in 2028 € 8 miljoen minder ten opzichte van het jaar 2027.

Belangrijkste ontwikkelingen:

De belangrijkste ontwikkelingen binnen de algemene uitkering zijn:

- *Ontwikkeling accres*

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Vanaf 2024 is het accres gebaseerd op de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (BBP). Het volume deel is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van het BBP. De indexatie voor

inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. Door een hogere verwachte inflatie in 2027 stijgt het accres van de algemene uitkering. Dit betekent een jaarlijks voordeel van circa € 1,5 miljoen.
Door deze toegenomen inflatie stijgen ook onze eigen kosten. Hiervoor is het nodig om de stelpost loon- en prijscompensatie extra aan te vullen met € 850.000.

- *Herverdeling gemeentefonds per 2027*

In 2022/2023 is er een herverdeling van het gemeentefonds geweest. Hierbij is het geld wat binnen het gemeentefonds verdeeld op basis van nieuwe en gewijzigde maatstaven. Dit leidde tot gemeenten die voordeel hadden, maar ook gemeenten die nadeel hiervan hadden. Daarbij is afgesproken dat het voor- en nadeel gefaseerd zou plaatsvinden met een groeipad, waarbij het voordeel is "afgetopt" op € 37,50 per inwoner. Onze gemeente was een voordeel gemeente waarbij we meer dan dit maximale voordeel hadden. Onze aftopping was afgerond € 1,3 miljoen jaarlijks. Dat wil zeggen dat we op basis van deze nieuwe verdeling eigenlijk recht hebben op deze € 1,3 miljoen maar dat we deze nog niet hebben ontvangen. Dit in afwachting op definitieve besluitvorming hierover. Het was lang de bedoeling dat de verdeelsystematiek van de gelden uit het gemeentefonds volgend jaar zou worden herzien. Maar in mei 2026 besloot het Rijk om meer tijd te nemen, omdat er nog te veel onzekerheden zijn. De invoering staat nu gepland voor 2029. Ook worden de bedragen niet geïndexeerd (wat eerder wel was voorzien).

Voor een uitgebreide toelichting van de septembercirculaire 2026 verwijzen we naar bijlage 6.

Structureel saldo programmabegroting

Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht. Het uitgangspunt is dat het jaar 2027 structureel sluitend moet zijn. Is dit niet het geval dan moet het jaar 2030 sluitend zijn.

In de volgende tabel berekenen we het structurele saldo van de programmabegroting.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Structureel begrotingssaldo	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Lasten exclusief mutaties reserves	452.740	483.358	474.178	468.256	453.113	459.322
Baten exclusief mutaties reserves	-483.005	-466.174	-480.681	-461.658	-455.009	-460.981
Geraamd saldo van baten en lasten	**-30.266**	**17.185**	**-6.503**	**6.598**	**-1.895**	**-1.660**
Toevoegingen reserves	62.256	48.081	57.758	24.137	11.141	10.661
Onttrekkingen reserves	-46.500	-67.416	-51.617	-30.438	-9.164	-9.162
Geraamd resultaat	**-14.510**	**-2.150**	**-361**	**297**	**81**	**-161**
Incidentele lasten incl reserves	42.466	31.531	34.709	14.505	6.126	142
Incidentele baten incl reserves	-30.994	-31.008	-33.903	-18.188	-7.634	-
Structureel begrotingssaldo	**-25.982**	**-2.673**	**-1.167**	**3.980**	**1.589**	**-303**

De conclusie hieruit is dat de begroting in 2027 structureel sluitend is met een saldo van ruim € 1 miljoen voordelig.
Vooral de jaren 2028 en 2029 zijn niet jaarlijks structureel sluitend. Dit betekent een opgave richting de programmabegroting 2028-2031.

Het saldo van incidentele baten en lasten wordt vooral veroorzaakt door onttrekkingen uit de reserve Opvang Vluchtelingen en de incidentele lasten die we daaruit betalen. Daarnaast onttrekken we in 2028 en 2029 een bedrag aan de algemene reserve ter afdekking van het begrotingstekort.

In bijlage 3 staat een specificatie van de incidentele baten en lasten.
Voor de specificatie van het jaar 2025 verwijzen we naar de jaarrekening 2025.

Kaders en uitgangspunten

Inleiding

In het coalitieakkoord 'Met elkaar, aan de slag' is gekozen voor een solide financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om een gemeente te zijn met toekomstgerichte en gezonde gemeentefinanciën. We voeren een solide financieel beleid, zijn realistisch en voorspelbaar. We gaan voor een zo laag mogelijke, maar realistische lastendruk voor onze inwoners en zijn terughoudend met het verhogen hiervan.

Economie groeit, hogere inflatie

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft op 14 augustus 2026 de concept-Macro Economische Verkenning (cMEV) gepubliceerd met vooruitzichten voor de economie en de overheidsfinanciën voor 2026 en 2027. De Nederlandse economie blijft dit jaar en volgend jaar groeien, ondanks de grote internationale onzekerheid. De groei van de Nederlandse economie wordt vooral ondersteund door een sterke uitvoer, overheidsuitgaven en de financiële buffers van huishoudens. Tegelijkertijd blijft het economische beeld onzeker: verdere stijging van energieprijzen, nieuwe handelsbelemmeringen of onrust op financiële markten kunnen de groei drukken.

Koers voor de begroting

Onze financiële uitgangspunten

De begroting 2027 en de meerjarenramingen 2028-2030 hebben we opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- Onze begrotingen zijn meerjarig sluitend. Structurele kosten betalen we met structurele opbrengsten. We maken verantwoorde keuzes en schuiven lasten niet door naar later. We kiezen voor een structureel sluitende begroting voor het jaar 2027 en ook voor het meerjarig perspectief 2030.
- Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. We hebben een financiële taakstelling opgenomen voor jeugdzorg (structureel € 4 miljoen). Op basis van de hervormingsagenda jeugd en onze ingezette koers vinden we dit op dit moment acceptabel. Belangrijk heroverwegingsmoment hierbij is de uitspraak van de nieuwe deskundigencommissie van Ark 2 in 2027 en de reactie van het Rijk op basis hiervan.
- Nieuw beleid wordt integraal afgewogen bij de vaststelling van de begroting. Het politieke debat over de inhoud wordt normaliter vooral integraal gevoerd bij de kadernota in het voorjaar. Voor deze programmabegroting is er beperkt ruimte voor structurele nieuwe wensen (nieuw beleid). We realiseren nieuwe wensen zo veel mogelijk binnen bestaande budgetten. We stellen alleen financiële ruimte beschikbaar voor grote prioriteiten waarvan we inschatten dat deze van groot belang voor de ontwikkeling van onze stad c.q. van de organisatie.
- Als we extra financiële middelen beschikbaar hebben, zetten we die met voorrang in op het realiseren van de gebiedsontwikkelingen en de economische ambities.
- We kijken extra kritisch naar ruimte in de begroting (begrotingsposten die in jaarrekeningen meerdere jaren niet volledig besteed zijn c.q. waarbij opbrengsten jaarlijks hoger zijn).
- We realiseren de in de strategische heroriëntatie 2025 vastgestelde ombuigingen. We monitoren en sturen bij waar nodig. Tegenvallers hierin moeten in principe opgevangen worden binnen hetzelfde beleidsveld. Dit is uiteraard geen automatisme. Alternatieve bezuinigingen worden voorgelegd aan het college en de gemeenteraad en bestuurlijk afgewogen of dit haalbaar en wenselijk is.
- We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve kunnen we inzetten om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
- We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
- De reserve van het grondbedrijf is gekoppeld voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (woningbouw, ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan). Daarbij merken we op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf weer geleidelijk stijgt, maar dat door nieuwe woningbouwplannen ook het risicoprofiel stijgt en dat als gevolg hiervan deze reserve moet gaan stijgen. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afroming ten behoeve van de algemene bedrijfsreserve.

- Een actieve lobby is van belang om cofinanciering te krijgen voor het realiseren van onze ambities. Dit geldt met name voor onze ruimtelijke ambities op het gebied van mobiliteit, wonen en energie en klimaat. We zetten actief in op het verkrijgen van provinciale, landelijke en Europese fondsen.
- We blijven lobbyen voor voldoende compensatie bij het Rijk voor onze taken en verantwoordelijkheden ('balans in taken en middelen voor gemeenten'). We krijgen steeds meer taken en regels toebedeeld vanuit het Rijk. Passende financiering is hiervoor nodig. Dit geldt nadrukkelijk voor jeugdhulp, maar ook voor opgaven rond energie, klimaat, woningbouw en weerbaarheid. Structurele taken vragen om structureel geld vanuit het Rijk.
- We onderzoeken hoe het budget voor bedrijfsvoering vanaf 1 januari 2027 kan meebewegen met de ontwikkeling van de organisatie. Bij een uitbreiding van de formatie in het primaire proces is namelijk ook extra ondersteuning nodig op het gebied van onder andere HR, ICT, financiën, communicatie en huisvesting. Door hiervoor een vaste opslag per fte te hanteren, kan de bekostiging van de bedrijfsvoering transparanter, voorspelbaarder en toekomstbestendiger worden ingericht.
- In programma 9 hebben we een jaarlijkse post onvoorzien opgenomen van € 200.000. Dit bedrag kan door het college gedurende het jaar ingezet worden voor incidentele tegenvallers. Criteria daarvoor zijn: onuitstelbaar, onvermijdbaar en onvoorzienbaar. De verantwoording van de inzet van deze post nemen we op in de reguliere planning- en controldocumenten.

<u>Tarieven en inflatie</u>
- De lastendruk houden we zo laag mogelijk en onder het landelijke gemiddelde. We verhogen deze in principe alleen met inflatie. Extra verhogingen voeren we alleen door als het echt nodig is en als deze duidelijk uitlegbaar zijn.
- De OZB stijgt voor 2027 met de inflatie, zijnde een percentage van 3,2. Dit betreft de reguliere verwachte inflatiestijging over 2027. Het CPB presenteert regelmatig cijfers over prijsontwikkeling. Uit de gepresenteerde cijfers kiezen we specifieke cijfers die betrekking hebben op de overheid. Deze inflatiecijfers sluiten het beste aan met de loon- en prijsontwikkeling waarmee we als gemeente te maken krijgen. Hierdoor is er een goede koppeling tussen de kosten- en opbrengstontwikkeling.
- We gaan uit van 100% kostendekkende heffingen. 'De gebruiker betaalt' is het uitgangspunt.
- Bij gesubsidieerde professionele instellingen is in zijn algemeenheid sprake van een 80/20-verhouding tussen het loongevoelige en prijsgevoelige deel van de uitgaven. Voor budgetsubsidies wordt voor de compensatie van loonstijging uitgegaan van de specifieke CAO-ontwikkelingen per sector en voor de compensatie van prijsstijging wordt dan uitgegaan van een inflatie van 2,1% (% overheidsconsumptie netto materieel 2027). Bij de overige subsidies zoals professionele instellingen zonder budgetovereenkomst en niet-professionele organisaties wordt ook dit percentage van 2,1% voor prijscompensatie gehanteerd.
- Het CPB verwacht in 2027 voor de overheidsuitgaven een prijsontwikkeling van 2,1% (prijs overheids-consumptie netto materieel). Voor de loonontwikkeling gaan we uit van 4,25% (loonvoet sector overheid). Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld zit hierin een grote onzekerheid. Bron meicirculaire 2026.
- De rekenrente stellen we in principe vast op 1,1%. Dit is een gemiddelde rente. We moeten de komende jaren echter fors gaan lenen. Voor deze extra leningen gaan we op dit moment in de begroting uit van een gemiddelde percentage van 3,3%. Dit betekent dat onze gemiddelde rente de komende jaren zeker gaat stijgen.

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is dé missie van het sociaal domein Oss en titel van ons beleidskader 2025-2029. Een solide sociale basis helpt de meeste mensen een prima leven te leiden, voor zichzelf en anderen te zorgen en om te gaan met de hobbels in het leven. Meedoen mogelijk maken gebeurt dan ook in eerste instantie door mensen zelf en hun verschillende sociale netwerken. En als inwoners daarnaast ondersteuning nodig hebben, dan bieden we deze tijdelijk. Dit doen we samen met onze partners. Hierbij werken we op basis van vertrouwen. Voorkomen, zelf- en samenredzaamheid, van individueel naar collectief en bestaanszekerheid versterken zijn hierin sleutelbegrippen.
In de gemeente Oss houden we rekening met een financiële opgave en strategische heroriëntatie. We hebben eind 2025 via een strategische heroriëntatie maatregelen vastgesteld om te werken aan een toekomstbestendig sociaal stelsel (Minder meerkosten Wmo en Jeugd). Hier zijn we in 2026 verder mee aan de slag gegaan en in 2027 gaan we hiermee verder.
Een belangrijke ontwikkeling is de implementatie van de Stevige lokale teams in Oss (de 'Osse Standaard'). We kiezen voor teams nabij inwoners met een *integrale werkwijze* voor alle relevante levensgebieden, voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar. In deze teams komt expertise rondom Wmo, jeugd, welzijn, werk en inkomen en samenlevingsopbouw samen. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vereist domeinoverstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2 en 3 (sociaal domein), 4 (wonen) en 7 (veiligheid). Relevante landelijke ontwikkelingen zijn onder andere een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit en vergrijst, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Het Rijk heeft de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo opnieuw uitgesteld naar 2028. Daarnaast spelen de ontwikkelingen rond het zogenaamde AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord) en IZA (Integraal Zorg Akkoord) en de Hervormingsagenda Jeugd, de Wet Reikwijdte Jeugdhulp en de uitkomsten van de commissie Van Ark, die de compensatie van gemeenten voor de tekorten jeugdhulp bepaalt. Deze ontwikkelingen kunnen forse impact hebben, zowel inhoudelijk als financieel.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Wat willen we bereiken?

We willen samen met inwoners, verenigingen, maatschappelijke instellingen, ondernemers en gemeenschappen antwoorden zoeken op vragen als; Wat hoort bij het 'normale' leven? Wat kunnen we als samenleving zelf doen? Wat is de rol van de gemeente? Hoe zorgen we met elkaar, voor elkaar? We gaan in gesprek met de Osse samenleving over zelf- en samenredzaamheid en de rol van de gemeente. Ook willen we inwoners inspireren en mogelijkheden bieden om eigen ideeën uit te voeren. Denk aan het faciliteren van zorgcoöperaties en initiatieven of het versterken van informele zorg en mantelzorg. In de wijken Ruwaard en Ussen zien we al een flinke toename van activiteiten voor en door inwoners. Daarnaast kijken we naar lichtere en andere vormen van dagbesteding, hulp bij het huishouden en ondersteuning o.a. door het collectieve aanbod uit te breiden. Tot slot blijven we investeren in Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties en het bieden van passende ondersteuning van mensen met een psychische kwetsbaarheid en het mogelijk maken van de uitstroom uit beschermd wonen. Daarnaast is er aandacht voor de overgang van jongeren van de Jeugdwet naar de Wmo.

Vanuit de strategische heroriëntatie in 2025 zijn maatregelen opgesteld om de kostenstijging in zowel de Wmo als de jeugdhulp af te remmen. Deze maatregelen zetten we door. Daarnaast investeren we in monitoring en data-analyse, o.a. om de werking van deze maatregelen te kunnen volgen.

We werken met het programma Stevige Lokale Teams aan één duidelijke manier van werken in het sociaal domein. We kijken hierbij naar alle belangrijke levensgebieden. We werken toe naar stevige lokale teams per gebied.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *In Oss helpen inwoners elkaar en kan iedereen meedoen (een sterke sociale en pedagogische basis).*
- *Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning, waarbij informele, lichte of collectieve hulp de basis is.*
- *Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed.*
- *We gaan werken met stevige lokale teams.*
- *We remmen de kostenstijging in zowel de Wmo als de jeugdhulp af.*
- *We hebben inzicht en sturen ruimtelijk op vraag en aanbod van (woon)zorgvoorzieningen.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We ontwerpen de inrichting en implementatie van de stevige lokale teams (SLT's) voor Wmo in integrale samenhang met andere velden.	We starten in 2026 met de uitwerking van de stevige lokale teams via een integraal programmaplan 2026-2029. We starten met het detailontwerp.	X			
	We implementeren vanuit het detailontwerp de SLT's in de gebieden in Oss.		X		
We gaan in gesprek met de Osse samenleving over zelf- en samen-redzaamheid en de rol van de gemeente.	Het gesprek met de Osse samenleving werken we uit in het kader van het traject stevige lokale teams, minder meerkosten Wmo+Jeugd en vanuit AZWA.	X	X		
We investeren in monitoring en data-analyse.	We ontwikkelen de monitor voor de minder meerkosten verder door tot één integrale monitor Wmo+Jeugd (realtime dashboard).	X			
	We gaan werken met een taskforce minder meerkosten (start in 2026)	X			
We zetten de maatregelen voor de Minder-meerkosten Wmo door.	We voeren het plan kostenbesparing (minder meerkosten) Wmo individuele ondersteuning uit.	X	X	X	
	We voeren het plan kostenbesparing (minder meerkosten) Wmo dagbesteding uit en geven vorm aan dagontmoeting.	X	X	X	
	We voeren het plan kostenbesparing (minder meerkosten) Wmo huishoudelijke hulp uit, o.a. scherper indiceren en het realiseren van de nieuwe inkoop.	X	X		
We maken een inventarisatie van de woonvoorzieningen.	We maken een inventarisatie van woonvoorzieningen	X			
	We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda van de woonzorgvisie.	X	X		
De versterken de verbinding tussen zorg en veiligheid (i.a.m. P7).	We stellen een uitvoeringsplan personen met onbegrepen gedrag op	X			
	We versterken de verbinding door vroegsignalering en verbeterde regie m.b.t. Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties	X	X	X	

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/ jaar)?
- In 2026 en begin 2027 werken we verder aan de vastgestelde aanbevelingen n.a.v. de evaluatie van de Proeftuinen sociaal domein. Deze verwerken we in de uitwerking van stevige lokale teams.	Q2/2027
- In 2026 starten we, in dialoog met onze partners, aan het opstellen van een detailontwerp voor de stevige lokale teams.	Q1/2027
- We werken aan de implementatie van de SLT's die gereed moeten zijn in 2028.	Q4/2027
- We voeren de aangescherpte verordening uit en gaan door met vakmanschapsontwikkeling voor de teams, o.a. om de doelen van de minder-meerkosten te realiseren.	Q1/2027
- We versterken de sociale basis en voorliggende voorzieningen zoals dagbesteding o.a. om de doelen van de minder-meerkosten te realiseren.	Q4/2027
- We zetten in op substitutie van Wmo-middelen door individuele ondersteuning en dagbesteding om te buigen naar collectieve en voorliggende voorzieningen, o.a. daginvulling voor inwoners met (beginnende) dementie.	Q4/2027
- We sturen op het beheersen van de uitgaven aan hulp bij het huishouden, o.a. door strenger indiceren.	Q4/2027
- We maken een inventarisatie van woonvoorzieningen zodat duidelijk wordt hoeveel woonzorgvoorzieningen er in Oss (nodig) zijn voor welke doelgroepen.	Q3/2027
- We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda van de woonzorgvisie, o.a. vernieuwende woonzorgconcepten zoals ’t Hageltje en voorzieningen voor psychisch kwetsbare inwoners.	Q3/2027
- We nemen een urgentieregeling op in onze huisvestingsverordening.	Q4/2027
- Zorg&Veiligheid: We zetten in op vroegsignalering en preventie, bijvoorbeeld door inzet op bewustwording bij jongeren van de basisschool.	Q4/2027
- We zetten in op personen met onbegrepen gedrag/inwoners met een psychische kwetsbaarheid middels een strategisch uitvoeringsplan.	Q2/2027
- We zetten in op Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties (landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming) met daarin ook aandacht voor de aanpak van femicide.	Q2/2027
- We werken aan de problematiek van de wachtlijsten bij Veilig Thuis. Dit doen we in regionaal verband.	Q1/2027
- We ontwikkelen een visie op Jongerenwerk en jongeren-ontmoetingsplekken.	Q4/2027
- In 2026 is de investering voor de scouting opgehoogd en een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld. We gaan in 2027 door met de voorbereiding (voor bouw in 2028).	Q4/2027
- Samen met inwoners, partners en Mijnbuurtje.nl geven we verder vorm aan het (digitale) bewonersplatform WijzijnOss.nl.	Q3/2027
- We geven uitvoering aan ons mantelzorgbeleid, o.a. toegankelijke, vindbare voorzieningen en informatie voor mantelzorgers.	Q4/2027
- We werken toe naar een nieuwe, passende, regionale Wmo-inkoopsystematiek per 2029. In 2027 bereiden we dit voor.	Q4/2027
- Ondersteuning van psychisch kwetsbare inwoners: we ontwikkelen het urgentieplus-proces door.	Q2/2027
- We zetten in op vroegsignalering van psychische kwetsbaarheid.	Q4/2027
- We bouwen verder aan de steunstructuren in de wijk (ontwikkeling van een zelfregiecentrum).	Q4/2027
- We voeren een pilot Eerst een thuis voor jongeren uit.	Q4/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/ jaar)?
- We werken aan het landelijke Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA). We zetten de inhoudelijke transformatie uit het IZA voort.	Q4/2027
- We werken een voorstel uit voor de inbedding van de methodiek Zorgintensieve gezinnen binnen de werkzaamheden van Ons Welzijn (conform advies 2026)	Q2/2027

2.2 Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Het beleidskader Integraal Jeugdbeleid verwoordt onze ambitie voor alle jeugdigen in Oss; namelijk dat zij opgroeien tot gezonde, zelfstandige volwassenen, die zichzelf kunnen redden, voor zichzelf opkomen en meedoen in de samenleving. We zetten in op een sterke pedagogische basis waarin ouders, scholen, sportverenigingen, buurten en andere gemeenschappen samen verantwoordelijk zijn voor het opvoeden en ondersteunen van jeugdigen. Als problemen de eigen mogelijkheden overstijgen, zetten we in op ondersteuning in de eigen omgeving, bijvoorbeeld via vrienden, eigen netwerk, school of buurt- of wijkvoorzieningen. Jeugdprofessionals van ONS welzijn (deelnemers van de sociale teams) vormen de sterke toegang tot passende specialistische hulp. We ontwerpen en implementeren de inrichting van de stevige lokale teams. Dit alles doen we o.a. samen met jongeren (jongerenparticipatie).

Het gebruik van jeugdhulp is de afgelopen jaren fors toegenomen. Wij zetten daarom de diverse kostenbeheersingsmaatregelen uit het uitvoeringsplan Minder meerkosten Jeugd door. We versterken onder andere de samenwerking met huisartsen en schalen in overleg met aanbieders zeer dure casuïstiek af naar goede maar goedkopere oplossingen. Ook investeren we in monitoring en data-analyse, o.a. om de werking van de maatregelen te kunnen volgen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We versterken de pedagogische basis in het normale leven van jeugdigen, dus op school, in sport en vrije tijd en in het gezin. Bijvoorbeeld met brugfunctionarissen (PO) en Jongerenwerk (VO).*
- *De stevige (gemeentelijke) toegang voor de Jeugdwet heeft verbindingen met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs.*
- *We gaan werken met stevige lokale teams in Oss.*
- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd.*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin.*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben.*
- *We remmen de kostenstijging in zowel de Wmo als de jeugdhulp af. Binnen jeugdhulp willen we van 1 op 7 jeugdigen naar 1 op 14 kinderen die jeugdhulp ontvangen.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We ontwerpen de inrichting en implementatie van de stevige lokale teams voor Jeugd in integrale samenhang met andere velden.	Zie Wmo: We starten in 2026 met de uitwerking van de stevige lokale teams via een integraal programmaplan 2026-2029. We starten met het detailontwerp.	X			
	Zie Wmo: We implementeren vanuit het detailontwerp de SLT's in de gebieden in Oss.		X		
We zetten de maatregelen voor de Minder-meerkosten Jeugd door.	We voeren het plan kostenbesparing Jeugd uit (minder meerkosten) op de onderdelen: samenwerking met huisartsen, POH's, aanpak zwaarste casuïstiek, normaliseren (oa dyslexie) en ondersteuningsstructuur onderwijs	X	X		
	We voeren het plan kostenbesparing Jeugd uit (minder meerkosten) op de onderdelen: integrale gezinsaanpak, scheidingsloket (alsjeuitelkaargaat), kostenbewust handelen en verblijf.	X	X	X	
We investeren in monitoring en data-analyse.	Zie Wmo: We ontwikkelen de monitor voor de minder meerkosten verder door tot één integrale monitor (realtime dashboard).	X			
	Zie Wmo: We gaan werken met een taskforce minder meerkosten (start in 2026)	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken aan stevige lokale teams die zelf vrij toegankelijke hulp bieden en gezinsgericht ondersteunen. De jeugdprofessionals maken daar deel van uit. We werken toe naar het toevoegen van expertise en capaciteit van specialistische jeugdhulpaanbieders en partners in de jeugdbeschermingsketen.	Q3/2027
- We evalueren de pilot Samenwerkwijze voor jeugd en toepassing van het afwegingskader (administratief arm indiceren) doorlopend en werken de bredere toepassing hiervan gefaseerd uit.	Q2/2027
- We operationaliseren de visie op normaliseren, werken o.a. een communicatieplan en een publiekscampagne uit en leggen de relatie met concrete plannen (bijvoorbeeld mbt dyslexie).	Q4/2027
- We versterken de inzet Praktijkondersteuner Huisarts (POH) GGZ Jeugd bij huisartsen en versterken de samenwerking met huisartsen (o.a. via het mogelijk omleiden van de verwijsroute van de huisartsen naar de sociale teams). We plannen een aantal bestuurlijke bijeenkomsten.	Q2/2027
- We zijn kritisch op inzet maatwerk, o.a. via versterking van de backoffice. We gaan de duurste casussen analyseren en omzetten naar lichtere hulp. We zijn kritisch op 1 op 1 begeleiding bij verblijf en zoeken actief naar alternatieven.	Q2/2027
- We versterken de ondersteuningsstructuur rond het onderwijs met de gefaseerde inzet van brugfunctionarissen (PO) en jongerenwerkers (VO).	Q2/2027
- We verminderen verwijzingen dyslexie in vervolg op pilot in onderwijs.	Q3/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We zetten in op de groei van informele hulp met Villa Pinedo en Ouderbijeenkomsten.nl en inzet van hulp aan de ouders als dat nodig is.	Q2/2027
- We passen samen met ONS welzijn de ketenaanpak 'gefaseerd werken aan veiligheid' toe.	Q2/2027
- We realiseren een integrale, vraaggerichte aanpak waardoor kwetsbare jongeren (16-27 jaar) niet langer tussen wal en schip vallen (via de stevige lokale teams).	Q3/2027
- We bereiden in de regio de nieuwe inkoop jeugdhulp voor, die ingang moet vinden in 2028.	Q1/2027

2.3 Integratie en opvang

Wat willen we bereiken?

Vluchtelingenopvang doen we op de Osse manier. We hebben een opgave uit de spreidingswet en we hebben de intentie om te voldoen aan onze opgave. Op onze manier, zoals we dat de afgelopen jaren ook gedaan hebben in samenwerking met Thuis in Oss, waarbij we letten op uitvoerbaarheid en draagkracht. We kijken daarbij ook hoe de andere gemeenten hun opgave invullen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving; waar nodig bieden we internationale werknemers, vluchtelingen en statushouders ondersteuning op het gebied van onder andere taal, werk, huisvesting en welzijn.*
- *We bieden opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier binnen onze mogelijkheden.*
- *We hebben de intentie de opgave voor de opvang van vluchtelingen te halen.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We hebben de intentie om te voldoen aan onze opgave uit de spreidingswet, waarbij we ook kijken naar andere gemeenten.	We gaan op zoek naar een nieuwe opvanglocatie. De spreidingswet vraagt van de gemeente Oss een extra inspanning om 164 vluchtelingen boven op het huidige aantal (300) te plaatsen.			X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We zorgen voor huisvesting van vergunninghouders: woonruimte, goede begeleiding en ondersteuning samen met onze netwerkpartners.	Q4/2027
- We evalueren ons inburgeringsbeleid van november 2021. We komen met voorstellen op welke punten we ons beleid willen aanpassen.	Q3/2027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: zoveel mogelijk inzetten op oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een actieve rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken.

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.

Centrumregeling Wmo en Wvggz Brabant Noordoost-Oost

Gemeente Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Tevens kopen we in de regio gezamenlijk de uitvoerende taken vanuit de Wvggz sinds 2020 in. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

In Noordoost Brabant kopen we gezamenlijk de jeugdhulp in. Daarvoor is een gemeenschappelijke regeling met een centrumgemeente ('s-Hertogenbosch). Gezamenlijke inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor aanbieders, efficiëntere inkoop en een betere positie in de onderhandeling met aanbieders. Een aantal taken (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg) moeten gemeenten verplicht gezamenlijk inkopen.

Gemeenschappelijke Regeling Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (GR-KCV)

Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor Wmo-geïndiceerden en zorgt daarnaast voor aanvulling op het reguliere openbaar vervoer door Bravoflex.

3.3 Beleidskaders

1. ‘Naar een Osse standaard. Inrichting en sturing van de uitvoering in het sociaal domein’, maart 2026
2. Visie *‘Sociale basis Oss 2040. De kracht van samen leven in Oss',* december 2022
3. Beleidskader Wmo Oss 2025-2029 *Meedoen mogelijk maken*, februari 2025
4. Beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning 2024-2028 (regionaal, 2023)
5. Centrumregeling Wet maatschappelijke ondersteuning 2024-2028 (regionaal, 2023)
6. Koersdocument Inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2024-2028 (regionaal, 2023)
7. Regionale ontwikkelagenda voor opvang, zorg en ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023 (regionaal, 2019, document is verlengd tot 2028)
8. Beleidsplan Mantelzorg 2025-2030
9. Raadsbesluit Proeftuinen (2025)
10. Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost Brabant 2024 (2023)
11. Regionaal beleidsprogramma Jeugdhulp Noordoost Brabant 2024-2028 (2023)
12. Beleidskader Integraal Jeugdbeleid Oss, Een sterke pedagogische basis 2024-2027 (2024)
13. Beleidsnotitie Visie en aanbevelingen over reikwijdte Jeugdwet en begrenzing inzet gespecialiseerde jeugdhulp in Noordoost Brabant
14. Notitie huisvesting en integratie van vergunninghouders (lokaal, 2016) en raadsinformatiebrief draagkracht en -last (asiel)opvang en integratie (mei 2023)
15. Beleidskader Centrale huisvesting internationale werknemers (2023)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	CEO monitor over 2024*	66%	68%	72%	72%	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	CEO monitor over 2024*	75%	78%	79%	71%	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	CEO monitor over 2024*	82%	80%	85%	77%	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD4	1.616	1.731	1.790	1614	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	371	367	362	331	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	5	3	3	<10	9
Wmo kosten per inwoner met een Wmo indicatie (kosten uit de Suite)	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	€ 3.359	€ 3.753	€ 3.870	n.b	n.v.t.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2023
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	16,5%	13,9%	2025
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,1%	1,0%	2025
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,4%	2025
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	890	734	2025

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Behouden huidige formatie voor het Jongerenwerk in Oss	0	117	117	0	0
Aanvullende investeringen minder meerkosten Wmo en jeugd	550	0	0	0	0
Ondersteuning zorgintensieve gezinnen	0	100	50	0	0
Onttrekken reserve Opvang Vluchtelingen	0	-12.000	0	0	0
Bijdrage Veilig Thuis	0	850	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**550**	**-10.933**	**167**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Behouden huidige formatie voor het Jongerenwerk in Oss
We stellen voor om in 2027 en 2028 € 116.760 per jaar beschikbaar te stellen de inzet van 0,84 fte aan jongerenwerk bij Ons Welzijn. De structurele inzet van jongerenwerk in Oss (4,53 fte) is niet meegegroeid met de groei van de gemeente naar bijna 100.000 inwoners. Een hogere en meer passende inzet is noodzakelijk gezien het hoge jeugdhulpgebruik en de vragen vanuit het onderwijs en de stad. Eerder hebben we voor 2025 en 2026 tijdelijke middelen gevonden voor 3 fte aan extra inzet. Deze zijn vanaf 2027 niet meer beschikbaar. We stellen voor om - samen met onze partners - bij te dragen aan het behouden van de huidige inzet van 7,53 fte. Deze inzet is minimaal nodig om een sterke pedagogische basis rond kinderen en jongeren te realiseren en bij te dragen aan de opgave 'Minder meerkosten jeugdhulp'. We zoeken dus middelen voor 3 fte formatie jongerenwerk. We verwachten dat 1,8 fte door middel van herijking binnen de formatie van Ons Welzijn wordt gerealiseerd. We stellen 0,36 fte beschikbaar vanuit de herbestemming van de middelen voor straatcoaches. Voor 0,84 fte is nog geen dekking. We stellen voor om dit voor 2027 en 2028 beschikbaar te stellen. Daarbij is de opdracht voor jongerenwerk om de maatschappelijke meerwaarde kwantitatief/ kwalitatief te laten zien gedurende de komende twee jaar. De opdracht wordt geformuleerd in de jaarafspraken met ons welzijn.

Aanvullende investeringen minder meerkosten Wmo en jeugd
We stellen voor in 2026 een bedrag van € 550.000 in de reserve kostenbeheersing sociaal domein te storten. Daarmee kunnen we aanvullende investeringen doen die gericht zijn op de realisatie van de taakstellingen minder meerkosten Wmo en jeugd. Dit bedrag willen we als volgt inzetten:

- € 400.000 (€ 100.000 in 2026 en € 300.000 in 2027) voor de realisatie van een realtime dashboard om de voortgang van de maatregelen goed te kunnen monitoren.
- € 150.000 (€ 75.000 in 2027 en € 75.000 in 2028) voor een taskforce die meestuurt op de realisatie van de minder meerkosten en die het mogelijk maakt om externe expertise in te schakelen, onder andere om te leren van andere gemeenten.

In de programmabegroting 2026-2029 zijn in het kader van de strategische heroriëntatie taakstellingen minder meerkosten op Wmo en jeugd vastgesteld. Daarbij is ook aangegeven en onderkend dat investeringen nodig zijn om deze taakstellingen te kunnen realiseren. Daar zijn budgetten voor beschikbaar gesteld. Het ging vooral om tijdelijke extra formatie om voldoende uitvoeringscapaciteit beschikbaar te hebben om de maatregelen uit te voeren. Nu we daar volop mee aan de slag zijn constateren we dat aanvullende investeringen nodig zijn.

Ondersteuning zorgintensieve gezinnen

We stellen incidenteel extra middelen beschikbaar aan Ons Welzijn voor de ondersteuning van zorgintensieve gezinnen. Het gaat om € 100.000 in 2027 en € 50.000 in 2028. Naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad hadden we hiervoor in de begroting van vorig jaar voor 2026 al € 156.000 aan middelen vrijgemaakt. Doel is om zorgintensieve gezinnen in staat te stellen hun zorgtaken te vervullen en tegelijk maatschappelijk en economische mee te blijven doen. Dit willen we doen door ondersteuning te organiseren die aansluit bij de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van de gezinnen en hun sociale omgeving. We willen echter niet dat maatschappelijke kosten structureel stijgen. Daarom hebben we vorig jaar aan Ons Welzijn gevraagd om voorstellen te doen voor het realiseren van structurele verbeteringen en oplossingen, waarbij ONS welzijn niet structureel extra gefinancierd gaat worden en de benodigde ondersteuning binnen verbeterde werkprocessen, samenwerkingen en bestaand ondersteuningsaanbod wordt opgelost. De pilot die Ons Welzijn hiervoor is gestart is nog niet afgerond. Daarom stellen we voor Ons Welzijn de komende 2 jaren nog tijdelijk extra middelen te verstrekken. Het uitgangspunt is dat in deze periode steeds meer gezinnen worden toegeleid naar de reguliere uitvoeringsstructuur. In overleg met ONS welzijn wordt bepaald welke gezinnen zelfstandig of met reguliere ondersteuning verder kunnen en welke gezinnen tijdelijk aanvullende begeleiding nodig blijven houden. Hierdoor neemt de behoefte aan specifieke ondersteuning voor zorgintensieve gezinnen stapsgewijs af. Het uiteindelijke doel is dat de ondersteuning van deze gezinnen structureel wordt ingebed binnen de reguliere ondersteuning en de ontwikkeling van de Stevige Lokale Teams.

Onttrekken reserve Opvang Vluchtelingen

We stellen voor om in 2027 incidenteel € 12 miljoen te onttrekken aan de reserve Opvang Vluchtelingen. De reserve bedraagt naar verwachting € 22 miljoen per 31 december 2027. Omdat de reserve primair dient als buffer voor de financiële risico's binnen het dossier Vluchtelingen en een minimaal gewenst niveau van € 10 miljoen wordt aangehouden, is een onttrekking van € 12 miljoen financieel verantwoord.

Bijdrage Veilig Thuis

We stellen voor om voor 2027 € 850.000 beschikbaar te stellen voor Veilig Thuis. Veilig Thuis heeft te maken met te hoge wachtlijsten en de financiële positie staat onder druk. Daarom heeft Veilig Thuis Oost-Brabant (VTOB) voor 2027-2028 een financieringsaanvraag ingediend naar aanleiding van regionale afspraken over het terugdringen van wachtlijsten en het versterken van de financiële positie. Daarnaast vragen ze voor 2027 incidenteel een bedrag gevraagd voor het aanvullen van het weerstandsvermogen. In het regionaal bestuurlijk Overleg Jeugd is de intentie uitgesproken om aan deze vraag tegemoet te komen. We nemen daarom in 2027 al een bedrag op voor Veilig Thuis vooruitlopend op besluitvorming. De aanvullende financieringsvraag zal in de verschillende deelnemende gemeenten nog worden voorgelegd, ook in Oss. Het gaat om een structurele bijdrage. Als alternatief is een tweede scenario uitgewerkt waarbij VTOB gedeeltelijk wordt gecompenseerd voor 2027 en 2028. In plaats van alle middelen aan Veilig Thuis te besteden is het voorstel om ook te investeren in de versnelling van de regionale transformatieopgave Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. We kijken daarbij breder naar de gehele keten. Voorstel is om te investeren in veiligheidscoördinatoren die in een regionale pool samenwerken of kijken naar lokale mogelijkheden voor het snel inrichten van veiligheidscoördinatie die optimaal aansluit bij de sociale lokale teams en lokale wensen. In totaal zijn de regionale extra kosten van het tweede scenario (€ 5,1 miljoen) iets lager dan het eerste scenario (€ 5,6 miljoen). Voor Oss gaat het om een ophoging in 2027 van het budget van om en nabij € 850.000 vanuit de keuze voor het tweede scenario. In het regionaal bestuurlijk Overleg Jeugd is om een nadere uitwerking van het scenario gevraagd. Dit volgt. Vooruitlopend hierop stellen we dus voor om het bedrag op te nemen in de begroting voor 2027 en de vraag voor de jaren daarna mee te nemen bij de Kadernota 2028 wanneer dit verder is uitgewerkt en bestuurlijk is voorgelegd.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lagere kosten regionaal investeringsfonds beschermd wonen 2026	-975	0	0	0	0
Lagere onttrekking reserve beschermd wonen	975	0	0	0	0
Lagere kosten beschermd wonen regio	-3.200	0	0	0	0
Lagere onttrekking beschermd wonen	3.200	0	0	0	0
Regionale uitgaven dak- en thuisloosheid 2026	150	0	0	0	0
Onttrekking reserve dak- en thuisloosheid	-150	0	0	0	0
Regionaal uitvoeringsprogramma jeugd 2026	147	0	0	0	0
Onttrekking algemene reserve	-147	0	0	0	0
Lagere kosten Specialistische Ontmoetingsfunctie	-214	-125	0	0	0
Stijging kosten Jeugdhulp	0	1.290	1.290	1.290	1.290
Subsidie Zorgbuurthuis 't Hageltje 2027	0	345	0	0	0
uit WMO dagbesteding	0	-345	0	0	0
Actualiseren begroting en reserve opvang vluchtelingen	-410	-1.602	-1.266	-1.074	-1.074
Extra storting in reserve vluchtelingen	410	1.602	1.266	1.074	1.074
Lokale investeringsagenda beschermd wonen	-550	0	0	0	0
Lagere kosten Wmo hulp bij huishouden	-400	-200	-200	-200	-200
Lagere kosten Wmo individuele ondersteuning	-800	-500	-500	-500	-500
Hogere kosten Wmo dagbesteding	250	250	250	250	250
Hogere opbrengsten Wmo eigen bijdrage	-150	-150	-150	-150	-150
Investering Scouting Oss-Zuid	0	-17	-16	24	24
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-1.864**	**548**	**674**	**714**	**714**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Lagere kosten regionaal investeringsfonds beschermd wonen 2026

We verwachten in 2026 € 975.000 aan lagere uitgaven uit het regionale investeringsfonds beschermd wonen. Dat betekent dat we ook € 975.000 minder uit de regionale reserve beschermd wonen onttrekken. Per saldo verloopt deze wijziging dus budgettair neutraal. In de centrumregeling Wmo 2024-2028 en de bijbehorende financiële afspraken is vastgelegd dat de 5 lokale gemeenten in de periode 2024-2028 jaarlijks elk € 200.000 kunnen aanvragen uit het regionale investeringsfonds. Het Investeringsfonds is een innovatie- en stimuleringsfonds en financiert eenmalig projectmatige kosten om de basis op orde te krijgen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid in de lokale gemeenten. Voor 2026 heeft de gemeente Maashorst € 25.000 aangevraagd. De overige 4 gemeenten hebben geen aanvraag gedaan. Daarmee wordt er in 2026 € 975.000 minder besteed dan we oorspronkelijk begroot hadden.

Lagere kosten beschermd wonen regio

We verwachten in 2026 € 3,2 miljoen over te houden van de regionale middelen voor beschermd wonen. Dat komt vooral door vertraging in de uitvoering van specifieke projecten die moeten bijdragen aan een volledig palet aan voorzieningen. Zo is de nieuwe beschermde woonvoorziening voor verslaafden nog niet gerealiseerd en vraagt het realiseren van woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen meer voorbereidingstijd. We storten het overschot in de regionale reserve beschermd wonen.

Regionale uitgaven dak- en thuisloosheid 2026

We verwachten in 2026 € 150.000 aan regionale uitgaven gericht op de aanpak van dak- en thuisloosheid. We besteden deze middelen aan inzet op antistigma, versnelling van Wonen Eerst, samenwerking in de keten, uitbreiding van urgentieplus, transformatie van de maatschappelijke opvang, onderzoek en inzet van familieperspectief in het kader van ervaringskennis en de regionale aanpak van dakloosheid onder jongeren. We betalen deze kosten uit de regionale reserve dak- en thuisloosheid. Deze uitgaven zijn onderdeel van het regionale plan van aanpak dat we hiervoor gemaakt hebben.

Regionaal uitvoeringsprogramma jeugd 2026

We hebben in 2026 € 147.000 nodig voor het regionale uitvoeringsprogramma jeugd. We betalen deze kosten uit resterende middelen van het regionale transformatieproject jeugd. Daarmee verloopt deze wijziging budgettair neutraal. In 2024 hebben de lokale gemeenteraden het regionaal beleidsprogramma jeugd 2024-2028 vastgesteld. Om de doelen hierin te realiseren is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Hier zijn middelen voor nodig. Het Regionaal Bestuurlijk Overleg heeft het benodigde bedrag voor 2026 vastgesteld op € 857.064. Het aandeel van Oss hierin is € 147.000. We betalen dit bedrag uit de resterende middelen van het transformatieproject. Dit project is eind 2024 afgerond. Lokale gemeenten hebben de overgebleven middelen hiervan teruggekregen.

Lagere kosten Specialistische Ontmoetingsfunctie

Wij laten het restantbudget van € 215.000 in 2026 en € 114.000 in 2027 voor de Specialistische Ontmoetingsfunctie GGZ vrijvallen. De Specialistische Ontmoetingsfunctie betreft een inloopvoorziening voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Bij de strategische heroriëntatie hebben we dit subsidiebudget vanaf juli 2027 al laten vrijvallen omdat er twijfels bestonden over het gebruik en de meerwaarde van deze voorziening. Daarnaast zijn er meerdere laagdrempelige steunpunten beschikbaar die toegankelijk zijn voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid en die een passend alternatief bieden. In onderling overleg tussen gemeente en GGZ Oost Brabant is in maart 2025 besloten om volledig te stoppen. Voor zowel 2026 als 2027 komen geen nieuwe subsidieaanvragen van GGZ Oost-Brabant. Hierdoor kan het resterende budget voor deze jaren vrijvallen.

Stijging kosten Jeugdhulp

In de afgelopen jaarrekening 2025 zagen we wederom een stijging van de Zorg-in-natura (ZIN) uitgaven voor jeugdhulp ten opzichte van de begroting. Het gaat om een bedrag van € 1,3 miljoen. Het gebruik van jeugdhulp is meer gestegen dan de 5% die we in de begroting geraamd hadden. Zoals we in de jaarrekening al aangaven zien we vooral hoge(re) uitgaven aan begeleiding en maatwerk. Daarnaast hebben we een aantal excessieve casussen binnen het maatwerk. In het kader van de kostenbeheersingsmaatregelen zetten we in op het terugdringen van de stijgende uitgaven. De belangrijkste pijlers waar we op in willen zetten zijn minder jeugdigen in jeugdhulp van 1 op 7 naar 1 op 14 jeugdigen, kostenbewustzijn binnen de toegang, beperken van maatwerk en sturen op instroom, volume en duur van de trajecten. De uitwerking van de maatregelen in 2025 was een onderdeel van de strategische heroriëntatie. Dat betekent dat de uitvoering van de maatregelen in 2026 gestart is en dat de hogere uitgaven uit 2025 structureel doorwerken. In aanvulling op de Eerste financiële tussenrapportage, waarin we dit nadeel voor 2026 gemeld hadden, nemen we het bedrag van € 1,3 miljoen nu als structureel nadeel op. Op dit moment verwachten we dat de kosten voor 2026 binnen het beschikbare budget blijven. Kanttekening daarbij is wel dat een prognose altijd onzeker is.

Subsidie Zorgbuurthuis 't Hageltje 2027

We verlengen de subsidie voor Zorgbuurthuis ’t Hageltje voor 2027. De kosten van € 345.000 betalen we uit bestaande budgetten dagbesteding en we verwachten daarnaast een subsidie domein ondersteunende samenwerking te ontvangen voor € 86.000. Voor het experiment zorgbuurthuis ’t Hageltje verlenen we al sinds 2023 een subsidie. De gemeente ondersteunt hiermee een uniek innovatief maatschappelijk initiatief. Zorgbuurthuis ’t Hageltje laat al enkele jaren zien dat investeren in preventie en een sterke gemeenschap werkt. Bewoners hebben daardoor minder ondersteuning en zorg nodig vanuit de Wmo, de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. Tegelijkertijd zijn bewoners tevreden over hun woon- en leefsituatie en ervaren ze een goede kwaliteit van leven.

Actualiseren begroting en reserve opvang vluchtelingen

Jaarlijks actualiseren we de begroting en de reserve Opvang Vluchtelingen voor de periode 2026-2030. Daarbij beoordelen we de verwachte inkomsten van het Rijk en het COA en de geraamde uitgaven voor de opvanglocaties Palestrinastraat en Spitsbergerweg opnieuw. Het verwachte resultaat verrekenen we met de reserve Opvang Vluchtelingen. Voor 2026 en 2027 verwachten we een positief resultaat. We storten naar verwachting respectievelijk € 400.000 en € 1,6 miljoen meer in 2026 en 2027 in de reserve. De hogere storting in 2027 wordt met name veroorzaakt door het voortzetten van de opvang op de locatie Palestrinastraat, wat leidt tot extra inkomsten vanuit het COA. Onze uitgaven zijn lager dan de inkomsten die we krijgen. Het positieve saldo storten we in de reserve. Door deze mutatie neemt de reserve toe met € 4,9 miljoen in 2026 en € 4,7 miljoen in 2027.

Lokale investeringsagenda beschermd wonen

Vanuit de lokale investeringsagenda beschermd wonen laten we in 2026 eenmalig een bedrag van € 550.000 vrijvallen. De vrijval heeft te maken met minder inzet van het product Beschermd Thuis dan we begroot hadden. Dat heeft meerdere oorzaken. De belangrijkste daarvan is de krapte op de woningmarkt, waardoor veel jongvolwassenen langer thuis wonen en vaker gebruik maken van individuele ondersteuning, terwijl ouders een deel van de ondersteuning op zich nemen. Daarnaast blijkt een indicatie voor Beschermd Wonen (BW) niet altijd passend of wenselijk te zijn. Extra ondersteuning in de thuissituatie is vaak voldoende om escalatie te voorkomen. Ook de relatief hoge kosten van Beschermd Thuis, de gehanteerde selectiecriteria en de focus op eerst lichtere vormen van ondersteuning dragen bij aan het lagere gebruik van dit product.

Lagere kosten Wmo hulp bij huishouden

We verwachten € 200.000 structureel lagere kosten voor hulp bij huishouden vanaf 2026. We zien in totaliteit dat we meer inwoners helpen. Dit leidt niet tot een stijging van de kosten. We zien namelijk stijgende aantallen inwoners in de algemene voorziening van 1 uur en dalende aantallen in de maatwerkvoorziening van 2 uur. Een vergelijkbare trend zagen we in de jaarrekening 2025. Daarom denken we dat het verantwoord is om de lagere kosten structureel in onze begroting te verwerken. Daarmee liggen we op koers bij de realisatie van de bezuinigingstaakstelling (gelijkblijvende kosten in 2028 ten opzichte van 2025). Daarnaast verwachten we dit

jaar opnieuw terugbetalingen van zorgaanbieders, maar voor een veel lager bedrag dan afgelopen jaren. We schatten het bedrag voor 2026 in op € 200.000. We beschouwen deze terugbetalingen als incidentele voordelen, omdat we verwachten dat deze verrekeningen verder afnemen.

Lagere kosten Wmo individuele ondersteuning

We verwachten bij individuele ondersteuning voor dit jaar een incidenteel voordeel van € 800.000 en vanaf 2027 een structureel voordeel van € 500.000. Op basis van de huidige aantallen vallen de kosten in 2026 € 800.000 lager uit. Voor de jaren daarna houden we vooralsnog rekening met lagere kosten van € 500.000. In 2026 hebben we de begroting met € 300.000 verhoogd voor volumegroei (3%). We zien nu een gelijkblijvende trend in aantallen, waardoor we het bedrag voor volumegroei niet nodig hebben. Bij de jaarrekening 2025 zagen we ook al een voordeel van € 200.000, omdat de aantallen vorig jaar lager bleken dan we hadden ingeschat. Daarmee liggen we, bij gelijkblijvende aantallen, op koers bij de realisatie van de bezuinigingstaakstelling (oplopend tot € 0,9 miljoen in 2029) en realiseren we een hoger bedrag. We werken er hard aan om inwoners waar mogelijk voorliggend en collectief te ondersteunen in plaats van individueel.

Hogere kosten Wmo dagbesteding

We hebben hogere kosten van jaarlijks € 250.000 voor Wmo dagbesteding. We zien een vergelijkbare trend met afgelopen jaren. Sinds 2023 staat de begroting onder druk, waarbij we tekorten incidenteel hebben kunnen oplossen. Ook het voordeel wat we in de jaarrekening 2025 zagen, kwam door incidentele meevallers. Voor dit jaar zien we licht stijgende aantallen ten opzichte van vorig jaar. We zien daarbij onder andere een verschuiving van individuele ondersteuning naar dagbesteding (van individueel naar collectief). Het is noodzakelijk om de begroting structureel bij te stellen om de gestegen kosten op te kunnen vangen, ook van de afgelopen jaren. Daarmee kunnen we de bezuinigingstaakstelling van € 75.000 in 2026 niet realiseren. Deze taakstelling loopt op naar € 150.000 in 2027 en structureel € 170.000 vanaf 2028. Met het bijstellen van de begroting met € 250.000 beschouwen we deze taakstelling als niet gerealiseerd. Dit wordt in principe opgevangen door het hogere voordeel op Wmo individuele ondersteuning dat we in deze programmabegroting gemeld hebben. We blijven wel inzetten op de beweging van substitutie naar voorliggende voorzieningen.

Hogere opbrengsten Wmo eigen bijdrage

We verhogen de eigen bijdrage voor de Wmo vanaf 2026 met structureel € 150.000. De Wmo eigen bijdragen, die vanuit het CAK worden geïnd, zijn de laatste jaren hoger geworden doordat er meer inwoners zijn die een eigen bijdrage betalen. Daarnaast zijn de tarieven verhoogd. Hierdoor kunnen we de begrote inkomsten naar boven bijstellen.

Investering Scouting Oss-Zuid

Jaarlijks actualiseren we het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed Ontmoeten. Voor de Scouting Oss-Zuid hebben we in 2027 en 2028 € 16.000 lagere kosten door latere uitvoering van dit plan. Vanaf 2028 hebben we hogere jaarlijkse kosten van € 24.000 door verhoging van het totale investeringsbedrag. Reden hiervan is de bijstelling van dit bedrag op basis van kengetallen die we gebruiken voor de raming.

4.3 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Beschermd wonen	20	1.066	2.214	3.238	4.488
Maatschappelijke opvang	36	36	36	36	36
Spreidingswet	65	0	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**121**	**1.102**	**2.250**	**3.274**	**4.524**

Toelichting septembercirculaire

Beschermd wonen
We ontvangen vanaf 2027 jaarlijks € 1,1 miljoen extra voor beschermd wonen. Dit bedrag wordt elk jaar vermeerderd met dit bedrag omdat we nu meerjarig de vergoeding krijgen voor de jaarlijkse indexering. Dus hiermee worden de budgetten tot en met 2030 geïndexeerd in verband met prijs- en volumestijging.

Maatschappelijke opvang
We ontvangen jaarlijks € 36.000 extra voor maatschappelijke opvang. Dit betreft een aanpassing van de maatstaven waarbij het totale budget wordt verdeeld over gemeenten. We ontvangen hierdoor extra geld.

Spreidingswet
We ontvangen € 65.000 in 2026 voor het realiseren van opvangplekken in het kader van de spreidingswet.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	144.982	143.812	141.814	130.501	130.384
Baten	-14.804	-13.569	-16.133	-16.144	-16.144
Saldo	130.178	130.244	125.681	114.357	114.240
Stortingen reserves	4.154	2.773	2.786	2.978	2.978
Onttrekkingen reserves	-14.913	-10.091	-5.578	-592	-352
Saldo mutaties reserves	-10.758	-7.318	-2.792	2.386	2.625
Totaal bestaand beleid	**119.420**	**122.925**	**122.888**	**116.742**	**116.865**
Nieuw beleid	550	-10.933	167	0	0
Autonome ontwikkelingen	-1.864	548	674	714	714
Budgettair neutrale wijzigingen	504	1.191	1.191	1.191	1.191
Septembercirculaire	121	1.102	2.250	3.274	4.524
Totaal programma	**118.731**	**114.833**	**127.170**	**121.921**	**123.294**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

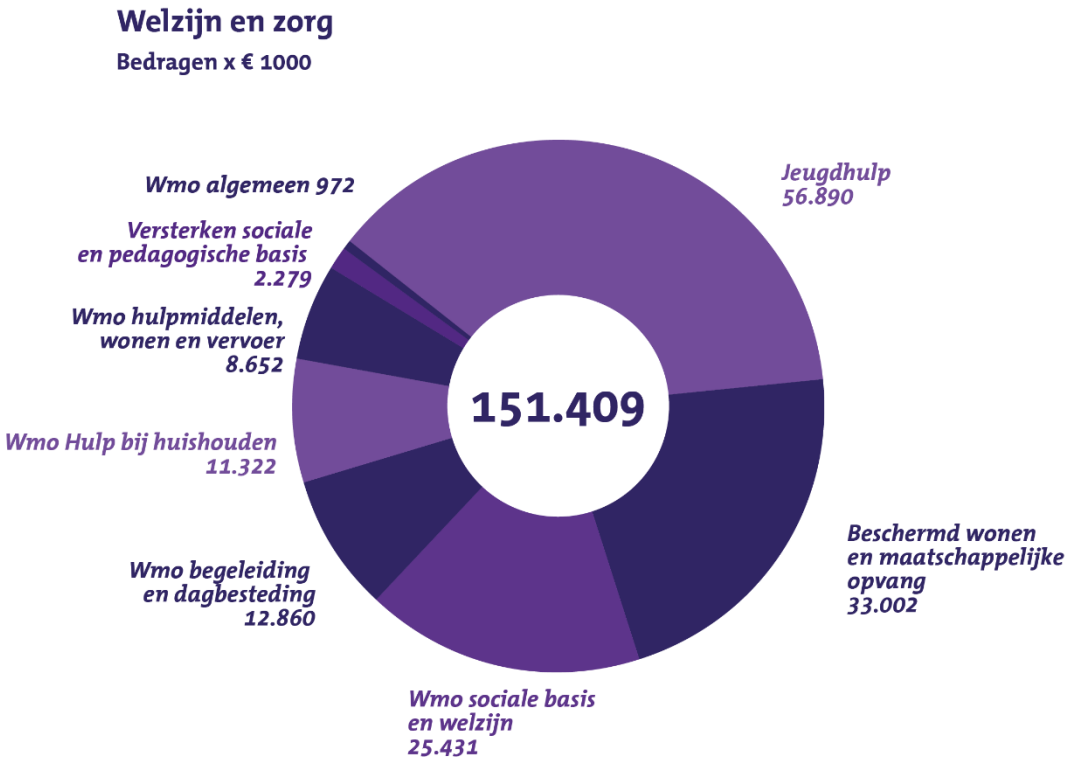

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Jeugdhulp	5.300
Wmo begeleiding en dagbesteding	345
Versterken sociale en pedagogische basis	1.681
Wmo sociale basis en welzijn	14.588
Wmo beschermd wonen en maatschappelijke ontwikkeling	121
Totaal Programma 1. Welzijn en zorg	**22.035**

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen aan onze samenleving. Waar nodig bieden we ondersteuning om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. In het sociaal domein doen we dat vanuit de waarden: mens centraal, nabijheid, eenvoud en vakmanschap & partnerschap.
Het sociaal domein is breed: welzijn, inkomen, leefbaarheid, sport, cultuur, onderwijs en kinderopvang, gezondheid, werk, ontmoeten, zorg. Dit draagt allemaal bij aan een fijne leefomgeving en aan meedoen in de samenleving. Daarbij bieden we individuele ondersteuning als dat nodig is, omdat problemen soms het oplossend vermogen van mensen en hun netwerken overstijgen. Zo hebben we allerlei voorzieningen die mensen kunnen helpen bij integratie naar werk, geldzorgen, leren, opvoeden, ouderdom, eenzaamheid. Het goed inzetten van die voorzieningen zien we als een kerntaak. We doen dit rechtvaardig en menswaardig. We bouwen in grote lijnen voort op de ingeslagen weg. Kinderen, jongeren en ouders ondersteunen we in hun normale leefomgeving, dus op school en in de wijk (de pedagogische basis). We nemen werk als uitgangspunt. Daarnaast moet inkomensondersteuning menselijk en toegankelijk zijn en blijven. We werken vanuit vertrouwen en houden rekening met verschillen tussen inwoners.
Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid.
De arbeidsmarkt verandert snel. Digitalisering, technologische ontwikkelingen, vergrijzing, tekort aan personeel vraagt om een andere manier van kijken naar leren, werken en ontwikkelen. Daarnaast werkt de jonge generatie op een andere manier en langer dan voorgaande generaties. Dit vraagt om een andere wijze van loopbaanplanning en bewegen van werk naar werk (werkzekerheid). Om hier op in te spelen werken we samen met inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.
Oss is een Unesco Learning City. Een predicaat waar we trots op zijn. Wij geven de Lerende stad Oss verder vorm met onze partners uit onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.
Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in samenwerking met onderwijs en opvang. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang, en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in taal- en leesstimulering en goed taalonderwijs; in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken. Het onderwijs is voor ons de basis voor gelijke kansen.
Ook binnen dit programma gaan we de Stevige lokale teams in Oss (de 'Osse Standaard') gebruiken, onder meer op het gebied van budgetcoaching, vroegsignalering, budgetbeheer en schuldhulpverlening.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Wat willen we bereiken?

We willen dat zoveel mogelijk inwoners kunnen meedoen in de samenleving en perspectief hebben op werk en inkomen. We willen dat inwoners zich kunnen blijven ontwikkelen zodat ze kunnen meebewegen in de maatschappij, op werk en makkelijk van werk naar werk kunnen. Werk biedt niet alleen bestaanszekerheid, maar ook structuur, ontmoeting en de mogelijkheid je talent te benutten. Vanuit een integrale benadering willen wij ondersteuning bieden gericht op een duurzame trajecten en zorgen we voor een menselijke en een op perspectief gerichte uitvoering van werk- en inkomensondersteuning. Voor wie meer ondersteuning nodig heeft is er maatwerk. Denk daarbij aan ontwikkelroutes, beschut werk en de belangrijke samenwerking met onze partner IBN.

Je talent benutten en blijven benutten vraagt om een sterke lokale leer- en ontwikkelcultuur waar vakmanschap en ontwikkeling van (toekomstige) skills normaal zijn in elke levensfase. Als UNESCO Learning City bouwen we

samen met inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties verder aan de Lerende Stad Oss en haar lokale arbeidsmarkt. Programma 5 (Economie) en programma 2 versterken elkaar. De arbeidsmarkt is namelijk geen afzonderlijk beleidsterrein meer, maar raakt economie, onderwijs, bestaanszekerheid, gelijke kansen, werk, talentontwikkeling, taal- & digiwijs en regionale samenwerking.

We bouwen voort aan het arbeidsmarktbeleid met de pijlers: samenwerkend over de grenzen heen, een leven lang ontwikkelen (meebewegen), elk talent telt (meedoen) en werkgevers fit voor de toekomst (mogelijk maken). Hiermee maken we de verbinding met de Lerende Stad Oss zodat deze geen apart project meer is maar een manier van werken en de schakel tussen programma 5 en 2. Samen met onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties creëren we een omgeving waar gezamenlijk leren, ontwikkelen en aanpassen de nieuwe realiteit is en iedereen de kans krijgt om mee te bewegen. Zelfstandig waar mogelijk en met hulp indien nodig.

We bereiden de Stevige lokale teams ('Osse standaard') voor en gaan deze gebruiken. Hiermee zorgen we voor één duidelijke manier van werken. We kijken hierbij naar alle belangrijke levensgebieden. We werken toe naar teams per gebied (via programma 1. Welzijn en Zorg).

Onze inzet op basisvaardigheden blijft onverminderd groot. Via de pijler Leven Lang Ontwikkelen blijven we inzetten op het versterken van de basisvaardigheden.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Iedereen die kan en wil werken, heeft perspectief op werk, scholing of ontwikkeling.*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) om mee te kunnen doen in de samenleving.*
- *Werkgevers in Oss beschikken over voldoende mensen met de juiste (toekomstige) vaardigheden.*
- *Onderwijs, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeenten werken nauw samen om een leer- en ontwikkelcultuur te realiseren.*
- *We versterken de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economische ontwikkelingen (Programma 5 Economie en programma 2).*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We voeren het lokaal arbeidsmarktbeleid uit in nauwe samenwerking met programma 5 Economie, De Lerende Stad Oss, lokale en regionale partners.	Het reeds vastgestelde lokale arbeidsmarktbeleid zetten we voort via een uitvoeringsagenda. Dit doen we via drie pijlers: - Leven Lang Ontwikkelen, bijv. Leerfestival 2027; - Elk Talent Telt, bijv. realisatie talentatelier en talentcommunity; - Werkgevers Fit voor de Toekomst, bijv. opbouw learning community arbeidsmarkt Oss.	X	X	X	X
	We starten de evaluatie voor de herijking van het lokale arbeidsmarktbeleid per 2031.				X
	We voeren het regionale arbeidsmarktbeleid gezamenlijk in de regio uit via de strategische werkagenda, bijv. uitvoering van de Human Capital Agenda.	X	X	X	X
	We realiseren een fysiek Werkcentrum (start eind 2026).	X			
	We starten de evaluatie voor de herijking van het regionale arbeidsmarktbeleid per 3031.				X
Vanuit de Lerende Stad Oss versterken we de verbinding tussen onderwijs, ondernemers, maatschappelijke instellingen en samenleving. Leren en ontwikkelen is niet meer alleen arbeidsmarktgerelateerd.	We geven gezamenlijk met alle partners uitvoering aan het jaarprogramma 2027, o.a. Lerende Stad Live van 11 t/m 17 april 2027.	X			
	We bouwen met alle partners verder aan de Lerende Stad Oss, mede door uitvoering van een vooraf bepaald jaarprogramma. De positionering en uitvoering sluit aan bij 'een leven lang ontwikkelen'.		X	X	
	We analyseren en realiseren de doorontwikkeling, op basis van bevindingen van 2027-2029, van de Lerende Stad Oss.				X
We zorgen voor een menselijke en een op perspectief gerichte uitvoering van werk- en inkomens ondersteuning.	We zetten koersvast de ingezette lijnen voort m.b.t. de vormgeving van het partnership gemeenten-IBN.	X			
	We voeren de jongerenaanpak 16-27 jaar uit gericht op werk en voortijdig schoolverlaten.	X	X	X	X
	We implementeren de deelname van werk- en inkomens-ondersteuning in de Stevige Lokale Teams.		X		
Onze inzet op basisvaardigheden blijft onverminderd groot. Via de pijler Leven Lang Ontwikkelen en de Lerende Stad Oss blijven we inzetten op het versterken van de basisvaardigheden.	We voeren het plan van aanpak Meedoen Begint bij de basis 2024-2028 uit, gericht op het verbeteren van basisvaardigheden.	X			
	We zorgen voor een evaluatie en voorbereiding van een nieuw beleid per 2029.		X		

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken een scenario over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN uit. Belangrijk onderdeel van dit scenario zijn gezamenlijke teams Werk van gemeenten en IBN.	Q2/2027
- We breiden ons Digi-Taalhuis met Digi-punten in wijken uit (waar dat nodig is).	Q4/2027
- We implementeren de actiepunten m.b.t. digitale inclusie, o.a. de jaarlijkse DigiD on tour, de gezinsaanpak, en de participatie van werkgevers.	Q4/2027
- Als regio Noord-Oost Brabant voeren we een verkenning uit naar de mogelijkheden om het formele en non-formele WEB- Aanbod aan volwasseneducatie basisvaardigheden samen te voegen in een publiek-private samenwerking.	Q4/2027
- We voeren de actiepunten van de Lerende Stad Oss uit, waaronder de week van techniek, week van de wetenschap en mijntoekomstinOsslive.	Q4/2027
- De lerende Stad organiseert samen met in- en externe partners en de Kracht van Oss/Economic Board de Lerende Stad Oss live.	Q2/2027
- We voeren de actiepunten uit het lokaal arbeidsmarktbeleid uit, o.a. de actieve benadering van jongeren door de consulenten uit het jongerenteam en de inzet van jobcoaching. Dit is in lijn met de regionale programmalijn jongerenaanpak.	Q4/2027
- Via de regionale samenwerking binnen Noordoost Brabant Werkt implementeren we het regionale Werkcentrum middels een fysieke locatie in het centrum van Oss.	Q1/2027
- We ondersteunen werkgevers met inzet van extra middelen uit Regio Deal Noord-Oost Brabant II *'t Goeie leven*.	Q4/2027

2.2 Bestaanszekerheid

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid is van wezenlijk belang voor inwoners. Daarom bieden wij een vangnet bij onverwachte kosten. Wij zorgen voor aanvullende voorzieningen zodat mensen die leven in armoede zoveel mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving, in een gezamenlijk aanpak dichtbij de inwoner in de eigen wijk of dorp. Samen met onze partners bieden we extra ondersteuning bij kosten voor school, sport en culturele activiteiten. We zijn daarbij toegankelijk, vindbaar, laagdrempelig en betrouwbaar.
Uit onze gegevens van Geldfit blijkt dat 1 op de 3 Osse inwoners een hoog risico op schulden heeft. Schulden willen we voorkomen en verminderen, ongeacht de achtergrond of hoogte van de betalingsachterstand. We willen problematische financiële situaties zoveel mogelijk voorkomen met vroegsignalering en preventieve activiteiten.
Geldzorgen leiden tot stress en beïnvloeden zo iemands gedrag. Het kan leiden tot verminderde gezondheid, uitsluiting en andere problemen. Voor mensen in een problematische financiële situatie hebben wij een variatie aan dienstverlening, waarbij we inzetten op hulp en ondersteuning om de schulden op te lossen en zoveel mogelijke financiële zelfstandigheid te realiseren. In onze aanpak laten we de regie bij de inwoner. We zetten in op vroegsignalering, op laagdrempelige ondersteuning en op eenvoudige regelingen die meedoen mogelijk maken.

We haken aan bij de Stevige Lokale Teams, die we gaan inzetten, onder meer op het gebied van budgetcoaching, vroegsignalering, budgetbeheer en schuldhulpverlening.

Met de invoering van de Participatiewet in Balans verankeren we onze werkwijze voor de toekomst. Hiermee zorgen we voor een menselijke uitvoering van werk en inkomensondersteuning en geldzorgen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Inwoners die in de knel komen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid.*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met beginnende geldzorgen tot en met problematische schulden*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
Geldzorgen: we zetten in op vroegsignalering, laagdrempelige ondersteuning en op eenvoudige regelingen die meedoen mogelijk maken.	We zetten het beleid Geldzorgen 2024-2028 voort op de ingezette lijnen via de jaarplannen.	X	X		
	We herijken het beleid geldzorgen, waarbij we breed integraal kijken naar bestaanszekerheid.			X	
Met de invoering van de Participatiewet in Balans verankeren we onze werkwijze voor de toekomst.	We implementeren de Participatiewet in Balans.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Wat betreft geldzorgen zorgen we voor stress-sensitieve en begrijpelijke informatievoorziening door herschreven brieven , heldere teksten op de gemeentewebsite en gebruik van animaties.	Q4/2027
- We starten met een externe campagne rondom het thema geldzorgen.	Q1/2027
- Op de middelbare scholen geven medewerkers van ONS welzijn structureel financiële educatie. We breiden de financiële educatie verder uit naar de primair onderwijsscholen. We benutten daarbij de Week van het geld.	Q4/2027
- Samen met het project Kansrijke Start werken we aan concrete verbeterstappen zodat ketenpartners ouders beter kunnen helpen in de eerste duizend dagen van hun kind met vragen over geldzorgen.	Q4/2027
- Wij herijken de inzet van het Sociaal Raadslieden Werk.	Q4/2027
- Wij ondersteunen de inzet vanuit opgave energietransitie van isolerende maatregelen voor huishoudens tot 130% draagkrachtgrens.	Q4/2027
- We implementeren de Participatiewet in Balans (gedeeltelijke invoering per 1-1-2027). Dit betreft fase 3 en omvat een aantal wijzigingen die vooral raken aan inkomensvaststelling, stabiliteit, maatwerk, handhaving en maatschappelijke participatie. We passen de re-integratieverordening hierop aan.	Q1/2027
- We voeren de wijzigingen van de wet handhaving sociale zekerheid door.	Q2/2027

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Ervoor zorgen dat àlle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen tot gezonde en zelfstandige burgers die veilig opgroeien en meedoen in de samenleving, dat is de opdracht waar de Osse gemeenschap voor staat. We doen dit door te investeren in sterke basisvaardigheden, inclusief onderwijs en een stevige pedagogische basis op scholen en in de wijk.

Met onze samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport zetten we ons in om gezinnen te ondersteunen en kinderen, jongeren te helpen zich te ontwikkelen en hun weg in de samenleving te vinden. We werken gezamenlijk verder aan het Osse onderwijskansenbeleid "Osse sporen naar kansen'. Er zijn op dit moment 3 sporen: (1) Taal & Talent, (2) Zorg & Groei, (3) Samen Oss (Meedoen & Inclusie). De voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimulering (inclusief Bibliotheek op school) en de verlengde, verrijkende schooldagen (Kodoss en School en Omgeving) maken hier deel van uit. Begin 2027 zullen we samen met onze partners onderzoeken welke thema's we in de komende periode (4 jaar) willen uitwerken.

We werken aan een versterking van de ondersteuningsstructuur op scholen om een steviger pedagogische basis in het normale leven van kinderen vorm te geven. Brugfunctionarissen en het Jongerenwerk zullen daarin een rol hebben in basis- en voortgezet onderwijs. Een belangrijk doel daarbij is om het beroep op individuele jeugdhulp terug te dringen en de acceptatie dat kinderen en jongeren zich verschillend ontwikkelen te vergroten en te normaliseren.

Samen met de schoolbesturen geven we uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dat is gebaseerd op het -in samenwerking opgestelde- Beleidskader Onderwijshuisvesting waar toegankelijk en inclusief onderwijs een onderdeel van is. Voor een goed inzicht in de stand van zaken hebben we alle onderwijshuisvesting in kaart gebracht. Het herijkte IHP met een actueel overzicht van de meerjarenplanning met investeringen is onze leidraad voor de komende jaren.

We streven ernaar dat onze jeugdigen opgroeien tot zelfredzame mensen, die het liefst met een startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden. We bieden daarom ondersteuning bij schoolverzuim en willen voortijdig schoolverlaten voorkomen. De uitval uit het MBO is de laatste jaren gestegen. Vanuit de regionale Jongerenaanpak (NOBW) zetten we hier extra acties op in. We blijven ons inzetten voor behoud en versterking van mbo-voorzieningen in Oss.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent.*
- *Er is een goede ondersteuningsstructuur in opvang en onderwijs beschikbaar met brugfunctionarissen (jongerenwerk) op alle deelnemende scholen.*
- *Indien nodig, is de doorleiding naar jeugdhulp goed georganiseerd.*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit.*
- *Mbo-voorzieningen zijn behouden en mogelijk versterkt.*
- *Kinderen en jongeren praten mee in Oss.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We willen dat alle kinderen en jongeren gezond, veilig en kans- rijk kunnen opgroeien, ongeacht hun achtergrond. Dit doen we door te investeren in sterke basisvaardigheden, inclusief onderwijs en een stevige pedagogische basis op en rond scholen. We blijven investeren in de brugfunctionarissen in het primair en voortgezet onderwijs.	We continueren de koers uit het Onderwijskansenbeleid "Osse sporen naar kansen'.	X	X	X	X
	We bevorderen samen met de besturen het inclusief onderwijs door het zoeken naar kansen te faciliteren.	X	X		
	We bestendigen brugfunctionarissen in het PO en breiden uit in het VO.	X			
	We voeren 3x per jaar het overleg Osse Bestuurlijke Educatieve Agenda (OBEA).	X			
We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Samen met schoolbesturen werken we aan schoolgebouwen die toegankelijk en inclusief zijn, zodat zo veel mogelijk kinderen en jongeren hier terecht kunnen, ook als zij verschillend vormen van ondersteuning nodig hebben.	We voeren het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2026) uit.				X
We blijven ons inzetten voor behoud en versterking van mbo-voorzieningen in Oss.	We werken dit punt uit als onderdeel van diverse beleidsplannen, o.a. de "Osse sporen naar kansen' (Onderwijskansenbeleid) en de integrale jongerenaanpak i.h.k.v. het arbeidsmarktbeleid.		X		

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We breiden het burgerschapsonderwijs uit waarin maatschappelijke partners een actieve rol hebben, met kwalitatief sterk verrijkend aanbod.	Q4/2027
- We voeren een monitor uit naar het gebruik van de regeling Maatwerk Kinderopvang.	Q4/2027
- Vanwege een verhoogde instroom van niet-Nederlandstalige kinderen en jongeren (statushouders en ook Oekraïeners) zorgen we voor een passende capaciteit NT2- en ISK-onderwijs.	Q4/2027
- We werken een nieuw handelingskader uit rond het thema School en veiligheid (i.h.k.v. wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs).	Q4/2027
- We werken activiteiten voor de doelgroep kwetsbare jongeren 23-27 jaar uit (i.h.k.v. de wet van School naar Duurzaam Werk).	Q4/2027
- We bestendigen en volgen de inzet van brugfunctionarissen in het PO actief o.a. via de inzet van OnsWelzijn.	Q4/2027
- We breiden de inzet van brugfunctionarissen in het VO uit door te zorgen voor voldoende capaciteit van het Jongerenwerk in Oss (zie ook Programma 1).	Q2/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We onderzoeken hoe we de onderlinge samenwerking kunnen verbeteren en hoe we doelgericht kunnen werken aan normaliseren en inclusie in het onderwijs.	Q4/2027
- Samen met de schoolbesturen Filios, SAAM en Optimus werken we aan de vervangende nieuwbouw voor De Lockaert en De Polderhof in combinatie met SBO Het Baken: Gereed: 2029.	Q4/2027
- Samen met het schoolbestuur Optimus werken we aan een vervangende nieuwbouw voor de scholen in Megen/Macharen/Haren (Kindlandschap De Eiber): Gereed 2028.	Q4/2027
- Samen met schoolbestuur HUB Noord-Brabant verkennen wij de mogelijkheden voor vervangende vernieuwbouw. Daarbij nemen we de visie op inclusief onderwijs mee: Gereed 2029.	Q4/2027
- Samen met schoolbestuur Oosterwijs verkennen wij de mogelijkheden voor vervangende vernieuwbouw. Daarbij nemen we de visie op inclusief onderwijs mee: Gereed 2029	Q4/2027
- Samen met de schoolbesturen Filios en SAAM zijn we gestart met de voorbereiding voor de bouw van een nieuwe voorziening voor basisonderwijs in Amsteleind: Gereed 2028 1e fase.	Q4/027
- Samen met schoolbestuur SAAM werken we aan een vervangende vernieuwbouw voor De Regenboog en De Teugelaar in de herstructureringswijk Schadewijk: Gereed: 2029.	Q4/027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Naast werk, stimuleren wij andere vormen voor meedoen in de samenleving, zoals vrijwilligerswerk. Leven lang ontwikkelen is een manier om 'meedoen' te realiseren. De Lerende Stad Oss is de pijler hieronder. Wij streven naar inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.
Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.
De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Het Werkvoorzieningschap is opdrachtgever voor IBN als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Werkvoorzieningschap is namens 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN.

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Het RBL BNO voert voor gemeente Oss en de regio de wettelijk verplichte taken rond leerplicht en RMC uit. Het voorkomen en terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en langdurig thuiszitten is haar kerntaak.

3.3 Beleidskaders

1. Maatregelen Wet werk en bijstand (2015)
2. Beleidskader Participatiewet (2015)
3. Notitie re-integratiebeleid (2023)
4. Beleidskader Wet Inburgering (2021)
5. Beleidskader Aanpak Geldzorgen 2024-2028 (2023)
6. Plan van aanpak Laaggeletterdheid 'Meedoen begint bij de basis' (2024)
7. Integraal Huisvestingsplan onderwijsvastgoed (actualisatie 2026)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Dashboard VSV DUO	2,58%	2,32%	2,41%	2,56%	<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor	110%	85%	78%	Nog niet bekend	90%
Gebruik armoedevoorzieningen huishoudens 120%	WISZ	83,7%	83,4%	80,4%	Nog niet bekend	80%
Gebruik armoedevoorzieningen huishoudens p-wet	WISZ	93,7%	94,5%	89,4%	Nog niet bekend	90%
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-1%	4%	5,7%	Nog niet bekend	0%

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	9,2	5,7	2025
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	23	27	2025
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,6%	2,3%	2025
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2024
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2024
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000	237,3	244,2	2025
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	208,9	209,5	2025
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	72,7%	73,3%	2025
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	70,1%	76,2%	2026

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

Niet van toepassing.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Investeringen huisvesting onderwijs	0	-35	-34	-1.870	964
Overige kosten en opbrengsten vanuit investeringsplan onderwijshuisvesting	0	822	28	127	-197
Eigen bijdrage werkende Oekraïners	-340	-340	-340	-340	-340
Lagere rijksbijdrage	340	340	340	340	340
Vrijval egalisatiereserve Wsw	-344	0	0	0	0
Hogere kosten bijzondere bijstand	281	360	360	360	360
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-63**	**1.147**	**354**	**-1.383**	**1.127**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Investeringen huisvesting onderwijs

We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed Onderwijs. Per saldo hebben we door de actualisatie van de investeringen van onderwijsgebouwen binnen het investeringsplan een voordeel van € 35.000 in 2027 en 2028, een voordeel van € 401.000 in 2029 en een voordeel van € 30.000 vanaf 2030. Het kengetal dat we gebruiken om toekomstige investeringsbedragen te bepalen actualiseren we jaarlijks, waardoor kosten voor investeringen in de basis al stijgen ten opzichte van het eerdere investeringsplan. Door verschuivingen/planningen naar projecten verder in de tijd ontstaat er een voordeel voor deze programmabegroting. Dit betekent wel dat de kapitaallast op een later moment (buiten deze programmabegroting) nog op ons af komt. We lichten de belangrijkste wijzigingen toe:

- de verwachte oplevering van kindcentrum De Eiber verschuift van 2028 naar 2029, waardoor de kapitaallast van € 194.000 ook met een jaar opschuift naar start 2030.
- we betrekken het budget voor De Wissel bij het project Oude Klooster, waarbij we via deze voorziening het maatschappelijk vastgoed in Geffen herijken. Dit zorgt voor een voordeel op huisvesting onderwijs van € 34.000 vanaf 2027.
- bassischool Amsteleind fase 1 is opgeschoven, waardoor we de bouw voorzien in 2029 en 2030. De eerste kapitaallast in 2031 van € 160.000 valt hierdoor buiten deze programmabegroting.
- basisschool Schadewijk is geïndexeerd en er zijn meer m2 beschikbaar gesteld voor onderwijs en wijkvoorziening. De extra last in deze begroting is € 72.000 (door indexering € 36.000 en door de keuze voor extra vierkante meters ook € 36.000).

Daarnaast hebben we beoogde investeringen in het plan opgenomen, waarvan de oplevering in 2030 of later is en waarvan de kapitaallast hierdoor buiten deze programmabegroting valt. Dit zijn:

- Zoals hierboven al benoemd; Basisschool Amsteleind fase 1 (€ 4,8 miljoen, kapitaallast € 160.000 vanaf 2031).
- Basisschool Hertogin Johanna V (€ 6,9 miljoen in 2028 t/m 2031, kapitaallast € 231.000 vanaf 2032).
- De Nieuwe Link (€ 5,5 miljoen in 2030 t/m 2032, kapitaallast € 183.000 vanaf 2033).
- HUB SO/VSO (incl. gym) (€ 18,3 miljoen in 2029 t/m 2030, kapitaallast € 608.000 vanaf 2031).
- Oosterwijs SO/VSO (incl. gym) (€ 26,8 miljoen in 2030 t/m 2031, kapitaallast € 889.000 vanaf 2032).

Voor veel investeringen geldt dat deze pas in 2030 en 2031 worden opgeleverd. De investeringslasten vallen dan pas buiten deze planperiode. Omdat dit gaat om forse investeringen hebben we een stelpost opgenomen om alvast middelen te reserveren voor de investeringslasten, waarvan we weten dat deze in de volgende programmabegroting op ons af gaan komen. In de vorige begroting is in 2029 een stelpost opgenomen om de toekomstige investeringslast van 2030 te kunnen betalen. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel in 2029 van € 1.469.000. In 2030 is van deze stelpost nog € 330.000 over, omdat in de tussentijd investeringen vanuit het plan zijn omgezet tot lopende investeringen. Om in 2031 de stijgende investeringslast te kunnen betalen is een nieuwe stelpost nodig van € 1.325.000. Dit zorgt dus in 2030 voor een (structureel) nadeel op deze stelpost van € 995.000.

Overige kosten en opbrengsten vanuit investeringsplan onderwijshuisvesting

Naast de financiële gevolgen die voortvloeien uit het investeringsplan voor de realisatie van maatschappelijk vastgoed, zijn er ook aanvullende kosten en opbrengsten die direct samenhangen met deze investeringen. Zo kunnen investeringen leiden tot huurinkomsten wanneer delen van het vastgoed worden verhuurd aan derden, zoals bijvoorbeeld een kinderopvangorganisatie. Daarnaast kunnen gedurende de realisatieperiode tijdelijke kosten ontstaan, bijvoorbeeld voor tijdelijke huisvesting van gebruikers. Als een voorgenomen investering onderdeel uitmaakt van een gebiedsontwikkeling, wordt de benodigde grond vanuit het gebiedsontwikkelingsproject overgedragen tegen het maatschappelijk grondtarief, conform de geldende grondprijzenbrief. De verworven ondergrond wordt vervolgens geactiveerd op de balans. Dit leidt tot een structurele rentelast die in de begroting wordt verwerkt. De in deze begrotingswijziging opgenomen kosten en opbrengsten geven daarmee een volledig beeld van de financiële consequenties die samenhangen met de voorgenomen investeringen in maatschappelijk vastgoed. Per saldo hebben we in 2027 hogere kosten van € 0,8 miljoen en structureel € 0,2 miljoen voordeel. Dit heeft een aantal oorzaken. Als eerste hebben we kosten voor de rentelast van de ondergrond van kindcentrum De Eiber. Deze bedraagt tegen aan maatschappelijk tarief van € 150 per m2 € 600.000. De jaarlijkse rentelast in de begroting bedraagt vanaf 2029 circa € 7.000. Als tweede hebben we rentekosten voor de voorzieningen Amsteleind. De maatschappelijke voorzieningen in Amsteleind hebben een beoogde oppervlakte van 14.235 m2. Dit betekent dat de grondwaardering tegen maatschappelijk tarief circa € 2,1 miljoen bedraagt, wat zorgt voor een structurele rentelast in de begroting van € 24.000 vanaf 2029. Daarnaast kopen wij voor het nieuwe Kindcentrum Schadewijk diverse percelen met opstallen. De waardering van de ondergrond voor deze school activeren we. Dit heeft een verwachte waarde van circa € 2,6 miljoen. De bijbehorende rentelast is € 28.000 vanaf 2029. Verder houden we in ons investeringsplan rekening met een nieuwe basisschool in de te ontwikkelen wijk in Amsteleind. Voor deze nieuwe school hebben we als gemeente de wettelijke plicht het onderwijsleerpakket/eerste inrichting te bekostigen. De raming hiervan is circa € 0,8 miljoen en bij oplevering van de school hebben we deze nodig. We reserveren hiervoor in 2027 alvast middelen door deze te storten in de reserve IVB. Als laatste huisvesten we in sommige van onze scholen kinderdagopvangorganisaties. Dit zorgt voor een potentiële huuropbrengst. We actualiseren deze huuropbrengst op basis van het nieuwe investeringsplan. Door verschuivingen van de planning en toevoeging van investeringen ontstaat er in 2029 een incidenteel nadeel van € 68.000, maar in 2030 een structureel voordeel van € 255.000.

Eigen bijdrage werkende Oekraïners

Gemeenten zijn verplicht om een eigen bijdrage te vragen aan werkende Oekraïners die in de gemeentelijke opvang verblijven. Vanaf 1 januari 2025 hebben we dit binnen de gemeente Oss ingevoerd. Vanaf 2026 verwachten we ongeveer € 340.000 aan jaarlijkse inkomsten eigen bijdrage te ontvangen. De gerealiseerde inkomsten worden door het Rijk in mindering gebracht op de totale specifieke uitkering die de gemeente ontvangt voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. We verrekenen dit met elkaar. We begroten de verwachte inkomsten als storting in de reserve Opvang vluchtelingen en hiermee verlagen we de geraamde specifieke uitkering van het Rijk. Per saldo is deze wijziging neutraal.

Vrijval egalisatiereserve Wsw

We verwachten in 2026 een bedrag van € 344.389 te ontvangen vanuit de egalisatiereserve Wsw vanuit het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant. We stellen voor om dit bedrag vrij te laten vallen. De egalisatiereserve Wsw is gevormd voor het verrekenen van de financiële gevolgen voor over- en onderrealisatie Wsw in onze regio waarbij geldt dat het saldo van de egalisatiereserve niet hoger mag zijn dan 2,5% van het totale regionaal fictieve Wsw budget. De stand van de egalisatiereserve is naar verwachting hoger dan 2,5% met als positief gevolg dat we ons aandeel van het overschot terug gaan ontvangen. In november 2026 volgt het definitieve besluit.

Hogere kosten bijzondere bijstand

Voor de bijzondere bijstand verwachten we vanaf 2026 een structureel tekort van € 360.000 per jaar. In 2026 kunnen we het tekort met € 40.000 verlagen doordat er incidenteel geld overblijft binnen het armoedebeleid. In 2026 is sprake van onderuitputting op dit budget doordat een aantal projecten naar 2027 verschoven zijn. Daarnaast hebben we in 2026 € 39.000 incidentele rijksmiddelen bijzondere bijstand ontvangen voor nabetaling van alleenverdienersproblematiek 2023-2024. Ook hierdoor wordt het tekort in 2026 lager. Per saldo komt het tekort in 2026 uit op een bedrag van € 281.000.Diverse redenen veroorzaken het structurele tekort:

- Het gebruik van de bijzondere bijstand is de afgelopen jaren toegenomen, waardoor ook de kosten zijn gestegen. De extra kosten konden we de afgelopen jaren opvangen met incidentele middelen van het Rijk.
- We slagen er steeds beter in inwoners met een laag inkomen te bereiken wat aansluit op ons beleid. Met gerichte maatregelen proberen we hen te ondersteunen.
- De kosten en het gebruik van de individuele inkomenstoeslag stijgen structureel. De kostenstijging is naar verwachting € 120.000. Deze toeslag is bedoeld voor inwoners die 3 jaar of langer een laag inkomen hebben. De uitkeringsbedragen van de individuele inkomenstoeslag stijgen jaarlijks zonder dat het budget hierop aangepast is.
- Meer inwoners maken gebruik van de individuele studietoeslag. De toeslag is een financiële steun in de rug voor studenten met een structurele medische beperking of chronische ziekte. Omdat zij door hun gezondheid niet kunnen bijverdienen naast een studie, vervangt deze toeslag de inkomsten uit een bijbaan. De belangrijkste oorzaak is de toegenomen bekendheid van deze relatief jonge regeling. De structurele kostenstijging is naar verwachting € 150.000.
- Daarnaast stijgen de woonkosten boven de huurgrens, de kosten voor mentorschap en de bankkosten voor bewindvoering structureel met in totaal € 90.000.

Naast de structurele kostenstijgingen zijn er ook incidentele kostenstijgingen. Het gaat hierbij om eenmalige kosten voor levensonderhoud van vluchtelingen en inrichtingskosten voor de huisvesting van vluchtelingen. We stellen voor om de incidentele kostenstijging ten behoeve van vluchtelingen van in totaal jaarlijks € 40.000 voor de periode 2026 tot en met 2028 te betalen uit de reserve Opvang vluchtelingen.

4.3 Septembercirculaire

					+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten - is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten bedragen x € 1.000
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting	0	5	5	5	0
Participatie	0	-1	-1	-1	-2
Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	0	-4	-4	-4	-4
Totaal septembercirculaire	**0**	**0**	**0**	**0**	**-6**

Toelichting septembercirculaire

Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting
Deze wet gaat 1 januari 2027 in. Gemeenten worden verplicht een integraal huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting vast te stellen, met investeringsbedragen per schoolgebouw, het onderwijshuisvestingsbeleid en een beschrijving van elk schoolgebouw. Voor deze verplichting ontvangen we jaarlijks € 5.000 voor de periode 2027-2029.

Participatie
We ontvangen in 2027 € 1.000 en vanaf 2030 jaarlijks € 2.000 minder voor participatie.

Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)
We ontvangen jaarlijks € 4.000 minder voor impuls sociale infrastructuur door een kleine aanpassing in de verdeling over gemeenten. Het geld is bedoeld voor het versterken van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	98.961	93.208	91.483	92.661	91.827
Baten	-47.761	-45.250	-45.221	-45.289	-45.270
Saldo	51.200	47.958	46.263	47.372	46.557
Stortingen reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-3.267	-712	-421	-414	-404
Saldo mutaties reserves	-3.267	-712	-421	-414	-404
Totaal bestaand beleid	**47.933**	**47.246**	**45.842**	**46.958**	**46.153**
Autonome ontwikkelingen	-63	1.147	354	-1.383	1.127
Budgettair neutrale wijzigingen	-440	-2.006	-340	-338	-338
Septembercirculaire	0	0	0	0	-6
Totaal programma	**47.430**	**46.388**	**45.856**	**45.237**	**46.937**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

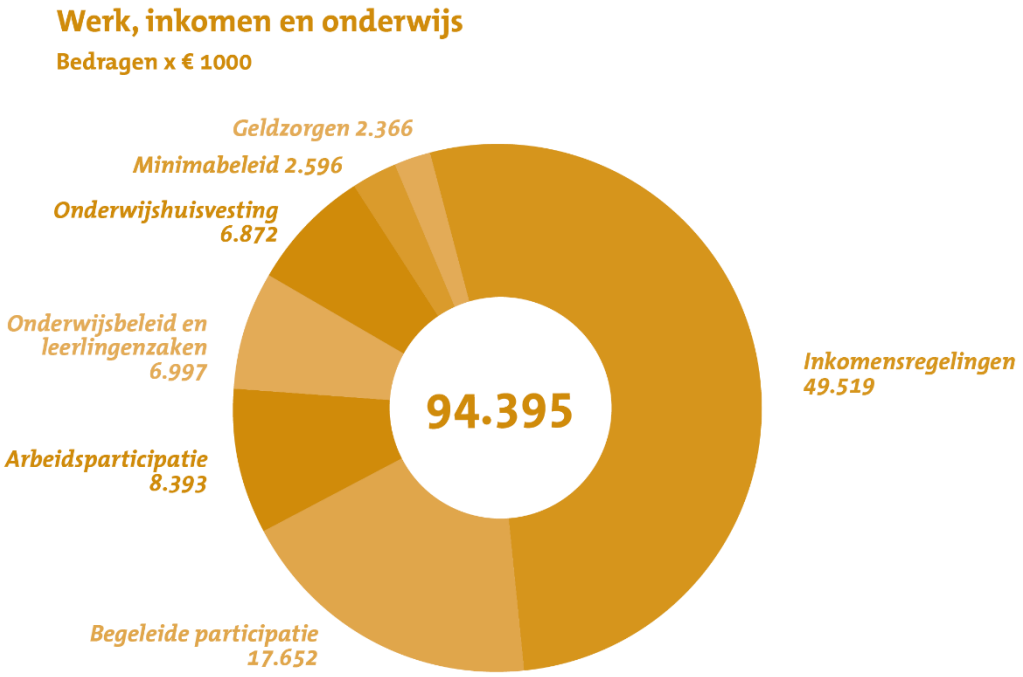

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Arbeidsparticipatie	109
Minimabeleid	644
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.661
Onderwijshuisvesting	5
Totaal Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	**4.419**

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur en gezondheid

1. Inleiding

In Oss willen we dat iedereen zich gezond voelt, mee kan doen en zich verbonden voelt met de samenleving. Gezondheid gaat daarbij niet alleen over het lichaam, maar ook over mentale veerkracht, sociale contacten en de mogelijkheid om actief deel te nemen aan het dagelijks leven.
Inwoners, vrijwilligers, verenigingen en maatschappelijke organisaties spelen hierin een belangrijke rol. Zij zorgen voor ontmoeting, ontwikkeling, beweging en betrokkenheid. Sport, cultuur, vrijwilligerswerk en buurtinitiatieven dragen samen bij aan een sterke sociale basis en een leefbare gemeente.

We richten ons niet alleen op zorg, maar vooral op het dagelijks leven van inwoners. Samen met onze inwoners en partners creëren we een omgeving waarin gezond leven, bewegen en meedoen vanzelfsprekender worden.

Tegelijkertijd staan we voor uitdagingen. De druk op de mentale gezondheid neemt toe en verenigingen en vrijwilligersorganisaties hebben te maken met een afnemend aantal vrijwilligers, hogere verwachtingen en veranderende regelgeving. Daarom investeren we in een sterke sociale basis, toegankelijke ontmoetingsplekken, toekomstbestendige voorzieningen en ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers.

Door de samenwerking tussen sociaal, ruimtelijk, veiligheid en economie te versterken, bouwen we aan een gemeente waarin inwoners zich gehoord voelen, kansen krijgen en naar elkaar omzien.
Zo werken we stap voor stap aan een veerkrachtig Oss: een gemeente waarin iedereen kan meedoen, elkaar kan ontmoeten en zich thuis voelt.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Wat willen we bereiken?

Ontmoeten is essentieel voor gezondheid en welzijn. In de dorpen en wijken van Oss zijn laagdrempelige en toegankelijke gemeenschapshuizen belangrijke schakels in de sociale infrastructuur. Zij bieden ruimte en ondersteuning aan verenigingen, initiatieven en kwetsbare groepen. Het zijn plekken voor sociale verbinding en gemeenschapsvorming waar mensen kunnen ontmoeten, meedoen en lichte ondersteuning kunnen krijgen.

We ondersteunen deze locaties actief in hun maatschappelijke rol. Tegelijk werken we aan toekomstbestendige huisvesting, verduurzaming en een gezonde exploitatie. Met monitoring en nieuwe financieringsmodellen maken we de maatschappelijke waarde inzichtelijk en onderbouwen we onze beleidskeuzes.

Versterking van de sociale basis in de buurt

Het aanbod aan activiteiten voor laagdrempelig ontmoeten is in de afgelopen jaren met dank aan een tijdelijke subsidieregeling Thuis in de buurt verdubbeld in bijna twintig wijk- en dorpshuizen. Sinds 2024 is deze subsidie opgenomen in de nieuwe subsidieregeling Sociale basis. Hierin komen de uitvoering van de visies op de Sociale basis en Thuis in de buurt samen.

Voor de komende jaren is de borging van de programmering van laagdrempelige activiteiten in de wijken en dorpen een belangrijk doel wat past in de gebiedsgerichte aanpak die we nastreven en in lijn met Osse standaard. Deze activiteiten bieden de inwoners de mogelijkheid om in de buurt te ontmoeten, te participeren en/of om lichte ondersteuning te krijgen, bijvoorbeeld in de vorm van advies en/of dag ontmoeting. Ze zijn voor ons een belangrijke voorliggende voorziening. Onderdeel van die borging is de ondersteuning van de besturen van de vrijwilligersorganisaties die deze activiteiten organiseren en mogelijk maken. Ze zijn de motor van onze sociale basis in de wijken en dorpen. Voor de borging blijven we de besturen ondersteunen met subsidie en met advies en begeleiding van de sociaal makelaar Thuis in de buurt. Voor de dekking gebruiken we (mede) de mogelijkheden die AZWA ons biedt.

Samenhang met gebiedsontwikkelingen

Ontmoetingsvoorzieningen krijgen een prominente plek in de stedelijke gebiedsontwikkelingen, bij zowel wijkvernieuwing als nieuwbouwprojecten in de Spoorzone en in bestaande programma's als Programma Schadewijk.
Ook het nieuw te bouwen Amsteleind zal gefaseerd worden uitgevoerd met een multi functioneel centrum voor onderwijs, ontmoeten en sport voor Zuid en kleinschalige voorzieningen voor Noord en Klein-Ussen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en functioneel geschikt om laagdrempelig aanbod voor ontmoeten, participatie en lichte ondersteuning te faciliteren en accommoderen.*
- *Besturen van vrijwilligersorganisaties worden ondersteund voor het besturen en organiseren van open en toegankelijke activiteiten en het aangaan van samenwerking met andere partijen in de wijken en dorpen.*
- *Vrijwilligersorganisaties worden ondersteund bij programmering, Bedrijfsvoering, Exploitatie en gebouwbeheer.*
- *Gebouwen zijn verduurzaamd en voldoen aan wet- en regelgeving.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We blijven investeren in duurzame ontmoetingsplekken dichtbij huis, zoals wijk- en dorpshuizen, culturele locaties en de openbare ruimte. Daarbij geven we prioriteit aan de plannen in Macharen, Ravenstein, Ussen en Maren-Kessel en stimuleren we multifunctioneel gebruik van voorzieningen.	- Bouw gemeenschapshuis Vidi Reo		X		
	- Herijking voorzieningen Geffen: Verduurzamen en verbouwing Het Oude Klooster en de Koppelinck	X			
	- MFA met ontmoeten en sporten in Amsteleind.				X
	- Realisatie verbouwing en verduurzaming van het Ont-moet Centrum		X		
	- Realisatie van ver(nieuw)bouw De Nolder in Maren Kessel		X		
	- Ontwikkeling MFA Loovelt	X			
	- Verplaatsing De Bongerd en tennisvereniging De Brug	X			
2. We ontwikkelen beleid voor een openbare ruimte die ontmoeting en een gezonde leefomgeving stimuleert, met een goede samenhang tussen beleid en gebiedsontwikkeling.	- Uitbreiding sportpark onder de Plag			X	
	- We zorgen voor een aanpak om ontmoeten (en daarmee gezondheid en bewegen) mee te nemen in gebiedsontwikkelingen en ruimtelijke planvorming. Hiervoor bewegen we mee op het proces voor een basisaanpak gebiedsontwikkeling in Oss.		X		
3. We werken aan nieuwe vormen van subsidiëring, exploitatie, organisatie en bestuur om wijk- en dorpshuizen toekomstbestendig te houden die voldoet aan de wet markt overheid die naar verwachting op 1 juli 2027 in werking treedt	- Bevorderen en ondersteunen bestuurlijke samenwerking op beheer en exploitatie	X			

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
4. We ondersteunen open en laagdrempelige activiteiten in wijken en dorpen die door en voor inwoners worden georganiseerd, met subsidie, informatie, advies en begeleiding.	- Inzet subsidieregeling sociale basis; - Positionering vrijwilligerspunt als ondersteuningsnetwerk; - Inzet sociaal makelaar t.b.v. vrijwilligersorganisaties	X			
5. We verkennen de mogelijkheden om in kernen waar reguliere horeca ontbreekt kleinschalige horeca in andere voorzieningen toe te staan, in lijn met de motie en met oog voor de regels voor paracommercie.	- We kijken naar mogelijkheden voor verruiming horeca in de kleine kernen	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We bevorderen en borgen activiteiten, mede door de subsidieregeling in de sociale basis.	jaarlijks
- We ondersteunen vrijwilligersorganisaties in de sociale basis.	jaarlijks
- We herijken de voorzieningen in Geffen: We verduurzamen en verbouwen Het Oude Klooster.	2027
- We werken aan de verdere uitrol van het Visitekaartje waarmee beheerstichtingen van wijk- en dorpshuizen hun meerwaarde tonen.	2027
- We bevorderen en ondersteunen bestuurlijke samenwerking op beheer en exploitatie.	2027
- We werken aan een scenario in Maren Kessel voor een laagdrempelige ontmoetingsplek met of zonder woningen.	Q1/2027
- We werken samen met de betreffende besturen om wijk- en dorpshuizen toekomstbestendig te houden die voldoet aan de wet markt overheid.	Q2/2027
- We werken verder om het Vrijwilligersteunpunt te positioneren als ondersteuningsnetwerk.	Q3/2027
- We zetten een sociaal makelaar in om vrijwilligersorganisaties beter te ondersteunen.	2027
- We werken samen met vergunningverlening om de mogelijkheden voor kleine kernen zonder reguliere horeca om kleinschalige horeca in andere voorzieningen toe te staan in beeld te brengen.	Q2/2027
- We verplaatsen De Bongerd en tennisvereniging De Brug.	Q4/2027
- We werken aan de nieuwbouw van het gemeenschapshuis Vidi Reo.	Q4/2026-2027
- We werken verder aan de huiskamerfuncties in het kader van Thuis in de Buurt.	Q4/2027

2.2 Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen zijn essentieel voor een gezonde en inclusieve samenleving. Ze dragen bij aan fysieke en mentale gezondheid, sociale verbinding en gelijke kansen. In Oss stimuleren we een actieve leefstijl voor iedereen: van jong tot oud, binnen en buiten verenigingen. Sporten en bewegen worden niet alleen gezien als doel, maar ook als krachtig middel om gezondheid, welzijn en kansengelijkheid te versterken.

Onze aanpak is gestoeld op lokale kaders, waaronder de Osse Sport- en Beweegvisie 2030. Voor Sport en Bewegen zetten we ons in op vier thema's: 1. Inclusie & diversiteit 2. Vitale sportaanbieders 3. Vaardig in bewegen 4. Ruimte voor sport en bewegen.

VWS heeft het voornemen de huidige SPUK Stimulering Sport en de huidige Brede Regeling Combinatiefuncties vanaf 2027 samen te voegen tot één nieuwe regeling: SPUK Sport & bewegen. De looptijd is drie jaar: 2027 tot en met 2029. De SPUK Stimulering Sport is gericht op de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties. De Brede regeling combinatiefuncties (BRC) stimuleert deelname aan sport, bewegen en cultuur en verbindt deze inzet met ten minste één andere sector, zoals zorg of onderwijs. Het totale bedrag dat alle gemeenten vanuit deze nieuwe regeling toekomt, bedraagt € 257 miljoen inclusief uitvoeringskosten. Eind 2026 wordt bekend welk bedrag Oss ontvangt.

Nu VWS dit bekend heeft gemaakt, kunnen we (verder) aan de slag met de herijking van het beleidskader vitale en veilige clubondersteuning voor sportaanbieders en met het beleidskader BRC. Clubondersteuning is nodig om, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, sportclubs te ondersteunen hun sportaccommodaties als belangrijke plaats te zien waar inwoners elkaar treffen. Sportclubs zien we steeds vaker als spil in de wijk, buurt of het dorp.
Wat vanaf 2027 de status wordt van het Sportakkoord II is pas later in 2026 bekend. Het doel van het kabinet is de succesvolle onderdelen van het Sportakkoord, zoals de kracht van samenwerking, te behouden en voort te zetten.

Samen met sportaanbieders, maatschappelijke organisaties en inwoners bouwen we aan een leven lang sporten en bewegen. De buurtsportcoach speelt daarin een centrale rol. We hechten aan toekomstbestendige accommodaties, open en toegankelijke sportparken en een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Met betrokken partijen werken we dit uit in een Integraal Huisvestingsplan Sport, dat begin 2027 gereed is.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen in en buiten sportaccommodaties.*
- *We verbinden gezonde leefstijl (waaronder sporten en bewegen) en de fysieke leefomgeving met elkaar.*
- *We ondersteunen, onder meer via clubondersteuning, sportaanbieders in hun maatschappelijke rol en organisatorische uitdagingen.*
- *We stellen beleidskader vitale en veilige clubondersteuning en beleidskader BRC op.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We stimuleren dat onze voorzieningen multifunctioneel gebruikt worden. Op die manier dienen zij meerdere maatschappelijke doelen tegelijk. Het concept Open Sportpark werken we, na evaluatie, verder uit.	- Onderzoeken de toekomst van het sport- en beweegaanbod in Geffen	X			
	- Herijken beleidskader vitale en veilige clubondersteuning	x			
	- Voortzetten clubondersteuning voor sportaanbieders door het Sport Expertise Centrum (SEC)	x			
	- We organiseren maatschappelijke projecten in wijken, buurten en dorpen rond het EK Goalball en WK Korfbal	x			
	We bouwen nieuwe moderne sportaccommodaties zoals de Ussenstelt	X			
	- In de tennishal Rusheuvel gunnen we TurnOss een extra tennisbaan voor seizoen 26/27 als pilot.	X			
2. We ontwikkelen beleid voor een openbare ruimte die bewegen, spelen, ontmoeten en gezondheid stimuleert, met een goede samenhang tussen beleid en gebiedsontwikkeling.	- Beleidskader buurtsportcoaches en cultuurcoaches 2027 en verder	X			
3. We bouwen een nieuw zwembad (Golfbad)	- We bouwen een nieuw zwembad				X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We verplaatsen De Bongerd en tennisvereniging De Brug.	Q4/2027
- We onderzoeken de toekomst van het sport- en beweegaanbod in Geffen.	2027
- We organiseren maatschappelijke projecten in wijken, buurten en dorpen rond het EK Goalball en WK Korfbal.	2027
- We bouwen een nieuwe moderne sportaccommodatie de Ussenstelt.	2027
- We stellen het beleidskader op voor buurtsportcoaches en cultuurcoaches 2027 en verder.	Q2/2027

2.3 Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Onze aanpak is gestoeld op lokale kaders, waaronder de Osse Sport- en Beweegvisie 2030 en de visie Gezond in Oss 2040. In de gezondheidsvisie werken we aan drie opgaven om te verbinden: Verbinding met en tussen organisaties die werken aan een gezonder Oss, verbinding op vijf belangrijke inhoudelijke gezondheidsthema's en verbinding tussen specialismen binnen het gemeentehuis.

Ook sluiten we aan bij landelijke kaders, zoals het IZA (Integraal Zorgakkoord) en het AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Vanuit het IZA en AZWA gaan we verder aan de slag met ketenaanpakken valpreventie, kind naar gezonder gewicht, overgewicht volwassenen en kansrijke start. Ook gaan we aan de slag met het vormgeven van nieuwe (keten)aanpakken, zoals ketenaanpak dementie, ketenaanpak sociaal verwijzen en mentale gezondheidsnetwerken.

In 2027 gaan we door met de ontwikkeling van het bOSS-beleid (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten). Hiermee herijken we het bestaande speelruimtebeleid en benutten we de verbinding tussen ruimtelijke opgaven en een gezond leven.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *We verbinden gezonde leefstijl (waaronder ontmoeten, sporten en bewegen) en de fysieke leefomgeving met elkaar.*
- *We werken aan een lokaal en uitvoerbaar hitteplan.*
- *We voeren het in 2026 vastgestelde Uitvoeringsplan Gezond in Oss 2026-2027 uit*
- *We gaan verder met de uitvoering van het eind 2025 vastgestelde Preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs. SKIP, het denormaliserings project drugs waar Oss onderdeel van is, is onderdeel van het plan.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?
Er zijn geen specifieke speerpunten benoemd.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We zetten ons in om de huidige vier samenwerkingsverbanden met daarin vele organisaties, die zich gezamenlijk inzetten voor een gezondere leefstijl van inwoners, voort te zetten. Ook is een aantal ketenaanpakken hier onderdeel van: o Coalitie Kansrijke Start (0-4 jaar) o Coalitie gezonde jeugd, gezonde toekomst (4-18) o Coalitie jongvolwassenen (18-35 uur) o Coalitie vitaal ouder worden (35+)	2027
- We geven uitvoering aan de aanpak kansrijke start.	2027
- We ontwikkelen beleid voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de openbare ruimte.	2027
- We werken samen de verbinding tussen ruimtelijk beleid en gezondheidsbeleid op kansrijke thema's, zoals stedelijk groen, actieve mobiliteit, recreatie en milieu verder vorm te geven.	Jaarlijks
- We geven uitvoering aan het preventie- en handhavingsplan Alcohol en Drugs inclusief SKIP.	2027
- We geven uitvoering aan ketenaanpak kind naar gezonder gewicht, als onderdeel van coalitie gezonde jeugd, gezonde toekomst.	2027
- We voeren acties uit het uitvoeringsplan Gezond in Oss 2067-2027 uit.	2027
- We geven uitvoering aan de ketenaanpak kind naar gezonder gewicht, als onderdeel van coalitie gezonde jeugd, gezonde toekomst.	
- We zetten de ketenaanpak Valpreventie, als onderdeel van coalitie Vitaal ouder worden verder voort.	2027
- We monitoren het bereik en resultaten van activiteiten (datagedreven werken).	Jaarlijks

2.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?

Cultuur verbindt, prikkelt en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, leefplezier en sociale samenhang. In Oss stimuleren we deelname aan cultuur in de volle breedte: door inwoners, verenigingen, makers en culturele instellingen. We zetten in op cultuureducatie, cultuurparticipatie en een diverse culturele infrastructuur. We blijven alert op nieuwe vormen van kunst en cultuur en staan open voor samenwerkingen op allerlei vlakken. Onze inzet sluit aan op de Osse cultuurnota "Cultuur verbindt O(n)SS!". We ondersteunen hen met subsidie. Samen blijven we bouwen we aan een sterke, flexibele en toegankelijke culturele sector. In 2027 reiken we voor de tweede keer de Osse cultuurprijs uit. Met deze prijs waarderen we cultuur op een zichtbare manier.

We investeren in fysieke voorzieningen zoals de herontwikkeling van De Lievekamp en Muzelinck. We investeren in samenwerking en flexibele cultuurbeleving en beoefening. We zetten in op versterking van de culturele infrastructuur. Dat betekent enerzijds faciliteiten als gebouwen op orde houden en het gebruik ervan stimuleren en vergroten zoals in het Warenhuis. Anderzijds mogelijkheden voor ontwikkelingen najagen binnen netwerken als Brabant Stad Cultuur. We blijven openstaan voor andere vormen van cultuur en kunst. Vanuit cultuur dragen we bij aan welzijn en gezondheid, bijvoorbeeld via cultuur op recept, Kunst & Geluk, activiteiten in Schadewijk en Theater van de Stad.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en toegankelijk voor iedereen*
- *De culturele infrastructuur is divers, flexibel en toekomstgericht*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1.De bibliotheek in het Warenhuis is een aanwinst voor onze gemeente. We onderzoeken wat in de toekomst mogelijk is om de bibliotheek ook dichter bij onze kernen te brengen.	- Bibliotheek – monitoring warenhuis	X	X		
	- Bibliotheek - zorgplicht	x			
	- Ontwikkelingen faciliteren van en voor bibliotheekvestigingen Lith, Berghem en Ravenstein	X	X	X	X
2. We versterken de rol van Museum Jan Cunen en Cultuurpodium Groene Engel als belangrijke culturele voorzieningen in onze gemeente.	- Groene Engel – monitoring subsidie doelstelling	X	X	X	X
	- Museum Jan Cunen – duurzaamheid en kwaliteit van het gebouw (Villa Constance) in kaart brengen	X			
	- We brengen in beeld welk ambitieniveau voor Museum Jan Cunen bij de gemeente Oss past	X			
	- We bespreken met de gemeenteraad het ambitieniveau voor de dienstverlening van, en het collectiebeheer door Museum Jan Cunen. Dat ambitieniveau vertaalt zich naar de overeenkomsten met Museum Jan Cunen. Daarin houden we rekening met een duurzame exploitatie van het museum.	X			

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
3. We stimuleren laagdrempelige kunst- en cultuurinitiatieven die cultuur dichtbij inwoners brengen.	- We brengen kunst en cultuur dichtbij inwoners door laagdrempelige initiatieven, amateurkunst en vrij toegankelijke culturele voorzieningen en evenementen, zoals het Fantastival te ondersteunen. - Laagdrempelige kunst- en cultuurinitiatieven versterken de leefbaarheid in wijken en dorpen; daarom geven we bij nieuwbouw en herontwikkeling duidelijk invulling aan onze ambitie voor culturele voorzieningen. - We blijven kleinschalige culturele initiatieven ondersteunen met subsidies en onderzoeken mogelijkheden voor flexibelere financiering om cultuur dichtbij inwoners te brengen. - De cultuurcoaches zorgen voor verbinding tussen initiatieven en inwoners vanuit de BRC regeling.			X	
4. We realiseren een nieuw theater en centrum voor de kunsten als duurzame culturele voorziening voor onze gemeente.	- Bouw nieuw theater/Muzelinck 1ste fase		X		
	- Bouw nieuw theater/Muzelinck 2de fase				X
	- Tijdelijke huisvesting Muzelinck		X	X	X
	- Beleidsuitgangspunten voor het nieuwe gebouw monitoren gedurende het bouwproces	X	X	X	X
5. We maken het organiseren van kleinschalige initiatieven en evenementen makkelijker	- Herijken subsidieregeling voor eenmalige evenementen	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We monitoren gedurende 3 jaar de bedrijfsvoering van het Warenhuis met jaarlijkse tussenrapportages. Dat doen we ook voor de impact van het concept Warenhuis.	Q1/2027, 2028, 2029
- We verkennen het gemeentelijke ambitieniveau voor de museumfunctie.	Q4/2026 – Q1/2027
- We werken de inventarisatie van verduurzamingsmogelijkheden en functionele verbetering van Villa Constance/Museum Jan Cunen uit tot een definitief ontwerp (DO). Het DO beschrijft verschillende scenario's (laag, midden, hoog) passend bij het ambitieniveau van de gemeente.	Q3/2027
- Voor Villa Constance/Museum Jan Cunen hebben we de mogelijkheden om het gebouw te verduurzamen geïnventariseerd. We werken dit uit tot een concreet uitvoeringsplan waarbij we de functionele verbetering van het gebouw meenemen.	Q2/2027
- We monitoren de subsidie doelstellingen voor Groene Engel en informeren de gemeenteraad erover.	Q3/2027, Q3/2030
- We brengen kleinschalige initiatieven cultuur dichtbij inwoners met ondersteuning van de cultuurcoaches.	doorlopend
- We faciliteren tijdelijke huisvesting Muzelinck.	Q4/2027
- We formuleren beleidsuitgangspunten voor de samenwerking tussen Muzelinck en Lievekamp in het nieuwe gebouw.	Q1/2027
- We zorgen ervoor dat de herijkte subsidieregeling eenmalige evenementen in werking treedt.	Q1/2028

2.4 Vrijwilligers

Wat willen we bereiken?

Vrijwilligers vormen het fundament van onze samenleving. Ze dragen bij aan leefbaarheid en sociale samenhang door het organiseren van ontmoetingen, activiteiten en ondersteuning. Hun bijdrage is van grote maatschappelijke waarde.

Tegelijkertijd verandert het vrijwillige landschap. Organisaties ervaren dat het moeilijker wordt om mensen langdurig te binden. De taken worden complexer en de beschikbaarheid van mensen is minder vanzelfsprekend.

In 2023 is onderzoek gedaan naar de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) in Oss. Op basis daarvan is in 2024 het nieuwe vrijwilligersbeleid vastgesteld, waarin ondersteuning, samenwerking en waardering centraal staan. Onderdeel daarvan is het Vrijwilligerspunt Oss: een laagdrempelig aanspreekpunt voor iedereen die met vrijwilligerswerk te maken heeft en vragen heeft voor de Gemeente Oss.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Vrijwilligersorganisaties weten de weg binnen de gemeente beter te vinden*
- *De gemeente werkt vrijwilligersvriendelijk: meewerkend, duidelijk en proactief*
- *De maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk wordt zichtbaar en gewaardeerd*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We herijken ons subsidie- en verhuurbeleid zodat dit beter bijdraagt aan maatschappelijke doelen en activiteiten van verenigingen en inwoners ondersteunt.	- Herijking subsidiebeleid	X			
	- Uitvoering taakstelling van 1% vanuit de strategische heroriëntatie.		X		
	- Herziening verhuurbeleid van maatschappelijk vastgoed		X		
2. We denken mee met initiatieven uit de samenleving om oplossingen te vinden voor het tekort aan bouwloodsen voor carnaval.	- We maken samen met carnavalsverenigingen een plan van aanpak voor bouwloodsen	X			
3. We denken actief mee met verenigingen die geen oud papier meer kunnen ophalen.	- Er komt een overgangsregeling. In die periode maken we samen met betrokken en actieve verenigingen een plan van aanpak dat uitgaat van maatwerk die aansluit bij de verschillende behoeften en ondersteuningsvragen van verenigingen.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We herijking het subsidiebeleid, voeren de taakstelling van 1% uit en richten een systeem in voor monitoring en evaluatie.	Q3/2027
- We herzien het verhuurbeleid van maatschappelijk vastgoed.	Q3/2027
- We maken een plan van aanpak samen met carnavalsverenigingen voor bouwloodsen.	2027
- We denken actief mee met verenigingen die geen oud papier meer kunnen ophalen.	2027, 2028

2.5 Inclusie en diversiteit

Wat willen we bereiken?

We werken aan een inclusieve en diverse leefomgeving waarin iedereen gelijkwaardig is en volwaardig kan meedoen. Inclusiviteit betekent dat er plek is voor iedereen én ruimte is voor verschillen. Het gaat daarbij om het doorbreken van stigmatiserende beeldvorming, het versterken van acceptatie van diversiteit en het realiseren van gelijke kansen voor alle inwoners.

De gemeente Oss streeft naar een samenleving waarin niemand wordt buitengesloten en iedereen zich welkom, veilig en gewaardeerd voelt, ongeacht achtergrond, beperking, leeftijd, gender, seksuele oriëntatie of sociaaleconomische positie.

We werken structureel aan het wegnemen van fysieke, sociale, communicatieve en digitale drempels en het verbeteren van de toegankelijkheid van activiteiten, voorzieningen en dienstverlening. Daarmee zorgen we dat inwoners daadwerkelijk kunnen meedoen in alle domeinen van de samenleving.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *We bevorderen gelijke kansen en stimuleren inclusie;*
- *We gaan discriminatie, uitsluiting en stigmatisering tegen;*
- *We versterken de sociale samenhang en het onderlinge begrip;*
- *We bevorderen inwoners om volwaardig mee te doen aan de samenleving.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?
Er zijn geen specifieke speerpunten benoemd.
Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We nemen inclusie als vast onderdeel op in beleid, projecten en dienstverlening.	Doorlopend 2027
- We betrekken inwoners en ervaringsdeskundigen actief bij beleidsontwikkeling.	Doorlopend 2027
- We gaan discriminatie, uitsluiting en stigmatisering tegen.	Doorlopend 2027
- We verbeteren de fysieke toegankelijkheid van voorzieningen en openbare ruimte.	Doorlopend 2027
- We versterken de digitale en communicatieve toegankelijkheid.	Q4/2027
- We stimuleren sociale verbinding en ontmoeting.	Doorlopend 2027
- We bevorderen volwaardige maatschappelijke participatie van alle inwoners.	Doorlopend 2027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom zijn we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille aan het verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe zwembad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud.
De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.
De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)
Het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) voert voor Oss en de andere deelnemende gemeenten en waterschappen wettelijk verplichte taken uit op het gebied van archiefbeheer, ordening, controle en –ontsluiting. Binnen de mogelijkheden werkt het BHIC aan het beleidsdoel 'meer publiek, meer divers publiek'. Dit sluit aan bij onze doelstelling om cultuur, in dit geval het papieren en digitale erfgoed van de gemeente, gemakkelijk toegankelijk te maken voor belangstellenden. Het BHIC gaat actief aan de slag met het e-depot. Over de verhoging van de kosten per inwoner is overeenstemming. Het BHIC is landelijk een van de koplopers in de digitaal ontsloten historische naslag.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)
De GGD voert taken uit voor 1,1 miljoen inwoners, waarvan ongeveer 200.000 jeugdigen. De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in de regio, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers: 1. voorkomen als het kan, 2. iedereen verschillend, allemaal gelijk, 3. zelf, maar niet alleen, 4. overal om ons heen, binnen en buiten.

Regionale Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN)
De Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN) omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's. Dat betekent dat het werkgebied van de RAV Brabant MWN bestaat uit in totaal 35 gemeenten in Brabant, waaronder Oss. De regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen budgettaire kaders.
Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

3.3 Beleidskaders
1. Integraal Voorzieningenbeleid (IVP)
2. Thuis in de buurt (laagdrempelig ontmoeten)
3. Cultuurnota "Cultuur verbindt O(n)ss"
4. De Osse Sport- en Beweegvisie 2030
5. Het sportakkoord
6. Beleidskader Vitale Sportvereniging inclusief addendum Veilige Sportvereniging
7. Nota BOSS
8. Richtlijnen voor maatschappelijke voorzieningen
9. Kader stellende uitgangspunten verduurzaming maatschappelijk vastgoed
10. Koers Stadshart Oss
11. De visie Gezond in Oss 2040
12. Landelijke programma's GALA/IZA (vanaf 2027 AZWA)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen (sport)	Waarstaatjegemeente.nl	67%		65%		75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt (% ja, zeker nabije toekomst)	Waarstaatjegemeente.nl	17%		21%		22%
Actief in verenigingsleven (%)	Waarstaatjegemeente.nl	52%		68%		63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen (%)	GGD Brabanscan.nl	43%		44%		60%
Mensen met ernstig overgewicht (% obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl	16%		17%		12%

1) De burgerpeiling van Waarstaatjegemeente wordt dit najaar (2026) herhaald, de cijfers verwachten we medio februari 2027
2) De GGD-peilingen worden standaard per 4 jaar uitgevoerd. De eerstvolgende volwassenpeiling is gepland voor 2028 (cijfers 2029 beschikbaar!)

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	44,9%	45,0%	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Onderzoekskosten verduurzaming Jan Cunen	200	0	0	0	0
Voorbereidingsbudget Sportpark Neervelden	0	50	0	0	0
Onttrekking uit reserve IVB	0	-50	0	0	0
Nieuwe investeringen in maatschappelijk vastgoed	0	0	26	51	51
Bijdrage omroep DTV Oss-Bernheze (Omroep Maasland)	0	80	0	0	0
Bijdrage Museum Jan Cunen	104	150	0	0	0
Clubondersteuning Sport Expertise Centrum	0	100	0	0	0
Bijdrage subsidiebeleid en -proces	0	100	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**304**	**430**	**26**	**51**	**51**

Toelichting nieuw beleid

Onderzoekskosten verduurzaming Jan Cunen

We stellen voor om € 200.000 beschikbaar te stellen voor de onderzoekskosten voor de verduurzaming van Jan Cunen. De uitkomsten uit dit onderzoek voor de feitelijke verduurzaming van dit pand verwerken we vervolgens voor de kadernota 2028-2031. We storten deze € 200.000 in de reserve integraal voorzieningen beleid, waaruit we vervolgens het onderzoek (in 2027) betalen.

Voorbereidingsbudget Sportpark Neervelden
We stellen voor om in 2026 € 50.000 beschikbaar te stellen om te onderzoeken hoe we Sportpark de Neervelden, met behoud van FC Schadewijk, kunnen ontwikkelen tot een toekomstbestendige plek voor sport, bewegen en ontmoeten voor alle inwoners van Schadewijk. In samenwerking met programma Schadewijk en de vereniging willen we het sportpark beter aan laten sluiten bij de wijk en het doorontwikkelen tot een open sportpark. Dit kost naar verwachting € 50.000 voor onderzoeken naar onder andere de exacte invulling, de parkeerproblematiek en verkeer. We betalen dit uit de reserve Integraal Voorzieningenbeleid.

Nieuwe investeringen in maatschappelijk vastgoed
We stellen voor om een investeringskrediet van € 500.000 beschikbaar te stellen voor de uitbreiding van een multifunctionele ruimte in MFA Onder de Plag met een vanaf 2028 een jaarlijkse kapitaallast van € 25.000. Ook vragen we voor de verduurzaming van de sporthal Zeuven Wilgen een investeringskrediet van € 510.000 aan met vanaf 2029 jaarlijkse een kapitaallast van € 26.000. In het investeringsplan vragen we ook geld voor ambities waarvan de oplevering in 2030 of later is. Voor deze investeringen geldt dat de bijbehorende jaarlijkse kapitaallast niet zichtbaar is binnen de jaren van deze programmabegroting. Dit gaat om de verduurzaming van jeugdwerkgebouw Lithoijen (€ 270.000 in 2030), de verduurzaming van sporthal Rusheuvel (€ 1.455.000 in 2029/2030), de verduurzaming van sporthal Hooge Graaf (€ 2.000.000 in 2030) en voor kunstgras Koppelsteeg voor de vervanging toplaag van 2 velden (€ 796.000 in 2030). De bijbehorende jaarlijkse kapitaallast van deze investeringen bedraagt vanaf 2031 € 265.000. We hebben hier al grotendeels rekening mee gehouden in de begroting via een stelpost zoals toegelicht bij de autonome ontwikkeling 'Investeringen huisvesting onderwijs'.

Bijdrage omroep DTV Oss-Bernheze (Omroep Maasland)
We stellen voor om in 2027 incidenteel € 80.000 beschikbaar te stellen aan de lokale omroep DTV Oss-Bernheze (Omroep Maasland) ter voorbereiding op de streekomroepvorming in 2028. De streekomroepvorming is reeds lang aangekondigd. De Wet versterking lokale omroepen (een aanpassing van de Mediawet 2008) is door de Tweede Kamer aangenomen en zal nu per 1 januari 2028 ingaan. Deze wetswijziging zorgt voor een nieuwe inrichting van het stelsel van lokale omroepen. De instandhoudings- en financieringsplicht gaat van de gemeenten over naar het Rijk. Oorspronkelijk was deze wijziging verwacht in 2027. We hebben in de jaren 2023 t/m 2026 een incidentele bijdrage aan Omroep Maasland versterkt van jaarlijks € 80.000. Voor de jaren 2025-2026 is dat besluit specifiek genomen ter voorbereiding op de nieuwe organisatiestructuur. Deze bijdrage wordt nu ook gevraagd voor 2027, we gaan nog in gesprek over de invulling van deze bijdrage.

Bijdrage Museum Jan Cunen
We stellen voor om in 2026 € 135.000 en in 2027 € 150.000 in de algemene reserve te storten ten behoeve van Museum Jan Cunen. Het museum heeft recent aangegeven dat de organisatie in 2026 en daaropvolgende jaren met financiële tekorten geconfronteerd wordt. Voor 2026 houdt Museum Jan Cunen rekening met een exploitatietekort van € 135.000. Voor 2027 heeft het museum een minimale aanvullende financieringsbehoefte van € 150.000 om de continuïteit van het beheer van de stadscollectie en de culturele infrastructuur van Oss te waarborgen. Op dit moment is nog onvoldoende inzichtelijk wat de precieze omvang en oorzaken van deze tekorten zijn. We gaan hierover in gesprek met het museum en analyseren gezamenlijk de knelpunten in de exploitatie waar het museum onze aandacht voor vraagt. Als hieruit blijkt dat aanvullende ondersteuning noodzakelijk is, onttrekken we de benodigde middelen uit de algemene reserve. Daarnaast willen we uiterlijk in de eerste helft van 2027 samen met de gemeenteraad het gewenste ambitieniveau voor Museum Jan Cunen en het beheer van de museale stadscollectie opnieuw bepalen, zodat we vanaf 2028 een structureel passende opdracht en financiering kunnen vaststellen. Museum Jan Cunen is namelijk één van de kernorganisaties in onze culturele infrastructuur en belangrijk voor de aantrekkelijkheid van de gemeente. Het museum vervult een belangrijke publieke taak door het beheren, behouden en presenteren van de museale stadscollectie.

Clubondersteuning Sport Expertise Centrum

Wij stellen voor om bij de programmabegroting 2027 incidenteel € 100.000 beschikbaar te stellen aan het Sport Expertise Centrum (SEC) voor de voortzetting van de clubondersteuning aan Osse sportverenigingen. Hiermee worden verenigingen ondersteund bij uitdagingen op het gebied van vitaliteit, sociale veiligheid, vrijwilligers, bestuur en hun toenemende maatschappelijke rol. De bijdrage sluit aan bij het coalitieakkoord, waarin sportverenigingen worden gezien als belangrijke ontmoetingsplaatsen en partners binnen de sociale basis. Investeren in clubondersteuning draagt bij aan sterke en toekomstbestendige verenigingen die een belangrijke maatschappelijke waarde hebben voor Oss. Voor 2027 en verder zijn geen structurele middelen beschikbaar. We stellen voor om in ieder geval voor 2027 een bedrag van € 100.000 beschikbaar te stellen. De bijdrage helpt tevens om een deel van de financiële opgave van het SEC vanaf 2027 op te vangen. In 2027 onderzoeken we of en op welke manier clubondersteuning SEC vanaf 2028 gedekt kan worden. We nemen daarin de mogelijkheden binnen het AZWA mee.

Bijdrage subsidiebeleid en -proces

We stellen voor om in 2027 eenmalig € 100.000 beschikbaar te stellen voor het verder uitwerken, implementeren en borgen van het subsidiebeleid en subsidieproces. Aanleiding hiervoor zijn de bevindingen en aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek naar het subsidiebeleid in 2025. De Rekenkamer constateerde meerdere aandachtspunten, wat leidde tot een opdracht om het subsidiebeleid en proces volledig te evalueren en verbeteren. Ook oordeelde de Rekenkamer dat de toenmalige ICT-applicatie onvoldoende ondersteuning bood. Per 1 januari 2027 starten we daarom met een nieuw Subsidie Volg Systeem (SVS). In 2026 zijn we gestart met een project om het subsidiebeleid te evalueren, te moderniseren en juridisch en procesmatig te borgen. Hiervoor is voor 2026 € 60.000 beschikbaar gesteld. De afronding van het project, oorspronkelijk voorzien voor eind 2026, heeft vertraging opgelopen doordat de werkzaamheden omvangrijker waren dan voorzien. Ook werd in 2026 bekend dat de nieuwe wet Markt Overheid op 1 juli 2027 van kracht werd waardoor een gedeelte van het project, het onderdeel verhuur van gemeentelijk vastgoed, eerder gestart moest worden waardoor andere werkzaamheden in het project uitgesteld zijn. Om het project in 2027 succesvol af te ronden en de aanbevelingen van de Rekenkamer volledig te implementeren, vragen we een aanvullende incidentele bijdrage van € 100.000.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Kunst- en cultuurprijs Oss 2030	0	0	0	0	50
Overige kosten en opbrengsten vanuit investeringsplan maatschappelijk vastgoed ontmoeten	0	0	499	5	5
Investeringen ontmoeten	0	12	-188	54	54
Investeringen sportaccommodaties	0	-194	-383	-309	-380
Storting in de reserve Lievekamp	-2.723	-2.772	-1.999	0	0
Storting in reserve	2.723	2.772	1.999	0	0
Kosten WK korfbal en EK Goalball	145	99	0	0	0
Dekking uit bestaande budgetten	-145	-99	0	0	0
Brandverzekering gemeentelijke gebouwen	-327	-292	-284	-279	-279
Hogere kosten en opbrengsten vastgoedbedrijf	0	155	155	155	155
Hogere opbrengsten	0	-155	-155	-155	-155
Grond bij nieuwe Golfbad	421	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**94**	**-473**	**-355**	**-528**	**-549**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Kunst- en cultuurprijs Oss 2030

Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad de motie Van Groene Engel naar een Kunst- en Cultuurprijs Oss aangenomen. Met deze motie is de driejaarlijkse uitreiking van de Kunst- en Cultuurprijs Oss ingesteld. Voor de organisatie van de prijsuitreiking én het beschikbaar stellen van de prijzen stellen wij voor om in 2030 een budget van € 50.000 beschikbaar te stellen. Bij de programmabegroting 2024 is hiervoor reeds budget opgenomen voor de edities van 2024 en 2027. Om de continuïteit van de prijs te waarborgen, vragen wij nu ook budget voor de editie van 2030. Met de Kunst- en Cultuurprijs spreekt de gemeente haar waardering uit voor kunstenaars, amateurkunstbeoefenaars, cultuurverenigingen en professionele culturele instellingen die bijdragen aan een sterk, aantrekkelijk en levendig cultureel klimaat in Oss. De prijs draagt bij aan de ambitie om de culturele infrastructuur van Oss verder te versterken en biedt ruimte om bijzondere kunst- en cultuurinitiatieven extra erkenning te geven.

Overige kosten en opbrengsten vanuit investeringsplan maatschappelijk vastgoed ontmoeten
We hebben hogere kosten in 2028 van € 494.000 en vanaf 2029 jaarlijks € 5.000 die bijkomend zijn aan investeringen in ons maatschappelijk vastgoed Ontmoeten uit het investeringsplan. Naast de kapitaallasten die voortvloeien uit de realisatie van maatschappelijk vastgoed, doen zich ook aanvullende lasten en baten voor die direct verbonden zijn aan deze investeringen. Tijdens de realisatieperiode kan bijvoorbeeld sprake zijn van tijdelijke huisvestingskosten. Daarnaast kan bij investeringen binnen een gebiedsontwikkeling de ondergrond worden overgenomen tegen het maatschappelijk grondtarief, conform de grondprijzenbrief. Deze grond wordt vervolgens geactiveerd, waardoor een structurele rentelast ontstaat. Voor de nieuwbouw van De Nolder wordt in 2028 rekening gehouden met incidentele kosten van € 156.000. Deze kosten bestaan uit tijdelijke huisvesting en vervoerskosten voor het bewegingsonderwijs gedurende de bouwperiode. Voor de nieuwbouw van het Ont-moet Centrum wordt in 2028 uitgegaan van € 338.000 aan incidentele kosten voor tijdelijke huisvesting. Daarnaast wordt de ondergrond van het project Sport en Ontmoeten Macharen overgenomen uit de gebiedsontwikkeling tegen het maatschappelijk grondtarief, conform de grondprijzenbrief. De maatschappelijke grondwaarde bedraagt € 460.000. Na activering van deze grond ontstaat vanaf 2028 een structurele rentelast van € 5.060 per jaar. In totaal hebben we daarmee een nadeel van € 494.000 in 2028 en daarna jaarlijks € 5.060.

Investeringen ontmoeten
We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed Ontmoeten. Per saldo hebben we door de actualisatie van de investeringen van Ontmoeten binnen het investeringsplan in 2027 € 12.000 hogere kosten, in 2028 een voordeel van € 188.000. In 2029 en 2030 hebben we circa € 54.000 hogere kosten. We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed ontmoeten. We actualiseren jaarlijks het kengetal dat we gebruiken om toekomstige investeringsbedragen te bepalen, waardoor kosten voor investeringen in de basis al stijgen ten opzichte van het eerdere investeringsplan. Daarnaast zorgen verschuivingen in de planning dat de start van de kapitaallast van een investering naar voor of achter schuift in de begroting. In 2028 ontstaat een incidenteel voordeel, omdat de verwachte oplevering van Vidi Reo een jaar naar achter schuift. De hogere kosten vanaf 2029 zijn te wijten aan het verhoogde kengetal voor bouwkosten.

Investeringen sportaccommodaties
We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed binnen- en buitensport. Per saldo hebben we door de actualisatie van de investeringen van sportaccommodaties binnen het investeringsplan een voordeel van € 193.000 in 2027, € 383.000 in 2028, € 309.000 in 2029 en € 380.000 in 2030. De voornaamste redenen van deze voordelen zijn:
- De geplande oplevering van gymzaal Amsteleind is uitgesteld ten opzichte van het eerdere investeringsplan naar 2030. Hierdoor verschuift de eerste kapitaallast (jaar na oplevering) van € 299.000 buiten deze programmabegroting.
- In het vorige investeringsplan stond gymzaal Schadewijk benoemd onder sport. In dit investeringsplan is deze integraal meegenomen onder onderwijs bij Kindcentrum Schadewijk. De kapitaallast bedraagt € 56.000.
- In het vorige investeringsplan hielden we rekening met de vervanging van drie kunstgrasvelden bij sportpark Hescheweg. In deze actualisatie van het investeringsplan gaan we uit van twee velden. Dit zorgt voor een voordeel op de kapitaallast van € 35.000.

Storting in de reserve Lievekamp
We storten € 2,7 miljoen in 2026 en 2027 en € 2 miljoen in 2028 in de reserve Lievekamp. Dit betreft de budgetten voor rente en afschrijvingslasten vanuit het project Lievekamp die tijdens de bouw nog niet ingezet worden. Op deze manier houden we het geld dat eerder beschikbaar is gesteld voor de Lievekamp ook in de toekomst beschikbaar voor dit doel.

Kosten WK korfbal en EK Goalball

We stellen budgetten beschikbaar voor het WK Korfbal (2026: € 50.000 en 2027: 54.000) en voor het EK Goalball (2026: € 95.000 en 2027: € 45.000). Deze extra kosten betalen we uit bestaande budgetten Volksgezondheid (aanpak overgewicht en aanpak terugdringen gezondheidsachterstanden). We versterken hiermee ons profiel als inclusieve en sportieve gemeente door in 2027 gastheer te zijn van zowel het WK Korfbal als het EK Goalball. Het WK Korfbal 2027, biedt kansen op maatschappelijke impact, lokale trots en economische spin-off. Daarnaast draagt het evenement bij aan de ambitie om inwoners meer te laten bewegen en sluit het aan bij Global Goal 5 (gendergelijkheid), onder meer via diverse side-events en maatschappelijke activiteiten voor jeugd en mensen met een beperking. Daarnaast organiseert Oss het EK Goalball 2027, een internationaal parasportevenement voor sporters met een visuele beperking. Hiermee onderstreept de gemeente haar inzet voor inclusie, toegankelijkheid en sport. Beide evenementen vinden plaats in sporthal de Rusheuvel.

Brandverzekering gemeentelijke gebouwen

We hebben jaarlijkse lagere kosten van € 0,3 miljoen voor de brandverzekering van gemeentelijke gebouwen. De eind 2025 uitgevoerde aanbesteding van de brandverzekeringen heeft geleid tot aanzienlijk lagere premies. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden. Hierdoor ontstaat een financieel voordeel van ruim € 0,3 miljoen. Ondanks dat de nieuwe aanbesteding een looptijd van drie jaar heeft nemen we dit voordeel als structureel op. Wel zit er nog onzekerheid rondom dit voordeel. In de komende periode moeten er verzekerde objecten opnieuw getaxeerd worden. Indien deze taxaties leiden tot hogere verzekerde waarden, zal dit leiden tot een stijging van de verzekeringspremies en daarmee weer hogere kosten. Voor het opnieuw taxeren van onze gebouwen hebben we € 35.000 aan hogere kosten. Om te voldoen aan de voorwaarden van de brandverzekering dienen gebouwen minimaal eenmaal per zes jaar door een onafhankelijke taxateur te worden getaxeerd. In de tussenliggende jaren kunnen de verzekerde waarden worden geactualiseerd door middel van indexatie. Voorgesteld wordt een meerjarige overeenkomst af te sluiten met een gespecialiseerde taxateur, waarbij jaarlijks circa één zesde deel van de vastgoedportefeuille (ca. 22 van de 130 gebouwen) wordt getaxeerd en de overige objecten worden geïndexeerd. Hiermee blijft de gehele portefeuille actueel gewaardeerd, wordt voldaan aan de eisen van de verzekeraar en wordt het risico op onderverzekering beperkt. Voor de uitvoering van deze structurele taxatiecyclus is vanaf 2027 een jaarlijks budget van € 35.000 nodig. Dit budget biedt ruimte voor de periodieke taxaties en de jaarlijkse indexering van de resterende portefeuille, zodat de actualisatie van de verzekerde waarden structureel en planmatig wordt geborgd.

Hogere kosten en opbrengsten vastgoedbedrijf

We actualiseren de kosten en opbrengsten van het vastgoedbedrijf. We realiseren hogere inkomsten uit sporthallen en zalen en op hogere inkomsten uit erfpachtsgronden. De kosten stijgen door hogere onderhoudskosten, abonnementskosten en ook door extra noodzakelijke capaciteit. Per saldo € 155.000 aan hogere opbrengsten en ook aan kosten.

Grond bij nieuwe Golfbad

In de ontwikkeling van het nieuwe Golfbad is rekening gehouden met de aankoop van naastliggende grond. De aankoopwaarde (incl. aankoopkosten) bedraagt € 820.000. Conform wetgeving mogen wij deze grond activeren tegen de getaxeerde waarde op basis van de bestemming van deze grond. De getaxeerde waarde hiervan is € 342.000. Dit betekent dat we eenmalig deze grond moeten afwaarderen met € 466.000. Om de ontwikkeling mogelijk te maken, hebben wij ook een grondverkoop moeten realiseren, welke € 45.000 aan opbrengsten heeft gebracht. Per saldo hebben we hogere kosten van € 421.000.

4.3 Septembercirculaire

					+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten - is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten bedragen x € 1.000
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Openbare bibliotheken	0	291	0	0	0
Wet op de lijkbezorging	0	0	6	6	6
Totaal septembercirculaire	**0**	**291**	**6**	**6**	**6**

Toelichting septembercirculaire

Openbare bibliotheken
We ontvangen een bedrag in 2027 van € 291.000 om te voldoen aan de wet stelsel bibliotheekvoorzieningen. Dit is een vervolg op extra gelden die we in 2025 en 2026 al hebben ontvangen. Deze extra gelden zijn eerder ingezet voor met name de uitbreiding van de openingstijden in het Warenhuis.

Wet op de lijkbezorging
We ontvangen vanaf 2028 jaarlijks € 6.000 extra voor de wet op de lijkbezorging.

4.4 Wat mag het kosten?
In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

					+ is uitgaven - is inkomsten bedragen x € 1.000
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestaand beleid					
Lasten	36.604	37.091	38.251	38.246	38.065
Baten	-6.056	-5.658	-5.635	-5.555	-5.555
Saldo	30.549	31.433	32.616	32.691	32.510
Stortingen reserves	812	12	12	12	12
Onttrekkingen reserves	-1.506	-625	-478	-478	-478
Saldo mutaties reserves	-694	-613	-466	-466	-466
Totaal bestaand beleid	**29.855**	**30.820**	**32.151**	**32.226**	**32.044**
Nieuw beleid	304	430	26	51	51
Autonome ontwikkelingen	94	-473	-355	-528	-549
Budgettair neutrale wijzigingen	177	793	713	713	713
Septembercirculaire	0	291	6	6	6
Totaal programma	**30.430**	**31.861**	**32.540**	**32.468**	**32.265**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

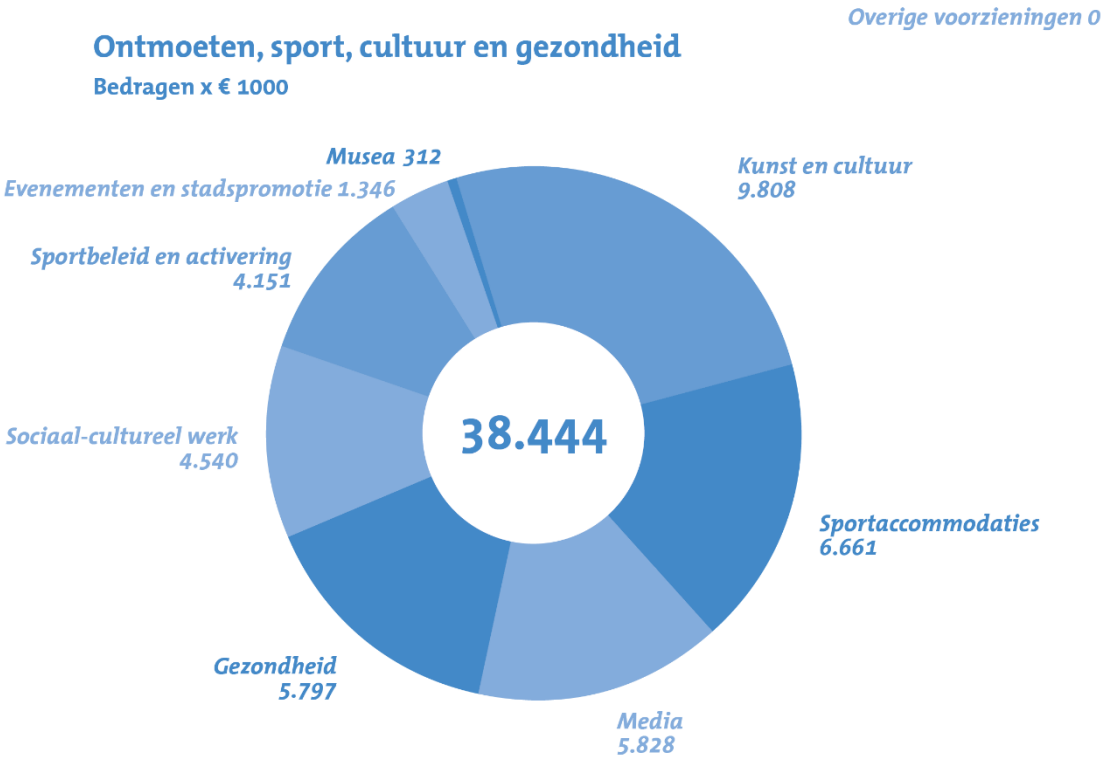

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Evenementen en stadspromotie	188
Gezondheid	116
Kunst en cultuur	4.233
Media	4.088
Sociaal-cultureel werk	222
Sportbeleid en activering	991
Totaal Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	**9.839**

Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

In onze stad werken we elke dag aan een toekomst die zichtbaar en voelbaar is in de leefomgeving van onze inwoners. We zetten blijvend in op concrete projecten rondom wonen en mobiliteit. Denk aan nieuwe woon- en werkplekken, betere bereikbaarheid en een openbare ruimte waar iedereen prettig kan verblijven. Deze projecten zijn niet alleen plannen op papier, maar worden tastbare verbeteringen in de straten, buurten en dorpen. We bouwen aan een sterk profiel van Oss. Dat betekent keuzes maken die niet alleen mooi zijn voor vandaag, maar ook houdbaar voor morgen. We investeren in gemeenschappen: plekken waar mensen wonen, werken en leven in balans met hun omgeving. In de dorpen omarmen we CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap), zodat bewoners zelf vorm kunnen geven aan hun woonwensen en samen bouwen aan hun toekomst. Een belangrijk onderdeel van onze ambities is het realiseren van spoortunnels en een vernieuwd station. Deze ingrepen zijn essentieel voor de bereikbaarheid en veiligheid, maar ook voor de uitstraling van onze stad. We werken samen met partners zoals ProRail, NS, de provincie Noord-Brabant, ministeries en andere steden. Ook doen we mee in netwerken zoals G40 en BrabantStad. Zo halen we kennis en geld naar Oss en delen we onze plannen. Samen maken we van onze stad een plek waar mensen zich thuis voelen, waar ruimte is voor groei en waar de toekomst al begonnen is.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadsontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Met onze inzet op stadsontwikkeling en de verdere uitwerking van de spooragenda werken we doelgericht toe naar een krachtige en aantrekkelijke stad: *Oss, stad met toekomst.* Een stad waar mensen graag wonen, werken en leven — nu én in 2040. We bouwen aan een stad die kansen biedt: voor starters, ouderen én gezinnen, voor ondernemers én talent, voor huidige bewoners en nieuwe generaties.
Oss ontwikkelt zich de komende jaren sterk als woon- en werkstad. Ruim 8.000 woningen, van de in totaal 10.000 woningen die we realiseren tot en met 2040, bouwen we in de stad Oss. Tot 2040 komen er ook 3.000 arbeidsplaatsen bij. Deze groei vindt grotendeels plaats binnen het stedelijk gebied, in samenhang met werken, voorzieningen, groen en mobiliteit. Onze groei is doordacht. We kiezen voor duurzame stedelijke ontwikkeling: zorgvuldig omgaan met ruimte en investeren in kwaliteit. De beschikbaarheid van energie is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De stadsontwikkelingsopgave is groot en vraagt om een lange adem. Daarom werken we gefaseerd, doelgericht en in samenwerking met onze partners. Met een duidelijke koers richting 2040 zetten we stap voor stap de beweging in gang: van plan naar uitvoering, van ambitie naar resultaat.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Fijne stad om te zijn* - We realiseren een gezondere, groenere en socialere leefomgeving, met voorzieningen dichtbij huis.
- *Stad om in te wonen* - We realiseren via gebiedsontwikkelingen meer en diverse woningen en bouwen aan een groeiende, herkenbare stad met sterke wijken waar mensen zich thuis voelen en elkaar ontmoeten.
- *Ondernemende en lerende stad* – We bieden ruimte voor zowel innovatieve sectoren als lokale ondernemers en versterken de economie door wonen, leren en werken met elkaar te verbinden.
- *Toekomstbestendige bovengrondse en ondergrondse infrastructuur* - We investeren in een sterke basis: van bereikbare, veilige en duurzame mobiliteit tot betrouwbare energie- en ondergrondse infrastructuur

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. De gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone – Schadewijk, Amsteleind, Euterpepark, Raadhuiskwartier en de Binnenstad – vormen de motor van onze stadsontwikkeling.	- Realiseren gebiedsontwikkeling Schadewijk	X	X	X	X
	- Realiseren gebiedsontwikkeling Amsteleind	X	X	X	X
	- Realiseren gebiedsontwikkeling Euterpepark	X	X	X	X
	- Realiseren gebiedsontwikkeling Raadhuiskwartier	X	X	X	X
	- We ontwikkelen een koersbepaling voor de Binnenstad			X	X
	- We organiseren en borgen een samenhangende communicatie- en participatieaanpak	X	X	X	X
	- We versterken de samenwerking met andere overheden en organisaties.	X	X	X	X
	- We informeren de gemeenteraad over de grote gebiedsontwikkelingen	X	X	X	X
	- We geven uitvoering aan de hoogbouwvisie en de plintenstrategie	X	X	X	X
2. We professionaliseren onze aanpak met stedelijk programmeren en met gebiedsontwikkeling.	- We ontwikkelen een basisaanpak stedelijk programmeren.	X	X	X	X
	- We ontwikkelen een basisaanpak voor gebiedsontwikkeling.	X	X		
	- We stellen standaard businesscases op voor alle gebiedsontwikkelingen.	X			
	- We professionaliseren portfoliomanagement.	X	X		
3. Waar veel wordt ontwikkeld en gebouwd, kan overlast ontstaan. Daarom zorgen we voor een goed samenspel tussen aannemers, gemeente en omwonenden, met duidelijke afspraken over bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie (BLVC) tijdens de bouw.	- We stellen een BLVC coördinator en BLVC toezichthouder aan en passen het BLVC-kader consequent toe.	X	X	X	X
	- We stellen een omgevingsmanager aan.	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We informeren de gemeenteraad over de grote gebiedsontwikkelingen.	Q3/2027
Schadewijk:	
- We stellen een omgevingsprogramma voor de gebiedsontwikkeling Schadewijk vast.	Q2/2027
- We faciliteren de start van fase 2 van de woningbouwontwikkeling Spoorlaan–Zwaluwstraat.	Q2/2027
- We faciliteren de start van de bouw van de woningbouwontwikkeling Industriepark Oost.	Q2/2027
- We faciliteren de verdere planvorming voor de ontwikkeling van de Roofvogelbuurt.	Q1/2027 e.v.
- We faciliteren en realiseren de verhuizing van het Verdihuis.	Q4/2027
- We werken de planvorming voor het Integraal Kindcentrum verder uit en bereiden de benodigde besluitvorming voor.	Q1/2027 e.v.
- We verwerven de oudbouw van het Verdihuis en aangrenzende gronden om het nieuwe Integraal Kindcentrum te realiseren.	Q1/2027
- We starten met het opstellen en uitwerken van de plannen voor de ontwikkeling van locatie Regenboog.	Q4/2027
We verwijzen hiervoor ook naar het programma-onderdeel Schadewijk in programma 8. Bestuur en organisatie.	
Amsteleind:	
- We leggen voor deelgebied Amsteleind Zuid ter besluitvorming een wijziging omgevingsplan voor.	Q1/2027
- We leggen voor deelgebied Kleinussen ter besluitvorming een wijziging omgevingsplan voor.	Q4/2027
- We ronden samen met de geselecteerde partner het definitief stedenbouwkundig ontwerp voor Amsteleind Noord af, waarmee de basis wordt gelegd voor de start van de bouw.	Q4/2027
- We verwerven noodzakelijke grondposities om woningbouw en de aanleg van infrastructuur mogelijk te maken.	Q1/2027 e.v.
- We ronden het definitieve ontwerp voor de herinrichting van de Heihoeksingel af.	Q2/2027
Euterpepark:	
- We nemen de raad mee in de ontwikkelstrategie en fasering van het gebied.	Q1/2027
- We stellen het 'stoeptegel' omgevingsplan vast dat de grondslag is voor omgevingsplannen voor de verschillende initiatieven.	Q1/2027
- We actualiseren de businesscase en informeren de raad over de financiële gevolgen daarvan op de gebiedsontwikkeling.	Q1/2027
Raadhuiskwartier:	
- We starten met de bouw van de integrale parkeergarage.	Q1/2027
- We starten met de verbouw van theater de Lievekamp.	Q1/2027
- We leggen een ontwerp voor de inrichting van de Raadhuislaan aan de gemeenteraad ter advisering voor.	Q1/2027
- We starten met het opstellen van een koers voor de binnenstad van Oss. Deze koers verbindt het economische en maatschappelijke functioneren met de ruimtelijke ontwikkeling, het vastgoed en de samenwerking. Zij biedt een kader voor besluiten, initiatieven en investeringen en maakt duidelijk hoe de gemeente samen met betrokken partijen uitvoering geeft aan de koers. De gebiedsontwikkeling volgt hierna.	Q2/2027 e.v.

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stemmen actief af op de aanpak van netcongestie en vertalen de consequenties en oplossingsrichtingen naar de gebiedsontwikkelingen, zodat voortgang wordt geborgd en kennis en oplossingen effectief worden gedeeld.	Q1/2027 e.v.
- We organiseren en borgen een samenhangende communicatie- en participatieaanpak, waarmee interne en externe stakeholders eenduidig, herkenbaar en wervend communiceren over 'Oss, Stad met Toekomst'.	Q1/2027 e.v.
- We versterken de samenwerking met andere overheden en organisaties met behulp van de lobbykalender. Zoals het rijk, de regio RNOB en stedelijke regio 's-Hertogenbosch (SRsH), Regio Arnhem Nijmegen, de provincie Noord-Brabant, Novex stedelijk Brabant, B7 en G40. Doel hierbij is om steun en middelen te verwerven voor de uitvoering van de bovenstaande plannen.	Q1/2027 e.v.
- We ontwikkelen een basisaanpak stedelijk programmeren, zodat keuzes zoals woningbouw, werken, mobiliteit en voorzieningen integraal worden afgestemd en gebiedsontwikkelingen doelgericht en in samenhang worden gerealiseerd. Onderdeel hiervan is de invoering van de systematiek van Parallel Plannen.	Q4/2027
- We ontwikkelen een basisaanpak voor gebiedsontwikkeling, zodat projecten eenduidig, integraal en voorspelbaar worden uitgevoerd en we beter kunnen sturen op kwaliteit, planning en middelen.	Q1/2027
- We stellen standaard businesscases op voor alle gebiedsontwikkelingen, zodat we per ontwikkeling inzicht hebben in kosten, opbrengsten en risico's en beter kunnen sturen op haalbaarheid en prioritering.	Q1/2027
- We professionaliseren portfoliomanagement zodat prioritering, sturing en besluitvorming over het geheel aan projecten transparanter, efficiënter en effectiever plaatsvinden.	Q4/2027
- We brengen in beeld welke doelstellingen uit het sociaal domein een uitwerking nodig hebben in het ruimtelijk domein en starten met de vertaling en uitvoering hiervan in de gebiedsontwikkelingen.	Q2/2027
- We passen het BLVC-kader (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie) consequent toe bij alle gebiedsontwikkelingen. We maken heldere afspraken met aannemers en partners over bereikbaarheid, hinderbeperking en communicatie tijdens de uitvoering. We stemmen werkzaamheden en planningen beter op elkaar af om overlast te beperken en de stad goed bereikbaar te houden. We informeren en betrekken inwoners en ondernemers tijdig en transparant over werkzaamheden en de impact daarvan.	Q1/2027 e.v.

2.2 Stations en spoor

Wat willen we bereiken?

Belangrijke randvoorwaarde voor de stedelijke ontwikkeling van de stad Oss en de gewenste schaalsprong ten aanzien van wonen en werken is de oversteekbaarheid, aantrekkelijkheid en veiligheid van het spoor en de stations in Oss. In de huidige situatie met een spoor dwars door de stad, 20 gelijkvloerse kruisingen, drie stations en een goederenspoor van station naar de haven is aandacht voor het spoor en de stations geen luxe maar een noodzaak. Het succes of het falen van een aanpak treft zowel de stedelijke als de economische ontwikkeling van Oss. De spooragenda vormt niet alleen een randvoorwaarde voor de groei van de stad, maar ook voor de verdere ontwikkeling van Oss als sterke woon- en werk-gemeente.
Met de spooragenda ligt er al een door de gemeenteraad vastgesteld verbeter- en transitieplan voor spoor en stations. Realiseren van de ambities in de spooragenda is complex en vraagt veel inzet van mensen en middelen. De combinatie van strategie bepalen, middelen verkrijgen, afstemming organiseren met partners NS en Prorail en uitvoering geven aan diverse projecten maakt de opgave relevant. Deze wordt met een apart programma spoor en stations de komende jaren consistent aangepakt en naar de uitvoering gebracht.

De Spooragenda omvat alle ontwikkelingen met betrekking tot het spoor en de stations. De agenda is in samenwerking met diverse partners (NS, ProRail, provincie Noord-Brabant, Ministerie I&W en VRO) opgesteld en is in 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Het bestuurlijk overleg met de partners over de voortgang en strategie vindt consequent drie keer per jaar plaats.

Sinds het vaststellen van de spooragenda is er gewerkt ontwerp en realisatie van twee ongelijkvloerse kruisingen (Ravenstein en Amsteleind), aan maatregelen bij station Oss en aan onderzoeken naar spoorveiligheid en een verdiepend onderzoek naar een maatregelenpakket voor de Spoorzone. Onderzoeken hebben geresulteerd in een ambitieuze en gefaseerde aanpak van het spoor en de stations in Oss in drie fases.

- Fase 1a Heihoeksingel
- Fase 1b Ravenstein
- Fase 2 Braakstraat, Station Oss West, Saal van Zwanenbergsingel, Kortfoortstraat
- Fase 3 Molenstraat, Station Oss, Molenweg

In 2027 werken we hieraan verder. We zetten in op het maken van afspraken over de totale spooropgave inclusief aanpak en financiering in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Mobiliteit (BO MIRT). Via een Tunnel Alliantie (samenwerkingsmethode tussen gemeente, ProRail en ingenieursbureau) werken we de plannen voor spoorwegkruisingen verder uit zodat ze in uitvoering genomen kunnen worden. Dat geldt op dit moment concreet voor de spoorwegkruising bij de Heihoeksingel en de spoorwegkruising voor langzaam verkeer (interwijkverbinding) ter hoogte van station Ravenstein. Door de landelijke ontwikkelingen op het gebied van spoor en stations te blijven volgens, samenwerking met andere overheden en organisaties te blijven opzoeken en actief te lobbyen voor middelen brengen we de complexe, kostbare en tijdrovende ingrepen op spoor en stations die nodig en gewenst zijn dichterbij. De dialoog met inwoners en bedrijven en de informatie over de aanpak en de fasering krijgt het met het concreter worden van de plannen in 2027 ook steeds meer aandacht.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Aanpakken van de barrièrewerking van het spoor*
- *Kwaliteitsverbetering van de stations*
- *Faciliteren van de groei van het reizigersvervoer*
- *Toekomst voor tri-modale goederenoverslag*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
Verminderen van de barrièrewerking van het Spoor	- Realiseren Spooronderdoorgang Heihoeksingel	X	X	X	X
	- Realiseren Spooronderdoorgang Ravenstein	X	X	X	X
	- Uitwerking ontwerp Spooronderdoorgang Saal van Zwanenbergsingel-Kortfoortstraat	X	X		
	- Voorbereidingskrediet en Start Tunnelalliantie Saal van Zwanenbergsingel-Kortfoortstraat			X	X
	- Afspraken maken BO MIRT	X	X	X	X
	- Versterken samenwerking met andere overheden en organisaties op het gebied van spoor en stations	X	X	X	X
	- Opstellen en uitvoeren van een samenhangende communicatie- en participatieaanpak	X	X	X	X
Verbeteren van de stations	- Verbetering fietsenstallingen station Oss	X			
	- Realisatie BRT Halte Station Oss Zuidzijde (2026)	X			
	- Ontwerp en Inrichting voorpleinen station Oss	X	X		
	- Opstellen Programma van Eisen station Oss West i.c.m. onderdoorgang Braakstraat		X		
	- Schetsontwerp station Oss West/Braakstraat			X	
	- Visievorming en schetsontwerpen station Oss inclusief de onderdoorgang van de Molenstraat.		X	X	
	- Afspraken maken BO MIRT	X	X	X	X
Faciliteren van de groei van het reizigersvervoer	- Onderzoek onderbouwing van derde perronspoor station Oss	X			
	- Ontwikkelen gezamenlijke (regionale) visie op toekomstperspectief IJssellijn	X			
Inzetten op versterken trimodale overslag, waaronder spoorgoedenvervoer in de haven/op Elzenburg aansluitend op de Havenvisie	- Onderzoek verbeteringen spoorgoederenvervoer aansluitend bij Uitwerking van de Havenvisie			X	
Samenwerking en Communicatie	- We organiseren en borgen een samenhangende dialoog en communicatie-aanpak, voor inwoners en bedrijven in Oss met betrekking tot de spooragenda	X	X	X	X
	- We volgen landelijke ontwikkelingen op het gebied van spoor en stations, blijven samenwerking met andere overheden en organisaties opzoeken en lobbyen actief voor middelen (lobby en profilering)	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We maken afspraken over de uitvoering van de spooragenda in het Bestuurlijk Overleg Spooragenda en BO Mirt.	Doorlopend
- We blijven de samenwerking met andere overheden en organisaties opzoeken. We voeren actief lobby voor extra middelen en brengen daarmee de complexe, kostbare en tijdrovende ingrepen op spoor en stations die nodig en gewenst zijn dichterbij.	Doorlopend
- We leggen een Investeringsbesluit Spooronderdoorgang Heihoeksingel voor aan de gemeenteraad.	Q4/2027
- We leggen een Investeringsbesluit Spooronderdoorgang Ravenstein voor aan de gemeenteraad.	Q4/2027
- We starten met de uitwerking van een ontwerp Spooronderdoorgang(en) Saal van Zwanenbergsingel en Kortfoortstraat.	Q1/2027
- We voeren verbeteringen uit aan de fietsenstallingen bij station Oss.	2027
- We onderzoeken de behoefte en onderbouwing voor een derde perronspoor op station Oss.	2027
- We ontwikkelen een gezamenlijke (regionale) visie op toekomstperspectief IJssellijn.	Q4/2027
- We versterken de samenwerking met ProRail, NS, Provincie en Ministeries met behulp van bestuurlijk overleg spooragenda.	Doorlopend
- We verzamelen data met betrekking tot gebruik en veiligheid overwegen en stations.	Q2/2027
- We stellen een samenhangende informatie en communicatie op en voeren deze uit.	Q1/2027

2.3 Wonen en erfgoed

Wat willen we bereiken?

Met onze inzet willen we bereiken dat er voldoende passende woningen zijn voor mensen die in de gemeente Oss willen wonen. Dat betekent dat de voorraad meebeweegt met de veranderingen in de samenleving en de uitdagingen die dat met zich meebrengt. Het betreft zowel het beschermen en verbeteren van wat er is als het plannen wat er bij moet en kan komen.
Oss heeft een grote opgave om de woningvoorraad met 10.000 woningen te laten groeien naar ruim 50.000 woningen in 2040. De komende jaren ligt de focus voornamelijk op de woningbouwopgave in de gebiedsontwikkelingen in het stedelijk gebied. Naast de bestaande ontwikkelingen richten we de ambtelijke capaciteit op woningbouw in de stad Oss en in de kernen Megen, Haren, Lith, Oijen en het gebied Demen-Dieden-Deursen-Dennenburg. We sturen adequaat op de realisatie van deze ontwikkelingen door het goed inrichten van ambtelijk opdrachtgeverschap in onze organisatie. We hebben extra aandacht voor het bouwen voor jongeren, starters, ouderen en aandachtsgroepen. Dit doen we in nauwe samenwerking met het sociaal domein. Het bouwen voor ouderen zorgt voor doorstroming, waarbij gezinswoningen vrijkomen. Hiermee geven we antwoord op de groei van de bevolking en het kleiner worden van huishoudens.

Erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst. Oss heeft een rijke historie, die zowel boven als onder de grond te vinden is. Wij willen ons erfgoed niet alleen beschermen, maar het moet ook breed gebruikt en ingezet kunnen worden. We maken inwoners en bezoekers bewust van ons erfgoed en betrekken de samenleving hier actief bij.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een complete woongemeente met aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen en een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma;*
- *Een comfortabele woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig;*
- *Een (t)huis voor alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen, jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen en voor huisvesting voor internationale werknemers;*
- *Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht;*
- *Versnelling van de woningbouw met als doelstelling dat er in de periode 2023-2030 circa 5.200 woningen zijn toegevoegd aan de Osse voorraad in lijn met de Regionale Woondeal. De Woonagenda 2025-2027 en het op te stellen volkshuisvestingsprogramma helpen om uitvoering te geven aan deze ambities.*
- *Erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst. We maken inwoners en bezoekers bewust van ons erfgoed en de samenleving wordt actief betrokken.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt Wonen	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We stellen een integraal Volkshuisvestingsprogramma op. Waarin we ingaan op de volgende bouwstenen: - Woningbouwprogramma en -programmering. - Wonen, zorg en leefbaarheid - Duurzaamheid - Monitoring en evaluatie - Samenwerking	- Opstellen woningbouwprogramma en -programmering.	X			
	- Herijken huisvestingsverordening.	X			
	- Impactanalyse VHP op gemeentelijke organisatie.				
	- Aanvullen huisvestingsverordening met urgentieregeling.		X		
	- Driejaarlijks woonbehoefteonderzoek uitvoeren.			X	
	- Evaluatie VHP en bijsturen woningbouwprogramma- en programmering.			X	X
2. We maken nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland.	- Opstellen nieuwe prestatieafspraken	X	X		
3. We richten onze ambtelijke capaciteit op woningbouw in de stad en nieuwe ontwikkelingen in Megen, Haren, Lith, Oijen en het gebied Demen-Dieden-Deursen en Dennenburg.	- Opstellen prioriteringskader en deze jaarlijks evalueren	X	X	X	X
4. Iedere inwoner van gemeente Oss heeft recht op fatsoenlijke woonruimte en werk. Dat geldt ook voor arbeidsmigranten.	- Actief handhaven op overbewoning	X	X		
	- Creëren goed functionerend 'Loket goed verhuurderschap'	X			
	- Scenario's uitwerken Wet Goed Verhuurderschap en de Wet Betaalbare Huur		X		
5. Samen met marktpartijen, zorgverzekeraars en corporaties verkennen we houdbare en innovatieve woonzorgconcepten die aansluiten bij ons onderzoek naar de woon-zorgbehoefte.	- Sturen op woonzorgconcepten via het woningbouwprogramma- en programmering	X			

Speerpunt Erfgoed	Activiteit	2027	2028	2029	2030
6. Wij beschermen ons erfgoed en zetten het in voor breed gebruik. Hierbij maken we inwoners en bezoekers bewust van ons erfgoed en betrekken de samenleving actief.	- Integraal meenemen van erfgoed in ruimtelijke ontwikkelingen.	X	X	X	X
	- Meebouwen aan een sterk erfgoednetwerk van vrijwilligers, professionals en onderwijs, lokaal en regionaal en vergroten van de zichtbaarheid van erfgoed via de vrijetijdseconomie.	X	X	X	X
	- Uitvoeren motie 'Gemeentelijke bijdrage voor de Luciakerk in Ravenstein'.	X			
	- De samenwerking met de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden continueren en verder versterken.		X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit Wonen	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken scenario's en bijbehorende middelen uit voor de verdere implementatie van de Wet Goed Verhuurderschap en de Wet Betaalbare Huur. Voor de uitvoering van de scenario's is nog geen budget beschikbaar.	Q1/2027
- We actualiseren de Huisvestingsverordening om te voldoen aan de instructieregels van het Rijk, om vergunningverlening te versoepelen en we evalueren de toepassing van lokale binding. Dit doen we in twee stappen. In de eerste actualisatie versoepelen we vergunningverlening. In de tweede stap nemen we de wettelijk verplichte urgentieregeling op; deze moet eerst in de regio worden afgestemd.	Q3/2027
- We stellen een integraal volkshuisvestingsprogramma (VHP) op waarin we opnemen hoeveel woningen, op welke locatie, voor welke doel- en aandachtsgroepen wanneer worden toegevoegd. Het woonbehoefteonderzoek vormt de basis voor het opstellen van woningbouwprogramma- en programmering. We werken cyclisch aan een actueel VHP door driejaarlijks een woonbehoefteonderzoek uit te laten voeren en op basis hiervan het VHP te actualiseren indien nodig.	Q2/2027
- We werken met een prioriteringskader voor het beoordelen en rangschikken van nieuwe woningbouwinitiatieven. (Uitwerking hiervan vindt plaats in 2026). We evalueren dit kader jaarlijks om structureel te kunnen sturen op programma en inzet van capaciteit.	2027 en verder
- We blijven actief handhaven op overbewoning, mede om te borgen dat arbeidsmigranten fatsoenlijk worden gehuisvest.	2027 en verder
- We maken in de nieuwe prestatieafspraken met de corporaties afspraken over betaalbaarheid van woningen, beschikbaarheid, kwaliteit, leefbaarheid en monitoring.	Q4/2027
- We borgen ambtelijk opdrachtgeverschap voor woningbouwontwikkelingen binnen onze organisatie.	2027 en verder
- We hebben specifiek extra aandacht voor de doelgroep jongeren. Dit doen we onder meer door het stimuleren van vernieuwende woonconcepten.	
Activiteit Erfgoed	
- We dragen eenmalig financieel bij aan de restauratie van de Luciakerk in Ravestein (raadsvoorstel 2026).	2027
- We faciliteren de Fieldschool structureel met een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage.	2028 en verder
- We zetten het lidmaatschap Alliantie Zuiderwaterlinie voort.	2027 en verder
- We ontwikkelen samen met Oss & partners een toeristisch en recreatief aanbod en promoten ons erfgoed als een belangrijke drager van het Verhaal van Oss.	2027 en verder

Activiteit Wonen	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We zetten in op de doorontwikkeling van een klankbordgroep met lokale expertise. Deze kan worden ingezet voor het vastleggen van de historische gebiedsidentiteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.	2027 en verder

2.4 Mobiliteit

Wat willen we bereiken?
De groeiende stad, met name in het centrum en de spoorzone, vraagt iets van ons als Ossenaren. Het vraagt ook iets van de inrichting van de stad en de rol van het verkeer daarin. Meer woningen betekent immers meer mensen en dus ook meer verkeersbewegingen. Willen we de stad voor de toekomst leefbaar, uitnodigend en bereikbaar houden, dan moeten we op een andere manier kijken naar de inrichting ervan en bereid zijn om daarin keuzes te maken. Onder meer over de rol van het verkeer in de binnenstad. Die keuzes zijn de laatste jaren gemaakt met de vaststelling van de Koersnota mobiliteit, het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, de beleidsnota Parkeren in Oss, de Koers Fiets 2040 en de Spooragenda. Een leefbare, uitnodigende en bereikbare (binnen)stad vraagt om een betere bereikbaarheid met de fiets. Het vraagt ook om meer openbaar groen waar mensen kunnen verblijven en elkaar ontmoeten. Naast de veranderingen in de stad zijn er ook opgaven buiten de stad. We verbeteren de fietsverbindingen met de kernen en hebben daarin aandacht voor goede verlichting. Ook verbeteren we de hoofdfietsstructuur met verbetering van de F50 richting Den Bosch ter hoogte van Euterpepark en zetten we in op een snelfietsroute tussen Oss en Wijchen.

We kunnen de grote mobiliteitsopgave niet als gemeente alleen realiseren en blijven inzetten op samenwerking en afstemming met de regio, provincie Noord-Brabant, BrabantStad en het Rijk. Voor onze bereikbaarheid blijft het belangrijk om ook een actieve rol te blijven spelen bij de verbetering van auto(snel)wegen naar onze gemeente, zoals de A50 en de knelpunten op het knooppunt Paalgraven en de aansluiting op de snelweg bij de Cereslaan. Door de grote veranderingen in de stad de komende jaren is het heel belangrijk om met behulp van data en modellen goed te voorspellen hoe het verkeersnetwerk van de toekomst gaat functioneren. Verkeersmodellen ondersteunen ons bij (strategische) beslissingen over verkeer en mobiliteit, met als doel de leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid in Oss te behouden en verbeteren. Bijvoorbeeld locaties waar we veel woningen bouwen hebben veel impact op de bestaande verkeerssituatie en ontsluiting. Ook voor locaties waar we in de toekomst (langdurig) aan het werk zijn, waardoor wegen of spoorwegovergangen tijdelijk buiten gebruik zijn, maken we met behulp van verkeersmodellen een plan om een tijdelijke situatie te creëren met zo min mogelijk impact voor omwonenden.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.*
- *Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.*
- *Verduurzamen van de mobiliteit.*
- *Versterken van het economisch vestigingsklimaat.*
- *Vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma mobiliteit	- Realisatie van geprioriteerde actiepunten en projecten in het uitvoeringsprogramma; zoals Noordelijke ontsluitingsweg, rotonde Gewandeweg. toekomstbestendige aanpak van de Saal van Zwanenbergsingel (incl. voorbereiding spoorondertunneling).	X	X	X	X
2. We zorgen voor extra ambtelijke capaciteit om onze ambities uit te voeren.	- Werven extra capaciteit om projectteams te kunnen laten starten met de genoemde opgaven op gebied van mobiliteit.	X			
3. We vinden het belangrijk dat de fietsroutes naar scholen en sportvoorzieningen in de hele gemeente verkeersveilig en sociaal veilig zijn, inclusief de verkeersveiligheid rondom scholen tijdens het halen-en-brengen van leerlingen.	- Vergroten van de verkeersveiligheid door inzet op dynamische verlichting op fietsroutes.	X			
	- Realisatie veilige fietsverbindingen bijvoorbeeld tussen Megen-Haren en Ravenstein-Demen.	X	X		
4. Om stedelijke ontwikkelingen voor elkaar te krijgen, bekijken we hoe we inrichting, onderhoud en vervanging van bestaande infrastructuur slimmer kunnen plannen, uitvoeren en financieren.	- Zoveel mogelijk combineren van beheeropgave met ontwikkelopgave, zowel in uitvoeringscapaciteit als financiële middelen.	X	X	X	X
	- 'Beheersgericht ontwerpen' uitwerken als werkwijze.	X			
5. We passen het parkeerbeleid in de binnenstad aan in lijn met de aangenomen motie, met een goede balans tussen de bereikbaarheid, betaalbaarheid van (parkeer)voorzieningen én een sterk ondernemers-klimaat.	- Toepassen jaarlijkse inflatiecorrectie op parkeertarieven (vergunningen, abonnementen en de uur- en dagtarieven)	X	X	X	X
	- Tijdig opnieuw voorbereiden gesprek over tarief en tijd, gekoppeld aan de zichtbare resultaten in de stad. Met als doel een kostendekkend parkeerbedrijf.	X			

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
6. We werken samen met partners zoals provincie, Rijk, NS en ProRail en zetten in op een sterke lobby	- Inzet op betere toekomstige doorstroming op de A50 en A59 door lobby in samenwerking met provincie, Rijk en buurgemeenten.	X	X	X	X
	- Samen met de Oevergemeenten tot 2030 meewerken aan subsidieregeling die als vangnet dient voor eventuele exploitatietekorten van stichting de Maasveren. Daarnaast nauwlettend volgen van de voorgenomen elektrificatie van maasveren door de provincies Noord-Brabant en Gelderland.	X	X	X	X
7. We doen een studie naar het toekomstige gebruik en (scenario's voor) de inrichting van de Gewandeweg, mede in relatie tot de gebiedsontwikkeling Amsteleind, De Groote Wielen (gemeente 's-Hertogenbosch) en de dijk-verzwaring Lith-Bokhoven. Fietsveiligheid is onderdeel van deze studie.	- De studie met diverse scenario's voor een toekomstbestendige inrichting van de Gewandeweg uitvoeren, fietsveiligheid is onderdeel van deze studie.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We geven uitvoering aan de actiepunten uit het Uitvoeringsprogramma mobiliteit, waaronder: • Rotonde Gewandeweg – Huizenbeemdweg • Maatregelen uit Wijkmobiliteitsplannen Ruwaard, Ussen en Schadewijk • We gaan aan de slag met nieuwe wijkmobiliteitsplannen (Oss Zuid en Berghem). Daarna volgen Centrum, Krinkelhoek, Mettegeupel (CKM) en wijkmobiliteitsplannen voor de kernenclusters Lith, Megen, Ravenstein, Herpen en Geffen. • Fietspad Maaskade • Fietsroute Amsteleind-Centrum • Fietsroute Oss-Wijchen • Verbeteren haltes en stations • Herinrichting Heihoeksingel, Oostwal en Raadhuislaan	2027 e.v.
- We werven collega's voor de realisatie van de mobiliteitsopgave.	Q1/2027
- We doen een studie naar het toekomstige gebruik en (scenario's voor) de inrichting van de Gewandeweg, mede in relatie tot de gebiedsontwikkeling Amsteleind, De Groote Wielen (gemeente 's-Hertogenbosch) en maatregelen die worden genomen als gevolg van de dijk-verzwaring Lith-Bokhoven. Fietsveiligheid is onderdeel van deze studie. Hiervoor is ca. €50.000,- aan incidenteel onderzoeksgeld benodigd.	Q2/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken aan de realisatie van de Noordelijke Ontsluitingsweg, inclusief de opdracht om de benodigde gronden te verwerven om de weg te kunnen realiseren.	Q3/2026 vaststelling Omgevingsplan en 2027 start realisatie
- We zetten in op maatregelen om een BRT verbinding tot stand te brengen tussen station Oss en Eindhoven (via Uden en Veghel).	2027 en verder
- We zetten in op een buurtbusverbinding tussen Geffen en Oss en realiseren daarvoor ook nieuwe bushaltes.	Q4/2026
- We gaan verder met de uitvoering van de zogenoemde quick wins voor de fietser. Daarmee halen we paaltjes weg, verbeteren we markeringen en plaatsen we fietsnietjes t.b.v. veilig stallen op diverse locaties in de stad.	Q4/2026 en 2027
- We gaan als onderdeel van de wijkmobiliteitsplannen aan de slag met verkeerscirculatieplannen voor Ruwaard, Ussen en Schadewijk. Voor Schadewijk nemen we de opdracht om scenario's te maken voor een veiligere Berghemseweg hierin mee.	Q4/2026 en 2027
- We maken een efficiëntieslag door de beheeropgave zoveel mogelijk te combineren met onze ontwikkelopgave, zowel in uitvoeringscapaciteit als financiële middelen. Hiervoor bekijken we of de financiële kaders voor onze beheergelden verruimd kunnen worden, zodat we meer flexibiliteit hebben in het naar voor en naar achter schuiven van beheeropgaves. Dit heeft bijvoorbeeld als consequentie dat we een weg later of juist eerder vervangen dan dat je vanuit beheeroogpunt zou doen, zodat we het aanleggen van de nieuwe weg meteen kunnen combineren met andere werkzaamheden vanwege een nabijgelegen woningbouwontwikkeling of een andere opgave.	Doorlopend
- We zetten, in samenwerking met de provincie, in op het verbeteren van de toegankelijkheid van bushaltes.	Q1/2027
- We werken maatregelen uit die de verkeersveiligheid op rotondes kunnen bevorderen als onderdeel van de verkeersveiligheidsscan.	Q2 en Q3 2027
- We voeren verschillende campagnes uit gericht op verkeersgedrag en fietsstimulering. Daarnaast blijven we investeren in verkeerseducatie.	Q2 en Q3 2027
- We zetten in op monitoring en evaluatie, onder meer m.b.t. het parkeerbeleid en op de effecten/het gebruik van nieuwe fietsenstallingen en fietsroutes.	Q3 en Q4 2027
- We passen jaarlijks inflatiecorrectie toe op parkeertarieven (vergunningen, abonnementen en de uur- en dagtarieven).	Doorlopend
- We bereiden opnieuw het gesprek voor over parkeertarief en -tijden, gekoppeld aan de zichtbare resultaten in de stad. Met als doel een kostendekkend parkeerbedrijf.	Q3/2027
- We maken concreet wat de effecten van de verstedelijkingsopgave zijn met betrekking tot ons wegennet. We toetsen daarop of de uitgangspunten van de Koersnota Mobiliteit nog overeind staan of dat er op onderdelen aanpassing nodig is. Eventuele voorstellen voor de aanpassing van de Koersnota Mobiliteit op onderdelen wordt uiteraard aan de raad voorgelegd.	Q1-Q2/2027
- We vergroten de veiligheid van de voetgangersoversteekplaatsen door het uniformeren en aanbrengen van dynamische signalering op voetgangersoversteekplaatsen.	Q3/2027
- We realiseren veilige fietsverbindingen zoals de route tussen Megen en Haren door het aanbrengen van dynamische verlichting.	Q2/2027
- We zetten in op betere doorstroming op de A50 en A59 door lobby in samenwerking met provincie, Rijk en buurgemeenten.	2027
- We werken tot en met 2030 samen met de Oevergemeenten mee aan een subsidieregeling die als vangnet dient voor eventuele exploitatietekorten van stichting de Maasveren.	T/m 2030

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We volgen ontwikkelingen rondom de voorgenomen elektrificatie van maasveren door de provincies Noord-Brabant en Gelderland. Daarbij faciliteren we waar nodig en brengen we de belangen van onze gemeente naar voren.	2027

2.5 Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?
Ruimtelijk beleid en de omgevingsvisie
Oss staat voor grote opgaven op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid, klimaat, landschap en natuur. Om deze ambities goed in te passen, maken we zorgvuldige en integrale afwegingen binnen en buiten de gemeente. De in 2025 vastgestelde Omgevingsvisie Oss biedt hiervoor het kader, is een dynamisch document en wordt waar nodig geactualiseerd. Daarnaast volgen we de ontwikkeling van de Nota Ruimte (omgevingsvisie van het Rijk) nauwgezet en benutten we kansen voor Oss. Ook blijven we actief betrokken bij provinciale en regionale trajecten, zoals NOVEX Stedelijk Brabant, om de Osse belangen en ontwikkelagenda goed te borgen, zowel in stedelijk als landelijk gebied.

Omgevingsprogramma's
Voor de uitvoering van de Omgevingsvisie werken we zoveel mogelijk met omgevingsprogramma's, zowel thematisch als gebiedsgericht. Deze programma's worden door het college vastgesteld en hangt samen met het door de raad vastgestelde beleid en het budgetrecht van de raad. Na eerdere programma's voor Duurzame Polder, Euterpepark en Raadhuiskwartier werken we de komende jaren verder aan nieuwe omgevingsprogramma's en een integraler kader voor beleidsontwikkeling binnen de Omgevingswet.

Het omgevingsplan
We werken aan de omzetting van ruim 300 bestemmingsplannen, verordeningen en beleidsregels naar één Omgevingsplan voor de hele gemeente, volgens de vastgestelde transitiestrategie en Nota van Uitgangspunten Omgevingsplan Oss. Daarbij brengen we de basis op orde, zodat ruimtelijke initiatieven eenvoudiger kunnen worden gerealiseerd en goed aansluiten op de omgeving. We behouden wat goed werkt, passen aan waar nodig en kiezen voor een efficiënte aanpak, onder meer via samenwerking met partners en deelname aan een landelijke AI-pilot voor een efficiënte(re) opbouw van het omgevingsplan. Nieuwe wetgeving, zoals de Wet Regie Volkshuisvesting, verwerken we waar nodig in het omgevingsplan en de vergunningverlening.

Dienstverlening op orde
We versterken de transparantie van onze dienstverlening voor ruimtelijke initiatieven met een integraal zaaksysteem en portal. Initiatiefnemers kunnen de voortgang van hun aanvraag uiteindelijk volgen via een track-and-tracefunctie. Dit verbetert de dienstverlening en voldoet aan de wettelijke eisen voor digitale dienstverlening. Voor Vergunningen, Toezicht & Handhaving onderzoeken we nieuwe digitale en AI-toepassingen, waarbij we rekening houden met de vertrouwelijkheid van gegevens.

Om onze dienstverlening voor de meerjarige ruimtelijke opgaven structureel te borgen binnen de organisatie en de kosten hiervoor te verlagen, zetten we, waar dit mogelijk is, (langdurige) inhuur om naar vaste formatie. De uitvoering van de Omgevingswet is structureel van aard en vraagt om blijvende versterking van de organisatie. Tot en met 2028 financieren we dit met legesopbrengsten en incidentele rijksmiddelen. Vanaf 2029 zijn aanvullende structurele middelen nodig, waarvoor we o.a. via de VNG en met andere gemeenten blijven lobbyen bij het Rijk. We herijken uiterlijk in 2028 de financiële situatie voor de jaren daarna.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De Osse agenda en de Osse belangen zijn goed ingebracht in ruimtelijke processen en het ruimtelijk beleid van Rijk, provincie en regio;*
- *Onze omgevingsvisie is actueel door middel van een continu proces van monitoring, evaluatie en actualisatie;*
- *We geven uitvoering aan onze ambities en doelstellingen door middel van omgevingsprogramma's;*
- *We bouwen stapsgewijs ons nieuwe omgevingsplan verder op en kunnen nieuwe initiatieven daardoor straks eenvoudiger mogelijk maken;*
- *We zorgen ervoor dat onze dienstverlening op orde is en zorgen voor doorontwikkeling hiervan;*
- *De uitvoering van de Omgevingswet borgen we op het huidige dienstverleningsniveau.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Er zijn geen specifieke speerpunten benoemd.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We beoordelen de impact van de Nota Ruimte en stemmen ons beleid, lobby en ontwikkelagenda af op de relevante onderdelen voor Oss en de regio.	2027
- We borgen de Osse ontwikkelagenda en de Osse opgaven in NOVEX Stedelijk Brabant/Stedelijke regio 's-Hertogenbosch, het provinciale ruimtelijke arrangementen, en de ruimtelijke koers van de regio.	2027
- We maken een plan van aanpak Monitoring, Evaluatie en Actualisatie Omgevingsvisie.	Q4/2026
- We evalueren de omgevingsvisie en actualiseren deze daar waar nodig eens in de vier jaar (in het jaar na de gemeenteraadsverkiezingen).	2027
- We actualiseren onze handreiking beleidsontwikkeling onder de Omgevingswet en zorgen voor brede adoptie in de organisatie.	Q4/2026
- We stellen omgevingsprogramma's op, onder andere voor warmte, volkshuisvesting, werklocaties, stedelijk groen, kostenverhaal en Schadewijk.	2026/2027 en verder
- We bouwen tot 2032 aan de hand van de transitiestrategie en jaarlijkse transitieopgave verder aan het nieuwe Osse omgevingsplan.	2027 en verder
- We nemen deel aan een landelijke pilot voor de ontwikkeling van een AI-tool voor een efficiënte(re) opbouw van het omgevingsplan.	2026/2027
- Naast de opbouw van het nieuwe Osse omgevingsplan blijven we nieuwe ruimtelijke initiatieven/projecten faciliteren via planwijzigingen en vergunningprocedures. De 'winkel is gewoon open'. Ook verwerken we nieuwe wetgeving in het omgevingsplan en stemmen onze vergunningverlening hierop af.	doorlopend
- We ontwikkelen onze dienstverlening t.a.v. ruimtelijke initiatieven door, met het streven deze uiteindelijk volgbaar te maken met track and trace voor de initiatiefnemer.	2026/2027
- We zetten, waar mogelijk, (langdurige) inhuur om naar vaste formatie om de ruimtelijke opgaven uit te kunnen voeren.	2027 en verder
- Uiterlijk in 2028 bekijken we de financiële situatie voor de uitvoering van de Omgevingswet in onze organisatie voor 2029 en verder.	2027 / 2028

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

De beoogde toevoeging van woningen, de mobiliteitstransitie, inpassing van het spoor en de stations en integrale gebiedsontwikkeling, kortom de stedelijke ontwikkeling van Oss, draagt in hoge mate bij aan een toekomstbestendige leefomgeving, Een plek waar mensen veilig en aangenaam kunnen wonen en werken. Daarnaast blijven we inzetten op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad (zie Programma 6).
Meer ruimte voor groen en langzaam verkeer op plaatsen waar veel woningen bijkomen zorgen voor een duurzaam en aantrekkelijk stedelijk gebied waar mensen graag verblijven. Voor nu en voor toekomstige generaties. Hierbij zetten we optimaal in op de potentie van de fiets door de realisatie van fietsenstallingen en het verbeteren en versnellen van het fietsroutenetwerk, zowel in de gemeente als in de stad Oss. Ook verbeteren we de hoofdstructuur van het openbaar vervoer, dit geldt voor de verbindingen én de kwaliteit van de stations en haltes.
De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, partnerschap om doelstellingen te bereiken en klimaatactie.

3.2 Verbonden partijen

Niet van toepassing

3.3 Beleidskaders

1. Koersnota mobiliteit (2023)
2. Beleidsnota Parkeren in Oss (2025) en Nota Parkeernormen (2023)
3. Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (2025)
4. Spooragenda (2025)
5. Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader (2024)
6. Antennebeleid (2024)
7. Structuurvisie Amsteleind (2022) en Addendum Structuurvisie Oss-West (2024)
8. Welstandsbeleid (2020)
9. Omgevingsvisie Oss (2025)
10. Woonvisie (2020) en Woonagenda (2025-2027)
11. Regionale Woondeal Noordoost-Brabant (2025)
12. Meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties (2024-2027)
13. Visie Wonen, Welzijn en Zorg (2023)
14. Huisvestingsverordening (2025)
15. Erfgoednota (2021)
16. Beleidsnota archeologie gemeente Oss 2024: De archeologische schatkamer Oss (2024)
17. Archeologische verwachtings- en beleidskaart (2024)
18. Opgavedocument stedelijke ontwikkeling spoorzone Oss (2023)
19. Ontwikkelperspectief Spoorzone Oss (2024)
20. Transitiestrategie Omgevingsplan 2025-2032 (2025)
21. Transitieopgave 2025 Omgevingsplan Oss (2025)
22. Actualisatie omgevingsbeleid (2025)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,2	3,4	3,2	3,1	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen (in dagen)	NVM	Q2 - 63	Q2 - 63	Q2 - 47	Q4 - 28	n.v.t.
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	482	285	732	782	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	321	208	116	599	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	341	491	340	439	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.630	1.516	n.n.b.	25.659*	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen	246	237	521	843*	n.v.t.

**Vanaf 1 mei 2025 wordt Thuispoort gebruikt als het regionale woonruimteverdeelsysteem voor o.a. BrabantWonen en Mooiland in de regio Noordoost-Brabant. Hierdoor hebben we voortaan toegang tot het aantal actief woningzoekenden en het aantal reacties per woning van de totale gemeente, in plaats van dat we deze cijfers enkel per corporatie ontvangen. De cijfers van 2025 geven daarom een ander beeld dan de jaren daarvoor, omdat ze voor de totale gemeente gelden in plaats van enkel BrabantWonen of Mooiland; zoals in voorgaande jaren wel het geval was. Wat betreft het aantal actief woningzoekenden geldt dat dit alle woningzoekenden zijn die minimaal 1x hebben gereageerd op een woning in de gemeente Oss, inclusief woningzoekenden van buiten de gemeente.*

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	6,9	7,7	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Evenementen/locatieprofielen	100	0	0	0	0
Uitbreiding starterslening SVN	364	0	0	0	0
Voorzetten samenwerking Zuidwateralliantie	0	25	0	0	0
Investering programma Stadsontwikkeling	0	1.622	0	0	0
Fieldschool Archeologie	0	0	40	40	40
Uitvoeringscapaciteit Mobiliteit	0	330	330	330	330
Bijdrage Luciakerk	0	400	0	0	0
Versnelling gebiedsontwikkelingen	0	359	404	404	404
Storting reserve Binnenstedelijke transformaties	0	5.000	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**464**	**7.737**	**774**	**774**	**774**

Toelichting nieuw beleid

Evenementen/locatieprofielen
We stellen voor om een bedrag van € 100.000 in de reserve Omgevingswet te storten ten behoeve van Evenementen/Locatieprofielen. Om 'evenementen/locatieprofielen' vergunningsvrij en met maximaal planologische mogelijkheden in het omgevingsplan op nemen, hebben we materieel budget nodig om onderzoeken te actualiseren/op te stellen en mogelijk nog enkele locatieprofielen op te stellen. Hiervoor hebben we, verspreid over 2026 en 2027, ongeveer € 100.000 nodig. De reserve Omgevingswet gebruiken we als dekking van de formatie die nodig is voor de uitvoering van de Omgevingswet. Om uitvoering te geven aan de opdracht om 'evenementen/locatieprofielen' in het omgevingsplan op te nemen, stellen we voor om de reserve Omgevingswet aan te vullen met € 100.000. De uitvoering van deze onderzoeken/werkzaamheden ramen we voor € 10.000 in 2026 en € 90.000 in 2027.

Uitbreiding starterslening SVN
We stellen voor om € 363.400 beschikbaar stellen om de starterslening uit te breiden met € 3 miljoen. Het bedrag wordt in drie jaar tijd besteed aan rentekosten van € 297.000. Daarnaast is de beheersvergoeding voor SVN € 66.000 voor de eerste drie jaar. Na de eerste drie jaar ontvangen we ook renteopbrengsten vanuit de starters waarvan de beheersvergoeding en rentekosten betaald kunnen worden.

Voorzetten samenwerking Zuidwateralliantie
We stellen voor om onze samenwerking met de Alliantie Zuidwaterlinie in 2027 voort te zetten. Dit kost € 25.000. Het budget wordt voor het grootste deel (circa € 20.000) bedoeld voor het lidmaatschap van de Alliantie Zuiderwaterlinie. Het overige deel wordt gebruikt voor het stimuleren van de uitvoering van activiteiten door het vrijwillige erfgoedveld, zoals de heemkundekringen. In 2027 bekijken we opnieuw of we het lidmaatschap van de Alliantie Zuiderwaterlinie willen continueren.

Investering programma Stadsontwikkeling
We stellen voor om in totaal 1,6 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het programma Stadsontwikkeling in de periode 2027-2030. We besteden dit voor € 1 miljoen aan materiele kosten en voor € 1,2 miljoen aan capaciteit. Omdat we al € 0,5 miljoen beschikbaar hebben aan capaciteit, vragen we aanvullend om € 650.000 capaciteitsbudget. Oss ontwikkelt zich de komende jaren sterk als woon- en werkstad. Ruim 8.000 woningen bouwen we in de stad Oss. Tot 2040 komen er ook 3.000 arbeidsplaatsen bij. Deze groei vindt grotendeels plaats binnen het stedelijk gebied, in samenhang met voorzieningen, groen en mobiliteit. Het programma Stadsontwikkeling is randvoorwaardelijk voor het realiseren van de stedelijke ambities van Oss. Met het programma Stadsontwikkeling vergroten we de uitvoeringskracht van de organisatie waardoor we de gebiedsontwikkelingen (Amsteleind, Euterpepark, Raadhuiskwartier, Schadewijk, Binnenstad en Moleneind/PivotPark) daadwerkelijk en tijdig realiseren. Daarnaast professionaliseren we de organisatie: we verbeteren werkwijzen, sturing, rollen en processen zodat we intern en extern (met onze partners zoals ontwikkelaars en bouwers) voorspelbaar, transparant en beheerst (samen-)werken. We zetten het uitvoeringsbudget in voor onder andere stedelijk programmeren, de opzet van businesscases voor gebiedsontwikkelingen, komen tot onderzoek en oplossingen voor bijvoorbeeld netcongestie en de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor communicatie met inwoners en andere betrokkenen over de ontwikkelingen in de stad. De middelen voor capaciteit zetten we in om de we in om de uitvoeringskracht van de organisatie te vergroten en onze aanpak in verstedelijking verder te professionaliseren. We leren daardoor beter te prioriteren tussen opgaven en projecten, krijgen goed inzicht in capaciteit, financiën, planning en risico's, kunnen sneller inspelen op ontwikkelingen zoals netcongestie of subsidiemogelijkheden en zorgen ervoor dat we de gebiedsontwikkelingen in samenhang kunnen sturen en monitoren. De focus komt nog meer te liggen op waar het uiteindelijk om gaat: het daadwerkelijk realiseren van de stedelijke ontwikkelopgaven van Oss.

Fieldschool Archeologie
We stellen voor om jaarlijks € 40.000 beschikbaar te stellen vanaf 2028 voor de Fieldschool Archeologie. De gemeente Oss werkt al 50 jaar samen met de universiteit van Leiden op het gebied van Archeologie. We willen het praktijkonderdeel jaarlijks aan Oss te verbinden. Hierdoor is de studie niet meer afhankelijk van bouwprojecten en beschikbare locaties en vergroten we de kennis van de Osse archeologie. Voor de jaren 2026 en 2027 is er eerder € 25.000 beschikbaar gesteld en hebben we geen aanvullend budget nodig omdat de fieldschool op hetzelfde terrein in Geffen plaatsvindt.

Uitvoeringscapaciteit Mobiliteit
We stellen voor om € 330.123 beschikbaar te stellen voor de uitvoeringscapaciteit op de ambities mobiliteit. De capaciteit wordt ingezet voor onder andere de Noordelijke ontsluitingsweg, Heihoeksingel en Saal van Zwanenbergsingel. Deze projecten zijn randvoorwaardelijk om de mobiliteits-ambities uit te voeren voor Amsteleind, Euterpepark, Raadhuiskwartier en Schadewijk.

Bijdrage Luciakerk
We stellen voor om € 400.000 beschikbaar te stellen voor een bijdrage voor de restauratie en instandhouding van de Luciakerk in Ravenstein. Deze kerk, een rijksmonument uit 1735, heeft een grootschalige restauratie nodig zodat de kerk behouden kan blijven en door herbestemming weer gebruikt kan worden. De totale kosten van de restauratie zijn € 1.940.000. Er is al financiële ondersteuning toegezegd door het Rijk, provincie Noord-Brabant, diverse fondsen en de lokale gemeenschap. De Stichting Anna Lucia Ravenstein zal diverse maatschappelijke tegenprestaties bieden.

Versnelling gebiedsontwikkelingen

We stellen voor om in 2027 € 359.000 en vanaf 2028 jaarlijks € 404.000 beschikbaar te stellen voor capaciteit voor de versnelling van de gebiedsontwikkelingen. De ruimtelijke opgave van Oss verandert ingrijpend. De focus is gewijzigd van solitaire projectontwikkelingen naar complexe binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen. De realisatie van ruim 8.000 woningen en bijbehorende voorzieningen vindt grotendeels plaats binnen bestaand stedelijk gebied. Dat vraagt om een andere aanpak én andere expertise. Binnenstedelijk ontwikkelen is aanzienlijk complexer dan bouwen in uitleglocaties: er is meer afstemming nodig tussen wonen, mobiliteit, groen, voorzieningen, participatie, eigendommen en juridische vraagstukken. Om de gebiedsontwikkelingen in onder andere Amsteleind, Euterpepark, Raadhuiskwartier, Schadewijk, Binnenstad en Moleneind/PivotPark tijdig, sneller en kwalitatief te realiseren, is versterking van de uitvoeringskracht bij Ruimtelijke Ontwikkeling noodzakelijk (2,0 fte planologie, 0,78 fte groenontwerp en 1,0 fte juridisch). Met deze uitbreiding vergroten we de slagkracht van de organisatie, versterken we de kwaliteit van gebiedsontwikkelingen en kunnen we sneller en effectiever inspelen op vraagstukken zoals netcongestie, complexe planprocedures en de integrale inrichting van de stad. Zo zorgen we ervoor dat de stedelijke ambities van Oss niet alleen worden gepland, maar ook daadwerkelijk worden uitgevoerd en gerealiseerd.

Storting reserve Binnenstedelijke transformaties

We stellen voor om € 5 miljoen te storten in de reserve Binnenstedelijke transformaties. Deze reserve is bedoeld om transformaties financieel sluitend te maken. De reserve en aanvullende middelen zijn komende jaren hard nodig voor uitvoering van de gebiedsontwikkelingen. In het coalitieakkoord is aangegeven dat vrije ruimte met voorrang ingezet wordt op het realiseren van gebiedsontwikkelingen en economische ambities. We stellen daarom voor om deze reserve aan te vullen om de gebiedsontwikkelingen zoals Amsteleind, Euterpepark en Schadewijk verder te brengen.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Aankoop en verbouwing Benedictuslaan	20	142	262	260	260
dekking uit reserve en toekomstige huur	-20	-142	-262	-260	-260
Regionale Woondeal RNOB	-27	9	9	9	0
Voorbereidingsbudget parkeergarage Raadhuislaan	168	0	0	0	0
Onttrekking reserve parkeren	-168	0	0	0	0
Voorbereidingsbudget Euterpepark	270	0	0	0	0
Onttrekking reserve binnenstedelijke transformatie	-270	0	0	0	0
Vertraging grondverkopen binnen anterieure projecten	0	0	0	0	0
Storting in reserve voor wet versterken regie volkshuisvesting	75	-75	0	0	0
Storting in de reserve	-75	75	0	0	0
Hogere kosten Noordelijke ontsluitingsweg	0	1.303	0	0	0
Realisatiestimulans	-1.290	-1.043	-1.494	-2.066	0
Storting in de algemene bedrijfsreserve	1.290	1.043	1.494	2.066	0
Latere storting in de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	0	0	1.000	0	0
Lagere storting vanuit reserve bovenwijkse voorzieningen	0	0	-1.000	0	0
Structurele mobiliteitsgelden storten in reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	0	0	0	0	536
vanuit de reserve bovenwijkse voorzieningen					-536
Ontvangen subsidie voor de wijkbus	-51	0	0	0	0
Storting in de reserve mobiliteit	51	0	0	0	0
Tijdelijke extra capaciteit Omgevingswet	0	1.106	1.090	0	0
Onttrekking uit reserve omgevingswet	0	-1.106	-1.090	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-27**	**1.312**	**9**	**9**	**0**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Aankoop en verbouwing Benedictuslaan

We kopen het pand Benedictuslaan aan voor € 4.275.000. Daarnaast vragen we € 1.210.000 (inclusief btw) voor de verbouwing van het pand en € 78.000 voor capaciteit. De jaarlijkse kapitaallast hiervan bedraagt circa € 182.000. Daarnaast vragen we eenmalig € 75.000 voorbereidingsbudget aan om de tijdelijke situatie te beheren (10.000 in 2026 en 65.000 in 2027), dit betalen we uit de reserve strategische aankopen. We nemen dit pand aan de Benedictuslaan 7 in Oss over GGZ Oost Brabant. Dit is tot vorig jaar in gebruik geweest als GGZ-instelling. De locatie is geschikt als tijdelijke huisvesting voor de functies van het Verdihuis. De maatschappelijke bestemming sluit aan bij het gebruik, waardoor geen ruimtelijke procedure nodig is. Daarnaast is het gebouw qua omvang en indeling passend voor opvang, begeleiding en ondersteunende functies. Wel zullen enkele aanpassingen noodzakelijk zijn, waardoor verbouwingsbudget noodzakelijk is. De exploitatie van dit pand wordt de komende tijd concreet in beeld gebracht. Na de nodige aanpassingen zal het Verdihuis per 1-1-2028 intrek nemen in het pand. Het Verdihuis gaat vanaf dat moment huur betalen. De huur zou minimaal de jaarlijkse eigenaarskosten moeten afdekken. Dit moet in het verdere traject uitgewerkt worden in samenwerking met het Verdihuis en de regio (Verdihuis is een regionale functie). De exploitatiekosten tot het moment van verhuur worden betaald uit de reserve strategische aankopen. Onze inschatting is dat deze exploitatiekosten € 77.000 bedragen. Daarnaast vragen we in 2027 € 50.000 middelen voor het tijdelijk beheer en capaciteit. Zoals benoemd is het bedrag voor de aanpassingen/verbouwing van het pand is een grove raming. De komende periode zal een nader onderzoek en/of de aanbesteding meer duidelijkheid geven over de exact benodigde verbouwingskosten. Indien extra middelen nodig zijn, zullen we dit bij de Eerste financiële tussenrapportage 2027 actualiseren. Ook hebben we dan meer duidelijkheid over de verwachte exploitatieopzet van kosten en opbrengsten vanaf verhuurperiode 2028 en verder.

Regionale Woondeal RNOB

Vanuit de wet versterken regie volkshuisvesting is er een meerjarige overeenkomst gesloten met het RNOB. De kosten hiervoor bedragen € 9.000 euro per jaar in 2026, 2027, 2028 en 2029. In 2025 heeft het college van B&W ingestemd met een financiering van de Woondeal tussen 2025 en 2029. Omdat we in 2026 geld hebben ontvangen vanuit de wet versterken regie volkshuisvesting willen we dit incidentele budget omzetten naar meerjarig budget. Vanuit het werkbudget is er geen ruimte om de kosten in 2027, 2028 en 2029 te bekostigen. In 2026 is hiervoor een bedrag beschikbaar vanuit de Wet Versterken Regie Volkshuisvesting. Dit bedrag willen we over de betreffende jaren verspreiden zodat er geen tekort ontstaat in 2027, 2028, 2029.

Voorbereidingsbudget parkeergarage Raadhuislaan

In 2025 is er € 318.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling Spoorzone en specifiek voor parkeren Raadhuislaan. Dit bedrag kon worden besteed aan ruimtelijke onderzoeken voor de parkeervoorziening Raadhuislaan-Zuid. In 2025 hebben we hier € 150.000 aan besteed. Het resterende bedrag van € 168.000 zetten we in 2026 in en onttrekken we uit de reserve Parkeren.

Voorbereidingsbudget Euterpepark

We vragen in 2026 € 270.000 aanvullend voorbereidingsbudget voor de ontwikkeling van het Euterpepark. Voor de al lopende- en nog uit te zetten opdrachten in 2026 is aanvullend € 125.000 benodigd. Daarnaast hebben we hogere kosten voor de (externe) projectleiding voor de werkzaamheden aan de gebiedsvisie. We verwachten hiervoor € 206.000 nodig te hebben. Hiervan hebben wij € 61.000 dekking vanuit een eerder beschikbaar gestelde subsidie. We betalen het benodigde aanvullend budget uit de reserve Binnenstedelijke transformaties. De aanvullende budgetbehoefte hangt samen met de fase waarin de gebiedsontwikkeling zich inmiddels bevindt. Bij de aanvraag van het oorspronkelijke voorbereidingsbudget waren verschillende werkzaamheden die nu noodzakelijk zijn nog niet of slechts beperkt voorzien. Met het concreter worden van de plannen zijn aanvullende werkzaamheden nodig op onder meer stedenbouw en beeldkwaliteit, inrichting buitenruimte, mobiliteit en parkeren, energie en netcongestie, milieu en ecologie. Ook vraagt de toenemende omvang en complexiteit van de gebiedsontwikkeling om intensievere projectleiding en -management. Meerdere deelontwikkelingen en gebiedsbrede opgaven lopen inmiddels gelijktijdig en moeten inhoudelijk, financieel en

procesmatig op elkaar worden afgestemd. De aanvullende inzet is nodig om de samenhang te bewaken en de ontwikkeling verder te brengen van planvorming naar concrete afspraken, besluitvorming en uitvoering.

Vertraging grondverkopen binnen anterieure projecten
De grondverkopen binnen anterieure overeenkomsten vertraagt (project Rogstraat). Hierdoor schuift de opbrengst en ook de storting in de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf door van 2026 naar 2027. Het gaat om een bedrag van € 106.000. Verder begroten we een verkoop voor de grondexploitatie van de Ulu Moskee in 2027 en deze storten we ook in de betreffende reserve (€ 115.000) .

Storting in reserve voor wet versterken regie volkshuisvesting
Wij stellen voor om € 75.000 te storten in de reserve volkshuisvesting in 2026. Dit is het bedrag dat we in 2026 beschikbaar hebben voor de wet regie volkshuisvesting. We willen het namelijk in 2027 uitgeven. Doordat de vaststelling van de wet regie volkshuisvesting op 1 juli 2027 heeft plaatsgevonden is de uitvoering over meerdere jaren gespreid. Voor het uitvoeren van deze wet hebben we € 254.000 ontvangen. Een deel hiervan hebben we al besteed maar enkele kosten zullen we in 2027 besteden.

Hogere kosten Noordelijke ontsluitingsweg
We verhogen het Projectbudget Noordelijke Ontsluitingsweg van € 13,2 miljoen met € 1,5 miljoen naar € 14,7 miljoen. De autonome kostenstijging bedraagt € 1,3 miljoen en daarnaast storten we € 0,2 miljoen aanvullend in het groenfonds. De autonome kostenstijging van € 1,3 miljoen wordt veroorzaakt door een forse prijsstijging in de civieltechnische investeringen aan de weg en kruispunten. Dit wordt veroorzaakt door de veranderde marktomstandigheden, stijgende grondprijzen en aanhoudende onzekerheden op de internationale energie- en grondstofmarkten. De civieltechnische investeringen zijn hierdoor fors in prijs gestegen door de producten die direct of indirect afhankelijk zijn van aardolie. Binnen dit project betreft dit onder andere asfalt, bitumineuze producten, markeringen, afdichtingen en overige materialen die worden toegepast in de wegenbouw. De prijsstijgingen van deze producten variëren momenteel van ongeveer 10% tot 30%. Asfalt vormt één van de belangrijkste kostendragers binnen het project. Sinds de eerdere raming is de asfaltprijs met ongeveer 21% gestegen. Gezien het grote aandeel asfaltverhardingen in de aanleg van de ontsluitingsweg en de bijbehorende kruispunten leidt dit tot een aanvullende investering van € 1,3 miljoen. Dit bedrag storten we aanvullend in de reserve Noordelijke ontsluitingsweg ter dekking van de extra kapitaallasten van € 31.000 per jaar. Een bedrag van € 0,2 miljoen heeft betrekking een hogere storting in het groenfonds. We verhogen dit budget op basis van een nadere uitwerking van de landschapsinvestering/ compensatieopgave van € 0,1 miljoen naar € 0,3 miljoen. Deze verhoging betalen we uit de reserve mobiliteit.

Realisatiestimulans
We storten de bijdragen die we vanuit de regeling Realisatiestimulans ontvangen in de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR). Het gaat om een bedrag van € 1,3 miljoen in 2026, € 1 miljoen in 2027, € 1,5 miljoen in 2028 en € 2,1 miljoen in 2029. We ontvangen vanuit de regeling € 7.000 per betaalbare woning waarvan de bouw in het boekjaar is gestart.

Latere storting in de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving
De afdrachten voor bovenwijkse voorzieningen vanuit onze grondexploitaties vallen lager uit dan verwacht. Hierdoor zijn wij niet in staat de voorgenomen storting van € 11,5 miljoen vanuit de reserve bovenwijkse voorziening naar de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving volledig in 2028 te verwerken. Wij stellen daarom een storting van € 1 miljoen uit naar het jaar 2030. We storten in 2028 een bedrag van € 10,5 miljoen. De latere storting heeft geen financiële consequenties voor de uitvoering van de plannen die uit de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving worden betaald.

Structurele mobiliteitsgelden storten in reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving
In de programmabegroting 2023-2026 is besloten om de structurele mobiliteitsgelden van € 495.000 eerst in te zetten ter dekking van de Noordelijke Ontsluitingsweg en vervolgens te bestemmen voor de ambities van de Spooragenda. De Noordelijke Ontsluitingsweg is financieel afgedekt. We gaan nu vanaf het jaar 2030 deze structurele gelden inzetten voor de ambities van de spooragenda. We storten deze gelden inclusief de toegekende prijsstijgingen (€ 41.000) voor een structureel bedrag van € 536.000 in de reserve verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving. Met deze reserve sparen we een bedrag van € 125 miljoen om de ambities van de spooragenda te realiseren.

Ontvangen subsidie voor de wijkbus
Vanuit de provincie Noord-Brabant ontvangen wij € 51.000 als bijdrage aan de subsidie die wij verlenen aan de wijkbus. Omdat wij een structureel budget hebben voor de wijkbussen hebben we een incidenteel voordeel. We stellen voor om dit bedrag te storten in de reserve mobiliteit zodat het beschikbaar blijft voor de mobiliteitsopgave.

Tijdelijke extra capaciteit Omgevingswet
We stellen voor om extra capaciteit en budget voor de werkzaamheden Omgevingswet beschikbaar te stellen voor 2027 en 2028. In de programmabegroting 2026-2029 vroegen we middelen aan voor 2026, waarbij we hebben aangegeven om in de volgende programmabegroting de noodzakelijke formatie en dekking voor 2027 en 2028 te actualiseren. We willen deze formatie ook in 2027 en 2028 beschikbaar stellen uit de reserve Omgevingswet. Het gaat om een bedrag van in totaal € 2,2 miljoen, dit betalen we uit de reserve Omgevingswet. De Omgevingswet is hét integrale fundament onder alle ruimtelijke ontwikkelingen; zij zijn onlosmakelijk en structureel verbonden met elkaar. Om verder te bouwen aan Oss als 'Stad met Toekomst' en onze strategische doelstellingen, is het daarom noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie. De afgelopen jaren hebben we incidentele middelen ontvangen van het Rijk voor de implementatie van de Omgevingswet en hebben deze gestort in de reserve Omgevingswet. We zien echter dat de uitvoering van de Omgevingswet structureel van aard is en dat hiervoor extra structurele personele capaciteit nodig is. We benutten hiervoor in 2027 en 2028 de incidentele middelen uit de reserve Omgevingswet, omdat er momenteel nog geen structurele middelen beschikbaar zijn. We stellen voor om voor 8 fte een bedrag van € 2,2 miljoen beschikbaar te stellen en voor uitvoeringsbudget € 120.000. We onttrekken dit uit de reserve.

4.3 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Wet versterking regie volkshuisvesting	351	327	330	333	339
Totaal septembercirculaire	**351**	**327**	**330**	**333**	**339**

Toelichting septembercirculaire

Wet versterking regie volkshuisvesting
Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting zorgt er voor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Met de uitvoering van deze wet ontstaan er extra werkzaamheden voor gemeenten. Voor 2026 en volgende jaren ontvangen we hiervoor € 0,3 miljoen. Daarnaast ontvangen we in het kader van deze nieuwe wet extra geld voor de opgaven om te komen tot meer integrale dienstverlening tussen wonen, zorg en ondersteuning. We ontvangen hiervoor in 2026 € 55.000 en vervolgens structureel € 18.000.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	42.944	28.639	23.507	20.440	21.047
Baten	-32.206	-18.037	-16.694	-12.832	-12.980
Saldo	10.737	10.602	6.814	7.608	8.067
Stortingen reserves	19.931	4.968	16.266	3.640	3.357
Onttrekkingen reserves	-23.776	-4.964	-12.494	-658	-836
Saldo mutaties reserves	-3.846	4	3.772	2.983	2.521
Totaal bestaand beleid	**6.891**	**10.606**	**10.586**	**10.591**	**10.589**
Nieuw beleid	464	7.737	774	774	774
Autonome ontwikkelingen	-27	1.312	9	9	0
Budgettair neutrale wijzigingen	3.279	1.647	1.647	1.645	1.645
Septembercirculaire	351	327	330	333	339
Totaal programma	**10.958**	**21.629**	**13.347**	**13.353**	**13.347**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

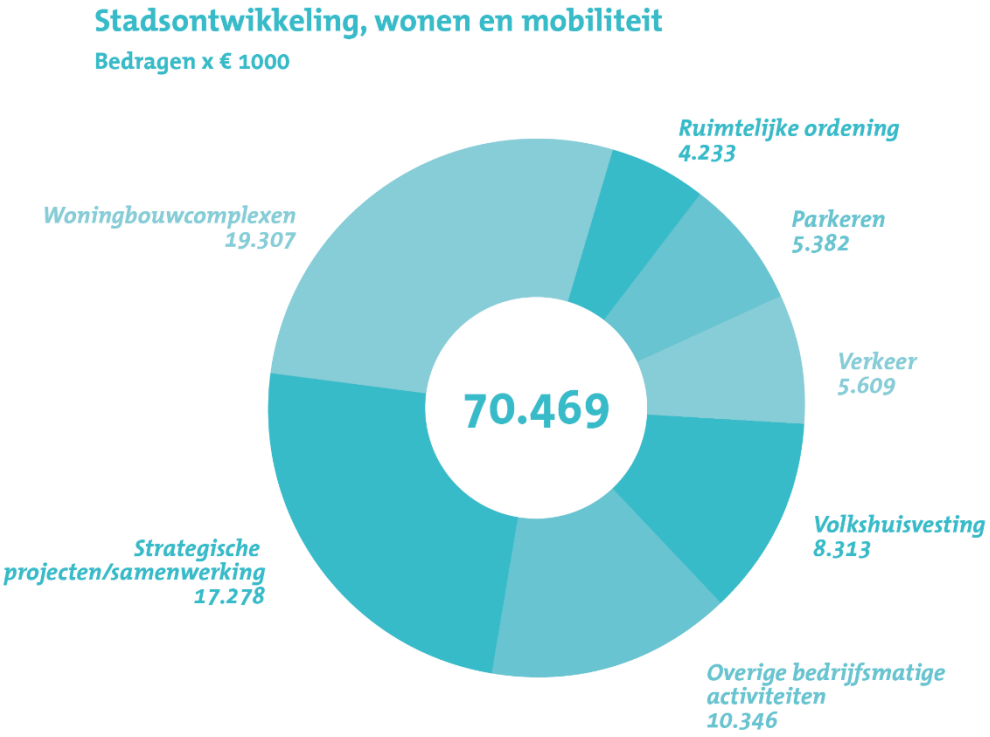

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Verkeer	234
Volkshuisvesting	57
Totaal Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	**291**

Programma 5. Economie

1. Inleiding

Oss werkt aan een sterke en toekomstgerichte economie. De gemeente blijft een belangrijke plek voor innovatie en productie, met Pharma & Biotech als drijvende kracht. Daarnaast is er veel aandacht voor het midden- en kleinbedrijf, zoals bedrijven in de bouw, logistiek, techniek, agrifood en dienstverlening. Ondernemers hebben de ruimte om te ontwikkelen, te vernieuwen en zich hier te vestigen. Daarbij werkt Oss actief samen met andere gemeenten en regio's. Ook blijft een goede bereikbaarheid via weg, water en spoor belangrijk.

De mens staat centraal in deze economie. Daarom investeren we in een sterke arbeidsmarkt. Onderwijs en bedrijfsleven worden beter op elkaar afgestemd, zodat mensen worden opgeleid voor werk waar vraag naar is. Dit helpt bedrijven bij het vinden van medewerkers en biedt inwoners meer kansen om zich te ontwikkelen en door te groeien. Talent en vakmanschap krijgen extra aandacht.

De binnenstad van Oss moet een levendige en aantrekkelijke plek zijn waar mensen graag komen en verblijven. Verschillende functies zoals wonen, werken, horeca en cultuur worden hier gecombineerd. Ook als het aantal winkels afneemt, blijft het centrum uitnodigend. We zorgen voor meer groen en een prettige openbare ruimte. Evenementen blijven mogelijk, maar er is ook aandacht voor een goede balans met wonen en rust. Het eigen karakter van Oss blijft daarbij zichtbaar en belangrijk.

In de Osse polders ligt de focus op een toekomstbestendige landbouw. We ondersteunen boeren bij de overgang naar duurzamere vormen van werken, zoals kringlooplandbouw. Tegelijk zetten we in op verbetering van bodem, water, lucht en natuur. Zo blijft de agrarische sector economisch sterk én in evenwicht met de omgeving.

Ook recreatie en toerisme spelen een belangrijke rol. Ze dragen bij aan de economie en maken Oss aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers. We investeren in een goed aanbod en zorgen dat mensen dichtbij huis kunnen ontspannen. Daarbij houden we rekening met natuur en leefomgeving. Samen met partners zetten we Oss beter op de kaart en maken we zichtbaar wat de gemeente te bieden heeft.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Wat willen we bereiken?

We bouwen samen aan de economie van morgen. Oss blijft een innovatieve maakstad, met Pharma & Biotech als de motor. Tegelijk versterken we het brede MKB in onder meer bouw, logistiek, techniek, agrifood en dienstverlening. We stimuleren groei, vernieuwing en vestiging van bedrijven, met extra aandacht voor doorgroeiende MKB- en familiebedrijven. Ook zoeken we actief samenwerking in de regio en daarbuiten.

Duurzame groei gaat samen met prettig wonen en leven. We benutten ruimte slim en houden rekening met klimaat en gezondheid. We zorgen voor goed bereikbare werklocaties, benutten spoor, water en weg (trimodaal) en versterken het stadscentrum en de bedrijventerreinen. Zo bouwen we aan een economie waarin ondernemers weten waar ze aan toe zijn en waar ze ruimte hebben om te investeren en te groeien.

Wij kiezen voor een economie waarin de mens centraal staat. Voor ondernemers betekent dit een betere aansluiting van onderwijs op de praktijk en meer mogelijkheden om personeel te vinden en te ontwikkelen. Samen met onderwijs en partners zorgen we dat talent én ondernemerschap kunnen groeien.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Concurrentiekracht versterken: de mate waarin het lukt om bedrijven, mensen en investeringen aan te trekken en te behouden en om productiviteit te verhogen. Een aantrekkelijk 'vestiging- en ondernemersklimaat' is daarvoor belangrijk.*
- *Ondernemerschap stimuleren: de wijze waarop ondernemers, werknemers en kennisinstellingen in staat zijn om nieuwe economische kansen tot stand te brengen. Zodat bestaande bedrijven vernieuwen of dat er nieuwe bedrijven opgericht worden.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
Verder ontwikkelen en ondersteunen van het farmaceutische cluster	We werken aan de doorontwikkeling Pivot Park en van het farmaceutische cluster, o.a. door vanuit de rol als aandeelhouder uitvoering te geven aan de Campusvisie Pivot Park.	X	X	X	X
	Toekomstverkenning bedrijventerrein Moleneind	X			
Verdichting en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen	Opstellen Omgevingsprogramma '*Werklocaties* Oss – Klaar voor de toekomst!' opstellen en uitvoeren	X			
	Uitvoeren Omgevingsprogramma '*Werklocaties* Oss – Klaar voor de toekomst!'		X	X	X
	Uitgifte Heesch West	X	X	X	X
Via parkmanagement werken we samen met het bedrijfsleven van de bedrijfsterreinen aan het tegengaan van netcongestie, extreme hitte en extreme regenval.	We werken samen met de nieuw opgerichte parkmanagement organisaties op Danenhoef en Moleneind.	X	X	X	X
	We ondersteunen projecten voor verduurzaming en het tegengaan van netcongestie op Moleneind en Vorstengrafdonk vanuit lopende trajecten (grote oogst, stimuleringsregeling energy hubs en regiodeal).	X	X	X	
Uitvoeringsagenda Haven vaststellen, waarin we inzetten op Beter benutten vervoer spoor- weg -water door inzetten op passende bedrijven op Elzenburg.	We starten met het maken van een uitvoeringsagenda van de haven. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze agenda zijn vooralsnog nog geen capaciteit en middelen beschikbaar.	X	X		
Oss blijft een lerende stad met een sterke, mensgerichte arbeidsmarkt.	We stimuleren Leven Lang Ontwikkelen als onderdeel van werkgeversbeleid door in gesprek te gaan met ondernemers en de goede voorbeelden te delen. Dit draagt bij aan een cultuur waarin leren normaal is.	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We maken een position paper over Moleneind en het farmaceutische cluster en we maken daarbij een gebiedsverkenning bedrijventerrein Moleneind. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze verkenning zijn vooralsnog geen capaciteit en middelen beschikbaar.	Q3/2027
- We stellen het Omgevingsprogramma '*Werklocaties* Oss – Klaar voor de toekomst!' op. Naast verdichting en herstructurering, kijken we daarin ook naar en verkennen locaties voor compensatie- en nieuwe werklocaties. Voor de daadwerkelijke uitvoering van dit programma en eventuele verwerving van gronden zijn vooralsnog nog geen capaciteit/middelen beschikbaar.	2027 e.v.
- De Gemeenschappelijke Regeling Heesch West maakt een gronduitgifteprotocol voor de 1e fase Heesch-West (50 ha).	2027
- We blijven de aanpak voor het verduurzamen van en het tegengaan van netcongestie op bedrijventerreinen ondersteunen. Dit doen we onder andere voor vanuit lopende trajecten (grote oogst, stimuleringsregeling energy hubs en regiodeal). Voor nieuwe trajecten en mogelijke subsidiekansen is nog geen budget voor cofinanciering en uitvoeringscapaciteit gereserveerd.	2027 e.v.
- We voeren in samenwerking met programma 2 de acties van onze Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt Oss uit, zoals de finaleronde van de landelijke Scheikunde Olympiade, het intensiveren van de samenwerking met KW1C, HAN, HAS en Avans en andere kennisinstellingen ondersteunen van bedrijven bij hun communicatie richting jongeren.	2027 e.v.
- We maken een uitvoeringsplan circulaire economie en voeren deze daarna uit.	2027 e.v.
- We gaan een onderzoek uitvoeren naar innovatiemilieus in Oss.	2027
- We starten met het maken van een uitvoeringsagenda van de haven. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze agenda zijn vooralsnog nog geen capaciteit en middelen beschikbaar.	2027 e.v.

2.2 Centrum

Wat willen we bereiken?

De binnenstad van Oss groeit verder als een levendig en aantrekkelijk hart van de stad, waar mensen graag komen en blijven. Het centrum is een plek waar wonen, werken, horeca, cultuur en voorzieningen samenkomen, zodat er op ieder moment van de dag leven is en het gebied aantrekkelijk blijft. Ook als het aantal winkels afneemt. Dit nodigt uit om er in de binnenstad te zijn: om anderen te ontmoeten, rond te lopen of ergens te zitten. Daarom is een aantrekkelijke openbare ruimte belangrijk, met meer groen en plekken om buiten te zijn. Dit maakt het centrum prettiger en gezonder en helpt tegen hitte en wateroverlast.
Er blijft ruimte voor evenementen zoals de kermis, Winterrijk en de weekmarkt, omdat die zorgen voor levendigheid en ontmoeting. Tegelijk wordt gezocht naar een goede balans met wonen en dagelijks gebruik van de binnenstad. De binnenstad wordt ook steeds meer een plek om te wonen. Daarom moet het een prettige en goed bereikbare leefomgeving zijn, waarbij slim wordt omgegaan met de beperkte ruimte. Schoon, heel en veilig zijn daarvoor de basis. Bovenal blijft het belangrijk dat de binnenstad herkenbaar '*Ossisch*' blijft; het eigen karakter, de geschiedenis en het lokale ondernemerschap vormen de basis.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Een levendige binnenstad met een brede mix aan functies*
- *Een aantrekkelijke en groene binnenstad om te verblijven*
- *Een binnenstad waarin levendigheid en goed wonen in balans zijn*
- *Een binnenstad met haar eigen karakter, die de lokale identiteit versterkt*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We stellen een actuele en uitvoerbare koers voor de binnenstad van Oss richting 2040 op.	- We stellen een koers voor de binnenstad van Oss op.	X	X		
We versterken de mix van markt, horeca en voorzieningen (zoals openbare toiletten). We zorgen voor een gastvrije, uitnodigende sfeer.	- Starten gebiedsontwikkeling Binnenstad	X			
We vergroenen de binnenstad en richten de openbare ruimte (zoals het Barbarapark) zo in dat deze gebruikt kan worden voor evenementen en ontmoeting.	- We gaan door met het verfraaien van de binnenstad op het gebied van vergroening.	X	X	X	X
We voeren conform de motie overleg met Kermisbond, horeca, centrumondernemers, winkeliers en kermisexploitanten, gericht op een Osse zomerkermis met ten minste vijf weekenddagen (vanaf 2028).	- We werken de motie uit en infomeren de raad hierover	X	X		
We hechten belang aan een sterke programmering van evenementen, ook in de winter.	- Nieuwe en bestaande initiatieven voor evenementen ondersteunen, zoals Winterrijk	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We starten met het opstellen van een koers voor de binnenstad van Oss. Deze koers verbindt het economische en maatschappelijke functioneren met de ruimtelijke ontwikkeling, het vastgoed en de samenwerking. Zij biedt een kader voor besluiten, initiatieven en investeringen en maakt duidelijk hoe de gemeente samen met betrokken partijen uitvoering geeft aan de koers.	2027
- We ondersteunen nieuwe en bestaande initiatieven voor evenementen.	2027 e.v.
- We werken de motie "Luister naar de raad kermis Oss in 2028 wel naar 2 weekenden" verder uit. Zo inventariseren we onder stakeholders en kijken we naar organisatorische aspecten. Op basis van deze informatie komen we terug bij uw raad over de verlenging van de kermis per 2028. Omdat de inventarisatie en de financiële doorrekening met wat nodig is voor het succesvol verlengen van de kermis nog niet gereed zijn, hebben we in deze programmabegroting nog geen structureel geld beschikbaar gesteld. Bij een definitief (positief) besluit over de verlenging, willen we extra kosten voor 2028 afdekken uit de algemene reserve en de structurele kosten voor 2029 en verder opnemen bij de programmabegroting 2028. Op deze manier borgen we financieel dat we een verlenging kunnen inzetten vanaf 2028 en nemen we nu geen voorschot op een definitief besluit dat nog niet gereed is.	2027 en 2028
- We gaan door met het verfraaien van de binnenstad op het gebied van vergroening.	2027 e.v.
- We verstevigen de samenwerking met CMO zodat we gezamenlijk de doelstelling kunnen behalen.	2027
- We geven meer prioriteit aan handhaving op het plaatsen van vuilnis naast inzamelcontainers (ook wel 'bijzetting' genoemd) en op het beperken van zwerfafval en dumpingen. En hebben daarbij extra aandacht voor het centrum van Oss. Daarnaast zetten we in op gedragsverandering. Deze activiteiten dragen bij aan schoon, heel en veilig.	2027
- We zetten samen met ondernemers en andere partners in op het schoonhouden van het centrum van Oss en bevorderen daarmee de aantrekkelijkheid van het centrum van Oss.	2027

2.3 Landbouw

Wat willen we bereiken?

In de Osse polders zetten we in op voedselproductie en geven we een krachtige impuls aan toekomstgerichte landbouw. Samen met agrariërs bouwen we aan een duurzaam en veerkrachtig voedselsysteem, waarin doelen voor bodem-, water- en luchtkwaliteit worden gerealiseerd. Ook zijn we zuinig op onze landbouwgronden en beschermen we primair agrarisch gebied. De Osse polders groeien uit tot een inspirerend voorbeeld van moderne landbouw: toekomstbestendig, verbonden met het landschap én die de voedselbasis veiligstelt.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gezonde, economisch volhoudbare agrarische sector door het faciliteren van een goed ondernemersklimaat vanuit het perspectief van kringlooplandbouw*
- *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt*
- *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
In de Osse polders zetten we in op voedselproductie en geven we een krachtige impuls aan toekomstgerichte landbouw via een pilot waarin doelen voor bodem-, water- en luchtkwaliteit worden gerealiseerd.	We stellen beleid vast voor een economisch houdbare en ecologisch verantwoorde landbouw, waarbij de samenhang met bodem-, water-, natuur- en ruimtelijke opgaven wordt uitgewerkt.	X	X		
	We ondersteunen en faciliteren projecten waarin agrariërs bijdragen aan doelen voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat, energie en leefomgeving, en stimuleren innovatieve oplossingen die deze opgaven met elkaar verbinden.	X	X	X	X
	We publiceren een monitor of dashboard met gegevens over de ontwikkeling van de agrarische sector, waaronder indicatoren voor economie, milieu, grondgebruik en leefomgeving.	X	X		
	We informeren inwoners, ondernemers over de ontwikkelingen van de landbouw in de Osse Polder. Dat doen we in nauwe afstemming met lokale boerenorganisaties.	X	X		

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stellen samen met agrariërs en partners een gebiedsgerichte uitvoeringsagenda voor de Osse polders op en actualiseren die periodiek. NB - Voor deze activiteit hebben we menskracht en middelen nodig, die nu nog niet zijn voorzien.	eerste helft 2027
- We volgen de ontwikkelingen in de landelijke beleid voor de landbouw en brengen deze in beeld en nemen indien nodig acties passend bij onze bevoegdheid	2027
- We initiëren en ondersteunen project(en) voor kringlooplandbouw, zoals het sluiten van mest- en eiwitkringlopen, precisielandbouw, mestverwaarding en andere innovaties die de productie verduurzamen. Voor deze activiteit hebben we menskracht en middelen nodig, die nu nog niet zijn voorzien.	2027 en verder
- We richten een datadashboard in, inclusief het verzamelen en delen van meetgegevens over economische kengetallen, emissies, waterkwaliteit, bodemkwaliteit en biodiversiteit, zodat voortgang inzichtelijk wordt en beleidsmatig kan worden bijgestuurd. Voor deze activiteit hebben we menskracht en middelen nodig, die nu nog niet zijn voorzien.	2027 en verder
- We verkennen welke ruimtelijke instrumenten en behoudsregels nodig en mogelijk zijn om concurrerende of ongewenste functies op agrarische gronden zorgvuldig te wegen en waar nodig te beperken.	2027
- We verankeren in ruimtelijke afwegingen dat vruchtbare landbouwgrond en primair agrarisch gebied zorgvuldig worden beschermd, zodat voedselproductie ook op lange termijn mogelijk blijft.	2027

2.4 Vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Recreatie en toerisme dragen bij aan een fijne leefomgeving en een sterke economie. Het versterkt cultuur en erfgoed en draagt bij aan welzijn en gezondheid. Ook vergroot het de aantrekkelijkheid van Oss voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Oss heeft veel te bieden, zoals natuur en landschap, een uitgebreid routenetwerk en gastvrije ondernemers. We maken deze kwaliteiten beter zichtbaar en beleefbaar. Daarmee versterken we het vestigings- en ondernemersklimaat en ontstaan nieuwe kansen voor ondernemerschap en vernieuwing. We werken aan een duurzame en evenwichtige groei van recreatie en toerisme. Daarbij zetten we in op een passend aanbod en versterken we de kwaliteit van gebieden en voorzieningen, met oog voor natuur en leefomgeving. Hiervoor sturen we op balans, met de juiste bezoeker op de juiste plek op het juiste moment. Zo vergroten we positieve effecten en beperken we negatieve impact. Samen met Oss & Partners zetten we Oss beter op de kaart en maken we zichtbaar en beleefbaar wat de gemeente te bieden heeft voor inwoners en bezoekers.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een sterke vrijetijdssector met een aantrekkelijk aanbod, passende voorzieningen en meer werkgelegenheid.*
- *Voldoende mogelijkheden voor inwoners om dichtbij huis te ontspannen.*
- *Ruimte voor vrijetijdseconomie / recreatie en toerisme met oog voor kwaliteit, ondernemers, omgeving, natuur en inwoners*
- *Sterke samenwerking en gerichte gebiedsmarketing met de toeristische partners in de publiek-private samenwerking: Stichting Oss & Partners.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We kiezen voor kwaliteit en balans in recreatie en toerisme. Altijd met oog voor ondernemers, omgeving, natuur en inwoners.	Opstellen omgevingsprogramma vrijetijdseconomie / recreatie en toerisme	x	x		
We zetten in op de ontwikkeling van recreatie en toerisme: op de Maasoever, de Lithse Ham, de Geffense Plas, de Maasarm in Lithoijen en Hoessenbosch.	We versterken de recreatieve entree Hoessenbosch met behoud van een goede balans tussen recreatie en natuur.	X	X	X	
	We faciliteren de ondernemer van de Lithse Ham in planvorming. Stap één is het maken van het ontwerp voor het openbare strand.	X	X	X	X
	We faciliteren de ondernemer van de Geffense Plas in de uitvoering van zijn ontwikkelplan.	X	X		
	We faciliteren de ondernemer aan de Lithoijense Maasarm in planvorming.	X	X		
We volgen hoe Stichting Oss & Partners zich ontwikkelt naar een volwaardige citymarketingorganisatie.	Vanuit onze opdrachtgeversrol beoordelen we jaarlijks het voorgestelde jaarplan met bijbehorende begroting	X	X	X	X
	We evalueren het functioneren van de publiek – private samenwerking.			X	

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken aan de opzet van een omgevingsprogramma vrijetijdseconomie / recreatie en toerisme	Q4 2027
- We maken het openbare strand bij de Lithse Ham functioneel en aantrekkelijk om te recreëren. We brengen het ontwerp in samenhang met het ontwerp dat gemaakt wordt voor de omgeving in het dijkversterkingsproject Lith-Bokhoven. We werken het ontwerp verder uit met inzicht in aanleg- en onderhoudskosten. Voor uitvoering is nog geen capaciteit / zijn nog geen middelen beschikbaar. Uitvoering volgt mogelijk na budgettoekenning.	Q1 2027
- We gaan aan de slag met de recreatieve entree van Hoessenbosch. Na vaststelling van de nota van uitgangspunten (het ontwikkelperspectief) voor de recreatieve entree Hoessenbosch, werken we deze uit in een inrichtingsplan en (indien nodig) in een gewijzigd omgevingsplan.	Q4 2027
- Als opdrachtgever van Oss & Partners zijn we actief betrokken bij de ontwikkeling van de organisatie.	2027 e.v.
- Samen met Oss en Partners zetten we ons Erfgoed in de etalage als één van de belangrijke dragers van de gebiedspromotie.	2027 e.v.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk uitgangspunt voor de economische ontwikkeling van Oss. We werken aan een economie die toekomstbestendig is en zorgvuldig omgaat met mensen, grondstoffen, energie en ruimte. Daarbij kiezen we voor oplossingen die haalbaar en uitvoerbaar zijn en die ook op de lange termijn waarde houden. Zo draagt duurzame economische ontwikkeling bij aan de brede welvaart: voldoende werk en inkomen, ontwikkelkansen, een gezonde leefomgeving, sterke voorzieningen en ruimte voor ontmoeting.

- **Arbeid en kennis:** Met het Arbeidsmarktbeleid 2026-2029 werken we aan bestaanszekerheid, het benutten van talent en een leven lang ontwikkelen. We versterken de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid. Zo dragen we bij aan voldoende goed opgeleide medewerkers en kansen voor alle inwoners.
- **Duurzame en circulaire economie:** Met de Koersnota Circulaire Economie 2026 versnellen we de overgang naar een economie waarin we grondstoffen en materialen zo lang mogelijk gebruiken. We stimuleren circulair ondernemerschap, innovatie, energiebesparing en samenwerking tussen bedrijven. Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld.
- **Ruimte, bedrijventerreinen en haven:** We gaan zorgvuldig om met de schaarse ruimte voor werken. We benutten, verduurzamen en vergroenen bestaande bedrijventerreinen. Vanuit het Toekomstperspectief Haven werken we aan een toekomstbestendige haven, met ruimte voor duurzame en circulaire bedrijvigheid en goederenvervoer over water en spoor.
- **Centrum:** We werken aan een compact en aantrekkelijk stadscentrum met een duurzame combinatie van winkels, horeca, cultuur, wonen en andere voorzieningen. We stimuleren lokaal ondernemerschap, hergebruik van gebouwen, vergroening en een aantrekkelijke openbare ruimte. Dit draagt bij aan levendigheid, ontmoeting en een klimaatbestendig centrum.
- **Vrijetijdseconomie:** We versterken de vrijetijdseconomie op een manier die past bij de kwaliteiten van Oss. We verbinden stad, kernen, landschap, natuur, cultuur en erfgoed. Daarmee dragen recreatie en toerisme bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, lokale werkgelegenheid en voorzieningen, met aandacht voor een goede balans tussen bezoekers, inwoners en omgeving.
- **Landbouw:** We ondersteunen de ontwikkeling naar een toekomstbestendige landbouw. Daarbij hebben we aandacht voor een gezond economisch perspectief voor agrarische ondernemers, zorgvuldig gebruik van bodem en water, biodiversiteit, klimaat en de kwaliteit van het landelijk gebied. We stimuleren samenwerking en vernieuwing, waaronder kringlooplandbouw en korte voedselketens.
- **Samenwerking:** Brede welvaart en een duurzame economie vragen om samenwerking. Daarom werken we samen met ondernemers, onderwijsinstellingen, agrariërs, maatschappelijke organisaties, inwoners en regionale partners. Zo verbinden we economische ontwikkeling aan bestaanszekerheid, gezondheid, leefbaarheid en een goede leefomgeving.

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, betaalbare en duurzame energie, waardig werk en economische groei, industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie, leven op het land en partnerschap om de doelen te bereiken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.

Heesch West

De gemeenschappelijke regeling Heesch West heeft als doel het ontwikkelen van een nieuw regionaal bedrijventerrein. In een ambitieuze, toekomstgerichte ontwikkeling biedt Heesch West ruimte aan middelgrote (vanaf ca 5000 m2) tot zeer grootschalige bedrijven, die elders in de regio geen passende huisvesting (meer) vinden. In belangrijke mate zijn dit bedrijven die nu al een regionale binding hebben en zich binnen onze regio

willen doorontwikkelen. Heesch West versterkt het vestigingsklimaat voor Noordoost-Brabant door in te spelen op deze specifieke kwaliteiten. Het nieuwe terrein biedt vestigingsmogelijkheden voor regionale en (inter)nationale ruimtevragers én biedt uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven uit onder andere onze gemeente. Heesch west richt zich op doorstroming van (regionale) bedrijven die door omvang, ontwikkeling of omgevingseffect niet meer passen op de huidige locatie. Heesch West zorgt zo voor directe en indirecte werkgelegenheid voor de regio.

3.3 Beleidskaders

1. Economische strategie en uitvoeringsagenda (2026)
2. Koersnota Circulaire Economie (2026)
3. Arbeidsmarktbeleid 2026-2029 (2026)
4. Toekomstperspectief Haven (2026)
5. Verbinden en vertellen - Visie op recreatie en toerisme Gemeente Oss 2020 – 2023 (2020)
6. Landbouwvisie (2021)
7. Koers Stadshart Oss (2016)
8. Detailhandelsbeleid (2024)
9. Horeca- en terrassen-uitvoeringsbeleid (2025)
10. Evenementenbeleid (2024)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Werkgelegenheid	osstat*	45.726	47.081	47.749	48.238	49.000
Bedrijfsvestigingen	Osstat	9.539	10.142	10.553	10.723	10.500
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	2	3	4	4	5
Passanten Centrum (gemiddeld per week)	CMO**	123.000	110.000	220.736	183.752	150.000
Leegstand aantal verkooppunten	CMO	11,5 %	9,6 %	12,5 %	Nog niet bekend	7,5 %
Aantal verkooppunten	CMO	356	354	354	Nog niet bekend	Geen
Omvang winkeloppervlakte in m^2	CMO	Geen data	90.825	93.180	Nog niet bekend	Geen
Leegstand winkeloppervlak	CMO	Geen data	7,2 %	8,3 %	Nog niet bekend	5,0 %

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.
**Vanaf jaar 2024 rapporteren wel aan de hand van de gegevens van het CMO uit DigiTwin. Het werkgebied van het CMO beslaat sinds 2010 het kernwinkelgebied (de pit) en het kernrandgebied van het centrum (de schil). Vanaf 2016 registreert het CMO maandelijks bezetting/leegstand. Vanaf juli 2022 maakt het CMO gebruik van DigiTwin om bezoekersaantallen te meten. Deze tool is AVG proof.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	53,2	53,3	2025
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	175,3	184,4	2025
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	787,5	824,8	2025

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Onderzoeksbudget strategische aankoop Moleneind	420	80	0	0	0
Onttrekking uit reserve strategische aankopen	-420	-80	0	0	0
Inzet reserve energietransitie voor verduurzaming bedrijventerreinen	30	0	75	0	0
Onttrekking uit reserve energietransitie	-30	0	-75	0	0
Uitvoeringsagenda Landbouw 2027-2030	0	390	0	0	0
Recreatieve entree Hoessenbosch	0	252	19	19	19
Opwaardering basketbalveld Stadssportpark	0	200	0	0	0
Onttrekking uit investeringsfonds Stadshart	0	-200	0	0	
Impuls Barbarapark	0	75	0	0	0
Onttrekking uit investeringsfonds Stadshart	0	-75	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**642**	**19**	**19**	**19**

Toelichting nieuw beleid

Onderzoeksbudget strategische aankoop Moleneind

We vragen € 500.000 voor onderzoekskosten voor een mogelijke strategische aankoop. We voeren momenteel constructieve gesprekken met de verkopende partij. Vanwege de vertrouwelijkheid kunnen we nog geen verdere informatie geven over de locatie en/of bestemming. We betalen deze kosten uit de reserve strategische aankopen. Voor onderzoekskosten is € 385.000 benodigd en we vragen € 115.000 aan capaciteit, gespreid over 2026 en 2027. Mocht dit leiden tot een definitieve aankoop dan wordt dit ter besluitvorming via een apart voorstel voorgelegd aan de gemeenteraad.

Inzet reserve energietransitie voor verduurzaming bedrijventerreinen

We stellen voor om in 2026 € 30.000 en in 2028 € 75.000 te onttrekken uit de reserve energietransitie. In 2026 gaat het om een bedrag van € 30.000 voor een cofinanciering binnen verduurzamen bedrijventerreinen. Voor de cofinancieringen kunnen wij met een bijdrage van € 100.000 een totale investering van € 350.000 bereiken voor twee gebieden. Het betreft een verlenging Grote Oogst en de stimuleringsregeling Elzenburg de Geer. Naast de € 30.000 uit de reserve zetten we ook € 70.000 die eerder was bedoeld voor de garantstelling voor een project voor de aftakking waterstof. We hoeven hier pas in 2028 voor garant te staan. Hiervoor willen we mogelijk in 2028 € 75.000 onttrekken. Of deze € 75.000 daadwerkelijk onttrokken moet worden hangt af van externe investeerders die het waterstof project kunnen overnemen.

Uitvoeringsagenda Landbouw 2027-2030

Voor de uitvoering van de landbouwagenda stellen we voor om in 2027 eenmalig € 390.000 te storten in de reserve toekomstbestendige landbouw. Dit bedrag wordt in de periode 2027 - 2030 besteed om de Osse landbouwsector toekomstbestendig te maken, de grondkwaliteit en leefomgeving te verbeteren en de samenwerking tussen overheid, agrariërs en maatschappelijke partijen te versterken. We voeren de uitvoeringsagenda uit langs vijf samenhangende actielijnen:

1) Ruimtelijk beleid buitengebied;
2) Osse Polder als ontwikkel- en demonstratiegebied;
3) Communicatie;4) Energie en mestverwaarding;
5) Managementinformatie en dashboard.

De gemeente treedt bij de uitvoering op als gebiedsregisseur, facilitator en verbinder. Agrarische ondernemers en gebiedscollectieven zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen en projecten binnen hun bedrijfsvoering. De gemeente ondersteunt initiatieven wanneer deze bijdragen aan gemeentelijke en maatschappelijke doelen, maar neemt de uitvoerings- en investeringsverantwoordelijkheid van de sector niet over.

Recreatieve entree Hoessenbosch

We stellen voor om voor de recreatieve entree Hoessenbosch een investeringskrediet van € 452.000 beschikbaar te stellen met een jaarlijkse kapitaallast van € 15.000. Daarnaast stellen we voor om eenmalig € 247.500 beschikbaar te stellen als voorbereidingsbudget en het jaarlijkse onderhoudsbudget te verhogen met € 4.400. Het beschikbaar stellen van budget maakt de verdere ontwikkeling van de entree bij Hoessenbosch mogelijk. We behouden en versterken de natuurwaarden gecombineerd met het creëren van een aantrekkelijke, kleinschalige entree voor bezoekers. De focus hierbij ligt op het verhogen van de recreatieve belevingswaarde van de entree, met een beperkte en zorgvuldig ingepaste toevoeging van voorzieningen die aansluiten bij de schaal, het karakter van het gebied en aanwezige natuurtheater. We willen voldoende mogelijkheden voor recreatie blijven bieden aan ons stijgende aantal inwoners.

Opwaardering basketbalveld Stadssportpark

We stellen voor het veldje in het stadssportpark op te waarderen naar een officieel 3x3-basketbalveld dat voldoet aan de actuele richtlijnen en aansluit bij de groeiende vraag naar kwalitatieve sportvoorzieningen. Hiervoor zijn aanvullende investeringen van € 200.000 nodig vanwege de uitbreiding van het speelveld, extra verharding en de aanleg van een groter veiligheidshekwerk met geluidreducerende voorzieningen. Met deze investering realiseren we een toekomstbestendige, veilige en hoogwaardige sportvoorziening voor zowel TBL als de inwoners van Oss. We willen deze kosten betalen uit de reserve investeringsfonds Stadshart Oss.

Impuls Barbarapark
We stellen voor om € 75.000 beschikbaar te stellen voor het Barbarapark om de kwaliteit, uitstraling en gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte te verbeteren. Hiermee creëren we een aantrekkelijke en toegankelijke ontmoetingsplek die bijdraagt aan recreatie, beweging en sociale verbinding in de wijk. We investeren in een toekomstbestendige inrichting die aansluit bij de ambities voor een leefbare en groene omgeving. We willen deze kosten betalen uit de reserve investeringsfonds Stadshart Oss.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Beheerplan Haven, Brug en Sluis 2026-2030	0	1	2	77	76
Hogere winst verkopen erfpachtsgronden	-423	0	0	0	0
Storting in de algemene bedrijfsreserve	423	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**0**	**1**	**2**	**77**	**76**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Beheerplan Haven, Brug en Sluis 2026-2030
We stellen het beheerplan haven, brug en sluis bij. Per saldo leidt dit tot hogere jaarlijkse kosten van afgerond € 76.000. We verhogen het investeringskrediet voor de investeringen sluis installaties, deuren en mechanical 2026-2028 met € 1,8 miljoen naar een totaal krediet van € 4,7 miljoen. De extra jaarlasten hiervan bedragen € 77.000 per jaar. Eerder hadden we rekening gehouden met een bedrag van € 2,9 miljoen. Vanuit het project Meanderende Maas worden dijken versterkt. Hierdoor moeten het bewegingswerk van de sluis en de sluisdeuren zwaarder uitgevoerd worden en de sluiskelder wordt aangepast. Dit zorgt voor het hoger benodigde investeringskrediet. Daarnaast hebben we in 2028 kosten voor het baggeren van € 826.700. Het gaat hierbij om de recreatieve watergebieden. De kosten onttrekken we aan de reserve Baggeren Haven.

Hogere winst erfpachtsgronden
Door verkopen van erfpachtsgronden wordt een winst gerealiseerd van € 423.000. Deze storten we in de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

4.3 Septembercirculaire
Niet van toepassing.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	16.451	5.677	5.663	5.465	5.399
Baten	-5.151	-2.107	-2.107	-2.107	-2.107
Saldo	11.300	3.570	3.556	3.358	3.293
Stortingen reserves	990	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-8.095	-77	-64	-34	-3
Saldo mutaties reserves	-7.105	-77	-64	-34	-3
Totaal bestaand beleid	**4.195**	**3.494**	**3.492**	**3.324**	**3.290**
Nieuw beleid	0	642	19	19	19
Autonome ontwikkelingen	0	1	2	77	76
Budgettair neutrale wijzigingen	-1.074	-353	-120	-120	-120
Totaal programma	**3.121**	**3.784**	**3.393**	**3.300**	**3.265**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

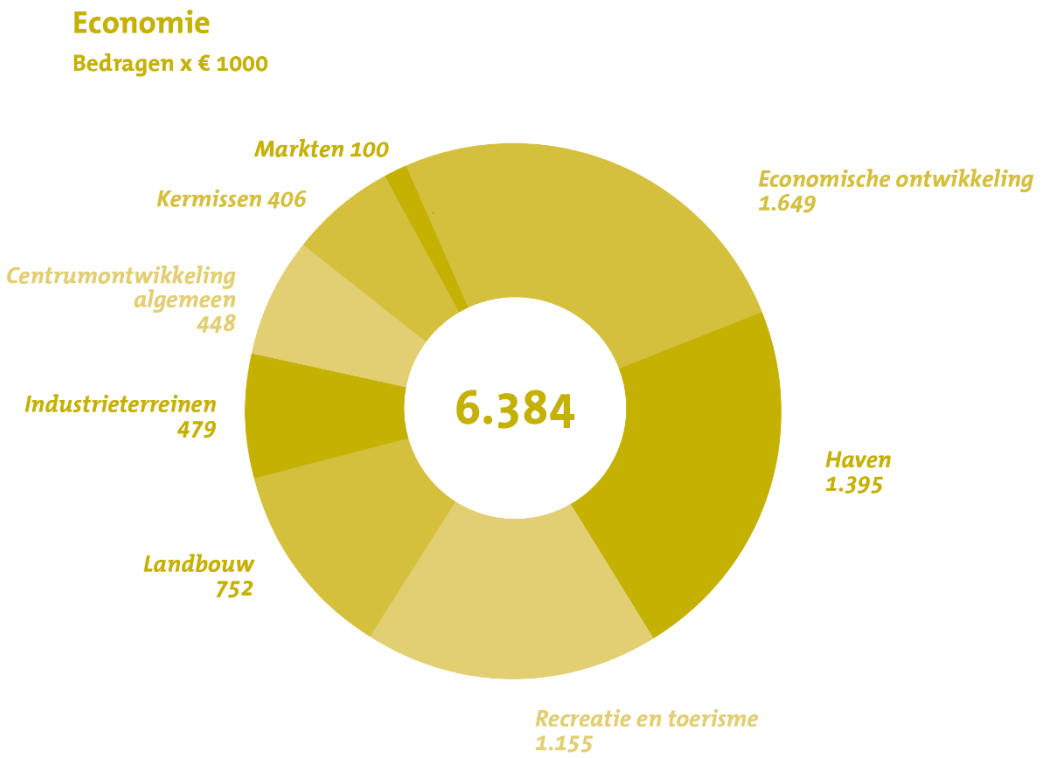

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	**Begroting 2027**
Centrumontwikkeling algemeen	168
Economische ontwikkeling	317
Recreatie en toerisme	60
Totaal Programma 5. Economie	**544**

Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte

1. Inleiding

Oss groeit en verandert. Dat biedt kansen voor een duurzamere en sterkere gemeente, maar vergroot ook de druk op ruimte, energie en leefomgeving. Dit vraagt om bewuste keuzes die niet alleen inspelen op de opgaven van nu, maar ook richting geven aan een toekomstbestendig Oss.
De energietransitie heeft grote impact. We werken toe naar een aardgasvrije gebouwde omgeving en een duurzame energievoorziening in 2050. Tegelijkertijd beperkt de schaarste op het elektriciteitsnet steeds vaker wat er ruimtelijk mogelijk is. Dit vraagt om een uitvoerbare en lokaal passende aanpak, met focus op bestaande gebouwen en gebiedsontwikkelingen. Klimaatverandering is zichtbaar en voelbaar. Wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingsrisico's nemen toe en raken direct de gezondheid, veiligheid en leefbaarheid. Met het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie werken we stapsgewijs aan een klimaatbestendig Oss.

In de openbare ruimte komen veel opgaven samen, zoals mobiliteit, wonen, energie en ontmoeting. De druk neemt toe, waardoor slimme, integrale oplossingen en duidelijke keuzes nodig zijn. Tegelijk blijft kwaliteit centraal staan: een groene, gezonde en veilige leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. De verbinding tussen sociaal en fysiek domein is daarbij essentieel. We koppelen het onderhoud en vervanging van de openbare ruimte aan opgaven voor klimaat, biodiversiteit en leefbaarheid, zodat we efficiënter en toekomstgericht werken. Daarbij benutten we de sterke groene en landschappelijke kwaliteiten van Oss als basis voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving.
We zetten in op een goed milieu – met schone lucht, bodem en water – en verbinden dit met woningbouw, economie en sociale opgaven. Ook werken we toe naar een circulaire gemeente in 2050, waarin afval wordt teruggedrongen en grondstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt.

2. Programma-onderdelen

2.1 Energietransitie

Wat willen we bereiken?
Wij werken toe naar een aardgasvrije gebouwde omgeving en een duurzame, klimaatneutrale energievoorziening in 2050. Tegelijkertijd staat nu het elektriciteitsnet op 'pauze' (netcongestie) en bepaalt de beschikbaarheid van energie steeds vaker wat er binnen ruimtelijke (gebieds)ontwikkelingen mogelijk is.
Dit raakt ook de bestaande bedrijven in onze gemeente, het is daarmee ook een economische opgave voor Oss.

Energieneutraal in 2050 vraagt om minder energieverbruik en een tijdige overstap naar duurzame, hernieuwbare bronnen.
We werken aan een toekomstbestendige energievoorziening die past bij de Osse situatie: lokaal verankerd, gericht op uitvoerbaarheid, en in verbinding met bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners. De behoefte aan een betrouwbaar, betaalbaar én duurzaam energiesysteem is urgenter dan ooit. We spelen hier als gemeente echter ten dele een rol in. De voornaamste opdracht is het realiseren van aardgasvrij voor bestaande gebouwen (verwarmen, koken en douchen) en efficiënte energiesystemen bij gebiedsontwikkeling (gebouwen, elektrische auto's en openbare installaties).

In 2024 is de Kadernota Energietransitie door de gemeenteraad vastgesteld. Deze biedt een richtinggevend kader waarin we onze opgave en doelstellingen benoemen voor 2050. Hoe we aan die opgave gaan voldoen werken we uit in het Programmaplan Energietransitie.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Een aardgasvrije en CO2-uitstootvrije gebouwde omgeving in 2050, met een opgave van 11% energiebesparing in 2030 t.o.v. 2017 en energieneutrale gebouwde omgeving en personenmobiliteit in 2050..*
- *Duurzame energievoorziening in 2050, waaronder 1,008 PJ opwek van duurzame energie in 2030 in Oss*
- *Een toekomstbestendig energiesysteem dat de duurzame energievoorziening faciliteert*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Netcongestie is topprioriteit	Plan van Aanpak Netcongestie vaststellen – inclusief middelen voor de uitvoering	X			
	Uitvoering geven aan het Plan van Aanpak Netcongestie	X	X	X	X
	Meewerken aan pocket Wijchen en verbinding naar Oss.	X	X	X	X
2. Visie op het energiesysteem van de toekomst	Visie en programma Energiesystemen ontwikkelen en vaststellen.	X	X		
	Programma Energiesystemen uitvoeren		X	X	X
	Uitwerken van een duurzaam energiesysteem in gebiedsontwikkelingen o.a. Amsteleind en Euterpepark	X	X	X	X
	Begeleiden Osse initiatief Duurzame Polder en Elzenburg-DeGeer	X	X		
3. Warmteprogramma	Vaststellen eerste Warmteprogramma – inclusief middelen voor de uitvoering	X			
	Uitvoeren Warmteprogramma d.m.v. gebiedsgerichte Uitvoeringsplannen	X	X	X	X
4. Isolatie van de bestaande woningen en gebouwen	Doorontwikkelen en uitvoeren van de aanpak gebouwde omgeving.	X	X	X	X
5. Afspraken Regionale Energie Strategie (RES)	Voeren de huidige afspraken uit van 1,008 PJ opwek in 2030 en 11% energiebesparing in 2030	X	X	X	X
6. Windparken duurzame polder en Elzenburg-de Geer	Begeleiden van en afstemmen met initiatieven duurzame polder en Elzenburg-de Geer tot realisatie.	X	X		

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stellen het actieplan Netcongestie vast, inclusief de benodigde middelen voor de uitvoering.	Q1/2027
- We voeren het actieplan Netcongestie uit. Onderdeel daarvan is onze medewerking verlenen aan de realisatie van pocket Wijchen, de elektriciteitsverbinding naar gemeente Oss en de uitbreiding van station Oss. Daarvoor stellen we een projectteam samen met o.a. ruimtelijke en juridische kennis. Om zaken op te pakken zoals o.a. de bestuurlijke afspraken die je maakt, de tracé studies, communicatie en participatie rondom het tracé.	Doorlopend
- We blijven de aanpak voor het verduurzamen van en het tegengaan van netcongestie op bedrijventerreinen ondersteunen. Dit doen we onder andere voor vanuit lopende trajecten (grote oogst, stimuleringsregeling energyhubs en regiodeal). Voor nieuwe trajecten en mogelijke subsidiekansen is nog geen budget voor cofinanciering en uitvoeringscapaciteit gereserveerd.	2027 e.v.
- We ontwikkelen een Omgevingsprogramma Energiesystemen. Daarvoor starten we met het ontwikkelen van aanvullende kaders die we voorleggen aan de raad.	Q1/2027
- We ontwikkelen een Omgevingsprogramma Energieopwek. Daarvoor starten we met onderzoek naar de potentie van de elektriciteitsbronnen en leggen we een voorstel voor de in te zetten bronnen voor aan de raad.	Q4/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We ontwikkelen een plan van aanpak voor het verduurzamen van bedrijventerreinen in samenwerking met team economie. Om daar ook uitvoering aan te kunnen geven vragen we o.a. subsidies aan. Naast de lopende Grote Oogst projecten hebben we geen capaciteit, bij energie en economie, om een aanpak te ontwikkelen.	2027 e.v.
- We werken aan een duurzaam energiesysteem in o.a. de gebiedsontwikkelingen Amsteleind en Euterpepark.	Doorlopend
- We stellen het eerste Warmteprogramma vast – inclusief middelen voor de uitvoering.	Q1/2027
- We voeren het Warmteprogramma uit door te starten met de Uitvoeringsplannen. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld verdiepend onderzoek naar Warmtenetten.	Doorlopend
- We leggen een voorstel voor aan de raad over onze eigen gemeentelijke rol in een warmtebedrijf – inclusief een voorstel voor de benodigde capaciteit en middelen om daar in 2027 verder invulling aan te geven. Daaraan gekoppeld zitten ook andere werkzaamheden, zoals het uitwerken van een warmtekavelstrategie.	Start: Q1 2027, daarna doorlopend
- We ontwikkelen de aanpak gebouwde omgeving door naar een vernieuwde en gemeentebrede aanpak. Onderdelen zijn bijvoorbeeld het Energiehuis, ook voor MKB, de aanpak energiearmoede, de VVE-aanpak, het doorontwikkelen van een aanpak voor andere doelgroepen, het ontwikkelen van financiële producten en diensten en het uitvoeren van communicatie & participatie.	Q1 2027, daarna doorlopend
- We blijven ons inzetten om de vastgestelde opgave van de RES te realiseren, namelijk 1,008 PJ duurzame opwek met zon en wind in 2030 en 11% energiebesparing in 2030 ten opzichte van 2017.	Doorlopend
- We begeleiden het windpark Elzenburg-DeGeer tot aan aansluiting. Daaromheen zijn ook werkzaamheden nodig die bijvoorbeeld bestaan uit begeleiding bij juridische procedures, het opzetten van een duurzaamheidsfonds en opvolging geven aan de motie Energiepark.	Doorlopend
- We verwachten een vergunningsaanvraag voor realisatie van windturbines Duurzame Polder. Rondom de aanvraag is veel afstemming nodig, zowel intern als met medeoverheden en derden. Daarnaast moet de aanvraag door VTH worden getoetst. Er is een goede kans dat het proces doorloopt in 2028.	Doorlopend

2.2 Klimaat en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Onze leefomgeving is grotendeels gebouwd voor het klimaat van het verleden. We merken nu al dat het klimaat is veranderd, en deze verandering wordt de komende jaren groter en extremer. Het risico op overlast en schade door hevige neerslag, hitte en droogte neemt toe en de kans op een overstroming van de Maas ook. Dat levert risico's op voor onze gezondheid, voor de economie, voor de natuur en voor de veiligheid. Daarom maken wij onze gemeente tot 2050 in stappen klimaatadaptief: we bewegen mee met de veranderende weersomstandigheden. Voorbeelden van maatregelen die we kunnen treffen zijn: het versterken van de dijken, opvangen van water na hoosbuien en meer water en groen in steden en dorpen tegen hitte. Dit doen we samen met partners zoals de provincie, het waterschap, regiogemeenten en woningcorporaties, maar ook met onze inwoners en ondernemers.

De gemeenteraad heeft in 2024 het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie vastgesteld voor de periode 2024-2028. Daarin staan de activiteiten die we in 2027 en verder willen gaan uitvoeren. Met het uitvoeringsprogramma zorgen we voor omgeving waar het nu én in de toekomst veilig en prettig wonen is in een aantrekkelijke omgeving.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Waterveiligheid: We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *Wateroverlast, hitte en droogte: Onze stad, stadjes en dorpen zijn beter toegerust op vaker en zware neerslag en langere perioden van hitte. We pakken knelpunten aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *Klimaatrobuuste ecosystemen: We behouden de huidige ecosystemen en zetten verder in op versterken en creëren van klimaatrobuuste ecosystemen zowel in het stedelijk als landelijk gebied*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, inrichting én beheer van de openbare ruimte maken we gebieden koeler, waterrobuuster en aantrekkelijker.	- Inzetten middelen vanuit uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie voor kansen bij herinrichting om snel en slim meters te maken rondom klimaatadaptatie.	X	X		
	- Gebruiken van uitgangspunten van het burgerinitiatief 'het Noorderpark' als leidraad bij ontwikkelingen in en rond het park.	X	X	X	X
2. De druk op de ruimte in de stad neemt toe. Tegelijk blijft een goede leefomgeving centraal staan: een aantrekkelijke, gezonde openbare ruimte met groen, sociale veiligheid en ruimte om elkaar te ontmoeten.	- Vaststellen ambitie voor de hoeveelheid en kwaliteit van groen bij (her)ontwikkeling van gebieden.	X			
	- Toepassen van deze ambitie bij lopende projecten		X	X	X
3. Met het project Meanderende Maas realiseren we als één van de partners een belangrijk project op het gebied van waterveiligheid. Dit biedt ook kansen voor recreatie en toerisme.	– Faciliteren uitvoering van Meanderende Maas; daarnaast meewerken aan opvolgende dijkversterkingen Cuijk-Ravenstein en Lith-Bokhoven	X	X	X	X
	– We zetten in op het realiseren van meekoppelkansen zoals ontbrekende recreatieve fietsroutes, samen met de Meanderende Maas partners (zie ook mobiliteit). We bekijken de financiële mogelijkheden voor realisatie in 2027.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken als partner mee aan de realisatie van dijkversterkingen Meanderende Maas, Cuijk-Ravenstein en Lith-Bokhoven.	Doorlopend tot 2038
- We werken samen met de partners in project Meanderende Maas meekoppelkansen uit die bijdragen aan verbetering van de recreatieve fietsstructuur. Concreet zetten we in op het realiseren van een nieuwe recreatieve fietsverbinding tussen Lithoijen en Lith en op het realiseren van een nieuwe recreatieve fietsverbinding tussen Maren en 't Wild. De kwaliteit van een toekomstbestendige fietsverbinding met zicht op de rivier krijgt daarmee een grote impuls en tegelijkertijd wordt de verkeersveiligheid op deze manier verbeterd (zie ook mobiliteit). We bekijken de financiële mogelijkheden voor realisatie in 2027.	2027
- We gaan de 'langste bomenlaan van Nederland', de bakenbomen langs de Maas, gezamenlijk met andere gemeenten en provincies beschermen en beheren. Hiervoor ondertekenen we een samenwerkingsovereenkomst en wordt budget beschikbaar gemaakt vanuit het Groenfonds.	Q1/2027
- We komen met een ambitie voor de hoeveelheid en kwaliteit van het groen bij (her)ontwikkeling van gebieden.	2027
- We betrekken inwoners bij het klimaatadaptiever en groener maken van hun omgeving met o.a. een subsidieregeling voor burgerinitiatieven en de pilot 'buurtgroenagenda'.	2027-2028
- We benutten subsidiekansen voor Noorderpark en kijken naar meekoppelkansen bij projecten in de buurt.	2027
- We werken op basis van herijkte stresstesten en een hemelwaterstructuurplan planmatig verder aan het tegengaan van wateroverlast.	2027-2029
- We voegen groene, koele plekken toe en halen overbodige verharding weg op de plekken die het meest kwetsbaar zijn voor hitte. We bekostigen dit nu uit incidentele middelen en we streven ernaar om dit structureel financieel in te bedden. We bekijken vanaf 2027 wat daarvoor de mogelijkheden zijn.	Doorlopend
- We stellen een nieuw omgevingsprogramma stedelijk groen op. Met het beleid voor stedelijk groen sorteren we proactief voor op de kaders die vanuit het Rijk zullen volgen (2026 en 2027), onder andere in relatie tot de Europese natuurherstelverordening.	2027
- We werken samen met het waterschap, gemeente Maashorst en lokale partijen/bewoners verder aan de landschapsverbinding Herperduin-Keent. In 2026 wordt een koersdocument vastgesteld voor de ambitie en manier van realiseren voor dit gebied. Naast het maken van plannen beginnen we ook met eerste maatregelen.	Doorlopend
- Door mee te doen aan de regiodealprojecten 'stedelijke landschapsparken', 'robuuste groenblauwe verbindingen' en 'klimaatadaptief bebouwd gebied' maken we gebruik van cofinanciering vanuit het Rijk voor onze ambities. Voor de uitvoering van 'stedelijke landschapsparken' stellen we een gemeentelijke bijdrage van 240.000 euro beschikbaar vanuit het Groenfonds.	2027-2030

2.3 Openbare ruimte, afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Openbare Ruimte

In de openbare ruimte komen veel opgaven samen, zoals mobiliteit, wonen, energie, klimaatadaptatie, kabels en leidingen, spelen, ontmoeten en recreëren. Al deze opgaven leggen druk op zowel de bestaande openbare ruimte, als nieuwe openbare ruimte die ontstaat als gevolg van de verstedelijkingsopgave waar Oss aan werkt. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, maar ook om het maken van keuzes. Een goede leefomgeving blijft centraal staan: een aantrekkelijke, gezonde openbare ruimte met groen, sociale veiligheid en ruimte om elkaar te ontmoeten. Schoon, heel en veilig zijn hiervoor de basis.

Bij de voorbereiding, inrichting en uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen nemen we sociale veiligheid integraal mee, met specifiek aandacht voor groepen die aantoonbaar onveiligheid ervaren, waaronder vrouwen en meisjes. Prioritaire locaties passen we aan om de sociale veiligheid van vrouwen te verbeteren.

Ook vanuit welzijn en gezondheid is het van belang te bouwen aan een leefomgeving waarin gezond en actief leven vanzelfsprekender wordt. Onder andere de openbare ruimte speelt daarbij een onmisbare rol. De verbinding tussen de verschillende programma's van het Sociaal Domein en Fysiek Domein is daarom van groot belang.

Ook werken we vanuit beheer mee aan het programma Stedelijke ontwikkeling. In het Integraal Beheerplan 2026-2029 staat hoe we de openbare ruimte onderhouden, verbeteren en toekomstbestendig maken, tegen welke kosten. Groot onderhoud en vervanging combineren we met opgaven voor klimaat, biodiversiteit, energie, mobiliteit en leefbaarheid. We bekijken hierbij hoe we inrichting, onderhoud en vervanging van bestaande infra slimmer kunnen plannen en uitvoeren.

Afval

Oss wil in 2050 een volledig circulaire gemeente zijn, waarbij afval wordt hergebruikt of gerecycled en omgezet naar nieuwe grondstoffen in plaats van weggooien. Meer schone grondstoffen, minder afval en een schonere gemeente Oss vormen de kernboodschap van onze Koersnota Afval en Grondstoffen 2030. We realiseren projecten uit het uitvoeringsprogramma van deze koersnota en hebben oog voor de benodigde handhaving. Denk hierbij aan:

- restafval 1 keer per 4 weken inzamelen vanaf 1 januari 2027
- nieuwe indeling van het duurzaamheidsplein met gratis en betaalde routes, pasjessysteem en weegbrug (implementatie 2027)
- Gratis ophalen van snoeiafval in het snoeiseizoen (maart/april en oktober/november)
- Communicatieplan waarin de verbeteringen en aanpassingen worden meegenomen, maar ook bewustwording en preventie met nadruk op circulariteit.

Milieu

Een goed milieu is de basis voor een gezond leven. Milieufactoren zoals een slechte luchtkwaliteit, geluidsoverlast, geuroverlast en slechte bodem- en waterkwaliteit, leiden tot gezondheidsrisico's. We werken aan een duurzame, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving in Oss, waarin een goede gezondheid en leefkwaliteit voor inwoners centraal staan. We doen dit samen met inwoners, bedrijven en partners, waarbij we kansen benutten om milieu en gezondheid te verbinden met woningbouw, economie en sociale opgaven, met extra aandacht voor leefbare en toekomstbestendige wijken.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Via de inrichting, beheer en onderhoud dragen we bij aan grotere opgave binnen de gemeente*
- *We realiseren een schonere leefomgeving door bijplaatsingen, dumpingen en andere vormen van afvaloverlast terug te dringen*
- *We bevorderen een gezonde leefomgeving door het hanteren van een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We verleggen de prioriteit van het maaibeleid van ecologisch naar verkeersveilig en sociaal veilig.	We inventariseren over welke locaties het gaat en passen dit aan waar dit vanuit verkeersveiligheid en sociale veiligheid nodig is	X			
	We geven uitvoering aan het nieuwe maaibeleid door op enkele plekken weer intensiever te gaan maaien	X	X	X	X
2. Slimmer plannen en uitvoeren van inrichting, onderhoud en vervanging van bestaande infra	We werken 'Beheersgericht ontwerpen' als werkwijze verder uit en implementeren dit.	X	X	X	X
3. Wij betrekken jeugd en jongeren nauwer bij het inrichten van groen, speelplekken en schoolpleinen.	We participeren met jeugd en jongeren bij onderwerpen die betrekking hebben op groeninrichting, speelplekken en schoolpleinen. We passen dit o.a. toe bij het opstellen van het bOSS-beleid (beleid voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de openbare ruimte)	X	X	X	X
4. De openbare ruimte draagt ook bij aan ontmoeting en gezondheid. Hierdoor bouwen we aan een gezonde en actieve leefomgeving	We herijken de Visie op de openbare ruimte	X	X		
	We herijken de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte	X			
	We herijken het Speelruimtebeleid	X			
	We voeren het Schone Lucht Akkoord 2026-2030 uit	X	X	X	X
5. 'De gebruiker betaalt' is het uitgangspunt.	We voeren het uitvoeringsprogramma van de Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 uit en gaan hierbij uit van 100% kostendekkende heffingen.	X	X	X	X
	We geven meer prioriteit aan handhaving op het plaatsen van vuilnis naast inzamelcontainers (ook wel 'bijzetting' genoemd) en op het beperken van zwerfafval en dumpingen. En hebben daarbij extra aandacht voor het centrum van Oss. Daarnaast zetten we in op gedragsverandering. Deze activiteiten dragen bij aan schoon, heel en veilig.	X	X	X	X
6. We hanteren realistische en uitvoerbare regelgeving en kaderstelling voor ondernemers.	We herijken het Omgevingsplan op diverse milieuonderwerpen zoals water-, bodem-, en luchtkwaliteit en externe veiligheid, en apart aandacht voor bijzondere woonvormen.	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We inventariseren welke locaties extra gemaaid moeten worden vanuit verkeersveiligheid en sociale veiligheid en passen dit aan daar waar het kan. Bij grote veranderingen brengen we daarvan de financiële consequenties in beeld.	2027
- We werken de werkwijze 'Beheersgericht ontwerpen' uit en brengen financiële en personele consequenties in beeld	2027
- We herijken het speelruimtebeleid naar beleid bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de openbare ruimte (BOSS). Hierin betrekken we jeugd en jongeren.	Q1/2027
- We geven uitvoering aan acties uit de Koersnota Afval en Grondstoffen 2030, zoals: o Invoering pasje met storttegoed betaalde afvalstromen Duurzaamheidsplein o Aanpassing Duurzaamheidsplein routing, weegbrug met pasjessysteem o Invoering vierwekelijkse inzameling restafval	Q1/2027
- We herijken de Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR).	Q4/2026
- We herijken de Visie op de openbare ruimte.	Q4/2027
- We werken aan acties uit het Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord 2026-2030. Belangrijke punten hieruit zijn het opnemen van gezondheidsdoelen in omgevingsplan en mobiliteitsvisie, verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark en inzet op schoon en emisssieloos bouwen.	Q1/2027
- We geven uitvoering aan het nog vast te stellen 'actieplan waterkwaliteit' om te werken aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Hier is nog geen structureel financieel budget voor.	2027 en verder
– Mede door de komst van de Omgevingswet houden we verschillende beleidsthema's tegen het licht. Per jaar maken we een keuze welke thema's we behandelen. Voor 2027 betreft dat onder andere de afronding van de thema's Omgevingsveiligheid, Geur en Trillingen. In dat kader gaan we ook bekijken welk beschermingsniveau we ten aanzien van de verschillende milieuthema's willen hanteren voor bijzondere woonvormen zoals voormalige plattelandswoningen en het familiewonen.	2027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen van 'people, planet en profit' centraal. Energie, klimaat, openbare ruimte, afval en milieu zijn niet alleen technische en ruimtelijke opgaves, maar ook opgaves met een sociale en economische component. Het gaat bovendien ook over welzijn, gezondheid, ongelijkheid, energiearmoede en veiligheid. Onze activiteiten raken die onderdelen ook. Bijvoorbeeld met een aanpak energiearmoede, een integraal actieplan hitte en het BOSS-beleid.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De ODBN voert als verlengd lokaal bestuur wettelijke taken uit op het gebied van milieuadvisering bij vergunningverlening en voert voor Oss integraal de WABO-toezichtstaken uit. Daarnaast houdt de ODBN zich bezig met gezamenlijke taken op het gebied van milieucriminaliteit en ketenaanpak rondom asbest en bodemkwaliteit. ODBN voert voor ons een opdracht uit gericht op handhaving van de energiebesparingsverplichting voor de bedrijven die vallen in de categorie midden gebruikers. Dit gebeurt op grond van bepalingen in de wet Milieubeheer.

3.3 Beleidskaders

1. Agrarische geurgebiedsvisie Oss (2013)
2. Koersnota Afval en Grondstoffen 2030 (2025)
3. Beleidsvisie externe veiligheid (2011)
4. Leidraad Openbare Ruimte (2013 en 2015) en kwaliteitskeuze onderhoud (2013)
5. Beleidsnota openbare verlichting (2014)
6. Water- en Rioleringsprogramma (2022)
7. Boomstructuurplan (2016)
8. Speelruimtebeleid (2017)
9. Routekaart Groen Blauw Natuur (2017)
10. Nota Landschapsbeleid (2015)
11. Koersnota klimaatadaptatie 2050 (2023)
12. Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2024-2028 (2024)
13. Beleidsregels Kabels en Leidingen (ondergrondse infrastructuur) (2013)
14. Transitievisie Warmte (2021)
15. Beleidsregels kleine windmolens (2022)
16. Nota grootschalige opwekking van zonne-energie (2019; actualisatie 2021)
17. RES 1.0 (2021)
18. Beleidsregels verduurzamen van cultureel erfgoed (2023)
19. Beleid financiële participatie bij grootschalige energie-opwek projecten (2023)
20. Kadernota energietransitie (2024)
21. Beleidsnota burgerinitiatieven energie (2024; actualisatie 2025))
22. Voorkeursalternatief Duurzame Polder (2025)
23. Visie Openbare Ruimte (2014)
24. Actualisatie Omgevingsbeleid 2025 (2025)
25. Beleidskader voormalige stortplaatsen na inwerkingtreding Omgevingswet (2025)
26. Nota Bodembeheer Oss (2018)
27. Notitie gebiedsspecifiek beleid DDT/DDD/DDE (2018)
28. Nota bodembeheer PFAS (2021)
29. Nota bodembeheer Meanderende Maas (2023)
30. Beleidsvisie Externe Veiligheid Oss (2011)
31. Geluidsvisie Oss (2026)
32. Gezondheidsvisie Oss 2026-2040 (2026)
33. Omgevingsvisie Oss 2040 (2025)
34. Handleiding Toegankelijkheid (gedeeltelijk geactualiseerd 2023)
35. Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR) (2025)
36. Richtlijnen Inrichting en Beheer Openbare Ruimte (RIBOR) (laatst geactualiseerd 2026)
37. Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit voor onderwijs- en woningbouwprojecten (2026)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	1)	73,8%	1)	69,5%	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Sober Sober	Basis Sober	Sober Sober	Basis Basis/Sober 2)	Centra Goed Overig Sober
Hoogste Fijnstof (PM2,5) waarden binnen stedelijk gebied	Atlas leefomgeving	11.53 µ g/m³	10.48 µ g/m³	10.39 µ g/m³	Nog niet bekend	< 10 µ g/m³
Gerealiseerde duurzame energieopwekking	Monitor RES-NOB	241 TJ	241 TJ	Nog niet bekend	Nog niet bekend	1.008 TJ in 2030
Energiebesparing	Monitor RES-NOB	7,71%	15,02%	Nog niet bekend	Nog niet bekend	11% in 2030
Aardgasvrije woningen	Enexis	1.512	1.828	2.016	Nog niet bekend	Alle woningen aardgasvrij 2050

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer voor afval. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	132 kg	142 kg	2024
Hernieuwbare elektriciteit	25,1%	geen data	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Behoud van bakenbomen	0	250	0	0	0
Onttrekking uit reserve Groenfonds landelijk gebied	0	-250	0	0	0
Deelname RNOB stedelijke landschapsparken	0	240	0	0	0
Onttrekking uit reserve Groenfonds landelijk gebied	0	-240	0	0	0
Uitvoering warmtetransitie	0	436	0	0	0
Inzet CDOKE en reserve Energietransitie	0	0	0	0	0
Opwaardering fietspad Lithoijen - Lith	0	69	0	0	0
Onttrekking uit reserve Meekoppelkansen Dijkversterking	0	-69	0	0	0
Inzameling Oud papier	0	70	0	0	0
Onttrekking uit reserve Afvalstoffenheffing	0	-70	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**436**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Behoud van bakenbomen
We stellen voor om incidenteel € 250.000 te onttrekken in 2027 uit de reserve Groenfonds voor het behoud van de bakenboomstructuur langs de Maas. Met deze incidentele bijdrage kunnen we deelnemen aan de gezamenlijke beheerorganisatie die het behoud van de bomenstructuur voor de komende 100 jaar borgt. De bijdrage maakt onderdeel uit van een gebiedsbrede samenwerking waarbij het Rijk en de provincies gezamenlijk 75% van de kosten voor hun rekening nemen. Wij dragen als gemeente 25% van de kosten bij.

Deelname RNOB stedelijke landschapsparken
We stellen voor om een bedrag van € 240.000 beschikbaar te stellen voor het project Stedelijke Landschapsparken. De Regio Deal Noordoost-Brabant II biedt Oss de kans om met Rijkscofinanciering te investeren in natuur, landschap, recreatie en stad-landverbindingen aan de zuidzijde van de stad. Samen met Bernheze en Maashorst wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het landschapspark Bernheze-Maashorst-Oss, als concrete uitwerking van de Omgevingsvisie, NOVEX Stedelijk Brabant en de ambitie om natuur en landschap mee te laten groeien met de verstedelijking van Oss. Voor het Osse deel van het project is € 145.128 aan Regio Deal-middelen beschikbaar, onder voorwaarde van een gemeentelijke bijdrage van € 240.000. Het project is nadrukkelijk uitvoeringsgericht en leidt tot een ontwikkelperspectief, een uitvoeringsstrategie en de realisatie van eerste maatregelen op het gebied van natuur, landschap, recreatie, cultuurhistorie en klimaatadaptatie. We stellen voor om deel te nemen aan het deelprogramma Stedelijke Landschapsparken. Daarmee benutten we een kans om landelijke middelen te verbinden aan bestaande lokale opgaven voor leefkwaliteit, klimaatadaptatie en een aantrekkelijk landschap rond de stad. Dit project kost € 385.000 waarvan de RNOB € 145.000 wil betalen en de gemeente de resterende € 240.000 moet inleggen. We dekken de €

240.000 uit het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (€ 40.000) en de reserve Groenfonds (€ 200.000). Het bedrag wordt besteed aan planvorming € 40.000 en uitvoering € 200.000.

Uitvoering warmtetransitie

We stellen voor om incidenteel € 434.000 in 2027 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de warmtetransitie en dit te storten in de reserve Energietransitie. We werken aan het Warmteprogramma, een verplicht programma onder de Omgevingswet. De bedoeling hiervan is dat we als gemeente duidelijkheid geven aan inwoners, bedrijven, organisaties met een publieke functie en onze partners. Duidelijkheid over hoe, waar en wanneer we werken aan het einddoel aardgasvrij in 2050. De verplichting daarbij is om die doorkijk te geven voor 10 jaar. Het benodigde bedrag zal gebruikt worden om onderzoeken uit te voeren, bijeenkomsten te organiseren en juridische expertise in te huren. Daarnaast stellen we voor om voor capaciteit beschikbaar te stellen van 2,4 fte voor projectleiding en communicatie. De kosten voor capaciteit betalen we uit de beschikbare CDOKE gelden (zie hiervoor de andere post nieuw beleid).

Inzet CDOKE en reserve Energietransitie

We stellen voor om het beschikbare CDOKE budget (Regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat en Energiebeleid) in te zetten voor formatie zodat we invulling kunnen geven aan de noodzakelijke werkzaamheden op het gebied van energie en klimaat. Het gaat om een bedrag van € 0,9 miljoen in 2027 oplopend tot € 1,1 miljoen vanaf 2029. De energietransitie is meer actueel dan ooit en dat komt mede door netcongestie. Het stroomnet is overvol en daardoor dreigt een stop op allerlei opgaven en ontwikkelingen zoals de woningbouw en economische ontwikkelingen. Om netcongestie het hoofd te bieden is het belangrijk om te versnellen op de realisatie van energieopgaven binnen de energietransitie zoals het energiesysteem van de toekomst, duurzame opwek en het Warmteprogramma. We houden bij de inzet van CDOKE en de reserve rekening met onze prioriteiten. Het uitgangspunt daarbij is om de CDOKE middelen volledig in te zetten voor klimaat en energie met netcongestie als topprioriteit. Daarnaast willen we de structurele middelen vanuit CDOKE zo veel mogelijk inzetten voor (structurele) capaciteit en de reserve energietransitie voor projecten, omdat hier doorgaans incidenteel geld voor nodig is. We willen het bedrag inzetten voor ruim 6 fte voor de afdelingen Ruimtelijke ontwikkeling, projectleiders, IBOR, communicatie en vastgoed. Daarnaast willen we de reserve Energietransitie inzetten voor de kosten die we maken voor projecten. We zetten de reserve voor ruim € 1 miljoen in voor projecten en uitvoeringsgelden.

Opwaardering fietspad Lithoijen - Lith

Tussen de Maas en de N625 passen we het voetpad aan naar een fietspad. Het gaat om het traject tussen de veilige oversteek van Lithoijen en Lith, dit kost € 137.500. We ontvangen een bedrag van € 68.750 (50%) van Project Meanderende Maas. Dit traject maakt onderdeel uit van de grotere fietsstructuur tussen ’s-Hertogenbosch en Ravenstein en geeft een impuls aan de waterveiligheid, recreatie en toerisme. We betalen de kosten uit de reserve Meekoppelkansen Dijkversterking Maas. Het vrij besteedbare saldo bedraagt € 675.000.

Inzameling Oud papier

Per januari 2027 voeren we het inzamelen van oud papier en karton uit met eigen personeel en materieel. We stellen voor om hiervoor een investeringskrediet van € 820.000 beschikbaar te stellen. De jaarlijkse investeringslasten bedragen € 65.000 en dit betalen we uit de afvalstoffenheffing. Per huishouden gaat het om een tariefstijging van € 1,60 per jaar. We compenseren verenigingen in 2027 voor € 70.000 en betalen dit uit de reserve afvalstoffenheffing. Dit bedrag is vastgesteld op 50% van de in 2026 verstrekte compensatie, geïndexeerd naar prijspeil 2027.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Ontsluiting Nieuw Zevenbergen	0	0	9	9	9
Actualisatie investeringsonderhoud renovatie en verbetering maatschappelijk vastgoed	0	-5	-5	-8	-8
Verdere begeleiding windpark Elzenburg-De Geer	100	100	0	0	0
Onttrekking reserve ontwikkeling windpark	-100	-100	0	0	0
Uitvoering Herperduin Keent in 2027	-125	125	0	0	0
Onttrekking reserve groenfonds landelijk gebied	125	-125	0	0	0
Beheerplan GRP Riolering 2026-2030	15	-50	-50	-50	-50
Mutatie reserve Egalisatie Rioolbeheer	-15	50	50	50	50
Beheerplan Afval 2026-2030	0	0	0	0	0
Hogere inkomsten Nutsvoorzieningen	-110	0	0	0	0
Afkoopsom onderhoud N625	0	-12.500	0	0	0
Storting in de reserve onderhoud N625		12.500	0	0	0
Investeringen openbare ruimte Walkwartier Gebied 2	413	0	0	0	0
Onttrekking reserve Walkwartier	-413	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-110**	**-5**	**4**	**1**	**1**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Ontsluiting Nieuw Zevenbergen

We stellen voor om voor het realiseren van de ontsluiting Nieuw Zevenbergen een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 250.000. De bijbehorende jaarlijkse kapitaallast hiervan is circa € 9.000. We hebben als eis aan de toekomst van Sportpark Nieuw Zevenbergen het rechtstreeks ontsluiten op de N329 verbonden. Daardoor komt het gemotoriseerd verkeer niet meer door de kern Berghem en neemt de stikstofdepositie af. Er is overeenstemming met provincie Noord-Brabant. Het voordeel is dat het aanleggen van de nieuwe ontsluiting binnen het vigerende omgevingsplan opgelost kan worden. We vragen voor het realiseren van de ontsluiting Nieuw Zevenbergen € 250.000. De provincie Noord-Brabant heeft een toezegging gedaan dat wij de ontsluiting aan de Zevenbergseweg mogen realiseren. De totale investering bedraagt € 500.000. Als voorwaarde voor het aangaan van deze investering is dat wij een bijdrage ontvangen van de deelnemende gemeenten Bernheze en Maashorst van ieder 25%. Indien de gemeenten deze financiële bijdrage hebben

geformaliseerd, gaan we deze investering aan. De netto investering is hierdoor voor onze gemeente € 250.000 met een bijbehorende kapitaallast van € 9.000.

Actualisatie investeringsonderhoud renovatie en verbetering maatschappelijk vastgoed
We actualiseren de begroting van de grootschalige renovatie en verbetering van ons vastgoed. Dit zorgt voor een voordeel van jaarlijks € 8.000. Dit komt voort uit aanpassing van plannen of uitstel tot de periode na deze programmabegroting.

Verdere begeleiding windpark Elzenburg-De Geer
Voor de verdere begeleiding van windpark Elzenburg-De Geer maken we aanvullend kosten voor de periode 2026-2027. Het gaat om € 100.000 in 2026 en 2027. Dit is nodig voor projectleiding en procesbegeleiding rondom de realisatie van de windturbines van De Wachtmeesters en Pure Energie, akoestisch onderzoek en het begeleiden en opzetten van het Duurzaamheidsfonds. We stellen hiervoor een bedrag van € 100.000 in 2026 en € 100.000 in 2027 beschikbaar en onttrekken dit uit de reserve Ontwikkeling Windpark.

Uitvoering Herperduin Keent in 2027
We stellen voor om een gedeelte van het bedrag dat beschikbaar is gesteld voor de gebiedsontwikkeling Herperduin Keent door te schuiven van 2026 naar 2027. In 2026 was hiervoor € 180.000 beschikbaar terwijl we maar € 55.000 uit verwachten te geven dit jaar. We stellen voor om het resterende bedrag van € 125.000 door te schuiven en te onttrekken in 2027. Voor 2027, 2028 en 2029 zoeken we naast het beschikbare budget en deze toevoeging via de reserves nog naar co-financieringen vanuit gemeente Maashorst en het waterschap Aa & Maas om de meerjarige kosten te kunnen dekken.

Beheerplan GRP Riolering 2026-2030
We actualiseren het rioleringsplan jaarlijks. We verwachten hogere jaarlijkse kosten van € 130.000. Het gaat om de kosten voor dagelijks onderhoud, inspectie, energiekosten, gemalen en drukriolering. We storten € 96.000 minder in de voorziening ten behoeve van toekomstige investeringen. We verwachten € 130.000 aan hogere opbrengsten door meer woningen. Per saldo verlopen de bijstellingen neutraal en daardoor blijft de rioolheffing ongewijzigd.

Beheerplan Afval 2026-2030
We hebben de kosten en opbrengsten van afval opnieuw berekend. We verhogen de afvalstoffenheffing (ASH) met € 0,95 miljoen (5%) naar € 16 miljoen. De kostenstijgingen komen met name door € 472.000 aan hogere loonkosten inclusief overhead door CAO ontwikkelingen, € 384.000 gestegen inzamel- en verwerkingskosten en € 142.000 hogere kosten beveiliging duurzaamheidsplein, € 61.000 lagere kosten BSOB door afloop van de teruggave afvalstoffenheffing, € 50.000 lagere huur en energiekosten en € 20.000 extra kosten kwijtschelding.

Hogere inkomsten Nutsvoorzieningen
We hebben een incidenteel voordeel bij de nutsbedrijven van € 110.000. We hebben meer uitvoerings- en toezichtkosten door meer vergunningsaanvragen van Enexis en Brabant Water. Dit kost in totaal € 85.000 extra. Daar staat tegenover dat we hogere inkomsten hebben van € 195.000. Dit komt door hogere vergoedingen voor beheerkosten en degeneratievergoedingen van de nutsbedrijven. Hierdoor hebben we per saldo een voordeel van € 110.000 in 2026.

Afkoopsom onderhoud N625
We ontvangen een bedrag van € 12,5 miljoen van de provincie Noord-Brabant voor het onderhoud van de N625. Hiermee zullen met ingang van 2027 jaarlijks het onderhoud uitvoeren. We vormen hiervoor een reserve en onttrekken jaarlijks een bedrag van € 556.000 in de periode 2027-2030. Vanaf 2031 kent de reserve een afnemend verloop. We ontvangen ook een bijdrage van € 4,15 miljoen voor reconstructie 't Wild en Lith. Dit is een bijdrage van 50%. Het overige deel van de kosten van € 4,15 miljoen nemen we mee in de actualisatie van het IUP (inclusief riolering).

Investeringen openbare ruimte Walkwartier Gebied 2

We hebben hogere kosten van € 0,4 miljoen voor de investeringen in de openbare ruimte bij het Walkwartier. Dit heeft twee oorzaken. We hebben hogere kosten voor het onderdeel verharding vanwege verontreiniging fundering van € 132.676 en we hebben hogere kosten voor het aanbrengen van teerhoudend asfalt van € 280.408 op basis van bodemonderzoek. We onttrekken deze kosten aan de reserve Walkwartier. Het beschikbaar budget bedroeg € 2.245.671 en wordt nu € 2.658.755.

4.3 Septembercirculaire

Niet van toepassing.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestaand beleid					
Lasten	57.851	60.199	59.855	61.503	58.139
Baten	-31.789	-31.799	-31.454	-33.287	-29.504
Saldo	26.061	28.401	28.401	28.216	28.635
Stortingen reserves	10.209	66	71	61	34
Onttrekkingen reserves	-2.879	-1.435	-1.377	-897	-951
Saldo mutaties reserves	7.330	-1.369	-1.305	-836	-917
Totaal bestaand beleid	**33.392**	**27.031**	**27.095**	**27.380**	**27.718**
Nieuw beleid	0	436	0	0	0
Autonome ontwikkelingen	-110	-5	4	1	1
Budgettair neutrale wijzigingen	-2.144	-1.199	-2.775	-2.656	-2.658
Totaal programma	**31.138**	**26.264**	**24.325**	**24.725**	**25.060**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

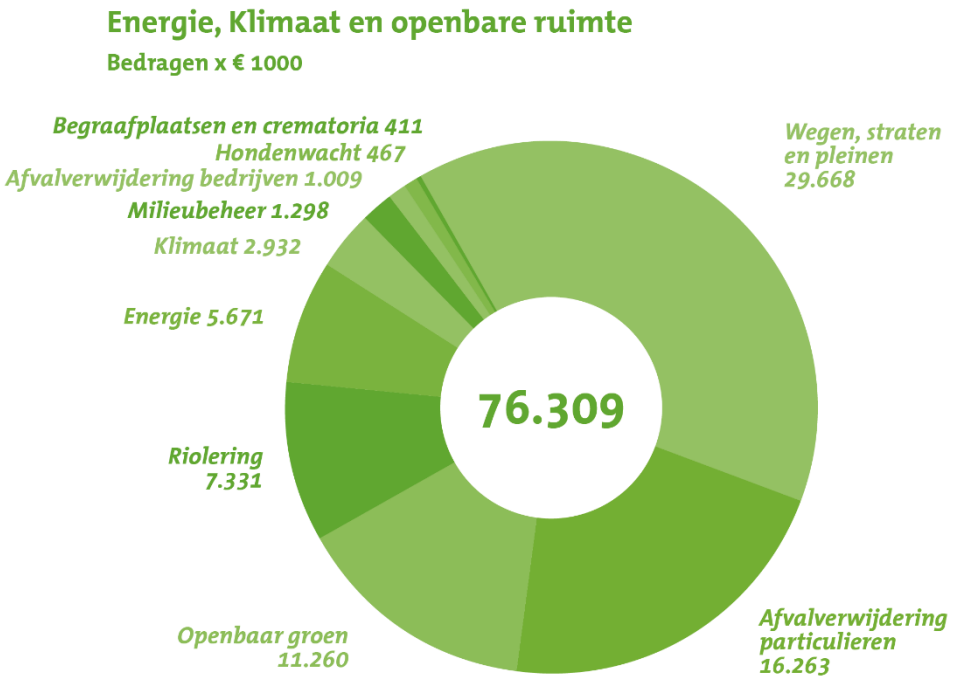

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Openbaar groen	51
Klimaat	44
Totaal Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte	**94**

Programma 7. Veilige omgeving

1. Inleiding

We zetten ons in voor een omgeving waarin inwoners veilig kunnen wonen, werken en recreëren. Schoon, heel en veilig vormt hierbij de basis. Tegelijkertijd vraagt veiligheid in de huidige tijd om meer dan alleen het borgen van de fysieke leefomgeving. Het is steeds nadrukkelijker verbonden met maatschappelijke weerbaarheid, sociale stabiliteit en bestuurlijke slagkracht.
De ontwikkelingen op het gebied van veiligheid vragen om een scherpere en vernieuwde inzet. De druk op de openbare ruimte neemt toe door intensiever gebruik, polarisatie en incidentgedreven mobilisatie, zoals demonstraties en online aangejaagde onrust. Daarnaast groeit de urgentie van maatschappelijke en fysieke weerbaarheid. Internationale ontwikkelingen, hybride dreigingen, cyberrisico's en klimaatgerelateerde incidenten maken het noodzakelijk om voorbereid te zijn op uiteenlopende crisisscenario's. Dit vraagt om versterking van de zelfredzaamheid van inwoners én de crisisvaardigheid van de organisatie en haar partners.
In dit veranderende speelveld vraagt veiligheid om een wendbare gemeente die snel kan schakelen, duidelijke keuzes maakt en intensief samenwerkt. Om in te spelen op actuele en toekomstige veiligheidsvraagstukken werken we steeds meer informatiegestuurd, benutten we signalen uit de samenleving en zetten we in op preventie waar mogelijk en repressie waar nodig. Ook versterken we de verbinding met andere beleidsdomeinen, zoals het sociaal domein en het ruimtelijk domein en onze externe ketenpartners.
Met deze inzet dragen we bij aan een veilige en leefbare gemeente, versterken we de regie en weerbaarheid van inwoners en beperken we de impact van incidenten en maatschappelijke onrust. Dit doen we samen met partners en inwoners, vanuit het besef dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

De algemene doelen voor de periode 2027–2030 worden vanuit deze opgaven als volgt ingevuld:
- Een samenleving die voorbereid is op en bewust is van verschillende vormen van maatschappelijke ontwrichting, desinformatie en crisisomstandigheden.
- Veilige wijken waarin zorg en veiligheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, met speciale aandacht voor complexe en multiproblematiek, huiselijk geweld, kindermishandeling en femicide.
- Het voorkomen, verstoren en duurzaam bestrijden van ondermijnende criminaliteit, met nadruk op een weerbare overheid en samenleving.
- Het voorkomen en beheersen van (grootschalige) incidenten, maatschappelijke onrust en verstoringen van de openbare orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Weerbaarheid

Wat willen we bereiken?
We bouwen aan een weerbare gemeente en samenleving die voorbereid is op verstoringen en maatschappelijke ontwikkelingen. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners versterken we de zelf- en samenredzaamheid, vergroten we het handelingsperspectief en zorgen we ervoor dat de gemeente ook bij langdurige verstoringen haar belangrijke taken kan blijven uitvoeren.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *We versterken de zelf- en samenredzaamheid van inwoners en netwerken*
- *We vergroten de gemeentelijke paraatheid voor verstoringen*
- *We verbinden samenleving en overheid tot één weerbaar systeem waarin inwoners, partners en gemeente samen optrekken*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Vergroten weerbaarheid inwoners Oss	- Faciliteren van wijkgerichte bijeenkomsten (zoals '72 uur zonder stroom')	X	X	X	X
	- Ontwikkelen van handelingsperspectief voor inwoners bij uitval van voorzieningen			X	
	- Ondersteunen van wijk- en dorpsraden bij het agenderen van weerbaarheid en samenredzaamheid	X	X	X	X
	- In kaart brengen van kwetsbare groepen en netwerken per wijk		X		
	- Stimuleren van lokale initiatieven zoals voorzorgcirkels / burenhulp			X	X
	- Versterken van publiek-private samenwerking op weerbaarheid				X
2. Voorbereid zijn op langdurige verstoringen en nieuwe risico's	- Uitwerken van een integraal overzicht van vitale processen en afhankelijkheden (stroom, water, ICT, etc.) voor de gemeentelijke organisatie	X			
	- Ontwikkelen en realiseren van een netwerk van noodsteunpunten		X	X	X
	- Oefenen met scenario's (zoals langdurige stroomuitval)		X	X	
	- Verbeteren van risico- en crisiscommunicatie	X	X	X	X
	- Versterken van digitale weerbaarheid (analyse, oefeningen, training)		X	X	
	- Ontwikkelen van een handelingskader voor maatschappelijke onrust en polarisatie				X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We starten met het opstellen van een gemeentebrede aanpak voor weerbaarheid met duidelijke doelen, prioriteiten en afspraken. De verkenning hiervoor is in 2026 van start gegaan. Naar verwachting leveren we de aanpak in het eerste kwartaal van 2027 op, waarna we kunnen starten met de eerste onderdelen van de uitvoering.	Q1/2027
- Het thema weerbaarheid vraagt om doorlopende versterking en aanpassing van de crisisorganisatie, om goed voorbereid te zijn op nieuwe vormen van rampen en crises. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio, binnen het daar lopende programma Weerbare Samenleving. Daarin is onder andere aandacht voor crisiscommunicatie en noodsteunpunten.	2027 en verder
- Het thema Weerbaarheid vraagt nadrukkelijk verbinding met onze inwoners, en daarmee met de wijken. Ook raakt het thema aan onderdelen uit het sociaal domein. We zetten daarom sterk in op het verbinden van het thema aan de wijken, door wijk- en dorpsraden te ondersteunen bij het agenderen van het onderwerp, het faciliteren van wijkgerichte bijeenkomsten, het oefenen met scenario's en het ontwikkelen van noodsteunpunten. We starten hier in 2027 mee, en verwachten dit meerjarig te gaan doorzetten.	2027 en verder

2.2 Jeugd en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Osse jeugdigen groeien op tot zelfstandige, weerbare en gezonde volwassenen. Ze kunnen zichzelf redden, voor zichzelf opkomen en doen mee in de samenleving. Daarnaast willen we voorkomen dat jongeren (vroegtijdig) afglijden richting de criminaliteit, en willen we overlast door jeugd zoveel mogelijk voorkomen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben zicht op onze Osse jeugdigen en vergroten hun weerbaarheid en zelfredzaamheid om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te verminderen.*
- *Jeugdoverlast en – criminaliteit wordt effectief aangepakt, met aandacht voor zowel individuele jongeren als groepen. Dit doen we samen met onze partners.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Aanpak overlast en vernieling	We hebben overlastlocaties structureel goed in beeld, door een stevige informatiepositie en we zetten gerichte interventies in om overlast en vernieling aan te pakken.	X	X	X	X
2. Voorkomen jeugdcriminaliteit	We verstevigen de inzet op de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit.	X			
	We verbinden jeugd aan andere beleidsthema's en geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan van het Integraal Jeugdbeleid (2027-2028)	X	X		

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We regisseren de samenwerking met onze partners op gebied van jeugd en zorgen dat signalen worden samengebracht, beoordeeld en opgepakt. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor partners in het Onderwijs. We onderzoeken de noodzaak voor een convenant, zodat we voldoen aan de wetgeving op gebied van privacy, en zodat we de juiste partners aan tafel krijgen om jeugdproblematiek sneller en effectiever aan te pakken.	Q4/2027
- Eind 2027 evalueren we de nieuwe aanpak jeugdoverlast (incl. de samenwerking met de ketenpartners en de nieuwe inzet van de jeugdboa's) op basis van de met de raad geformuleerde evaluatiepunten.	Q1/2028
- Er is een samenhangende preventieve aanpak ontwikkeld waarin erkende interventies gericht op jongerenweerbaarheid structureel zijn verbonden aan de aanpak van ondermijning en jonge aanwas, waardoor de preventieve slagkracht van partners toeneemt en de instroom van jongeren in criminele netwerken wordt beperkt. Het bestaande aanbod voor kwetsbare jongeren is aangevuld met één of meer landelijk erkende interventies die aantoonbaar bijdragen aan het vergroten van de weerbaarheid tegen criminaliteit.	Q4/2027
- We ontwikkelen een integrale visie op de digitale leefomgeving van jongeren, in samenhang met de driehoek school – thuis – straat. Door hier beter op aan te sluiten, kunnen we jongeren effectiever bereiken, ondersteunen en vroegtijdig inzicht krijgen in (online) risico's en ontwikkelingen.	Start in 2027, gereed in Q4/2028

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We brengen overlastlocaties waar de aanwezigheid van jeugd een rol speelt doorlopend in beeld, zodat we weten welke overlast op welk moment zich waar afspeelt. Daarmee kunnen we beschikbare interventies gericht inzetten en overlast snel oplossen. Daarbij is specifiek aandacht voor de overlast van fatbikes, onder andere in het centrum van Oss, en voor vernielingen.	Q4/2027
- Op gebied van preventie, bewustwording en begeleiding op jonge leeftijd sluiten we aan bij het Integraal Jeugdbeleid en verbinden we activiteiten en ontwikkelingen op gebied van jeugd aan thema's als ondermijning, radicalisering, criminaliteit en overlast. Ook zetten we Halt in als daar aanleiding voor is.	Q4/2027
- We verstevigen de inzet op jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit door de inzet van jeugdboa's en uitbreiding van de inzet van het jongerenwerk, zodat we sneller signalen kunnen delen en overlastsituaties eerder aan kunnen pakken. We starten hiermee vanaf het eerste kwartaal van 2027, en verwachten dat de uitbreiding en verstevigde samenwerking eind 2027 volledig gereed is.	Q4/2027

2.3 Zorg en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid worden integraal opgepakt, met als doel het waarborgen van de openbare orde en veiligheid, het tijdig signaleren en verminderen van risico's en het realiseren van een samenhangende en effectieve aanpak. We richten ons vanuit dit programma op de veiligheidskant van Zorg en Veiligheid. In programma 1 (Welzijn & Zorg) wordt verder ingegaan op de inhoudelijke zorgonderwerpen op het snijvlak zorg en veiligheid. We sluiten nadrukkelijk aan bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein, waaronder de Osse Standaard, de uitvoering van het regionale plan Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties en de aanpak van femicide.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorg- en veiligheidspartners werken eenduidig en slagvaardig samen, met duidelijke onderlinge afspraken. Hierdoor worden sneller gezamenlijke en goed afgestemde keuzes gemaakt. Inwoners met complexe problematiek ontvangen tijdig passende ondersteuning. Tegelijkertijd wordt er actief ingezet op het beperken van veiligheidsrisico's en het toepassen van de meest effectieve interventies.*
- *We pakken complexe situaties gezamenlijk en samenhangend aan. Zorg en veiligheid werken nauw samen om vraagstukken duurzaam op te lossen.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Personen met psychische kwetsbaarheid	We analyseren de top 10 van personen met een psychische kwetsbaarheid die overlast veroorzaken	X			
2.Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties (huiselijk geweld, kindermishandeling, femicide – zie ook programma 1)	We voeren integrale controles in de seksbranche uit	X	X	X	X
3. Versterken samenwerking Zorg en Veiligheid waarin preventie en repressie hand in hand gaan	We werken een eenduidige werkwijze voor de aanpak van woonoverlast uit	X			
	We herzien de nazorg detentie.		X		
	We onderzoeken of we het sekswerkbeleid moeten actualiseren.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We ontwikkelen een eenduidige werkwijze voor de aanpak van woonoverlast en borgen dit structureel binnen de organisatie.	Q4/2027
- Op het gebied van de nazorg aan ex-gedetineerden maken we rollen, taken en verantwoordelijkheden concreet, zodat hier direct in de praktijk mee gewerkt kan worden.	2027 en verder
- We onderzoeken ons huidige sekswerkbeleid en de noodzaak tot herziening, en maken een nieuwe werkwijze voor het houden van toezicht op de sector.	Q4/2027
- We voeren controles in de seksbranche uit om in contact te komen met sekswerkers en signalen van misstanden op te vangen. We richten ons op mensenhandel (seksuele uitbuiting), met aandacht voor de slachtofferkant en de verbinding met de daderkant binnen ondermijning.	Doorlopend
- Op gebied van personen met onbegrepen gedrag (inwoners met een psychische kwetsbaarheid) werken we samen met het Zorg- en Veiligheidshuis en de politie aan een analyse van de top 10 meest overlastgevende personen, zodat we kunnen zien of we de juiste interventies hebben ingezet om escalatie zoveel als mogelijk te voorkomen. Ook kijken we waar verbeteringen mogelijk of nodig zijn.	Q1/2027
- Ook ondersteunen we de politie de komende jaren in het verminderen van de inzet op personen met onbegrepen gedrag. We brengen samen met de regio in beeld in welke gevallen de politie oneigenlijke en langdurige inzet heeft en welke interventies eraan bijdragen om andere partners beter in positie te krijgen, waardoor de politie inzet daalt, en de zorgpartners hulp kunnen verlenen.	2027 en verder
- We adviseren gevraagd aan Programma Schadewijk en verbinden de ambities van het programma waar mogelijk aan de ambities uit het Integraal Veiligheidsplan en het Uitvoeringsplan Veiligheid. Hiermee dragen we bij aan het vergroten van de veiligheid in de Schadewijk.	Doorlopend
- We versterken de aanpak van radicalisering en extremisme door de rol van de aandachtsfunctionaris Radicalisering en Extremisme verder te positioneren, de bekendheid van de meldroute te vergroten, medewerkers en partners actief op te leiden en het bewustzijn van signalen van radicalisering en extremisme te versterken.	2027 en verder

2.4 Ondermijning

Wat willen we bereiken?

Ondermijning is de aantasting van de samenleving doordat criminelen legale structuren gebruiken om illegale activiteiten te faciliteren en te verhullen. Dit vormt een bedreiging voor de leefbaarheid in de wijken, de veiligheid en het vertrouwen in de samenleving. Daarom zetten wij in op het voorkomen, signaleren en bestrijden van ondermijnende criminaliteit. Dit doen wij samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners. Door informatie te delen, bewustwording te vergroten en bestuurlijke, strafrechtelijke en preventieve maatregelen te combineren, versterken wij de weerbaarheid van onze gemeente.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Vergroten van bewustwording en kennis bij inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, bestuur en professionals, zodat signalen sneller worden herkend en daadwerkelijk worden gemeld.*
- *Het voorkomen en verstoren van ondermijnende criminaliteit via preventie en voorlichting, maar ook door integrale controles, bestuurlijke maatregelen, gerichte interventies en samenwerking, zodat criminele structuren geen ruimte krijgen in onze gemeente.*
- *We ondersteunen in een vroeg stadium jongeren om te voorkomen dat zij afglijden richting de (ondermijnende) criminaliteit. We koppelen dit onder andere aan de online/digitale leefwereld van jongeren, digitale veiligheid en de aanpak van cybercrime.*
- *We verbeteren onze informatiepositie en verwerking, zodat we sneller en gerichter kunnen handelen bij signalen en (complexe) casussen van ondermijnende criminaliteit.*
- *We beschermen de integriteit van onze organisatie en de samenleving, onder andere door de inzet van de Wet Bibob, zodat criminele invloeden geen toegang krijgen tot gemeentelijke voorzieningen, vergunningen en subsidies.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Ondermijning	We voeren integrale controles uit op Mensenhandel (criminele, arbeids- en seksuele uitbuiting)	X	X	X	X
	We werken integraal mee aan de uitvoering van de Wet goed verhuurderschap in relatie tot arbeidsmigranten.	X	X	X	X
	We verstevigen de digitale component binnen Jonge Aanwas.	X			

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We vergroten bewustwording en meldingsbereidheid via campagnes, sessies en trainingen voor inwoners, ondernemers en medewerkers. Dit doen we samen met zorg- en veiligheidspartners, gekoppeld aan thema's als mensenhandel, logistieke knooppunten, jonge aanwas, cybercrime en zorgfraude.	Doorlopend
- De data-analist ondersteunt met het informatie gestuurd werken. Hierdoor kunnen we effectiever keuzes maken op basis van schaarse capaciteit en inzet plegen op fenomenen en ontwikkelingen, het uitvoeren van integrale controles en sluiten we snel aan op de ontwikkelingen buiten.	Doorlopend
- We continueren de inzet van de preventief toezichthouders Ondermijning binnen de Aanpak bedrijventerreinen en de Aanpak Veilig Buitengebied.	Doorlopend
- We actualiseren het coffeeshop beleid, zodat het aansluit op de recente ontwikkelingen op dit gebied en ook bredere thema's als smart- en headshops opgenomen kunnen worden.	Start in 2027, gereed verwacht Q4/2028
- We zetten Bibob in als instrument, en onderzoeken mogelijkheden om het instrument uit te breiden, bijvoorbeeld als onderdeel van een al lopende aanpak.	Doorlopend
- In 2027 onderzoeken we de mogelijkheden en noodzaak om zorgfraude verder te voorkomen, en aan te pakken.	Q4/2027
- We voeren de Brabantse Weerbaarheidsnorm uit, en dragen actief bij aan het doorlopend actualiseren en borgen daarvan.	Doorlopend
- We voeren integrale controles uit binnen de sekswerkbranche, om misstanden in de sector in beeld te krijgen en aan te pakken. We richten ons daarbij op criminele, arbeids- en seksuele uitbuiting.	Doorlopend
- We werken mee aan de uitvoering van de Wet Goed Verhuurderschap, vanuit de opgave Mensenhandel. We richten ons daarbij op criminele, arbeids- en seksuele uitbuiting, en hebben specifiek aandacht voor de wet in relatie tot arbeidsmigranten.	Doorlopend
- Binnen Ondermijning hebben we op gebied van Jeugd specifieke inzet op het voorkomen van Jonge Aanwas in de criminaliteit. In 2027 zetten we specifiek in op het verstevigen van kennis en kwaliteit op gebied van Online Jongerenwerk en trendwatching. We zijn in 2026 gestart met een speciaal project op deze onderwerpen, en verwachten de borging daarvan in 2027 uit te kunnen rollen bij onze partners.	Q4/2027
- Op gebied van Jonge Aanwas voeren we minimaal 1 campagne uit gericht op een actueel onderwerp op jeugdcriminaliteit.	Q4/2027

2.5 Fysieke veiligheid

Wat willen we bereiken?

We bouwen aan een wendbare en crisisbestendige organisatie die snel en effectief inspeelt op ontwikkelingen in de openbare ruimte en crises. Met zichtbaar, datagedreven en flexibel toezicht en handhaving versterken we de veiligheid en het vertrouwen van inwoners. Tegelijkertijd verwachten we, gezien de toenemende druk op politie en zorg en de voortdurende maatschappelijke veranderingen, dat we de rol van onze boa's en maatschappelijke partners doorlopend moeten herijken en ontwikkelen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een slagvaardige regionale en lokale crisisbestendige organisatie zodat we kunnen inspelen op maatschappelijke uitdagingen en crisissen.*
- *Wendbaar en effectief toezicht en handhaving: We zorgen voor een goed georganiseerd toezicht- en handhavingsapparaat dat flexibel inspeelt op wat er speelt in de openbare ruimte, zodat inwoners zich veilig en gehoord voelen*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Handhaving in de wijk	Vergroten van zichtbare handhaving in de wijk		X	X	X
	Verstevigen inzet boa's voor programma 7	X			
2. Aanpak van overlast en onveilige situaties	Aandacht en inzet op kwetsbare personen in de openbare ruimte vanuit de boa's	X	X	X	X
	Toezicht in de openbare ruimte op onder andere parkeren en afvaldumping	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
– Boa's zetten beschikbare data, meldingen en wijksignalen actief in om surveillances te plannen, waardoor zij zichtbaar aanwezig zijn op plekken waar inwoners de meeste overlast ervaren.	Start in 2027, doelstelling gereed in 2030
– We onderzoeken de mogelijkheden, (juridische) uitgangspunten en randvoorwaarden voor een ontheffingsregeling voor verenigingen en stichtingen binnen de kaders van de Wet veilige jaarwisseling, zodat hierover een bestuurlijk besluit kan worden genomen.	Q1 2027
– De inzet versterken we met extra boa's, die in 2026 worden geworven, met specifieke focus op vraagstukken rond openbare orde en veiligheid.	Q4/2027
– Onze Boa's volgen meldingen op en houden in de openbare ruimte actief toezicht op parkeeroverlast, afvaldumpingen en treden handhavend op waar nodig.	Doorlopend
– Onze Boa's signaleren en spreken in de openbare ruimte personen met een psychische kwetsbaarheid aan en schakelen waar nodig hulp in om escalatie te voorkomen.	Doorlopend
– Samen met partners in het veiligheidsveld bereiden we ons actief voor op nieuwe vormen van crises, zoals extreem weer als gevolg van het veranderende klimaat. Deze inzet hangt samen met de ontwikkelingen op gebied van weerbare samenleving.	Start in 2027, doelstelling gereed in 2030
– We investeren in training en opleiding van onze collega's en bestuurders voor een stabiele crisisorganisatie. Zo zijn we goed ingespeeld op een crisis in onze gemeente en kunnen we inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners zo goed mogelijk helpen.	2027 en verder

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken zij met de 11 gemeenten en de GGD samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en bevolkingszorg. Ook de Nationale Politie, de Meldkamer Oost-Brabant, het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid werken samen binnen de veiligheidsregio.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een netwerksamenwerking waarin de integrale aanpak van complexe problematiek wordt gecoördineerd. Experts op gebied van straf-, bestuurs- en civiel recht, sociaal domein en zorg werken hier samen. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n).

3.3 Beleidskaders

1. Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026 basisteam Maasland en uitvoeringsplan 2026
2. Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant 2023-2026
3. Jaarplan Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost
4. Beleidskader Veiligheidsregio Brabant-Noord
5. Beleid Gebiedsverbod Oss 2017
6. Beleidsregel aanpak woonoverlast 2017
7. Notitie cameratoezicht gemeente Oss
8. Beleidsregel Wet Bibob 2024 gemeente Oss
9. Damoclesbeleid gemeente Oss 2023 (art. 13b Opiumwet)
10. Lokale aanpak van mensenhandel 2023-2026
11. Integraal Jeugdbeleid en Uitvoeringsprogramma
12. Notitie prostitutiebeleid Oss (2000)
13. Coffeeshopbeleid (2004)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	2025
Rapportcijfer veiligheid	veiligheids monitor	7,4	-	7,4	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	537	767	697	762	836
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen	gemeente					
- inzetten cameratoezicht in het kader van openbare orde			1	0	1 (kermis)	1 kermis
- inzetten veiligheidsrisicogebied		2	0	0	0	0
- noodverordening / noodbevel		1	0	2	0	0
- sluiting art. 174a gemeentewet (bijvoorbeeld explosies)					2	0
- waarschuwing gebiedsverbod APV			1	1	29 (kermis)	0
- gebiedsverbod APV		1	1	0	2	4 kermis
- stadion omgevingsverbod (APV)			1	0	4	10
APV- vervoeren inbrekerswerktuig openbare plaats (aanpak veelplegers diefstal / inbraak).						
- waarschuwing					0	0
- last onder dwangsom					3	6
Woonoverlast						
- waarschuwing gedragsaanwijzing			0	2	4	3
- gedragsaanwijzing		1	1	2	1	1
Art 13b Opiumwet (drugs in woningen of andere panden)						
- bestuurlijke waarschuwing		3	2	5	0	3
- sluiting pand		10	7	6	4	3
- last onder dwangsom			4	7	5	8
- geen bevoegdheid					8	0
APV - drugshandel openbare plaats (aanpak drugsdealers)						
- waarschuwing					0	3
- last onder dwangsom					3	2
- geen bevoegdheid					1	0
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	428	279	250	337	380
BIJ- en Risicomeldingen (ex-gedetineerden met een mogelijk veiligheidsrisico)	gemeente		6	4	5	7
Interne BIBOB-toetsen	gemeente	165	67	67	70	66
- toetsen door landelijk bureau BIBOB		3	2	2	3	3
- waarna voorschriften zijn opgelegd			0	4	0	0

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	19	11	2025
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	4,4	4,3	2025
Vernielingen per 1.000 inwoners	5,2	5,4	2025
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	0,9	1,2	2025
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,8	1,8	2025
Jongeren met jeugdreclassering	0,3%	0,4%	2025

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Weerbare Samenleving	0	185	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**185**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Weerbare Samenleving

Voor de aanpak "Weerbare samenleving' vragen we incidenteel € 185.000 in 2027. De samenleving wordt geconfronteerd met toenemende risico's, zoals langdurige stroomuitval, uitval van digitale voorzieningen, maatschappelijke onrust en klimaatgerelateerde verstoringen. In ons nieuwe coalitieakkoord van Oss streven we naar het versterken van zelf- en samenredzaamheid, het voorbereiden op langdurige verstoringen en het vergroten van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en gemeente. Met het gevraagde budget wordt concreet ingezet op:

- Wijkgerichte activiteiten rondom weerbaarheid;
- Het ontwikkelen van handelingsperspectieven voor inwoners;
- Het versterken van de samenwerking met wijk- en dorpsraden en maatschappelijke partners;
- Het in beeld brengen van kwetsbare groepen, netwerken en afhankelijkheden;
- Oefeningen en scenarioverkenningen;
- Bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie en samenleving.

Het is op dit moment nog niet duidelijk welke onderdelen van de aanpak structureel moeten worden georganiseerd.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Hogere kosten beheerplan Bluswatervoorzieningen	0	84	87	87	87
Restitutie Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	-91	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-91**	**84**	**87**	**87**	**87**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Hogere kosten beheerplan Bluswatervoorzieningen
We hebben het beheerplan Bluswatervoorzieningen opgesteld. De gemeente Oss is vanaf 1 januari 2026 verantwoordelijk voor alle bluswatervoorzieningen. We stellen daarom voor om investeringskredieten beschikbaar te stellen voor secundaire bluswatervoorzieningen van € 120.000 en tertiaire bluswatervoorzieningen van € 105.000. De jaarlasten hiervan bedragen € 9.200. Daarnaast hebben we jaarlijkse kosten voor certificering van € 50.000 en voor onderhoud van € 27.000. In totaal stijgen de kosten met afgerond € 87.000 per jaar.

Restitutie Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)
We hebben een voordeel van € 91.00 door een restitutie van de Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN). Met het oog op een aangekondigde 10% BDUR-korting 2026 (rijksvergoeding) had de VRBN een bestemmingsreserve van ruim € 1 miljoen gevormd. Deze korting is deels tenietgedaan door toevoegingen en compensatie. Daardoor is € 650.000 van deze reserve niet nodig. Het Algemeen Bestuur van de VRBN heeft op 2 april 2026 besloten het niet benodigde deel uit te betalen aan de deelnemende gemeenten. Daarom hebben we eenmalig € 91.000 ontvangen van de VRBN.

4.3 Septembercirculaire
Niet van toepassing.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

					+ is uitgaven - is inkomsten bedragen x € 1.000
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestaand beleid					
Lasten	12.817	12.741	12.721	12.694	12.694
Baten	-180	-80	-80	-80	-80
Saldo	12.636	12.660	12.640	12.613	12.613
Stortingen reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-267	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves	-267	0	0	0	0
Totaal bestaand beleid	**12.369**	**12.660**	**12.640**	**12.613**	**12.613**
Nieuw beleid	0	185	0	0	0
Autonome ontwikkelingen	-91	84	87	87	87
Budgettair neutrale wijzigingen	294	449	449	449	449
Totaal programma	**12.572**	**13.379**	**13.176**	**13.149**	**13.149**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

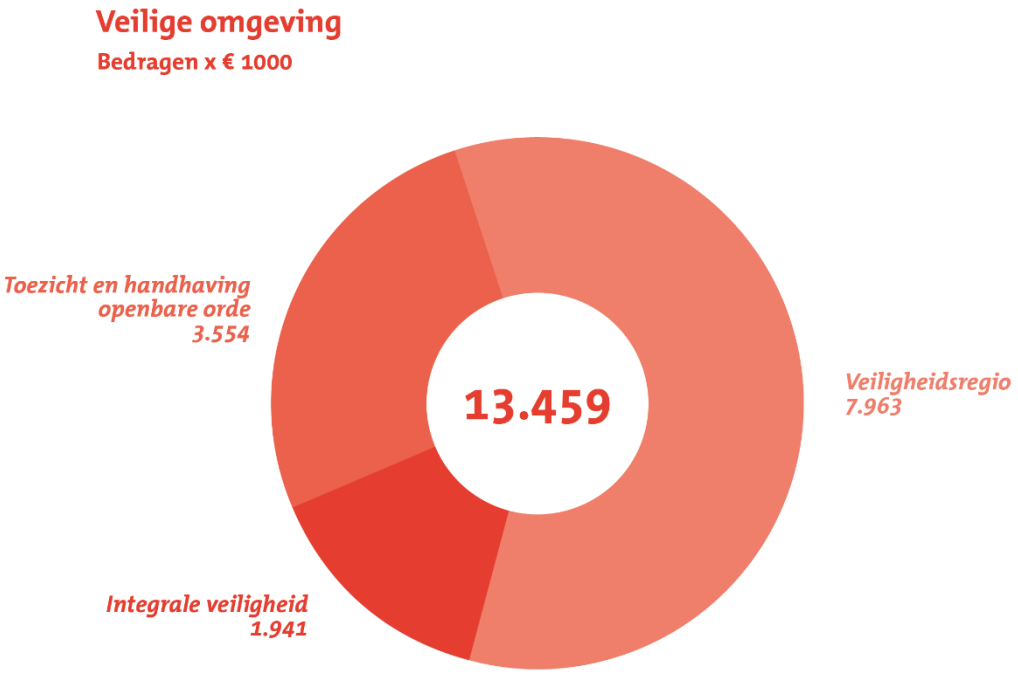

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2027
Integrale veiligheid	108
Totaal Programma 7. Veilige omgeving	**108**

Programma 8. Bestuur en organisatie

1. Inleiding

We bouwen samen met inwoners, vrijwilligers, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties aan sterke buurten, leefbare kernen en een veerkrachtige lokale democratie. Inwoners voelen zich gehoord en kunnen meedenken en meedoen, zonder dat dit betekent dat iedereen het altijd eens zal zijn met besluiten. We zijn transparant over onze keuzes en leggen het goed uit. Ook brengen wij de gemeenteraad goed in positie om bij vraagstukken samen zorgvuldige keuzes te maken en we voeren het gesprek open en constructief.
De gemeente Oss staat voor steeds complexere maatschappelijke opgaven, terwijl de druk op middelen en personele capaciteit toeneemt. Om deze opgaven goed aan te kunnen, vraagt dit soms een andere manier van werken en het maken van keuzes. Daarnaast investeert Oss in een professionele, toekomstbestendige en slagvaardige organisatie. De gemeente wil een aantrekkelijke werkgever zijn, talent behouden en minder afhankelijk worden van externe inhuur. Daarnaast wordt ingezet op digitalisering, datagedreven werken en adequate informatiebeveiliging. Ook versterkt Oss haar samenwerking met regionale, provinciale, landelijke en Europese overheden en partners om maatschappelijke ambities te kunnen realiseren. Dit vraagt van Gemeenteraad, college en gemeentelijke organisatie dat we meer onze stem laten horen met een gezamenlijke boodschap.
Een prioriteit is de langjarige aanpak van Schadewijk. De gemeente kiest bewust voor extra investeringen in deze wijk om de kansen van inwoners te vergroten en verschillen binnen Oss te verkleinen. Daarbij staan vier doelen centraal: bestaanszekerheid, gezondheid, kansengelijkheid en prettig samenleven. Via investeringen in onderwijs, wonen, groen, veiligheid en sociale samenhang werkt Oss samen met inwoners en partners aan een wijk waarin toekomstige generaties dezelfde kansen hebben als elders in de gemeente. De ambitie is om zo te bouwen aan een sterke, inclusieve en veerkrachtige gemeente voor alle inwoners van Oss. Omdat de ambities voor Schadewijk in alle programma's vallen, hebben we het integraal opgenomen in dit begrotingsprogramma.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?
De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: zichtbaar, betrouwbaar en realistisch. Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen.

De gemeenteraad staat midden in de samenleving. We maken zichtbaar waar we mee bezig zijn, laten zien wie wij zijn en nodigen inwoners uit om mee te denken en mee te doen. Zo versterken we de verbinding tussen raad en inwoners en zorgen we ervoor dat de belangen, ideeën en zorgen uit de samenleving een plek krijgen in de lokale democratie.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?
Niet van toepassing.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stellen een nieuw Reglement van Orde op en stellen dat begin 2027 vast.	Q1/2027
- We gaan de mogelijkheden voor het gebruik van AI als raad onderzoeken.	Q1/2027
- We voeren regelmatig het gesprek met raad, college en organisatie over integriteit, omgangsvormen, agressie en intimidatie.	Q4/2027
- We gaan door met onze raadscommunicatie, waarbij we in 2027 extra aandacht willen geven aan het informeren en betrekken van inwoners en belanghebbenden over het besluitvormingsproces.	Q4/2027

2.2 Participatie

Wat willen we bereiken?
We willen een overheid zijn die handelt vanuit het perspectief van de samenleving en daarvoor in goede verbinding is met alle partijen in die samenleving. We willen een netwerkende en responsieve overheid zijn. Een gemeente die niet voor de inwoner bepaalt wat goed voor hem of haar is, maar die luistert. Inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers kennen de samenleving, weten wat er speelt en nodig is. Een gemeente die initiatieven vanuit de samenleving waardeert en faciliteert. Ook de Wet versterking participatie op decentraal niveau vraagt om actief met participatie aan de slag te gaan. Dit wetsvoorstel wil de inwonersparticipatie én de overheidsparticipatie versterken. De betrokkenheid van inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente helpt om goede plannen te maken. Ook is het Uitdaagrecht, als specifieke vorm van overheidsparticipatie, wettelijk verankerd. Het coalitieakkoord, de concernstrategie van de gemeente Oss én de landelijke wetgeving vragen om versterking van participatie. We vinden hierbij een goede relatie tussen inwoners en gemeente belangrijk. Ook willen we het beter mogelijk maken dat inwoners en gemeenschappen zelf richting kunnen geven aan hun eigen leefomgeving.

In 2027 (Q1) stellen we de kaders vast voor Participatie. Dat doen we door drie documenten vast te stellen; Een visie- en beleidsdocument, een Verordening en een Ontwikkelagenda. In visie en beleid beschrijven we de ambitie, uitgangspunten en werkwijzen voor participatie. In de verordening staan de basisregels. Op de Ontwikkelagenda zetten we de thema's waaraan we de komende jaren gaan werken.
Na vaststelling van deze documenten gaan we aan de slag met de uitvoering van de thema's op de Ontwikkelagenda. Prioriteit daarin heeft de doorontwikkeling van de inwonersparticipatie, zodat we voldoen aan de basisregels in de verordening. Daarom gaan we inzetten op het invoeren van een uniforme werkwijze voor het opstellen van een participatieplan en een evaluatieverslag. Dit geeft inwoners meer duidelijkheid bij participatieprocessen. Ze weten vooraf waarop ze invloed hebben en waarop niet. En achteraf krijgt de inwoners inzicht in wat er met de inbreng is gebeurt, en hoe dat in plannen is opgenomen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Vaststellen van Participatiebeleid + Verordening	Gemeenteraad stelt visie en beleid vast	X			
	Gemeenteraad stelt verordening vast met daarin de basisregels voor participatie	X			
2.Vaststellen Ontwikkelagenda + uitvoeren	Gemeenteraad stelt een ontwikkelagenda vast	X			
	We voeren de Ontwikkelagenda uit volgens de prioritering en binnen beschikbare middelen	X	X	X	X
	In de Ontwikkelagenda is aandacht voor het werken aan de doorontwikkeling van inwonersparticipatie. Werken volgens de 4 stappen: waarom, waarover, met wie en hoe. Goede participatieprocessen die toegankelijk zijn. Zodat inwoners mee kunnen doen ongeacht achtergrond of kennisniveau. Aandacht voor het gebruiken van verschillende vormen om de verschillende perspectieven op tafel te krijgen, ook van de mensen die minder makkelijk hun stem laten horen. Daarin is ook duidelijke aandacht voor jongerenparticipatie en hoe dat kan verbeteren.	X	X	X	X
	In de Ontwikkelagenda is aandacht voor het versterken van gemeenschapskracht: hoe kunnen we initiatieven uit de samenleving meer ruimte geven en beter mogelijk maken. Zie ook Visie Sociale Basis		X	X	X
	In de ontwikkelagenda is aandacht voor de relatie tussen participatie en de rol van de raad, de ontwikkeling van democratie. We kijken welke ontwikkelingen we daarin zien en op welke manier daarmee willen experimenteren.		X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stellen visie en beleid Versterking Participatie vast (o.b.v. input uit de Opiniecommissie van oktober 2026).	Q1/2027
- We stellen een Ontwikkelagenda vast.	Q1/2027
- We stellen de Verordening Versterking Participatie vast.	Q1/2027
- We werken de Ontwikkelagenda verder uit, prioriteren de thema's en brengen in beeld wat nodig is om de Agenda uit de voeren. Onderdeel van de agenda is ook monitoring en evaluatie: zichtbaar maken welke stappen we zetten om participatie te versterken.	Q2/2027
- We starten met de invoering van een eenduidige werkwijze om de kwaliteit van inwonersparticipatie verder te verbeteren. Daarin is aandacht voor helderheid geven vooraf: waarop kunnen inwoners inbreng geven en achteraf: wat is er gedaan met de inbreng.	Start in 2027, gereed in Q4/2028

2.3 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De gemeente Oss staat voor betrouwbare, toegankelijke en toekomstgerichte dienstverlening. Wij ontwikkelen ons verder tot een organisatie die voor inwoners en ondernemers herkenbaar, bereikbaar en responsief is, met als uitgangspunt: digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is. We bewegen mee met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en vertalen deze naar dienstverlening die eenvoudig, inclusief en passend is voor iedere inwoner en ondernemer. Daarbij houden we oog voor maatwerk en menselijk contact, juist daar waar situaties complex zijn of daarom vragen. Zo versterken we het vertrouwen in de overheid en werken we aan dienstverlening die werkt voor iedereen.

We zetten in op een verdere verbetering van de dienstverlening door processen te vereenvoudigen en digitale kanalen door te ontwikkelen. Tegelijkertijd zorgen we voor persoonlijke ondersteuning waar dat nodig is, zodat dienstverlening voor iedereen toegankelijk blijft. We benutten inzichten uit data en signalen uit de samenleving om onze dienstverlening continu te verbeteren en beter aan te laten sluiten op de behoeften van inwoners en ondernemers.

Intern werken we aan een wendbare en toekomstbestendige organisatie waarin medewerkers optimaal worden ondersteund. We zorgen voor moderne, veilige en gebruiksvriendelijke werkplekken, passende faciliteiten en goede ondersteuning, zodat medewerkers hun werk effectief en met plezier kunnen uitvoeren. We investeren in duidelijke werkwijzen, digitalisering, eigenaarschap en samenwerking, waardoor medewerkers weten waar ze aan toe zijn en hun werk soepel kunnen doen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Duidelijke en toegankelijke dienstverlening: Inwoners vinden snel wat ze nodig hebben en begrijpen direct wat er van hen verwacht wordt en wat zij van ons kunnen verwachten met helder inzicht in processen, kosten en doorlooptijd en in begrijpelijke taal.*
- *Eén digitale omgeving voor dienstverlening: Alle producten en diensten worden stapsgewijs ontsloten via één centraal digitaal loket met één inlog en een overzicht van aanvragen en gegevens waarbij we toewerken naar een samenhangende digitale omgeving.*
- *Digitaal en selfservice waar het kan, persoonlijk waar nodig: Standaarddiensten verlopen digitaal en zelfstandig met laagdrempelige persoonlijke ondersteuning en ruimte voor maatwerk wanneer situaties daarom vragen.*
- *Betrouwbare dienstverlening: Dienstverlening is voorspelbaar en zorgvuldig: afspraken over termijnen en kwaliteit worden nagekomen en gegevens zijn veilig en correct verwerkt.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. We zetten digitalisering in om ons werk en de dienstverlening te verbeteren	We ontwikkelen een nieuwe website.	X			
	We zorgen dat elk product op de website voldoet aan de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).	X	X		
	We ontwikkelen bouwstenen voor Mijn Services, de persoonlijke online omgeving voor inwoners. De ontwikkeling hiervan start in 2027. Vanwege de omvang en complexiteit betreft dit een traject met een langere doorlooptijd. Het uiteindelijke doel is dat inwoners via één persoonlijke en gebruiksvriendelijke omgeving hun zaken met de gemeente kunnen regelen, volgen en beheren.	X	X	X	X
	Verkennen van proactieve dienstverlening en toepassing van nieuwe landelijke ontwikkelingen (waaronder de uitkomsten van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie)		X	X	X
	Verdere digitalisering klantprocessen Burgerzaken	X	X	X	X
	Borgen van betrouwbare en actuele BRP-gegevens door versterking van adres-onderzoek, als fundament voor rechtmatige en kwalitatieve dienstverlening Burgerzaken.	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We vernieuwen de gemeentelijke website (o.a. oss.nl), zodat inwoners informatie sneller vinden en hun zaken eenvoudiger kunnen regelen.	Q4/2027
- We werken het Wmebv-overzicht bij, stellen het aanwijzingsbesluit vast en brengen de uitvoering onder in de digitale wasstraat van het Team Procesgericht Werken. De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) verplicht ons om onze dienstverlening ook digitaal, toegankelijk en betrouwbaar aan te bieden. We digitaliseren onze producten op basis van prioriteit, en richten we processen in met o.a. standaard bouwstenen van MijnServices, zoals digitale formulieren.	Q4/2028
- Via een te maken functioneel en technisch ontwerp komen we tot een logische keuze voor en implementatie van een klantinformatiesysteem voor het KCC. Een goed klantinformatiesysteem zorgt ervoor dat inwoners sneller geholpen worden, hun verhaal niet steeds opnieuw hoeven te doen en duidelijk weten waar ze aan toe zijn.	Q4/2027
- Met de bouwstenen van MijnServices richten we onze dienstverlening zo in dat inwoners hun zaken digitaal eenvoudig en veilig kunnen regelen, met duidelijke informatie, gebruiksvriendelijke formulieren en inzicht in de voortgang. Door aan te sluiten op landelijke oplossingen werken we op dezelfde manier als andere gemeenten, wat leidt tot minder herhaalwerk en meer gemak en duidelijkheid voor inwoners.	Q4/2030
- Wij ontwikkelen centraal toegankelijke dashboards over de kwaliteit van de dienstverlening, zodat we deze gericht kunnen monitoren en verbeteren.	Q4/2028

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We gaan inwoners met proactieve dienstverlening helpen door niet te wachten op een aanvraag, maar zelf te signaleren wanneer iemand iets nodig heeft of ergens recht op heeft. We starten met concrete toepassingen, zoals herinneringen en automatische of vooringevulde aanvragen.	Q4/2030
- We maken de dienstverlening van Burgerzaken toekomstbestendig door processen opnieuw vorm te geven met slimme en digitale oplossingen (verdere uitbreiding e-Diensten van Centric).	Q4/2030
- We investeren in een betrouwbare adreskwaliteit door uitvoering te geven aan landelijke regelgeving en kwaliteitsverbeteringen binnen de Basisregistratie Personen (BRP). Door de groei van arbeidsmigratie, de aanpak van leegstand en de toename van adresonderzoeken neemt de werklast toe, waardoor aanvullende capaciteit nodig is om de actualiteit en betrouwbaarheid van gegevens te waarborgen.	Q4/2030
- We brengen Arbo en veiligheid structureel op orde en borgen dit, zodat we voldoen aan wet- en regelgeving en medewerkers veilig en gezond werken. We maken hierbij eerst een inhaalslag om de basis op orde te krijgen; pas daarna bepalen we wat structureel nodig is.	Q4/2028
- De huidige bureaus zijn langzamerhand toe aan vervanging. We vervangen alle bureaus door zit-stabureaus en voldoen hiermee meteen aan de Arbo-wetgeving. Hierbij kiezen we voor een gefaseerde uitvoering verspreid over een aantal jaren. Daarnaast wordt onderzocht welke behoeften en aanpassingen nodig zijn voor het toekomstig gebruik van de Raadszaal en de Publiekshal.	Q4/2027

2.3 Organisatie en personeel

Wat willen we bereiken?

Wij zetten de komende periode nadrukkelijk in op het verder versterken van goed werkgeverschap binnen de gemeente Oss. Dit is nodig om onze organisatie toekomstbestendig te houden en de maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan goed te kunnen realiseren.
De krapte op de arbeidsmarkt en de toenemende schaarste aan vakinhoudelijke expertise, ambtelijke vaardigheden en strategische deskundigheid vormen een belangrijk risico voor het realiseren van onze maatschappelijke opgaven. Het wordt steeds lastiger om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken en te behouden. Tegelijkertijd bereikt in de komende tien jaar naar verwachting ongeveer een derde van de gemeenteambtenaren de pensioengerechtigde leeftijd. Hierdoor staat de continuïteit van kennis, ervaring en uitvoeringskracht onder druk. Dit maakt het uitdagender om nieuwe taken op te pakken, complexe vraagstukken het hoofd te bieden en onze ambities tijdig en effectief te realiseren.

De snelle opkomst van robotisering en kunstmatige intelligentie (AI) vragen om herbezinning op onze manier van werken, organiseren en leren. Deze technologieën bieden enorme kansen, maar vragen ook om scherpe keuzes, ethisch besef en nieuwe vormen van samenwerking
Wij blijven daarom investeren in de ontwikkeling, inzetbaarheid, samenwerking en het werkplezier van onze medewerkers. Daarbij richten wij ons op het versterken van (digitaal) vakmanschap en leiderschap, het bieden van ontwikkelmogelijkheden en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid in een gezonde werkomgeving. Ook werken wij aan een open organisatiecultuur en sturen wij op duidelijke rollen en verantwoordelijkheden. Met strategische personeelsplanning als basis versterken wij de kwaliteit van ons personeelsbestand en verminderen wij de inzet van externe inhuur. Goed werkgeverschap vraagt daarnaast om concurrerende arbeidsvoorwaarden.

Om onze ambities te realiseren, versterken wij ook de samenwerking en vinden we nieuwe manieren van samenwerking, zowel binnen de gemeente Oss als met externe partners. De samenwerking met BrabantStad, G40, provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa krijgt hierbij extra aandacht. We investeren in Public Affairs, gericht op het tijdig signaleren, duiden en beïnvloeden van politieke en maatschappelijke ontwikkelingen die voor Oss van belang zijn. Een goede positie in de netwerken is van belang om de noodzakelijke investeringen in de groei van de stad en de gemeenschappen mogelijk te maken.

In deze bestuursperiode ligt de nadruk op de ruimtelijke en economische ambities, met name op het gebied van verstedelijking, mobiliteit, Life Sciences en voedselzekerheid. Dit zijn opgaven waarin de gemeente een belangrijke rol speelt, maar waarin samenwerking met landelijke en Europese partners essentieel is. Wij zetten ons in samen met een coalitie van 15 andere G40-gemeenten in voor voldoende middelen uit het gemeentefonds, richting de ministeries van Binnenlandse Zaken en Financiën en de Tweede Kamer.

Tot slot hanteren we maatschappelijk en verantwoord inkopen waarmee we naast de prijs van producten, werkzaamheden of diensten ook rekening houden met milieueffecten en sociale aspecten van inkopen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Medewerkers ervaren de gemeente Oss als een aantrekkelijk werkgever waar medewerkers met plezier werken, zich blijven ontwikkelen en duurzaam inzetbaar zijn.*
- *Onze samenwerkingen met partners en onze inzet in netwerken zijn effectief en efficiënt*
- *De medewerkers van de gemeente Oss bezitten (digitaal) vakmanschap*
- *Het percentage inhuur daalt naar het landelijk gemiddelde van gemeenten*
- *Als gemeente Oss kopen we duurzaam in*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Goed werkgeverschap	Implementeren strategische personeelsplanning: Via strategische personeelsplanning maken we inzichtelijk en kijken we vooruit welke mensen, kennis en vaardigheden er nodig zijn om de organisatiedoelen te bereiken. Daar gaan we op sturen met instroom, doorstroom en verwachte uitstroom.	X	X	X	
	Vaststellen en uitvoeren arbeidsmarktstrategie: Via een vernieuwde duurzame aanpak trekken we nieuwe medewerkers aan en binden en behouden we bestaande medewerkers. Hiervoor werken we samen met partners en werkgevers uit Oss.	X	X	X	X
	Om te analyseren of we concurrerende arbeidsvoorwaarden hebben voeren we een brede benchmark uit.	X	X		
	Uitvoeren richtlijn inzet externe inhuur: Aan de hand van de nieuwe richtlijn inzet externe inhuur gaan we monitoren en bijsturen op het verminderen van externe inhuur.	X	X		
	Versnellen (digitaal) vakmanschaps-ontwikkeling: Met (digitaal) vakmanschapsontwikkeling richten we ons op het continue vergroten van vakkennis en vaardigheden van medewerkers om medewerkers toekomstbestendig te houden in hun vakgebied.	X	X	X	X
	Via de organisatievisie 'Wij zijn een Oss' werken we aan één manier van denken en doen die past bij de groei van onze opgaven en organisatie. Dit doen we langs drie samenhangende programmalijnen: communicatie en dialoog, leiderschap, organisatiestructuur en sturing.	X	X		
3. Public Affairs/ Netwerken	Stevige inzet op lobby en netwerken met betrekking tot de bestuurlijke prioriteiten zoals verstedelijking, mobiliteit en Life Sciences.	x	x	x	X
4. Inkoop	Uitvoeren actieplan 2026-2029 Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen, gemeente Oss.	X	X	X	

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken aan de uitvoering en handhaving van de richtlijn verminderen externe inhuur. Dit doen we door per team waar de inhuur hoog is een plan te maken om de inhuur te verminderen te werken met een nieuw platform (MSP) waardoor de kaders van inhuur beter te monitoren en uit te voeren zijn.	Q4/2027
- We zorgen elk met elkaar voor dat we een duidelijk beeld hebben over strategische personeelsplanning, hebben een opdracht geformuleerd en streven naar een heldere nulmeting op het gebied van strategische personeelsplanning. Daarna werkt de gehele organisatie met strategische personeelsplanning.	Doorlopend, gereed Q1/2029
- We investeren continue in (ambtelijk) vakmanschap. We voeren regie op het aanbod van centraal aangeboden workshops en trainingen en ontwikkelen een vorm van permanente educatie voor medewerkers.	doorlopend
- We maken een visie op digitaal vakmanschap, creëren daar bewustwording voor en faciliteren en stimuleren medewerkers om mee te gaan in de ontwikkeling van digitalisering incl. AI.	Start 2027, gereed Q2/2028
- We hebben een herijkte arbeidsmarktstrategie en hebben de basis daarvoor staan. Eerste quick wins worden eind 2026 ingevoerd zodat de basis op orde is.	Q4/2027
- We hebben een benchmark gemaakt op het gebied van arbeidsvoorwaarden. Daarna maken we een voorstel voor de arbeidsvoorwaarden van de Gemeente Oss.	Q4/2027
- We investeren in toekomstig leiderschap door een leiderschaptraject voor alle leidinggevenden en nieuw opleidingsprogramma 'Leren Leidinggeven'.	Q3/2026
- We zorgen voor duidelijke sturing en een heldere organisatiestructuur. Vanuit de gezamenlijke sturingsfilosofie en inrichtingsprincipes maken we rollen, taken en verantwoordelijkheden inzichtelijk en beleggen we ze op een passende plek. Programma’s worden tegen het licht gehouden en daar waar zij niet voldoen aan de definitie van programma’s wordt dit teruggebracht naar de lijn. De regie op grote en langlopende opgaven binnen de organisatie wordt duidelijker georganiseerd vanuit een centrale plek binnen het domein. Te grote span of control bij leidinggevenden wordt in beeld gebracht en vanuit een integraal plan opgelost.	doorlopend, gereed Q4/2028
- We versterken het programmatisch werken binnen de organisatie. We werken met één gezamenlijke methodiek voor alle programma’s.	Q2 2026-2028
- We organiseren werkbezoeken, delen actief deel aan samenwerkingsverbanden zoals RNOB en RES overleggen. We zetten in op belangenbehartiging rond de A50, de spoorbrugRavenstein en ongelijkvloerse spoorwegovergangen.	doorlopend
- We monitoren politieke ontwikkelingen en benutten kansen binnen landelijke programma's en fondsen. We werken aan onze positionering binnen Life Sciences netwerken.	doorlopend
- We werken samen met G40, VNG en andere gemeenten op dossiers zoals gemeentefinanciën en economische ontwikkeling. Wij verbinden Europese en internationale ontwikkelingen aan de ambities uit het kader Internationalisering 2025-2030.	doorlopend

2.5 Digitalisering en datagedreven werken

Wat willen we bereiken?

Digitalisering verandert ons werk en onze samenleving in hoog tempo. De inzet van moderne technologie, zoals kunstmatige intelligentie (AI) en robotisering , biedt kansen om slimmer en efficiënter te werken, beter te sturen en de dienstverlening aan inwoners en ondernemers verder te verbeteren, maar vraagt ook om blijvende aandacht voor informatiebeveiliging en verantwoord omgaan met data en persoonsgegevens, met oog voor publieke waarden zoals transparantie, inclusie, ethiek en privacy. We zetten digitalisering en datagedreven werken gericht in om maatschappelijke doelen te realiseren.

Een sterke digitale basis draagt bij aan een weerbare gemeente die voorbereid is op risico's zoals cybercrime, uitval van vitale voorzieningen en maatschappelijke ontwrichting. Ook ondersteunt zij de verdere ontwikkeling van Oss als innovatieve maakstad, binnen het sociaal domein helpt digitalisering om informatie beter te delen binnen de keten en met data inzicht te krijgen in de effecten van beleid en de ontwikkeling van kosten en resultaten. In het ruimtelijk domein wordt digitalisering steeds belangrijker door gebruik te maken van data, geografische informatie en digitale modellen, zoals een digital twin van de leefomgeving daarmee kunnen ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, duurzaamheid en klimaatadaptatie beter worden gepland en afgewogen. Data helpen ons bovendien om de woonopgave beter te onderbouwen, ontwikkelingen te monitoren en gerichter keuzes te maken voor de toekomst van Oss.

Om deze ambities waar te maken zijn ook de komende jaren gerichte investeringen nodig in digitale voorzieningen, data, informatiebeveiliging, privacy, digitale vaardigheden en innovatie. De technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op en vragen om voortdurende vernieuwing. Daarmee is digitalisering niet alleen een randvoorwaarde voor maatschappelijke opgaven, maar ook een opgave op zichzelf, die noodzakelijk is om Oss nu en in de toekomst veilig, wendbaar en toekomstbestendig te houden.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Versterken van een veilige en digitaal weerbare gemeente*
- *Betrouwbare en rechtmatige bescherming van persoonsgegevens binnen onze dienstverlening en bedrijfsvoering.*
- *Digitalisering als versneller van maatschappelijke opgaven*
- *Datagedreven sturing en verantwoording in dienstverlening, beleid en besluitvorming*
- *Een toekomstbestendige digitale organisatie die meebeweegt met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen*
- *Een samenhangend en modern IT-landschap met generieke en gestandaardiseerde systemen ter ondersteuning van betrouwbare, efficiënte en wendbare dienstverlening.*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist volledig en betrouwbaar*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Versterken Informatiebeveiliging	Implementeren Cyberbeveiligingswet (Cbw) de Europese NIS2-richtlijn wordt in Nederland omgezet in de Cyberbeveiligingswet (Cbw)	X	X	X	X
2. Zorgvuldig, veilig en rechtmatig omgaan met persoonsgegevens	Versterken van privacybescherming door het actualiseren en uitvoeren van het privacy uitvoeringsplan.	X	X	X	X
3. Digitalisering als versneller bij maatschappelijke opgaven	Opnemen en prioriteren van digitaliseringsinitiatieven uit maatschappelijke opgaven in het organisatiebrede I-portfolio	X	X	X	X
4. Datagedreven werken	Versterken van datagedreven werken door het ontwikkelen en actief inzetten van dashboards en sturingsinformatie voor betere sturing en verantwoording.	X	X	X	X
5. Een goede toekomstbestendige inrichting van systemen	Vernieuwen en vereenvoudigen van het applicatielandschap door standaardisatie, werken onder architectuur en inzet van toekomstbestendige oplossingen	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken het integraal digitaliseringsportfolio verder uit tot sturend instrument waardoor sturing en besluitvorming rondom digitaliseringsinitiatieven integraal en doelgericht plaatsvinden. Op dit portfolio komen ideeën, aankomende (wettelijke) verplichtingen en realisaties samen.	Q1/2027 - doorlopend
- In het kader van de uitvoering van de Cyberbeveiligingswet (NIS2) versterken we onze informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid. Daarbij richten we bedrijfscontinuteitsmanagement in voor kritische processen, de beveiligingscontroles bij partners en leveranciers en de bescherming van OT-systemen zoals toegangssystemen en verkeersregelinstallaties. We voeren hiervoor een risicoanalyse uit en stellen een plan van aanpak op, dat wordt ondergebracht in een continu verbeter- en auditproces. Richting de kadernota komen we met een financiële onderbouwing voor de benodigde investeringen. Voor het stuk digitale weerbaarheid werken we nauw samen met de integrale aanpak van de weerbare samenleving bij afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV).	doorlopend, gereed Q1/2030
- In lijn met de Cyberbeveiligingswet (NIS2) kiezen we voor een risicogebaseerde aanpak van informatiebeveiliging en digitale weerbaarheid. Dit betekent dat we op basis van risicoanalyses prioriteiten stellen in maatregelen en investeringen. Deze werkwijze stelt ons in staat om beschikbare middelen doelgericht in te zetten en investeringen onderbouwd af te wegen, zodat we effectief voldoen aan wettelijke verplichtingen en tegelijkertijd sturen op continuïteit en betrouwbaarheid van onze organisatie.	Q1/2027 - doorlopend
- We versterken privacybescherming door het actualiseren en uitvoeren van het privacy uitvoeringsplan.	Q4/2026 / doorlopend

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We passen het ethisch digitaliseringskader toe, we verhogen het digitaal bewustzijn, vakmanschap en geletterdheid in ondere andere het gebruik van moderne technologie als AI en toepassing van data.	doorlopend
- We ontwikkelen en stellen sturingsinformatie en dashboards beschikbaar ter ondersteuning van datagedreven dienstverlening, beleids- en besluitvorming.	doorlopend
- We bestendigen de opbrengsten van het programma data in onder andere een nieuw dataplatform, dashboards en vastgesteld beleid. Daarnaast beleggen we de opgave rondom data in de lijnorganisatie door het inrichten van een datateam.	Q1/2028
- We gaan aan de slag met een doelgericht en organisatiebreed bewustwordingsprogramma voor informatiebeveiliging en privacy, dat voortbouwt op eerdere inspanningen. Dit programma omvat behalve diverse communicatiekanalen, mysteryguest-onderzoeken en op maat gemaakte workshops, ook phishingtests. Deze uitgebreide aanpak stelt ons in staat om onze bewustwording te vergroten en te beoordelen hoe alert we zijn wanneer we bijvoorbeeld te maken krijgen met een phishingaanval via e-mail, sms of WhatsApp.	doorlopend
- We werken aan een sterke digitale infrastructuur met een robuuste ICT architectuur. Nieuwe investeringen richten zich voornamelijk op SaaS oplossingen daarbij houden we rekening met (geopolitieke) ontwikkelingen en digitale soevereiniteit. Het datacenter en de cloud blijven naast elkaar bestaan, en we maken weloverwogen keuzes voor cloudtransities. De komende tijd wordt het datacenter gemoderniseerd.	Q1/2027 – doorlopend
- We versterken de digitale soevereiniteit en autonomie door het verminderen van afhankelijkheden van leveranciers en inzet op Europese en collectieve oplossingen, in lijn met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.	doorlopend, gereed 2030
- We beproeven, stimuleren en schalen innovatieve digitale toepassingen op, met focus op aantoonbare maatschappelijke meerwaarde en doelmatige inzet van middelen (strategische heroriëntatie).	doorlopend, gereed Q4/2029

2.6 Schadewijk

Wat willen we bereiken?

In Schadewijk moeten we extra investeren in onderwijs, jeugd en gezinnen, werk en inkomen, sterke voorzieningen, wonen en een veilige, gezonde leefomgeving. Dit hebben we vastgelegd in de Integrale Gebiedsvisie Schadewijk. Deze heeft de gemeenteraad in 2024 vastgesteld. De visie laat zien dat juist in Schadewijk investeringen in de fysieke en sociale omgeving elkaar versterken en samen bijdragen aan een sterke wijk, nu en in de toekomst.

Veel inwoners van Schadewijk geven aan dat ze zich thuis voelen in de wijk. In Schadewijk wordt naar elkaar omgekeken en helpen mensen elkaar waar nodig. Tegelijkertijd zien we dat er in Schadewijk een groot aantal mensen leeft met flinke financiële uitdagingen en dat kinderen uit Schadewijk minder kansen hebben dan in de andere wijken van Oss. Ook zijn er meer criminaliteit en overlastsituaties in de wijk. Net als veel naoorlogse volkswijken voldoen veel woningen in Schadewijk op dit moment niet aan de technische kwaliteit, energie- en woonkwaliteit. Daarnaast kan de openbare ruimte groener en beter ingericht worden, zodat deze uitnodigt tot meer bewegen en ontmoeten voor jong en oud. De komende twintig jaar gaan we daarom extra investeren in de wijk.

We willen Schadewijk in de komende jaren klaar maken voor de toekomst. We bouwen samen met inwoners en partners aan een wijk waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. Waar mensen zich veilig voelen en trots zijn op hun buurt. Waar iedereen mee kan doen en elkaar kan ontmoeten in zijn eigen omgeving. We investeren langdurig in Schadewijk, zodat er over twintig jaar een nieuwe generatie leeft met net zoveel kansen op gezondheid, bestaanszekerheid en kansengelijkheid als elders in de gemeente.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
We kiezen ervoor om in Schadewijk 'ongelijk te investeren, om te zorgen voor gelijke kansen'. Alleen zo kunnen we onze ambities waarmaken, met duidelijke bestuurlijke keuzes en prioriteit voor de opgaven in Schadewijk. Daarbij richten we ons op de eerder vastgestelde doelen:

1. *Herstellen van bestaanszekerheid*
2. *Gezonder leven makkelijker maken*
3. *Vergroten van de kansengelijkheid*
4. *Bouwen aan fijn samen wonen en leven.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
We bouwen een nieuw integraal kindcentrum voor onderwijs en buitenschools aanbod gericht op talentontwikkeling (Hart van de wijk)	Verwerving locatie	X			
	Sloop, nieuwbouw, inrichting terrein		X	X	
	Ingebruikname				X
	Met alle gebruikers bepalen hoe we samen het kindcentrum vormgeven conform de doelstellingen	X	X		
	House of Talents als tijdelijke ontmoetingsplek voor jongeren *(motie)*	X	X		
	Evalueren House of Talents		X		
	Definitieve invulling van de ontmoetingsplek voor jongeren			X	X
Verplaatsen functies Verdihuis buiten de wijk	Onderzoeken behoefte laagdrempelige ontmoetingsplek i.v.m. verplaatsing Pitstop	X			
	O.b.v. behoefteonderzoek realiseren van een laagdrempelige ontmoetingsplek in Schadewijk *(motie)* vanaf het moment dat het Verdihuis verplaatst is.	X	X		
Vergroening versteende buurten, mogelijkheden voor beweging, ontmoeting, spelen en ontspannen in de openbare ruimte en ruimte voor fietsers en voetgangers.	We maken een omgevingsprogramma Schadewijk	X			
	Het omgevingsprogramma Schadewijk wordt in fases uitgevoerd.	X	X	X	X
	We realiseren een 3x3 basketbalveld op het Kardinaal de Jongplein	X			
	Toevoegen van harten van de wijk op buurtniveau	X	X	X	X
	We creëren voldoende ruimte voor fietsers en voetgangers op basis van de kaders uit het omgevingsprogramma en het wijkmobilteitsplan Schadewijk	X	X	X	X
Bestaanszekerheid	We voeren projecten uit gericht op financiële rust en stabiliteit.	X	X	X	
	We benutten de ontwikkelfase van de 'Osse standaard voor het sociaal domein' voor snelle verbeteringen in Schadewijk .	X	X	X	
Divers woningaanbod zodat iedereen die dat wil in de wijk kan blijven wonen.	We maken een omgevingsprogramma Schadewijk waarin er op wijk- en buurtniveau wordt aangegeven welke woningen er nodig zijn voor een meer divers woningaanbod zodat er voldoende woningen zijn voor jong en oud.	X			
	We gebruiken het omgevingsprogramma als kader bij toekomstige fysieke ontwikkelingen.	X	X	X	X
Sportief hart van de wijk: Sportpark Neervelden	Sportpark Neervelden doorontwikkelen tot sportief hart van de wijk waardoor het een beter toegankelijk en open sportpark wordt	X	X	X	X
	Met onze partners ontwikkelen we voor dit open sportpark het aanbod voor een breed sport- en beweegaanbod	X	X		
	Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om verbinding te leggen met het initiatief rondom het Noorderpark in het deel van Schadewijk.	X	X		

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
Veiligheid: wonen, jeugd en sociale samenhang	Door het uitvoeren van een pilot onderzoeken hoe de leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare straten vergroot kan worden.	X	X		
	Met gerichte interventies verbinden we veiligheid, wonen, jeugd en sociale samenhang nadrukkelijk(er) met elkaar.	X	X	X	X
Integrale gebiedsontwikkeling Schadewijk	We pakken de ontwikkeling samen op vanuit alle portefeuilles en bekijken of we op een slimme manier ons geld beter kunnen inzetten in de wijk. We onderzoeken of we binnen bestaande budgetten geld specifiek voor Schadewijk kunnen toewijzen om meer slagkracht te creëren en ontwikkelingen mogelijk te maken. Hierbij kijken we zowel naar het ruimtelijk als naar het sociaal domein, economie en veiligheid.	X	X	X	X

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling Schadewijk: We maken in 2026 en begin 2027 een omgevingsprogramma Schadewijk. In het omgevingsprogramma staan alle projecten en maatregelen, die vallen binnen het fysieke domein, overzichtelijk bij elkaar. Zo kunnen we projecten (bijvoorbeeld ingrepen in de openbare ruimte en het realiseren van voorzieningen of woningen) beter in samenhang bekijken, afwegen en plannen. We werken dit op buurtniveau uit, zodat per locatie of project inzichtelijk is welke maatregelen of investeringen nodig of gewenst zijn, bijvoorbeeld op gebied van woningbouw, voorzieningen, klimaat, energie of inrichting openbare ruimte. We verwijzen hiervoor ook naar het programma-onderdeel Stadsontwikkeling in programma 4. Stadsontwikkeling.	2027
- Het nieuwe integraal kindcentrum (IKC) wordt in 2029 of 2030 geopend. De bouw van het integrale kindcentrum is opgenomen als investering vanuit onderwijshuisvesting. Aanvullend daarop willen we in de komende jaren investeren in een combinatie van onderwijs-, opvoedings- en ondersteuningsmaatregelen. In de aanloop naar de opening van het nieuwe Integrale Kindcentrum in 2030 zetten we in de periode 2026-2029 in op het verkleinen van (onderwijs)achterstanden. We ontwikkelen samen met het onderwijs en onze partners uit de wijk een rijke schooldagprogrammering.	2027-2029
- Inloopfunctie Pitstop behouden: Met het besluit om de functies van het Verdihuis eind 2027 naar locaties buiten Schadewijk te verhuizen, heeft de gemeenteraad via een motie aangeven het belangrijk te vinden dat (kwetsbare) bewoners in de wijk toegang houden tot een laagdrempelige inloopvoorziening. We onderzoeken in 2026 of er een nieuwe plek nodig is, of dat we een reeds bestaande plek hiervoor gaan aanpassen. In het volgende begrotingsjaar volgt mogelijk een voorstel voor de investeringskosten voor het realiseren van de nieuwe inloop.	2027
- Harten in de wijk voor ontmoeting: Uiterlijk in 2027 willen we in de wijk een fysiek hart maken dat kan dienen als laagdrempelige ontmoetingsplek voor inwoners waar we ook informatie en nieuws over Samen Schadewijk kunnen laten zien.	2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We voeren bestaanszekerheid projecten uit gericht op financiële rust en stabiliteit met als doel dat: o Meedoen makkelijker maken. We willen in samenwerking met het project Lerende stad Oss een project uitvoeren gericht op jongeren die zonder startkwalificatie uitvallen. o Het bestaande aanbod versterken en doorontwikkelen. We zetten in op laagdrempelige ondersteuning en versterken van sociale netwerken. Daarbij gaan we alvast werken volgens de methodiek van de stevige lokale teams. We onderzoeken hoe we een wijkgericht punt kunnen (door)ontwikkelen waar bewoners met al hun vragen over geld en bestaanszekerheid terecht kunnen. o Dat mensen kunnen werken aan hun zelfredzaamheid, bestaanszekerheid en toekomstplannen. We zetten daarbij in op vroegsignalering van financiële problemen. We merken in de wijk dat mensen niet altijd hulp vragen bij hun geldzorgen. Het komt ook voor dat mensen na ondersteuning weer in betalingsproblemen geraken en nieuwe schulden krijgen. Daarbij gebruiken we ook landelijke lessen over de inzet deze aanpak.	2027
- Sportpark Neervelden vormt samen met het in Schadewijk gelegen deel van het Noorderpark een belangrijke ontwikkelkans voor een sportieve en gezonde wijk. Voor de eerste jaren zetten we in op zichtbare, laagdrempelige projecten die Sportpark Neervelden sterker verbinden met Schadewijk. Intussen werken we aan de transformatie van het sportterrein van FC Schadewijk naar een open sportpark. Dat betekent dat het sportpark binnen en buiten de verenigingsuren toegankelijk gemaakt wordt voor bewoners voor vrij sporten en bewegen. Daarbij onderzoeken we of we in het Noorderpark dat binnen de Schadewijk ligt kunnen zorgen voor een aantrekkelijke wandel- en fietsroute tussen de wijk, het Noorderpark en Sportpark Neervelden.	2027-2030
- Veiligheid: wonen, jeugd en sociale samenhang: In de pilot 'Overbelaste kwetsbare straten' werken gemeente, politie, BrabantWonen, ONS welzijn en bewoners samen aan een integrale aanpak van leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken. We richten ons niet alleen op overlast, maar ook op de onderliggende oorzaken op het gebied van wonen, bestaanszekerheid, gezondheid, opvoeding en sociale samenhang.	2027
- Voor de uitvoering van programma SamenSchadewijk door het netwerk van gemeente, ONS Welzijn en BrabantWonen zorgen we voor gezamenlijke coördinatie op duidelijke communicatie richting inwoners van Schadewijk.	2027-2030
- Er is een participatieplan voor het netwerk SamenSchadewijk ontwikkeld. Op deze manier kunnen we op eenduidige manier zorgen voor de participatie vanuit de wijk.	2027-2030
- In 2026 ontwikkelen we een monitorings- en evaluatieplan. Door dit plan vanaf 2027 uit te voeren zorgen we voor inzicht in de voortgang, resultaten en effecten van de gebiedsgerichte aanpak binnen de zes thema's van de gebiedsvisie. Daarbij wordt rekening gehouden met zowel meetbare als moeilijk meetbare maatschappelijke effecten en met de invloed die de partners daadwerkelijk hebben op de resultaten.	2027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

De gemeente Oss ziet inkoop als een belangrijk instrument om bij te dragen aan een duurzame, toekomstbestendige samenleving. Bij de inkoop van werken, leveringen en diensten wordt daarom niet alleen gekeken naar prijs en kwaliteit, maar ook naar de maatschappelijke en duurzame effecten van de opdracht.

Bij aanbestedingen en inkooptrajecten wordt waar mogelijk invulling gegeven aan de uitgangspunten van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Dit betekent dat aandacht wordt besteed aan thema's zoals klimaat en energie, circulair gebruik van grondstoffen, duurzaam materiaalgebruik, vermindering van CO_2-uitstoot, sociale inclusie en eerlijke arbeidsomstandigheden.

De gemeente streeft ernaar om duurzaamheid een structurele plaats te geven binnen haar inkoopprocessen. Daarbij wordt per opdracht beoordeeld welke duurzame ambities en maatregelen passend en haalbaar zijn. Op deze manier wordt niet alleen invulling gegeven aan wettelijke en maatschappelijke opgaven, maar wordt ook de innovatiekracht van de markt benut om duurzame oplossingen te stimuleren.

Door duurzaamheid integraal mee te wegen bij inkoop en aanbestedingen levert de gemeente Oss een concrete bijdrage aan haar duurzaamheidsdoelstellingen en aan een leefbare en toekomstbestendige gemeente voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

G40 stedennetwerk

De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 stedennetwerk. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt de samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

3.3 Beleidskaders

1. Integrale Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045 (2024)
2. Integrale visie op maatschappelijke voorzieningen Schadewijk (2025)
3. Digitale Agenda Gemeenten 2028
4. Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS)
5. Kader Internationalisering 2025-2030
6. Werkplan Public Affairs 2026 (jaarlijks herijkt)
7. Integrale Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045 (2024)
8. Integrale visie op maatschappelijke voorzieningen Schadewijk (2025)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Klanttevredenheid - directe dienstverlening - digitale dienstverlening	Waarstaatjegemeente.nl	6,74 7,25	6,80 niet bekend	6,80 7,06	6,80 niet bekend	Landelijk gemiddelde 6,46 6,70
Tevredenheid medewerkers	Gemeente (m.i.v. 2026 Pulsemetingen werkbeleving in %)			7+		78% voldoende /goed
Ziekteverzuim	Gemeente	6,84%	6,66%	6,51%	8,04%	6,7%
Norm Banenafspraak	VNG banenafspraak	36,7	35	29,8	31	Landelijk gemiddelde
Kinderen met onderwijsachterstand in Schadewijk	CBS dashboard verwachte onderwijsachterstand	27,5%	27,6%	29,2%	30,2%	Oss-Stad 24,3%
Gezinnen met inkomen tot 120% van het sociaal minimum in Schadewijk	CBS Integraal Inkomens en vermogens-onderzoek	15,4%	14.9%	14,7%	-	Oss-Stad 13,8%
12,8%Overlastmeldingen Schadewijk: aantal per 1000 huishoudens	Data.politie.nl + BRP	91	100	79	70	Oss-Stad 61
Koopwoningen in Schadewijk	GBA/BSOB	50,5%	50,2%	50,9%	51,6%	Oss-Stad 57,8%
Huurwoningen corporatie in Schadewijk	GBA/BSOB	38,7%	38,0%	37,0%	36,9%	Oss-Stad 30,6%
Huurwoningen vrije sector in Schadewijk	GBA/BSOB	10,7%	11,8%	12,0%	11,5%	Oss-Stad 11,5%

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording).

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners	10,01 fte	2026
Bezetting per 1.000 inwoners	9.37 fte	2026
Overhead	16,1%	2026
Apparaatskosten per inwoner	€ 1138	2026
Externe inhuur: kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur) *	16,1%	2026

* Dit is het normcijfer waar we naar toe willen streven. Dit is gebaseerd op het landelijk gemiddelde van alle gemeentes in 2025 (personeelsmonitor van A&O).

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Project Leegstand	0	162	0	0	0
Extra investering programma SamenSchadewijk	0	4.173	0	0	0
Vliegende kiep voor Team Ondersteuning	0	48	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**4.383**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Project Leegstand
We stellen voor om € 162.000 beschikbaar te stellen voor het project leegstand, bestaande uit de tijdelijke inzet van twee extra fte voor de afdeling Burgerzaken ter uitvoering van adresonderzoeken naar administratief leegstaande woningen. Het project heeft een looptijd van een jaar. Het is aannemelijk dat er woningen beschikbaar zullen komen als gevolg van dit onderzoek. De gemeenteraad heeft het college opgedragen een leegstandsheffing te verkennen. Uit de analyse blijkt echter dat de huidige leegstandscijfers waarschijnlijk een vertekend beeld geven, omdat een deel van de administratief leegstaande woningen daadwerkelijk bewoond wordt. Daarom stellen we voor om eerst adresonderzoeken uit te voeren. Voor dit project is tijdelijke uitbreiding van de capaciteit nodig. Het moet leiden tot een betrouwbaar beeld van de daadwerkelijke leegstand, een verbetering van de kwaliteit van de BRP en een betere basis voor toekomstige beleidskeuzes. Op basis van de resultaten kunnen we vervolgens beoordelen of een leegstandsheffing of andere maatregelen tegen leegstand noodzakelijk, proportioneel en uitvoerbaar zijn. Na afloop wordt het project geëvalueerd en bekijken we of structurele inzet voor de aanpak van leegstand wenselijk is.

Extra investering programma SamenSchadewijk
We stellen voor om in totaal € 4,2 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de prioriteiten uit het coalitieakkoord en de Integrale Gebiedsvisie Schadewijk in de periode 2026-2030. Voor de uitvoering van de door het college geprioriteerde activiteiten t.b.v. de integrale gebiedsontwikkeling Schadewijk zijn extra middelen nodig voor capaciteit en uitvoering. Alleen zo kunnen we extra investeren in Schadewijk om de kansenongelijkheid verkleinen. We vragen extra middelen voor de uitvoering van € 900.000 (aanvullend op de reserve Schadewijk van € 1 miljoen) en extra capaciteit van € 3,3 miljoen (aanvullend op reeds vrijgemaakte capaciteit van € 0,9 miljoen vanuit het sociaal domein). Deze middelen zetten we in de periode 2026-2030 in voor een integrale aanpak van de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van Schadewijk. De uitvoeringsmiddelen worden in de periode 2026-2030 gebruikt voor de ontwikkelingen die hierboven toegelicht zijn in de paragraaf over Schadewijk:

- Integraal Kindcentrum: € 250.000
- Harten in de wijk voor ontmoeting: € 200.000
- Bestaanszekerheid: € 250.000
- Sportpark Neervelden: € 225.000
- Pilot Overbelaste kwetsbare straten: € 100.000
- Communicatie en Participatie: € 250.000
- Monitoring: € 50.000
- Activiteitenbudget voor initiatieven uit de wijk: € 125.000

- Werkbudget (jaarlijks 100.000 om snel in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en kansen): € 500.000

Het grootste deel van de extra capaciteit, circa € 2,2 miljoen, is bestemd voor gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling, waaronder het opstellen van een omgevings- en uitvoeringsprogramma, de voorbereiding van woningbouw, projecten in de openbare ruimte en investeringen in vergroening en voorzieningen. Het overige deel is bestemd voor de coördinatie en uitvoering van ontwikkelingen m.b.t. bestaanszekerheid, harten van de wijk, monitoring en communicatie.

Vliegende kiep voor Team Ondersteuning

We stellen voor om voor 2027 € 48.000 beschikbaar te stellen voor team Ondersteuning voor een Vliegende kiep. De proef met een Allround Managementassistent (Vliegende Kiep) wordt in 2027 met één jaar voortgezet. De flexibele inzet van deze functie draagt bij aan het opvangen van tijdelijke ondersteuningsbehoeften en het beperken van externe inhuur. Tegelijkertijd wordt onderzocht hoe managementondersteuning toekomstbestendig kan worden ingericht door processen verder te vereenvoudigen, te standaardiseren en te digitaliseren, waarbij ook de mogelijkheden van AI worden verkend. Hierdoor kan naar verwachting nog efficiënter worden gewerkt.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Hogere kosten ICT	189	154	195	115	182
Hogere kosten door aanpassingen gemeentehuis	70	83	100	100	100
Hogere accountantskosten	19	19	19	19	19
Hogere kosten verkiezingen	47	77	23	23	23
Parkeren raads- en commissieleden	10	10	10	10	10
Kosten voormalig bestuurders	110	0	0	0	0
Burgerzaken aantallen verkopen	-63	-155	-189	-29	176
Inzet reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen (POK)	-20	262	20	103	0
Onttrekking aan reserve versterken gemeentelijke dienstverlening	20	-262	-20	-103	0
Inzet reserve Programma-organisatie transformatie Sociaal Domein	210	0	0	0	0
Onttrekking reserve	-210	0	0	0	0
Inzet pilot 'Van ver tot hier; op weg naar werk'	51	0	0	0	0
Onttrekking reserve opvang vluchtelingen	-51	0	0	0	0
Hogere kosten WGA uitgaven	153	0	0	0	0
Verlenging capaciteit uitvoering Meanderende Maas	50	45	0	0	0
Onttrekking reserve meekoppelkansen dijkversterking	-50	-45	0	0	0
Arbo beleid en trainingen	55	143	43	43	43
Website en andere digitale kanalen doorontwikkelen	0	118	13	13	13
Inzet reserve dienstverlening	0	-118	-13	-13	-13
Totaal Autonome ontwikkelingen	**590**	**331**	**201**	**280**	**552**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Hogere kosten ICT

We hebben hogere kosten voor ICT voor de periode 2026 tot en met 2030. Het gaat om € 154.000 in 2027 en € 181.500 vanaf 2030. Het extra budget is nodig vanwege ontwikkelingen in de ICT-infrastructuur, de software en Zaaksysteem. De kosten van de vervanging en vernieuwing van de wifi- en back-up infrastructuur zijn de afgelopen jaren met € 54.000 gestegen. Ook hebben we behoefte aan nieuwe software systemen. Voor het Room Booking systeem, het CRM-systeem en camera-software is in totaal al € 65.000 nodig. Ook stijgen de kosten van Topdesk met € 20.000 per jaar omdat ons contract met korting af is gelopen. De overige stijging van de softwarekosten wordt vooral veroorzaakt door de groei van het aantal medewerkers. Tot slot werken we aan een nieuw zaaksysteem dat beter aansluit op toekomstige ontwikkelingen en landelijke standaarden. Tijdens de overgang moeten het huidige en het nieuwe systeem drie jaar lang naast elkaar worden gebruikt. Hierdoor ontstaan incidenteel extra kosten van € 45.000 per jaar.

Hogere kosten door aanpassingen gemeentehuis

We hebben hogere kosten van in totaal € 83.000 in 2027 en daarna jaarlijks € 100.000. Dit heeft een aantal oorzaken. Ten eerste investeren we in meubilair. Voor een veilige, gezonde en goed functionerende werkomgeving lossen we defecten op, voeren we kleine verbeteringen uit (€ 70.000 in 2026 en daarna jaarlijks € 35.000). Daarnaast vervangen we bureaus om werkplekuitval en arbo-risico's te voorkomen. We stellen hiervoor een investeringskrediet van € 187.000 beschikbaar waarvan de jaarlijkse kosten € 15.000 zijn vanaf 2028. Verder stellen we een investeringskrediet beschikbaar voor de uitbreiding van de fietsenstalling. De huidige fietsparkeercapaciteit is onvoldoende om huidige en toenemende vraag op te vangen. We plaatsen etagerekken om op korte termijn circa 40 fietsparkeerplaatsen te realiseren waarmee het huidige tekort wordt opgelost. We investeren hiervoor € 70.000 waarvan de jaarlijkse kosten € 5.000 zijn vanaf 2027. We werken aan een toekomstbestendige oplossing binnen de ontwikkeling van het Raadhuiskwartier. Ook passen we het gebouw aan voor de reisdocumenten. We voegen hiervoor € 50.000 toe aan het investeringsplan in 2027. De jaarlijkse kosten hiervan zijn € 3.000 vanaf 2028. Hiermee voldoen we aan de wettelijke vereisten om aanvraag en uitgifte van reisdocumenten betrouwbaarder en veiliger te kunnen doen. Als laatste hebben we hogere kosten voor de nieuwe koffieapparaten (€ 43.000 jaarlijks vanaf 2027). In de nieuwe aanbesteding zijn de kosten voor de automaten marktconform.

Hogere accountantskosten

We hebben een nadeel van jaarlijks € 19.000 voor kosten van de accountantscontrole. Deze verhoging komt voor een groot deel doordat het aantal Sisa-verantwoordingen (specifieke (rijks)uitkeringen) weer is toegenomen en hiermee de controle duurder wordt. Eind dit jaar zal een nieuwe aanbesteding plaatsvinden voor een nieuw contract vanaf 2027. De financiële gevolgen daarvan zijn nog niet bekend.

Hogere kosten verkiezingen

We hebben hogere kosten voor het organiseren van verkiezingen. Het gaat om € 47.000 in 2026, € 77.000 in 2027 en vanaf 2028 jaarlijks € 23.000. We kiezen vanaf 2026 voor centrale stemopneming (CSO). Deze nieuwe werkwijze zorgt structureel voor extra kosten. Dit was in 2026 € 47.000 en zal vanaf 2027 € 23.000 kosten. In 2027 zijn er verkiezingen voor zowel het waterschap als de Provinciale Staten. Omdat deze verkiezingen tegelijk plaatsvinden, zijn er meer stempassen nodig en nemen de kosten voor drukwerk toe. Daarnaast zijn meer vrijwilligers nodig: zowel op de verkiezingsdag voor de stembureaus als de dag erna voor het centrale tellen van de stemmen. Dit zorgt voor hogere kosten in 2027 van € 54.000.

Parkeren raads- en commissieleden

We hebben jaarlijks € 9.750 aan kosten voor vergoeding van parkeerkosten voor raads- en commissieleden. Op grond van artikel 3.1 van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers hebben raads- en commissieleden recht op vergoeding van parkeerkosten die zij maken voor het bijwonen van vergaderingen. Om deze administratieve lasten te beperken en tegelijk uitvoering te geven aan de regeling verstekken we een parkeervergunning. Deze parkeervergunning is uitsluitend toegestaan op momenten waarop raads- en commissieleden hun werk uitvoeren. De kosten hiervan bedragen jaarlijks € 9.750.

Kosten voormalig bestuurders
We hebben hogere kosten van € 110.000 door kosten voor voormalig bestuurders. Door de wethouderswisselingen in verband met de vorming van het nieuwe college, na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026, nemen de wachtgeldverplichtingen toe. Wethouders die niet terugkeren in het college hebben recht op wachtgeld. De omvang en duur van deze verplichtingen zijn afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden van de betrokken voormalige bestuurders. Het maximaal extra benodigde budget is € 320.000. Het voorstel is om het budget van de wachtgeldvoorziening voor wethouders hierop aan te passen. Deze extra kosten betalen we voor € 210.000 uit de reserve wachtgeldverplichtingen wethouders. Er resteert dan een financieel tekort van € 110.000.

Burgerzaken aantallen verkopen
We hebben hogere opbrengsten bij Burgerzaken van in totaal € 63.000 in 2026, in 2027 € 155.000, in 2028 € 189.000 en in 2029 € 29.000. We hebben vanaf 2030 minder opbrengsten van in totaal € 176.000, dit betreft het structurele effect. Dit heeft een aantal oorzaken.

- Als eerste zitten we in de reisdocumentenpiek. Deze reisdocumentenpiek komt doordat sinds 2014 de paspoorten 10 jaar geldig zijn in plaats van 5 jaar. Tussen 2019 en 2024 waren er daardoor weinig aanvragen. Doordat paspoorten en identiteitskaarten met een nieuwe geldigheid verlopen vanaf 2024 en verder verwachten we komende jaren een stijging van het aantal aanvragen. De piek startte in 2024 en duurt naar verwachting 5 jaar, dus tot en met 2028. Hierdoor verwachten we in 2027 extra opbrengsten van € 14.000 (eerder hebben we al rekening gehouden met een piek) en in 2028 € 64.000 aan extra opbrengsten. Daarna verwachten we een dal. We verlagen onze opbrengsten in 2029 met € 124.000 en daarna structureel met € 224.000. Vanaf 2031 verwachten we het begin van een nieuwe piek.
- Daarnaast zitten we in de rijbewijzenpiek. In 2026 verwachten we extra opbrengsten van € 156.000, in 2027 € 220.000, in 2028 € 206.000, in 2029 € 235.000 en daarna structureel € 132.000. Vanaf 2031 verwachten we het begin van een nieuwe piek.
- Ten derde blijven de huwelijken en aktes Burgerlijke stand in aantallen lager dan begroot, ondanks een lichte stijging afgelopen jaren. We verlagen hiervoor de opbrengsten met € 57.000 in 2026 en daarna structureel met € 53.000. We zien een toename in kosten van de verzorging van stoffelijke overschotten voor structureel € 20.000. Voor het papieren archief geven we € 12.000 meer uit door stijging in aantallen. We vergoeden meer uren aan de Babsen vanaf 1 januari 2026. De taken die horen bij het voltrekken van een huwelijk zijn uitgebreid. We gaan daarom 4 uren vergoeden (was 3 uur) per huwelijk. Dit kost jaarlijks € 10.000 structureel extra.
- Ten vierde vinden er meer naturalisaties plaats waardoor we meer opbrengsten hebben vanaf 2027 van € 10.000.
- Als laatste zien we een dalende verkoop vanuit de Basisregistratie Personen van structureel € 10.000 die we vanaf 2026 verwerken.

Inzet reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen (POK)
We hebben het meerjarige bestedingsplan van de reserve voor het versterken van de gemeentelijke dienstverlening voor kwetsbare groepen geactualiseerd. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het Rijk heeft hiervoor tot en met 2027 middelen beschikbaar gesteld. De middelen worden ingezet voor drie thema's: vakmanschapsontwikkeling, rechtsbescherming en digitalisering. We verwachten in de periode 2026 tot en met 2029 afgerond € 1.774.000 uit te geven van de beschikbare € 1.878.000. We hadden al voor € 1.409.000 aan onttrekkingen geraamd voor de periode 2026 tot en met 2029. Enkele uitgaven verschuiven naar een ander jaar, omdat de uitgaven later gaan plaats vinden dan eerder was ingeschat. De verwachte uitgaven voor 2026 tot en met 2029 vallen per saldo € 365.000 hoger uit en gaan we meer onttrekken uit de reserve. Dit komt door hogere kosten voor vakmanschapsontwikkeling (€ 63.000) en hogere kosten voor digitaliseren (€ 302.000). De resterende middelen zijn € 104.000 en verwachten we te gebruiken om eventuele extra kosten binnen het meerjarige bestedingsplan voor digitalisering op te kunnen vangen.

Inzet reserve Programma-organisatie transformatie Sociaal Domein
We onttrekken in 2026 een bedrag van € 210.000 uit de reserve Programma-organisatie transformatie Sociaal Domein. In 2026 wordt het programmateam voor de ontwikkeling van de Stevige Lokale Teams samengesteld. Verschillende teams binnen het sociaal domein leveren hiervoor inzet. Daarnaast verwachten we specialisme in te huren en overige kosten te maken voor bijvoorbeeld bijeenkomsten. Eind 2026 hebben we meer zicht op toekomstige uitgaven en zal het bestedingsplan voor 2027 worden opgesteld. Dan kunnen we ook inschatten of de middelen in de reserve toereikend zijn.

Inzet pilot 'Van ver tot hier; op weg naar werk'
Vanaf 1 april 2026 leveren we extra inzet voor het project 'Van ver tot hier; op weg naar werk'. Doel van de pilot is om vluchtelingen te ondersteunen bij het vinden en behouden van werk. Voor een passende capaciteit is er tijdelijk extra ureninzet nodig. De kosten voor de inzet zijn in totaal € 51.000 voor 2026 en betalen we uit de reserve Opvang Vluchtelingen.

Hogere kosten WGA uitgaven
We hogere kosten van in totaal € 319.000 in 2026 voor WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten). Voor een bedrag van € 166.000 kunnen we dit betalen uit de WGA reserve die hiervoor is bestemd. Het overige gedeelte van € 153.000 betekent een nadeel. We hebben te maken met stijgende aantallen medewerkers in verzuim. Hierin zijn we eigenrisicodrager. Dus wanneer medewerkers recht hebben op een wga uitkering, betalen we dit zelf voor een wettelijke periode van tien jaar. We zien in korte tijd een stijging in aantallen maar ook in de hoogte van de bedragen. Hiervoor vragen we incidenteel extra gelden aan, zodat het voor dit jaar financieel afgedekt is. Echter lopen kosten van deze uitbetalingen lang door, waardoor we minstens voor de komende tien jaar hogere kosten verwachten. Daarom gaan we onderzoek doen hoe we deze kosten structureel kunnen financieren. Tevens zetten we sterk in op het terugdringen van verzuim.

Verlenging capaciteit uitvoering Meanderende Maas
We vragen € 95.000 voor capaciteit van een landschapsontwerper Meanderende Maas in 2026 en 2027. Deze kosten betalen we vanuit de reserve meekoppelkansen Dijkversterking. Voor de uitvoering van de dijkversterkingsprojecten langs de Maas is specialistische capaciteit nodig op het gebied van landschapsontwerp. Het betreft drie dijktrajecten met een gezamenlijke lengte van circa 44 kilometer. Op basis van de intern opgestelde businesscase voor de periode 2025-2035 verwachten wij de komende jaren aanvullende inzet van deskundige capaciteit nodig te hebben om de ruimtelijke kwaliteit en meekoppelkansen binnen deze projecten adequaat vorm te geven. Voor deze opgave is een landschapsontwerper (Ruimtelijke Ontwikkeling) benodigd. Eerder is hiervoor al tijdelijke capaciteit beschikbaar gesteld. Om de werkzaamheden voort te kunnen zetten, is verlenging van deze inzet noodzakelijk tot medio 2027. Hiervoor vragen wij een budget van € 95.000, bestaande uit € 50.000 in 2026 en € 45.000 in 2027. De kosten worden gedekt uit de reserve Meekoppelkansen Dijkversterking. De materiële kosten die samenhangen met de dijkprojecten en de bijbehorende meekoppelkansen betalen we ook uit deze reserve.

Arbo beleid en trainingen
We vragen € 55.000 in 2026, € 143.000 in 2027 en vervolgens € 43.000 per jaar voor Arbo. Ten eerste besteden we in 2027 € 100.000 aan het Arbo- en veiligheidsbeleid. We stellen een jaar een beleidsmedewerker aan om het beleid op orde te brengen en noodzakelijke verbeteringen direct door te voeren. Hiermee werken we achterstanden weg, actualiseren we beleid en herstellen we de regie op Arbo & Veiligheid. Na afloop evalueren we de resultaten en bepalen we structurele invulling. Ten tweede breiden we onze arbotrainingen uit. Dit kost € 55.000 in 2026 en daarna jaarlijks € 43.000. De kosten voor BHV en interventie nemen toe door de groei van de organisatie en de uitbreiding van het aantal BHV-medewerkers. Daarnaast wordt extra ingezet op agressietrainingen om medewerkers beter toe te rusten op uitdagende situaties. Het budget is nodig voor opleidingen, trainingen en de aanschaf van benodigde arbomiddelen, zodat een veilige werkomgeving voor medewerkers en bezoekers blijft gewaarborgd.

Website en andere digitale kanalen doorontwikkelen
Voor het doorontwikkelen van de website en andere digitale kanalen hebben we in 2027 € 118.000 nodig en vervolgens de jaren erna tot en met 2030 € 13.000. Dit bedrag onttrekken we uit de reserve E-dienstverlening. We zorgen ervoor dat inwoners via alle dienstverleningskanalen beschikken over actuele, begrijpelijke en consistente informatie. De gemeentelijke website speelt hierin een centrale rol als een belangrijk informatie- en dienstverleningskanaal. Dit vraagt om structureel beheer, financiering, actualisatie en doorontwikkeling van de website en andere digitale kanalen. Daarnaast versterken we de sturing op dienstverlening. Met organisatiebrede servicenormen en een dashboard voor monitoring maken we onze prestaties inzichtelijk en kunnen we gericht verbeteren. Ook investeren we in de ontwikkeling van medewerkers. Goede dienstverlening vraagt om bewustzijn van ieders rol in de procesketen en om kennis en vaardigheden die aansluiten bij de veranderende verwachtingen van inwoners.

4.3 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Uitvoeringskosten inburgering	170	0	0	0	0
Aanpak problematische schulden	0	107	107	107	107
Basisregistratie Personen (BRP)	10	0	0	0	0
Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA)	10	0	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**190**	**107**	**107**	**107**	**107**

Toelichting septembercirculaire

Uitvoeringskosten inburgering
We ontvangen voor de jaren 2026 tot en met 2028 extra geld voor de uitvoering van de Wet inburgering. Het gaat om een bedrag van € 170.000 in 2026. De gelden voor 2027 en 2028 worden naar verwachting in het voorjaar 2027 beschikbaar gesteld. Dit omdat er sprake is van grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd.

Aanpak problematische schulden
Vanaf 2027 wordt een bedrag van € 107.000 beschikbaar gesteld om vroegsignalering beter in te richten.

Basisregistratie Personen (BRP)
We ontvangen € 10.000 in 2026 voor de basisregistratie personen BRP voor een logisch ontwerp en experiment.

Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA)
We ontvangen € 10.000 in 2026 voor de landelijke aanpak van adreskwaliteit in de basisregistratie personen BRP).

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	61.535	57.493	55.761	55.110	54.569
Baten	-9.582	-10.452	-10.398	-10.062	-10.062
Saldo	51.953	47.041	45.363	45.048	44.506
Stortingen reserves	1.092	1.642	399	249	249
Onttrekkingen reserves	-3.799	-965	-866	-548	-191
Saldo mutaties reserves	-2.707	678	-467	-299	58
Totaal bestaand beleid	**49.246**	**47.718**	**44.897**	**44.749**	**44.564**
Nieuw beleid	0	4.383	0	0	0
Autonome ontwikkelingen	590	331	201	280	552
Budgettair neutrale wijzigingen	-145	1.184	952	970	965
Septembercirculaire	190	107	107	107	107
Totaal programma	**49.881**	**53.724**	**46.157**	**46.107**	**46.188**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

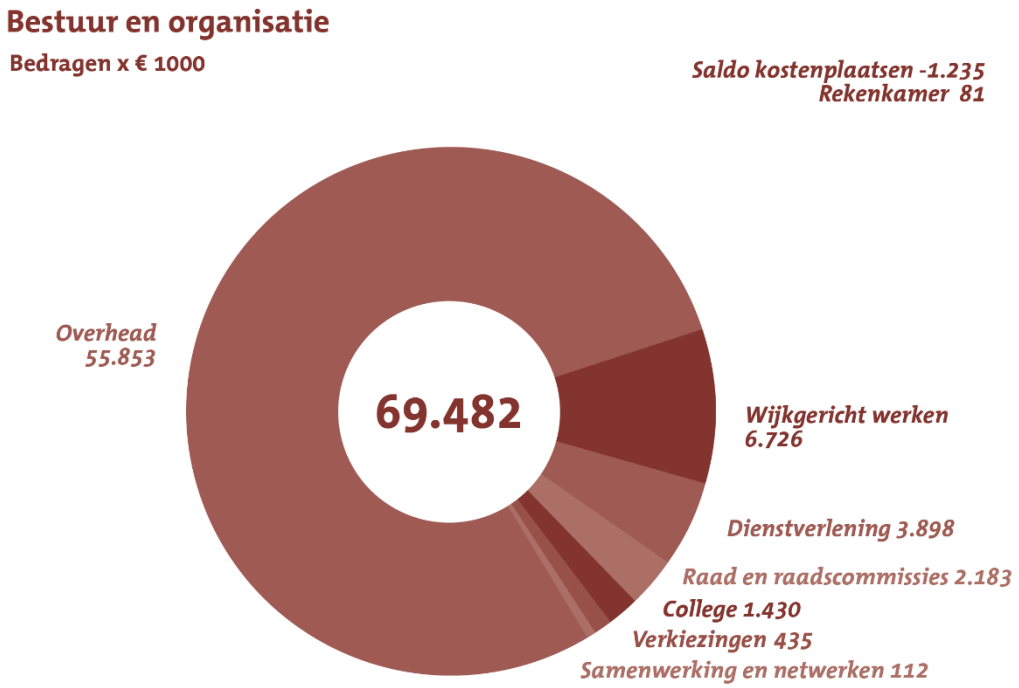

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Programma 9. Financieel beleid

1. Inleiding

Onze ambitie is een gemeente te zijn met toekomstbestendige en gezonde gemeentefinanciën. Wij voeren een solide financieel beleid dat realistisch, voorspelbaar en wendbaar is. Hierdoor kunnen we inspelen op kansen en tegenvallers. We streven naar een zo laag mogelijke, maar verantwoorde lastendruk voor onze inwoners en zijn terughoudend met verhogingen. Zo bieden we inwoners en partners zekerheid en versterken we het vertrouwen in onze gemeente.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Wat willen we bereiken?

We streven er naar om de lokale lastendruk zo laag mogelijk te houden en onder het landelijke gemiddelde. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2026 € 69 onder het landelijke gemiddelde. We gaan uit van 100% kostendekkende heffingen. 'De gebruiker betaalt' is het uitgangspunt

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur.

De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen vast. Gemeenten kunnen alleen belastingen innen die in de Gemeentewet zijn opgenomen. Een aantal heffingen (bijvoorbeeld riolering en afval) mag maximaal kostendekkend zijn. Het beleid is hier ook op gericht. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Medeoverheden gebruiken de waardering ook. De Waarderingskamer houdt toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wet WOZ.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Lage lastendruk en onder landelijke gemiddelde	- Voor 2027 stellen we voor om OZB alleen te verhogen met de inflatie, zijnde 3,2%.	X			
	- Voor het jaar 2027 kiezen we voor een verhoging van 0% voor de rioolheffing (op basis van beheerplan riolering)*	X			
	- Voor het jaar 2027 kiezen we voor een verhoging van 5% voor de afvalstoffenheffing*	X			

* voor een totaalbeeld van de verwachte totale lokale lastendruk verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Per 1 januari 2028 treden de Dommelvallei gemeenten, Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel, toe tot de gemeenschappelijke regeling BSOB.	4e kwartaal 2027
- De BSOB stelt een groeistrategie op. Deze strategie richt zich op een betrouwbare, toekomstbestendige en efficiënte organisatie met aandacht voor samenwerking, innovatie en goede dienstverlening.	eind 2027
- We werken mee aan het initiatief van de BSOB om de mogelijkheden te verkennen om te komen tot meer harmonisatie van de belastingverordeningen van de deelnemers binnen de BSOB. Dit uiteraard rekening houdend met de eigen beleidsruimte van de gemeente.	2027
- We monitoren jaarlijks de uitvoering van de belastingen bij de BSOB. Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster (5 sterren) ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.	Continu
- De BSOB blijft veel aandacht besteden aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen. Het percentage woningen onder bezwaar is ten opzichte van 2024 gedaald van 5,9% naar 3,3% in 2025.	Continu

* voor een totaalbeeld van de verwachte totale lokale lastendruk verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

2.2 Financiën

Wat willen we bereiken?

We hebben een solide basis en een sterke financiële positie voor nu. Maar de vooruitzichten zijn minder gunstig en we beseffen dat we leven in financieel onzekere tijden. De meerjarige begroting staat onder druk. Toekomstgericht en gezonde gemeentefinanciën zijn daarom ons uitgangspunt. Investeringen in onder meer woningbouw, infrastructuur, duurzaamheid, zorg en maatschappelijke voorzieningen plannen we zorgvuldig en voeren we gefaseerd uit. Daarbij sturen we op noodzaak en toekomstbestendigheid, met een realistische meerjarenplanning om hoge leningen en financiële risico’s te beperken. Voor ons staat vast dat we onze ambities en financiële uitdagingen niet alleen voor elkaar krijgen. We hebben ook de kennis, ervaring en middelen nodig van samenwerkingspartners, waaronder het Rijk en de provincie.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een solide financieel beleid met heldere afspraken, zodat we flexibel kunnen meebewegen met kansen en tegenvallers.*

Wat zijn de speerpunten uit het coalitieakkoord?

Speerpunt	Activiteit	2027	2028	2029	2030
1. Realisatie strategische heroriëntatie	- Monitoren van bezuinigingen gekoppeld Planning & Controlcyclus	X	X		
	- We hebben extra aandacht voor realisatie van de volgende bezuinigingen: ○ Jeugdhulp ○ Wmo ○ Subsidiebeleid ○ Integraal digitaliseren ○ Besparing onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht lange termijn ○ Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem	X	X		
2. Lobby	We lobbyen actief met andere gemeenten via diverse netwerken voor voldoende compensatie bij het Rijk voor onze taken en verantwoordelijkheden. Dit geldt nadrukkelijk voor jeugdhulp, maar ook voor opgaven rond energie, klimaat, woningbouw en weerbaarheid. Structurele taken vragen om structureel geld vanuit het Rijk.	X	X	X	X
	We lobbyen om cofinanciering te krijgen voor het realiseren van onze ambities. Dit geldt met name voor onze ruimtelijke ambities op het gebied van mobiliteit, wonen, energie en klimaat en weerbaarheid. We zetten actief in op het verkrijgen van provinciale, landelijke en Europese fondsen.	X	X	X	X

Belangrijke financiële kaders zijn:

1. Onze begrotingen zijn meerjarig sluitend. Structurele kosten betalen we met structurele opbrengsten. We maken verantwoorde keuzes en schuiven lasten niet door naar later.
2. Nieuw beleid en mogelijke ombuigingen wegen we integraal af. Dit gebeurt met name bij het opstellen van de jaarlijkse kadernota. Vaststelling vindt plaats bij de programmabegroting.
3. Als we extra financiële middelen beschikbaar hebben, zetten we die met voorrang in op het realiseren van de gebiedsontwikkelingen en de economische ambities.
4. De algemene reserve voldoet aan een gestelde norm van 10% van de algemene uitkering. De vrije ruimte binnen deze reserve zetten we in voor ambities uit dit coalitieakkoord.
5. De algemene reserve van het grondbedrijf is gekoppeld aan onze ruimtelijke ambities. We vinden het vanzelfsprekend dat ook ontwikkelaars meebetalen aan deze ruimtelijke opgaven.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We zetten in op stevige projectcontrol op onze grote ambities op het gebied van Lievekamp/Muzelinck, zwembad, woningbouw, mobiliteit, binnenstad visie, Spooorzone, Schadewijk etc..	Continu
- We passen de financiële verordening en zorgen voor goede afstemming met de nota investeringsbeleid (aanbeveling accountant jaarrekening 2025).	Eind 2026/ begin 2027
- We voeren een Europese aanbesteding uit voor de accountantscontrole. Deze start vanaf het boekjaar 2027.	Q4/2026 - Q1/2027
- We blijven investeren in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit etc.	Continu
- De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere tijd moeten gaan lenen. We hebben de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij is het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. De ervaring is dat dit altijd wat achter blijft ten opzichte van de begroting. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 300 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Samen met een treasury-adviesbureau voeren we onze financieringsstrategie uit. De renteontwikkeling vormt hierin een belangrijk risico voor onze begroting.	Continu
- In 2026 wordt het convenant horizontaal toezicht met de Belastingdienst geëvalueerd met als doel vanuit de gemeente om dit convenant te verlengen. In 2027 blijven we verbeteringen doorvoeren op fiscaal gebied.	Q4/2026 Doorlopend verbeterplan
- We stoppen per 2028 met het digitaal beschikbaar stellen van onze planning & controlproducten via http://financien.oss.nl. Dit besluit volgt uit de strategische heroriëntatie. Wel blijven we een jaarlijks een begroting in het kort maken, waarin in het kort belangrijkste zaken uit de begroting worden gepresenteerd.	Continu

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De BSOB is een regionaal samenwerkingsverband dat zich richt op het gezamenlijk waarderen, heffen en innen van belastingen. Het doel is de kwaliteit, dienstverlening, efficiency en continuïteit van de waardering, heffing en inning van lokale belastingen te verbeteren.

3.3 Beleidskaders

1. Nota reserves jaarlijks
2. Treasurystatuut
3. Financiële verordeningen artikel 212, 213, 213a Gemeentewet
4. Gemeentelijke verordening Ozb, hondenbelasting en toeristenbelasting (jaarlijks in december actualisatie)
5. Nota investeringsbeleid
6. Fiscaal beleidskader

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2023	2024	2025	2026	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	59e plaats	55e Plaats	98e Plaats	110e plaats	Geen
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 111	€ 121	€ 80	€ 69	Geen
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed

* De gemiddelde waarde van een woning is volgens het COELO in 2026 gestegen met 10,9%. De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2026 € 508.000. Dit was in 2025 € 458.000.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 430.000 € 383.000 € 365.000 € 345.000	€ 419.000 € 379.000 € 361.000 € 347.000	2026 2025 2024 2023
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 964 € 942 € 819 € 805	€ 984 € 945 € 894 € 852	2026 2025 2024 2023
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 1.027 € 972 € 851 € 835	€ 1.072 € 1.028 € 973 € 928	2026 2025 2024 2023

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl). Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Inzet algemene reserve 2028 en 2029	0	0	-3.000	-1.600	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**-3.000**	**-1.600**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Inzet algemene reserve 2028 en 2029

We onttrekken in 2028 € 3 miljoen en in 2029 € 1,6 miljoen uit de algemene reserve. We hebben, mede gezien het ravijnjaar, tekorten in deze begrotingsjaren. We onttrekken daarom een bedrag uit de algemene reserve. De vrije ruimte van de algemene reserve bedraagt € 4,6 miljoen. Deze besteden we dus volledig in 2028 en 2029.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Extra opbrengsten 2026 OZB en invordering en 2027 door indexering	-153	-1.063	-1.063	-1.063	-1.063
Lagere rentekosten	-4.000	-3.500	-1.250	0	0
Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie	-318	0	0	0	0
Afbouw inzet reserves Maaslandgas, deposito BNG en verbouwing gemeentehuis	0	0	0	-15	147
Voordeel doorbelasting personele kosten	0	-815	-815	-815	-815
Vennootschapsbelasting grondbedrijf	188	0	0	0	0
Onttrekking uit algemene bedrijfsreserve	-188	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-4.471**	**-5.378**	**-3.128**	**-1.893**	**-1.731**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Extra opbrengsten 2026 OZB en invordering en 2027 door indexering
Voor het jaar 2026 kiezen we voor een OZB verhoging van 3,2%. Dit betreft de reguliere verwachte inflatie voor 2027 (vastgesteld in de kaderbrief 2027). Dit betekent per saldo een hogere belastingopbrengst van jaarlijks ruim € 1 miljoen. Daarnaast verwachten we structureel extra invorderingsopbrengsten van € 27.000 vanaf 2026. In totaal stijgen onze inkomsten jaarlijks met € 1.063.000.

Lagere rentekosten
Door vertraging van projecten, ontvangen subsidies hebben we in 2026 en 2027 lagere rentekosten van in totaal ruim € 4 miljoen in 2026, € 3,5 miljoen in 2027 en € 1,3 miljoen in 2028. We houden in de programmabegroting rekening met een totale financieringsbehoefte van afgerond € 300 miljoen. Door vertraging bij aantal grote projecten, zoals het zwembad en Lievekamp zien we dat we op dit moment nog geen langlopende financieringen nodig hebben. Het gaat om ongeveer € 120 miljoen minder leningen die we aan hoeven trekken dan eerder begroot. Dit wordt versterkt doordat we aantal subsidies en dergelijke hebben ontvangen waarbij de uitgaven pas later gaan plaatsvinden. Dit verstevigt onze financieringspositie op de korte termijn. Hierdoor ontstaan incidentele voordelen voor de jaren 2026-2028.

Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie
We laten incidenteel een bedrag van € 318.000 eenmalig vrijvallen uit de stelpost loon- en prijscompensatie in 2026. In de begroting hadden we in totaal een bedrag opgenomen van circa € 10,1 miljoen voor reguliere loon- en prijsstijging binnen de totale begroting. Door een kritische beoordeling houden we dit bedrag over.

Afbouw inzet reserves Maaslandgas, deposito BNG en verbouwing gemeentehuis
We verlagen de jaarlijkse onttrekking uit de reserves Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas, Deposito BNG en de reserve (verbouwing) gemeentehuis met in totaal € 157.000 in 2029. In het verleden hebben we om specifieke redenen geld in deze reserves gestort om dit vervolgens verspreid over meerdere jaren in te zetten voor de reguliere begroting. We bouwen het bedrag af dat we jaarlijks inzetten voor de begroting. We onttrekken uit de reserve Deposito BNG in 2028 € 15.000 extra, dit zorgt ervoor dat de reserve na 2030 volledig besteed is en opgeheven kan worden.

Voordeel doorbelasting personele kosten
We hebben een voordeel van jaarlijks € 815.000 door een hogere doorbelasting van kosten aan afval, riolering, parkeren en het grondbedrijf. Deze hogere doorbelasting komt met name door loon- en prijsontwikkeling en door de verrekening van btw aan afval en riolering. Deze hogere kosten worden opgevangen binnen de tarieven van afval, riolering, parkeren en binnen het grondbedrijf.

Vennootschapsbelasting grondbedrijf
We verwachten over 2026 een vennootschapsbelasting last van € 190.000 omdat we over 2026 fiscaal winst maken op onze grondexploitatieprojecten. De grondexploitaties zijn geactualiseerd in het Najaarsbericht. We onttrekken dit bedrag uit de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

4.3 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Septembercirculaire 2026	-922	-3.258	-4.105	-5.193	-6.458
Loon- en prijsstijging	0	850	850	850	850
Totaal septembercirculaire	**-922**	**-2.408**	**-3.255**	**-4.343**	**-5.608**

Toelichting septembercirculaire

Septembercirculaire 2026
De septembercirculaire 2026 laat ten opzichte van de meicirculaire 2026 voor alle jaren een stijging zien. In 2026 gaat het om € 3,3 miljoen extra en dit loopt op tot € 6,5 miljoen in 2030. Van deze bedragen moeten we diverse bedragen afzonderen voor specifieke onderwerpen. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2027 een voordeel van € 0,6 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is ook circa € 0,6 miljoen voordelig.

Loon- en prijsstijging
Het accres van de algemene uitkering stijgt door een hogere loon- en prijsontwikkeling. Door deze toegenomen inflatie stijgen ook onze eigen kosten. Hiervoor is het nodig om de stelpost loon- en prijscompensatie aan te vullen met jaarlijks € 850.000.

4.4 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bestaand beleid					
Lasten	8.774	16.713	16.857	17.079	17.414
Baten	-309.056	-317.656	-308.990	-305.371	-309.747
Saldo	-300.282	-300.943	-292.133	-288.292	-292.332
Stortingen reserves	1.700	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-1.985	-1.786	-2.433	-2.196	-2.148
Saldo mutaties reserves	-285	-1.786	-2.433	-2.196	-2.148
Totaal bestaand beleid	**-300.567**	**-302.729**	**-294.566**	**-290.488**	**-294.480**
Nieuw beleid	0	0	-3.000	-1.600	0
Autonome ontwikkelingen	-4.471	-5.378	-3.128	-1.893	-1.731
Budgettair neutrale wijzigingen	-453	-1.707	-1.718	-1.855	-1.848
Septembercirculaire	-922	-2.408	-3.255	-4.343	-5.608
Totaal programma	**-306.413**	**-312.222**	**-305.667**	**-300.179**	**-303.667**

4.5 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2027 de totale lasten per product in beeld gebracht.

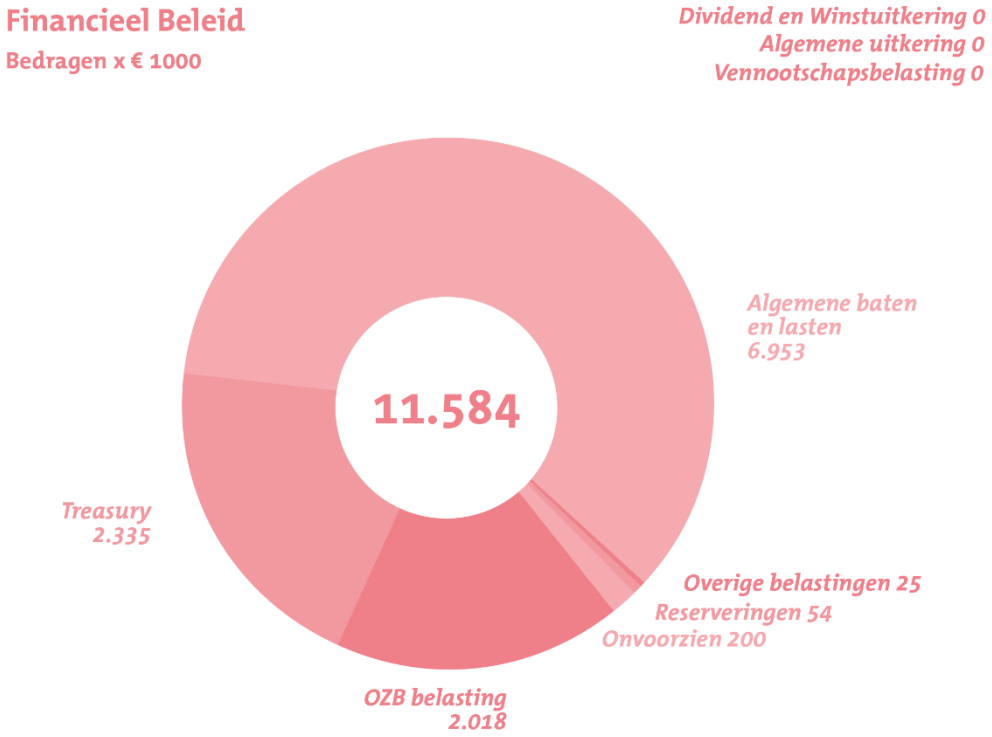

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïnventariseerde risico's	€ 21,2 miljoen	€ 7,7 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 48,5 miljoen	€ 6,9 miljoen
Weerstandsratio	2,29	0,89

De conclusie hieruit is dat de incidentele weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.

De structurele weerstandscapaciteit is van net van onvoldoende omvang. Dit past bij het beeld van het verhoogde risicoprofiel. Dit benadrukt het belang van het realiseren van de maatregelen uit de strategische heroriëntatie en het terugdringen van risico's.

Ten opzichte van de jaarrekening zijn er een aantal risico's vervallen. Deze zijn inmiddels concreet geworden en de effecten hiervan zijn verwerkt in deze programmabegroting.

1. Beleid

Risicomanagement is gedefinieerd als het op gestructureerde wijze identificeren, analyseren en beheersen van risico's die van invloed zijn op de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. De focus ligt op risico's met een mogelijk substantiële invloed op de financiële positie van de gemeente. Aan ons risicomanagement liggen onder andere de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden ten grondslag:

- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere verantwoordelijkheid van het (lijn)management en is een cyclisch proces.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten voor risico-identificatie en -beheersing.
- Risicobeheersing doen we zoveel mogelijk in de reguliere processen.
- Het toepassen van risicomanagement betekent niet dat we alle risico's kunnen voorkomen.

Risico's hangen vaak samen met externe factoren. Daarop hebben we als gemeente niet altijd direct invloed. Daarom is het lastig deze risico's in alle gevallen voldoende betrouwbaar te kwantificeren.
Risico's ontwikkelen zich voortdurend. De laatste rapportage over de risico's en de beheersing daarvan is in de jaarrekening 2025 opgenomen. In deze programmabegroting 2027-2030 hebben we deze risico-inschatting geactualiseerd.

Risicokaart

Omdat risico's lastig te kwantificeren zijn maken we gebruik van de risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de categorisering van de risico's naar kans en gevolg.

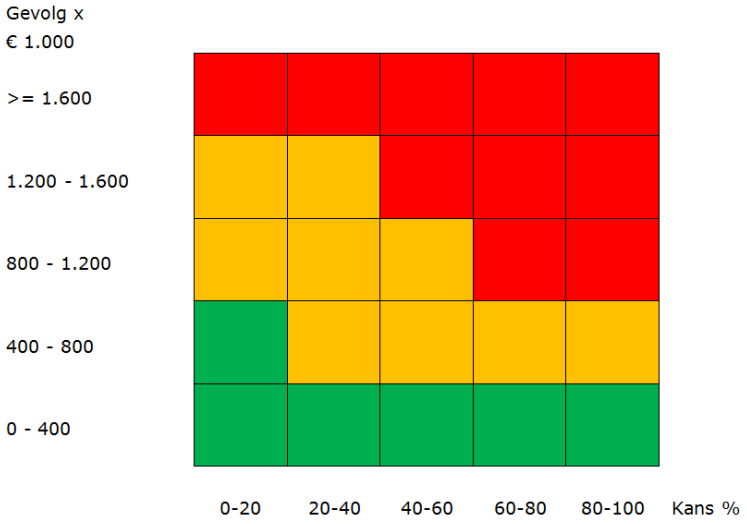

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt heeft minimale financiële gevolgen. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht. Het is hier van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om een grote extra last te voorkomen. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

2. Risico's

Risico's in de rode categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Ontwikkeling gemeentefonds	S	€ 2,4 miljoen	80%	€ 1,9 miljoen

Risico

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Hierin spelen een aantal belangrijke ontwikkelingen, waarvan op dit moment niet te duiden is wat het financiële effect zal zijn. Hierin zitten wel grote risico's

- Ontwikkeling budget voor Jeugdzorg (zie apart risico)
- Ontwikkeling accres: de ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Het volumedeel van het accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP). Het jaarlijkse indexatie-deel is gebaseerd op het BBP van het lopende jaar. We zien echter dat de komende jaren de werkelijke inflatie hoger zal zijn dan het gemiddelde van BBP. Dus we krijgen de komende jaren waarschijnlijk te weinig middelen voor het opvangen van onze loon- en prijsstijgingen.
- Mogelijke aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten: de verwachting is dat in de toekomst een (nader te bepalen) deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Het streven was dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zouden zijn. Dit is landelijk niet gerealiseerd. Wanneer dit wel gerealiseerd wordt en wat hiervan de effecten zijn, is op dit moment niet in te schatten.
- Opschoonactie voor specifieke uitkeringen: het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden inclusief een aangekondigde taakstelling van 10%. Tot nu toe is de beleidslijn dat deze korting doorgelegd wordt binnen de betreffende regeling (en dus dat er minder geld is voor de uitvoering van de regeling). Hiermee is dit risico relatief beperkt.

Beheersmaatregel

We lobbyen samen met andere gemeente voor voldoende financiële middelen om onze taken uit te kunnen voeren. Daarnaast monitoren we alle ontwikkelingen kritisch.

1 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[2]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Jeugdhulp 2026 en verder	S	€ 3 miljoen € 4 miljoen	50% 25%	€ 1,5 miljoen € 1 miljoen

Risico

De ALV van de VNG heeft op 14 juni 2023 ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Deze bestaat uit een combinatie van extra middelen voor gemeenten en een set van besparingsmaatregelen waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel gerealiseerd moet worden. De VNG heeft op 16 november 2023 een implementatieplan uitgebracht voor de maatregelen in de Hervormingsagenda. Een deel daarvan is belegd bij het Rijk, zoals de bepaling reikwijdte jeugdhulp. Het implementatieplan bevat ook acties op regionaal niveau. Deze zijn onderdeel van het regionale beleidsprogramma jeugdhulp 2024-2027 en het bijbehorende uitvoeringsplan 2024.

De commissie Van Ark heeft in 2025 een zwaarwegend advies uitgebracht over de Hervormingsagenda. Conclusie in dit advies is dat gemeenten onvoldoende financiële middelen ontvangen hebben voor het bieden van jeugdhulp. De commissie heeft voorgesteld dat de geplande bezuinigingen vanaf 2026 teruggedraaid worden en dat gemeenten 50% van hun tekorten in 2023 en 2024 gecompenseerd krijgen.
Het kabinet (dat toen nog niet demissionair was) heeft besluitvorming hierover in de Voorjaarsnota verwerkt. Het advies van de commissie Van Ark is gedeeltelijk overgenomen. Samenvattend komt het erop neer dat gemeenten in de jaren 2025 tot en 2027 incidenteel extra financiële middelen krijgen en dat het financieel perspectief vanaf 2028 opnieuw onzeker is. Het kabinet en de VNG hebben afgesproken dat de commissie Van Ark in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak gaat doen over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

We hebben de besluitvorming van het kabinet uit de Voorjaarsnota doorgerekend. Als we daarbij uitgaan van een jaarlijkse toename van jeugdhulpgebruik van 5% in de jaren 2025-2027 verwachten we in 2026 en 2027 uit te komen met de middelen die we krijgen voor jeugdhulp. Tegelijkertijd gaan we inzetten op realisatie van kostenbeheersing vanaf 2027. Per saldo verwachten we dan vanaf 2028 opnieuw tekorten op jeugdhulp, omdat we nu alleen incidenteel extra middelen van het Rijk gekregen hebben. Het gaat om een structureel bedrag van € 3 miljoen. Dit is het risicobedrag van € 3 miljoen.
Daarnaast zien we vanuit inhoudelijk beleid en kwaliteit van jeugdhulp, genoemd in de Hervormingsagenda, kostenverhogende ontwikkelingen. De kwaliteitsverbetering van JeugdzorgPlus leidt tot fors hogere kosten. Het Rijk stelt de tarieven daarvoor vast. Ook de afbouw van JeugdzorgPlus en de ontwikkeling van kleinschalig verblijf daarvoor in de plaats leidt tot hogere tarieven. Verder wordt ook voor de Gecertificeerde Instellingen gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Daarvoor gelden ook hogere en landelijk opgelegde tarieven.

We hebben de hiervoor genoemde taakstellingen voor kostenbeheersing als volgt in deze programmabegroting opgenomen: € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 en structureel € 4 miljoen vanaf 2029. Hiervoor hebben we diverse maatregelen geformuleerd, in het verlengde van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Osse beleidskader Integraal Jeugdbeleid. De opbrengsten van deze maatregelen zijn onzeker. Het gebruik van jeugdhulp wordt beïnvloed door een groot aantal factoren en vindt plaats in een complex systeem op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Dit is het risicobedrag van € 4 miljoen.

Beheersmaatregel

We volgen de voortgang (bij het Rijk) van de uitwerking van de maatregelen in de Hervormingsagenda.
De opdracht kostenbeheersing jeugdhulp geeft inzicht in ontwikkelingen van jeugdhulp en maatregelen die in enige mate kunnen bijdragen aan kostenbeheersing. We monitoren dit. Hiervoor hebben we een nieuw dashboard gebouwd, dat de komende periode doorontwikkeld wordt. Daarnaast werken we aan de hand van een projectstructuur aan de uitvoering van de maatregelen, zowel voor jeugd als voor Wmo. Onderdeel hiervan is een Taskforce waarbij we ook externe expertise inzetten, onder andere om te leren van andere gemeenten.

2 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[3]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Exploitatierisico's grote projecten nieuw zwembad en ontwikkeling Theater Lievekamp- Muzelinck	S	PM	PM	PM

Risico
Op dit moment lopen grote vastgoedprojecten met een hoog investeringsvolume. Qua investeringsvolume gaat het om een fors bedrag, waarbij vooral voor nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp geldt dat we op dit moment in de fase na definitief ontwerp zitten. Daarbij verkrijgen we steeds meer zekerheid over de totale noodzakelijke investering. Voor deze twee projecten gaat het om een totaal investeringsvolume van ruim € 130 miljoen.

Voor de exploitatie zijn business cases opgesteld, waarin alle kosten van het nieuwe gebouw doorgerekend worden. Het gaat dan om het beheer van vastgoed (onderhoud/ beheer/ etc.) en ook om de exploitatie van zwembad en Lievekamp/ Muzelinck qua activiteiten in het gebouw. Nadere uitwerking hiervan is nog een belangrijk risico wat kritisch gemonitord wordt.

In zijn algemeenheid geldt bij alle projecten dat hieraan ook fiscale risico's zitten.

Beheersmaatregel
Bij de vaststelling van het definitief ontwerp van nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp heeft er een doorrekening plaatsgevonden van de totale exploitatiekosten. Deze pasten binnen de gestelde financiële kaders. Bij de volgende stap in het proces moet dit geactualiseerd gaan worden.
Ook moet het fiscaal risico beperkt zijn door voorafgaande afstemming met de belastingdienst over de gehanteerde uitgangspunten.

Risico en beheersmaatregel	S/I4	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Investeringskosten onderwijshuisvesting	S	€ 1,4 miljoen	80%	€ 1,2 miljoen

Risico
Voor de toekomst na 2030 zien we kostenstijgingen door een aantal grote investeringen in onderwijs. We hebben een integraal huisvestingsplan 2026-20241 (IHP) opgesteld. Dit IHP geeft richting en prioritering voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Het totaal van investeringen genoemd in het IHP zorgt voor forse extra jaarlijkse investeringslasten waarvoor we nog geen ruimte gereserveerd hebben in de begroting. Dit heeft in deze programmabegroting al effect, maar nadrukkelijker voor de langere termijn. De indicatie uit het IHP geeft aan dat we oplopend tot € 8,3 miljoen jaarlijks extra nodig hebben in 2047. Daarbij hebben we rekening gehouden met een rentepercentage van 1,1% (toenmalige gemiddelde rekenrente). Voor de extra benodigde investeringen zullen we op termijn echter geld moeten aantrekken tegen een fors hogere rente (circa 3,5%). Wanneer je uitgaat van een rente van 3,5% zullen de totale kosten oplopen tot ruim € 14 miljoen in 2047. Het gaat om maximale varianten qua bedragen.

Beheersmaatregel
Besluitvorming over deze investeringen moet nog plaats vinden. We kijken hierbij kritisch naar het ambitieniveau en mogelijke fasering. Opdracht is om te bekijken waar optimalisatie mogelijk is om te komen tot lagere investeringslasten. Dit IHP is een doorkijk, daadwerkelijk beschikbaar stellen van geld voor investeringen gebeurt via programmabegrotingen.
In de huidige meerjarenbegroting hebben we in principe volledige dekking voor alle lopende projecten en hebben we rekening gehouden met de stijgende kapitaallasten in 2031.
Het risicobedrag dat we hebben opgenomen is gebaseerd op de (voorlopig) stijgende kapitaallasten in 2032.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Veilig Thuis	S	€ 800.000	75%	€ 600.000

Risico

Veilig Thuis Oost-Brabant (VTOB) heeft voor 2027-2028 een financieringsaanvraag ingediend naar aanleiding van regionale afspraken over het terugdringen van wachtlijsten en het versterken van de financiële positie.
VTOB vraagt voor 2027 en 2028 een verhoging van een aantal miljoenen euro's voor het terugdringen van de wachtlijsten. Daarnaast wordt voor 2027 incidenteel een bedrag gevraagd voor het aanvullen van het weerstandsvermogen.

Het regionale ambtelijke advies is om niet in te stemmen met deze volledige aanvraag. Als alternatief is een scenario uitgewerkt waarbij VTOB gedeeltelijk wordt gecompenseerd voor 2027 en 2028 en voor het incidentele bedrag voor 2027. In het alternatieve scenario wordt er dus beperkt geïnvesteerd in Veilig Thuis. In plaats daarvan is het voorstel om te investeren in de versnelling van de regionale transformatieopgave Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Voorstel is om te investeren in de regionale capaciteit van veiligheidscoördinatoren. Dit scenario moet nog verder worden uitgewerkt. In totaal zijn de regionale extra kosten van het tweede scenario iets lager dan het eerste scenario.

Voor Oss gaat het om een ophoging in 2027 en 2028 van het budget van om en nabij €700.000 tot €900.000 afhankelijk van de keuze voor het eerste of het tweede scenario.

Beheersmaatregel

In het regionaal bestuurlijk Overleg Jeugd is om een nadere uitwerking gevraagd. Dit zal in de volgende vergadering van oktober terugkomen op de agenda.

Risico en beheersmaatregel	S/I[5]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Versnelling klimaat- en energiebeleid	S	€ 3 miljoen	10%	€ 300.000

Risico

We ontvangen uitvoeringsmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid voor de jaren 2026 tot en met 2030. Voor het jaar 2026 en 2027 is de CDOKE geen specifieke uitkering meer maar ontvangen we het via de reguliere algemene uitkering. Voor de jaren na 2028 is nog niet besloten om het bedrag over te hevelen naar de algemene uitkering en nog niet definitief beschikbaar gesteld. Wel mogen we, op basis van toezeggingen vanuit het ministerie van EZK ervanuit gaan dat we dit bedrag structureel ontvangen.
Het bedrag dat we ontvangen vanuit het Rijk is vanaf 2026 opgehoogd tot afgerond € 3 miljoen. Doelstelling vanuit het Rijk is nog steeds dat dit bedrag ingezet dient te worden voor capaciteit voor de uitvoering van klimaat en energiedoelstellingen.
Het is wel een (beperkt) risico dat dit bedrag toch niet structureel wordt vanuit het Rijk. We gaan vooralsnog uit van een kans van 10%.

Beheersmaatregel

We voeren een lobby (via de VNG) voor voldoende compensatie en het structureel worden van deze gelden.

3 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

4 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

5 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 20,7 miljoen	100%	€ 20,7 miljoen

Risico

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om een goed inzicht te krijgen in de risico's voeren we jaarlijks een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo-methode. We houden rekening met de volgende scenario's:

Basisscenario: recessie

- Grondprijzen stijgen minder hard dan begroot
- Woningverkopen vallen tegen: ontwikkelingen vertragen licht en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende marktrentes door interventie ECB: rentekosten voor de gemeente worden hoger
- Inflatie stijgt, waardoor de kosten harder oplopen dan begroot

Voorgaande wordt voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Zeer slecht scenario: diepe recessie

- De vraag naar bouwgrond neemt aanzienlijk af, waardoor de grondprijzen stagneren
- Woningverkopen lopen sterk terug: ontwikkelingen vertragen sterk en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende marktrentes door interventie ECB: rentekosten voor de gemeente worden fors hoger
- Inflatie blijft hoog door schaarste en hoge energieprijzen met effect: kostenstijging structureel hoger dan begroot

Voorgaande wordt eveneens voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Sensitiviteiten

Tot slot gelden er zogenaamde algemene sensitiviteiten. Hierbij wordt gekeken naar wat er gebeurt als de cijfers zoals verwerkt in het uitgangspuntscenario hoger of lager worden. Daarbij worden generiek onderstaande percentagebandbreedtes gehanteerd, die gebaseerd zijn op lokale kennis en ervaring.

- Plan- en onderzoekskosten minimaal -10% maximaal 10%
- Verwervingen minimaal -10% maximaal 10%
- Openbare werken minimaal -10% maximaal 10%
- Sanering minimaal -10% maximaal 10%
- Verkopen minimaal -5% maximaal 5%

Projectspecifiek

Tot slot zijn er nog projecten waar projectspecifieke risico's zijn. Dit zijn risico's die zich alleen manifesteren binnen één project, zoals bijvoorbeeld aanvullende bodemvervuiling, ramingsonzekerheid rondom grootschalige infrastructurele ingrepen of het terug betalen van subsidies bij het niet halen van de deadlines uit de subsidievoorwaarden. Zodra de kans dat dit risico zich voordoet groter is dan 50%, wordt het als uitgangspuntscenario verwerkt met gevolgen voor de eindwaarde. Wanneer de kans kleiner dan 50% wordt geacht, wordt het risico opgenomen in de hiervoor al genoemde Monte Carlo-methode. Deze risico's worden dus wel financieel berekend en dienen te worden afgedekt, maar worden niet verdisconteerd met de eventuele winst- of verliesverwachting van het plan.

Monte Carlo-simulatie

De Monte Carlo-simulatie is een simulatietechniek waarbij een fysiek proces niet één keer, maar vele duizenden keren wordt gesimuleerd. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdelingsfunctie die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft. De Monte-Carlomethode wordt meestal toegepast in situaties waarin het resultaat van een enkele simulatie niet voldoende representatief is in verband met de in werkelijkheid te verwachten variatie van de startcondities. Per exploitatie wordt in Oss de digitale simulatie middels een softwarepakket uitgevoerd, wat leidt tot een totaalbedrag aan risicoreservering.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 20,7 miljoen	100%	€ 20,7 miljoen

Beheersmaatregel
Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. De werkelijke stand van de ABR per 31 december 2026 is € 16,3 miljoen. Het minimale niveau is volgens de Monte Carlo-methode op basis van risicoschatting € 20,7 miljoen. Dit betekent dat de ABR feitelijk € 4,4 miljoen lager is dan het benodigde minimumbedrag.

Risico en beheersmaatregel	S/I[6]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Netwerkcongestie	I	€ PM	%	€ PM

Risico
Als gevolg van het volgelopen elektriciteitsnetwerk zijn nauwelijks nieuwe groot- en kleinaansluitingen meer beschikbaar. Dit heeft directe invloed op onze woningbouwambities en op ontwikkelingen die wachten om een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk te verkrijgen. Hierdoor kunnen problemen ontstaan in voortgang (vertraging) en/of moet worden geïnvesteerd in andere oplossingen (gebiedsontwikkelingen worden duurder). Dit geldt zeker ook voor projecten als Industrieterrein Heesch-West, Duurzame Polder en andere projecten die een aansluiting nodig hebben.

Beheersmaatregel
Voor de verschillende projecten zoeken we naar flexibiliteitsoplossingen zoals energyhubs en opslag. Daarnaast zetten we stevig in op de lobby bij betrokken partijen zoals het Rijk, de Provincie, Enexis en Tennet om de uitbreiding van het netwerk en het realiseren van tussenstation in Oss en uitbreiding pocket Wijchen zo hoog mogelijk op de prioriteitenlijst te krijgen. We hebben een multidisciplinair team dat hier aandacht voor heeft.

6 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico's in de oranje categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[7]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Herverdeling gemeentefonds	S	€ 1,3 miljoen (voordeel)	50%	€ 0,6 miljoen (voordeel)

Risico

Dit is een positief risico.

Per 1-1-2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. Dit was nodig omdat de verdeling van het rijksgeld over de gemeenten in de loop der jaren was scheefgegroeid. Sommige gemeenten kregen te veel, anderen te weinig. In 2023 zijn daarbij de volgende afspraken gemaakt:

- De nieuwe verdeling wordt stap voor stap in drie jaar ingevoerd, zodat gemeenten de tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Het ingroeipad is +/- € 7,50 in 2023, +/- € 15 in 2024 en 2025. Hierdoor komt het maximale effect uit op € 37,50 per inwoner.
- De ontwikkeling van de kosten van gemeenten wordt in de gaten gehouden. Na evaluatie wordt besloten over het traject 2026 en verder.

De uitkomsten van de herverdeling waren voor onze gemeente positief. Ons totale voordeel was circa € 51 per inwoner. We ontvingen na het ingroeipad € 37,50 per inwoner extra. Dit was een bedrag van ongeveer € 3,5 miljoen jaarlijks. We hebben dus nog recht op € 1,3 miljoen extra.

Tal van deskundigen en vertegenwoordigers van kleine tot grote gemeenten hebben de laatste maanden gekeken naar een serie opties om bestaande knelpunten, die tot die scheve verdeling van de middelen leiden, uit het huidige model te halen. De Raad van Openbaar bestuur is gevraagd om te beoordelen of de voorgestelde oplossingen daadwerkelijk tot een verbetering leiden.

Dit is lastig omdat niet duidelijk is wat de (financiële) gevolgen van een aantal keuzes zullen zijn.

Doelstelling is om nieuwe verdeelmodel per 1-1-2027 in te voeren.

Beheersmaatregel

Landelijke doelstelling was om nieuwe verdeelmodel per 1-1-2027 in te voeren. Dit lijkt niet haalbaar.

Risico en beheersmaatregel	S/I[8]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Maatstaf algemene uitkering	S	€ 1,1 miljoen	50%	€ 550.000

Risico

De maatstaf "huishoudens met lage inkomens" heeft grote impact op de uitkomst van de algemene uitkering. Deze gegevens komen vanuit ministerie van BZK, echter tot nu toe zijn deze gegevens onvoldoende betrouwbaar.

Dit betekent een structureel risico van € 1,1 miljoen (te hoge raming van de algemene uitkering).

We gaan nu uit van de gegevens zoals het Rijk deze als voorlopige cijfers presenteert.

Beheersmaatregel

We volgen de ontwikkeling, er is geen directe maatregel mogelijk.

7 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

8 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Nieuwe taken a.g.v. in werking getreden Omgevingswet	S	€ 900.000	50%	€ 450.000

Risico

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Het is noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie. Het Omgevingsplan is één van de kerninstrumenten binnen deze nieuwe Omgevingswet. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijke deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving om te zetten naar een nieuw omgevingsplan voor de gehele gemeente. De Omgevingswet brengt nieuwe structurele en complexe taken en processen met zich mee. De Omgevingsvisie wordt frequenter periodiek geactualiseerd/aangevuld als onderdeel van, en in samenhang met, andere instrumenten van de beleidscyclus. Het Omgevingsplan heeft een veel bredere reikwijdte dan de voorheen bekende bestemmingsplannen en dienen te worden aangevuld met een regelbibliotheek en duizenden regels uit ruim 200 bestemmingsplannen, 50 beleidsstukken en 20 verordeningen en de 'bruidsschat' dienen omgezet te worden naar het nieuwe omgevingsplan. Voor de omgevingsvergunningen geldt dat een stijging in het vooroverleg voor vergunningen en het aantal BOPA's (omgevingsvergunningen) is geconstateerd en het vergunningentraject complexer is geworden, omdat op meer onderdelen, zoals de omgevingsdialoog getoetst moet worden.
Landelijk gezien wordt gesproken over een terugverdientijd van 35 jaar (i.p.v. de eerder geschatte 10 jaar) als gevolg van de Omgevingswet. Dit betekent dat de lasten gedurende langere periode hoger zijn en de verwachte baten langer uitblijven. We hebben inmiddels 3 jaar ervaring met de Omgevingswet opgedaan.

We hebben in 2025 een extra storting gedaan in de reserve omgevingswet van € 1,5 miljoen.
De afgelopen jaren hebben we incidentele middelen ontvangen van het Rijk voor de implementatie van de Omgevingswet en hebben deze gestort in de reserve Omgevingswet. We zien echter dat er voor de werkzaamheden voor de Omgevingswet extra personele capaciteit nodig is. We benutten hiervoor in de komende jaren de incidentele middelen uit de reserve Omgevingswet, omdat er momenteel nog geen structurele middelen beschikbaar zijn. Het risico bestaat, gelet op de arbeidsmarkt, dat de capaciteit (vacatures) moeilijk in te vullen is.

Beheersmaatregel

We hebben inmiddels met een eerste impactanalyse de gevolgen van deze nieuwe wet in beeld gebracht. We hebben beoordeeld wat de noodzakelijke formatie in de keten dient te zijn om te kunnen voldoen aan de eisen van de Omgevingswet. We hebben onderzocht in hoeverre we de kosten kunnen dekken met inkomsten uit projecten en legeskosten. Daarnaast zetten we de reserve Omgevingswet zo goed mogelijk in om de extra structurele kosten daaruit te betalen. Voor de komende jaren hebben we geld in de reserve Omgevingswet.

Risico en beheersmaatregel	S/I[9]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Stijgende rente gekoppeld aan grote investeringen	S	€ 500.000	80%	€ 400.000

Risico

In de programmabegroting 2027 houden we rekening met een rente van 3,3%. Gezien onze grote financieringsbehoefte in de komende jaren van afgerond € 295 miljoen heeft dit grote financiële effecten.
Een stijgende (maar dus ook een dalende) rente heeft veel impact. In bovenstaande bedrag is effect berekend van een stijging van de gemiddelde rente met 0,2% (naar niveau van 3,5%). 3,7% is op dit moment de rente voor lening van ongeveer 20 jaar. Kortere looptijden zijn nog goedkoper. Stijgt de gemiddelde rente naar 3,7% dan betekent dit een structureel nadeel van circa € 1 miljoen.

We schatten daarbij de kans op 80% in, gezien landelijke ontwikkelingen van een stijgende rente.
Aangezien de financiering de komende jaren plaatsvindt en we afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de rente nemen we dit risico mee. Gezien de grote financieringsbehoefte heeft een kleine wijziging van de rente al grote impact op onze begroting.

Omdat onze financieringsbehoefte sterk achterblijft bij de raming (we hoeven nog geen geld te lenen) zal het risico gefaseerd en geleidelijk optreden (op het moment dat we feitelijk moeten gaan lenen).

Beheersmaatregel

- We vragen extern advies voor de financiering van onze totale behoefte, zodanig dat renterisico beperkt kan worden.
- We volgen kritisch de ontwikkelingen van de rente en bij concrete financieringsbehoefte proberen we een zo goed mogelijk financiering aan te trekken qua looptijd en rentepercentages om het renterisico zo goed mogelijk te beperken.
- We actualiseren periodiek onze financieringsbehoefte.

9 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	S	€ 462.000	50%	€ 231.000

Risico

Geopolitieke spanningen, toenemende cyberdreigingen en de zichtbare gevolgen van extreem weer en natuurbranden maken duidelijk dat blijvend investeren in gezamenlijke weerbaarheid noodzakelijk is. De VRBN kan ambities niet realiseren zonder het nemen van risico's. Risico's behoren bij het proces van verandering. Bij het vastgestelde beleidsplan 2024-2027 "Samenwerken aan veerkracht en veiligheid" was het de verwachting dat de VRBN de ambities uit dat beleidsplan kan realiseren binnen de huidige financiële kaders.
Het werkveld van veiligheidsregio's is volop in ontwikkeling. Vooral op het thema informatievoorziening en de voorbereiding op crisisbeheersing is er sprake van een ontwikkeling van het takenpakket. Het Rijk financiert deze taken met een structurele doeluitkering die daarvoor gelabeld is. Dat betekent dat hiervoor geen aanvullende gemeentelijke bijdrage noodzakelijk is.

In de Programmabegroting VRBN 2027 staat een bedrag van € 3,85 miljoen aan risico's opgenomen. Deze zijn voor ca. € 3,3 miljoen van structurele aard. De incidentele risico's kan de VRBN opvangen vanuit de algemene reserve. De structurele risico's zijn o.a. hogere loon-en prijsstijgingen, gevaar op een cyberincident/datalek, lagere rijksuitkering/ bezuinigingstaakstelling en de ontwikkelingen huisvesting nieuwbouw/renovatie en mogelijke PFAS-vervuiling op eigen terreinen.
Van de gemeentelijke bijdragen bedraagt het aandeel van de gemeente Oss 14%. Op basis hiervan is het structurele risico voor ons circa € 462.000.

Beheersmaatregel

De voornoemde ontwikkelingen blijven we kritisch volgen. De VRBN is zich bewust van de financiële druk bij zowel de gemeenten en de veiligheidsregio. Uitgangspunt blijft om te sturen binnen de beschikbare financiële kaders. Knelpunten zullen tijdig worden afgestemd en worden voorgelegd.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Volumegroei Wmo	S	€ 770.000	25%	€ 192.500

Risico

De gemeente wordt geconfronteerd met een toenemende druk op de Wmo uitgaven. Door de verwachte groei van het aantal inwoners en de voortgaande vergrijzing neemt het aantal inwoners dat een beroep doet op Wmo voorzieningen naar verwachting verder toe. Dit is een landelijke trend. Daarnaast zien we een toename van complexe problematiek bij inwoners die onvoldoende zelfredzaam zijn of moeite hebben om zelfstandig te participeren in de samenleving. Dit kan leiden tot een grotere vraag naar individuele begeleiding, dagbesteding en andere maatwerkvoorzieningen. We werken aan maatregelen om groei in kosten Wmo af te remmen. We hebben hiervoor in de programmabegroting van vorig jaar taakstellingen opgenomen:

- voor individuele ondersteuning € 300.000 in 2027, € 600.000 in 2028 en structureel € 900.000 vanaf 2029
- voor dagbesteding € 75.000 in 2026, € 150.000 in 2027 en structureel € 170.000 vanaf 2028.
- voor hulp bij huishouden streven we ernaar dat de uitgaven in 2028 niet gestegen zijn ten opzichte van 2025.

Voor de realisatie van deze taakstellingen zijn we deels afhankelijk van ontwikkelingen die we niet altijd in de hand hebben. Zo kunnen op landelijk niveau besluiten worden genomen die ons beleid en budget raken.

Bij hulp bij huishouden zien we, mede door de opzet van het contract, op dit moment geen stijging in kosten. Er is wel sprake van een stijgende hulpvraag. Hierdoor kunnen we toekomstige kostenontwikkelingen lastig inschatten. Daarnaast is in het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet aangegeven dat zij van plan zijn veranderingen door te voeren bij hulp bij huishouden per januari 2029. Verder wordt landelijk gesproken over een nieuw verdeelmodel voor de Wmo.

Beheersmaatregelen

We volgen de ontwikkeling van het aantal aanvragen voor hulp bij huishouden, individuele begeleiding en dagbesteding. Door in te zetten op preventie, vroegsignalering, versterking van het voorliggend veld en samenwerking in de wijken beperken we de instroom waar mogelijk. Daarnaast beoordelen we indicaties kritisch en voeren we periodieke herbeoordelingen uit.
Daarnaast volgen we de landelijke ontwikkelingen rondom mogelijke veranderingen in de Wmo.
Verder hebben we een plan van aanpak minder meerkosten gemaakt om de groeiende vraag binnen de Wmo op te vangen. Dit plan zijn we nu aan het uitvoeren. We monitoren de resultaten hiervan. Hiervoor hebben we een nieuw dashboard gebouwd, dat de komende periode doorontwikkeld wordt. Daarnaast werken we aan de hand van een projectstructuur aan de uitvoering van de maatregelen, zowel voor jeugd als voor Wmo. Onderdeel hiervan is een Taskforce waarbij we ook externe expertise inzetten, onder andere om te leren van andere gemeenten.

Risico en beheersmaatregel	S/I10	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Realisatie bezuinigingen	S	€ 1 miljoen	10%	€ 100.000

Risico
In programmabegroting 2026-2029 zijn de ombuigingsvoorstellen vanuit de strategische heroriëntatie verwerkt. In de strategische heroriëntatie zijn ombuigingsvoorstellen opgesteld waarna, op basis van een inhoudelijk kader, bepaald is welke ombuigingen doorgevoerd worden en welke niet. We hebben voor € 5,3 miljoen aan maatregelen opgenomen. Dit is exclusief minder meerkosten op het gebied van jeugdzorg (€ 3,8 miljoen) en Wmo (€ 0,9 miljoen).
Meer risicovolle ombuigingen hierin zijn (niet limitatief):
- Algemene bezuiniging op subsidies 1% (gekoppeld aan het nieuwe subsidiebeleid): € 250.000
- Integraal digitaliseren (besparen door te investeren in digitalisering): € 500.000
- Diverse maatregelen kleiner dan € 100.000.

De maatregel van het inboeken van de verlaging van het eigen risico AZOSS is inmiddels teruggedraaid en verwerkt bij de Eerste financiële tussenrapportage 2026.

Beheersmaatregel
We monitoren de voortgang via een aparte rapportage binnen de reguliere Planning & Controlcyclus.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Wachtgeld wethouders	I	€ 1.400.000	50%	€ 700.000

Risico
Op 18 maart 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen geweest. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt of een volwaardige vervangende baan heeft. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). Voor de voormalige bestuurders (burgemeester en wethouders) hebben we een voorziening wachtgeld wethouders. Voor de zittende wethouders is niet in te schatten of ze aanspraak gaan maken op het wachtgeld. Hierdoor kunnen we niet met een redelijke mate van zekerheid het bedrag inschatten. Daarom is een directe storting in de voorziening wachtgeld wethouders niet toegestaan. Als compensatie voor deze onzekere toekomstige wachtgeldverplichtingen storten we jaarlijks een bedrag van bijna € 103.000 in de bestemmingsreserve wachtgeld wethouders. De vermoedelijke stand van de reserve bedraagt per 31 december 2026 bijna nihil. Dit ervan uitgaande dat € 210.000 uit deze reserve wordt gestort in 2026 als aanvulling van de voorziening wachtgeld.
De maximale wachtgeldverplichting van de huidige vijf wethouders wordt op dit moment ingeschat op € 1,4 miljoen. Bij het daadwerkelijk ontstaan van de wachtgeldverplichting zal blijken of de reserve wachtgeld wethouders volstaat voor het aanvullen van de voorziening wachtgeld wethouders.

Beheersmaatregel
De reserve is nagenoeg nihil en daarin wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 gestort. De omvang en het moment van eventuele wachtgeldverplichtingen zijn op voorhand niet te voorspellen. Dit is afhankelijk van toekomstige bestuurlijke ontwikkelingen en persoonlijke omstandigheden. Indien de reserve niet voldoende is dan wordt het tekort aangevuld in het jaar waarin het zich voordoet vanuit algemene middelen.

10 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een tructureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico's in de groene categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Windmolenpark Elzenburg-de Geer	I	€ PM	%	€ PM

Risico

Als gevolg van uitstel van uitspraken door de Raad van State hebben we vertraging ondervonden in de realisatie van het project. Daardoor is het risicoprofiel van het project gestegen en is financiering duurder geworden. Ook is de looptijd van het project korter dan aanvankelijk gepland waardoor de terugverdientijd toeneemt.

Beheersmaatregel

We onderzoeken of met intergemeentelijke samenwerking een oplossing gevonden kan worden om de businesscase en de financiering rond te krijgen.

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Sluis verhoging en modernisering	I	€ PM	50%	€ PM

Risico

Als gevolg van de vernieuwde wetgeving rondom hoogwaterveiligheid moet de waterkerende hoogte van de sluis in Macharen worden verhoogd. De gemeente werkt hiervoor samen met Waterschap Aa en Maas, de Provincie Noord-Brabant en het Rijk en zijn met deze partijen afspraken gemaakt over de kostenverdeling. Dit project wordt gecombineerd met werkzaamheden binnen het project Meanderende Maas. Een eerste ontwerp voor de aanpassing van de sluis wordt op dit moment opgesteld door ingenieursbureau Witteveen+Bos. Naar verwachting wordt eind dit jaar een uitgewerkt ontwerp met een nauwkeurigere kostenraming opgeleverd. Op basis van de ontwerp uitgangpunten van het eerste ontwerp is de beheerbegroting financieel bijgesteld. Ondanks deze bijstelling bestaat het risico dat de uiteindelijke engineerings- en realisatiekosten van ons deel toch hoger uitvallen. Dit kan leiden tot een aanvullend dekkingsrisico en mogelijk gevolgen hebben voor de bestuurlijke samenwerking en de tijdige uitvoering van de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de waterveiligheid.

Beheersmaatregel

De gemeente houdt gezamenlijk met Waterschap Aa en Maas financieel en inhoudelijk toezicht op het project. Door intensieve samenwerking, periodieke afstemming en het benutten van elkaars expertise wordt de voortgang van het ontwerp, de voorbereiding en de kostenontwikkeling nauwlettend gevolgd. Naarmate het ontwerp verder wordt uitgewerkt en de kostenraming wordt aangescherpt, wordt het financiële beeld verder geactualiseerd. Eventuele wijzigingen in risico's of financiële consequenties worden tijdig gerapporteerd, zodat waar nodig aanvullende maatregelen kunnen worden getroffen en kan worden bijgestuurd.

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Saneringskosten aankoop locatie Verdihuis	I	€ PM	50%	€ PM

Risico

Voor de ontwikkeling van het nieuwe kindcentrum wordt onder meer gebruikgemaakt van de locatie van het Verdihuis. Op dit moment is nog onvoldoende inzicht beschikbaar in de eventuele aanwezigheid en omvang van bodemverontreinigingen. Een nader bodemonderzoek moet hierover uitsluitsel geven.
Indien uit onderzoek blijkt dat saneringsmaatregelen noodzakelijk zijn, leidt dit tot aanvullende kosten voor de realisatie van het kindcentrum. De omvang van dit risico is momenteel nog niet betrouwbaar te kwantificeren.

Beheersmaatregel

Op basis van de onderzoeksresultaten wordt bepaald of sanering noodzakelijk is en welke financiële gevolgen dit heeft voor het project.

Risico en beheersmaatregel	S/I[11]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht pensioenen wethouders	I/S	pm		pm

Risico

Op dit moment worden pensioenaanspraken voor wethouders opgebouwd bij en uitbetaald door de gemeente. Daarvoor hebben we als gemeente een pensioenvoorziening gevormd om te kunnen voldoen aan de (toekomstige) pensioenbetalingen en een deel vindt plaats via een jaarlijkse kostenpost in de begroting.

Wij als gemeente fungeren feitelijk als pensioenfonds. De pensioenaanspraken van wethouders zijn gelijk aan die van het ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). In verband met de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) moeten de pensioenen van wethouders ondergebracht worden bij een regulier pensioenfonds. Landelijk is besloten om per 1 januari 2028 de pensioenen van de politieke ambtsdragers over te dragen aan het ABP. Daardoor worden de pensioenen van politieke ambtsdragers op dezelfde manier geregeld als voor de rest van ambtelijk Nederland.
De financiële gevolgen hiervan zijn ingrijpend. Die gevolgen hebben zowel een incidenteel als een structurele component te weten:

<u>Eenmalige kosten voor waardeoverdracht:</u> Gemeenten moeten eenmalig de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken overdragen aan het ABP. Daarbij hanteert het ABP een dekkingsgraad welke maandelijks fluctueert. Dit komt omdat de rente en beleggingsresultaten steeds veranderen.
In 2025 hebben wij bijna € 2,5 miljoen moeten bijstorten in de voorziening pensioenen wethouders. Dit bedrag was hoog omdat wij als gemeente zelf (voorheen) geen dekkingsgraad hanteerde. De dekkingsgraad van 123,5% december 2025 is in juni 2026 126,9%. De verwachting is dus dat er weer extra bijgestort moet worden. Echter hoeveel dit voor 2026 zal zijn is niet bekend. Verwerking hiervan zal plaatsvinden bij de jaarrekening 2026.

<u>Structurele premieverplichtingen:</u> Na de overdracht zijn gemeenten verplicht om premies af te dragen aan het ABP voor de toekomstige pensioenopbouw van wethouders. Dit betekent dat er jaarlijks een bedrag moet worden gereserveerd voor het werkgeversdeel van de pensioenpremies, wat een structurele kostenpost wordt.
Echter hier tegenover vallen de jaarlijkse kostenposten (storting voorziening en rechtstreekse betalingen vanuit de exploitatie) vrij. Naar verwachting is dit een beperkt financieel voordeel.

Beheersmaatregel

Gelet op de hoge extra storting in de jaarrekening 2025 is het financieel risico naar verwachting minder omvangrijk. De dekkingsgraad en de opbouw van de pensioenen zal nog wijzigen en daarop zal de voorziening aangepast moeten worden bij de jaarrekening 2026.

11 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[12]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
BUIG budget	I	€ 1.000.000 (voordeel)	75%	€750.000 (voordeel)

Risico
We verwachten in 2026 een overschot op het BUIG budget. De hoogte van het bedrag is nog onzeker.

Het verwachte overschot wordt met name veroorzaakt doordat het budgetaandeel voor Oss voor de bijstandsuitkeringen € 1,6 miljoen is gestegen ten opzichte van 2025. Dit komt doordat verwachte kosten voor Oss zijn gestegen. Het aantal huishoudens voor Oss en het normbedrag (ofwel gemiddelde prijs) namen toe. Het gevolg van deze ontwikkelingen is een hoger budgetaandeel.
Het budgetaandeel voor loonkostensubsidie neemt met € 0,7 miljoen af. Het budgetaandeel van Oss is gedaald doordat we minder groeien in de uitgaven ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De reden hiervoor is dat Oss loonkostensubsidie al jaren inzet. We liepen in eerdere jaren voor op de rest van Nederland. Landelijk maken andere gemeenten hier een inhaalslag op en stijgen de loonkostensubsidie uitgaven van andere gemeenten meer dan Oss.
Daarnaast hebben we incidentele rijksmiddelen (afgerond € 0,5 miljoen voor 2026) ontvangen om de werking van loonkostensubsidie bij beschut werk te verbeteren. De verwachte kosten voor 2026 zijn afgerond € 0,2 miljoen.
Onderstaande onzekerheden zijn van toepassing:

- Het definitieve BUIG budget is op dit moment nog niet bekend en wordt uiterlijk 1 oktober 2026 gepubliceerd. Het definitieve budget is inclusief loon- en prijsbijstelling, gerealiseerde in plaats van voorlopige cijfers 2025, geactualiseerde werkloosheidscijfers en eventueel aangepast rijksbeleid.
- De hoogte van de aanpassing van de debiteurenvoorziening en de ontwikkeling van de openstaande debiteuren is op voorhand niet in te schatten.
- We maken een inschatting van de BUIG uitgaven op basis van gemiddelde uitkeringsbedragen en verwachte bestandsontwikkeling. We weten achteraf pas of de gerealiseerde BUIG uitgaven in lijn liggen met de gemaakte inschatting.

Beheersmaatregel
We volgen de landelijke ontwikkelingen kritisch en blijven sturen en monitoren op de ontwikkelingen binnen ons eigen bijstands- en loonkostensubsidiebestand.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Brand Vice Versa	I	€ 236.000	50%	€ 118.000

Risico
Begin mei 2024 heeft een grote en heel complexe brand plaatsgevonden bij Vice Versa binnen de gemeente Oss. Door die brand hebben we allerlei extra kosten gemaakt. De kosten hebben ruim € 655.000 bedragen. We hebben voor die kosten Vice Versa in 2024 aansprakelijk gesteld. Dit op grond van artikel 19.6 van de Omgevingswet. Echter gebleken is dat dit niet de juiste weg is voor kostenverhaal. Via privaatrechtelijke weg wordt nu getracht kosten te verhalen.
Medio 2026 is deze schadeafwikkeling nog niet afgerond. De aansprakelijkheidstelling is inmiddels vastgesteld op € 400.494. De gemeente en de advocaten van Vice Versa zijn hierover in gesprek. Het is niet duidelijk hoe dit verder zal verlopen. We zijn in afwachting van een reactie van de verzekeraar van Vica Versa.
Beheersmaatregelen
We hebben bij de jaarrekening 2024 in dit kader (voor 50%) een voorziening waardering overlopende activa gemaakt. En bij de jaarrekekning 2025 is een deel van nog te ontvangen bedragen afgeboekt.

12 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[13]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Heesch West	I	€ 6,4 miljoen	40%	€ 2,5 miljoen (volledig afgedekt via risicoreserve)

Risico

De gemeente Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss participeren in de grondexploitatie Heesch West (regionaal bedrijventerrein). Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling (GR) aangegaan. Samen met de provincie Noord-Brabant is een masterplan opgesteld voor dit bedrijventerrein dat uiteindelijk 80 hectare kan worden. Er zal een gefaseerde ontwikkeling plaatsvinden.

De bestemmingsplannen zijn begin 2022 vastgesteld door de gemeenteraden. Door de beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan Heesch West wordt de uitvoering enorm vertraagd. Begin 2025 hebben de gemeenteraden herstelbesluiten genomen naar aanleiding van een advies van de Stichting Advies Bestuursrechtspraak (STAB). Met het herstelbesluit zijn bevindingen en aanbevelingen van STAB in het plan verwerkt zodat het perspectief op voortvarende behandeling en een onherroepelijk bestemmingsplan zoveel mogelijk wordt bevorderd. Begin 2026 hebben de gemeenten het nadere verweer naar aanleiding van het herstelbesluit ingediend bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Eind mei 2026 hebben de zittingen plaatsgevonden. Naar verwachting wordt in het 3e kwartaal 2026 uitspraak gedaan.

Bij de beoordeling van de plannen door Raad van State zal ook bezien worden of de effecten (Stikstof) van Heesch West op Natura 2000-gebied voldoende worden beheerst.
Ook de stroomvoorziening is een punt van zorg. Het stroomnetwerk in Brabant zit vol en zorgt voor onzekerheid. Binnen Heesch West kijken we naar een slim energieconcept en een duurzame ontwikkeling van het bedrijventerrein.

In de eerste fase wordt 50 hectare ontwikkeld en in de tweede fase de overige 30 hectare. De resterende 30 hectare is bij de grondexploitatieberekening "afgewaardeerd" naar agrarische grondwaarde van € 6 per vierkante meter.

Het verwachte verlies van Heesch West bedraagt eind 2034 in totaal € 38,5 miljoen (eindwaarde eerste fase). Ons aandeel is 30% van het geheel. De verliesvoorziening met betrekking tot verwacht tekort is in 2022 al overgedragen aan de GR Heesch West.
De exploitatieberekening bevat risico's op het gebied van gronduitgifte tempo, grondprijzen, kostenstijgingen (inflatie) en marktrente. Gelet op de geopolitieke ontwikkelingen is de toekomst moeilijk te voorspellen. Daarmee is dan ook geen rekening gehouden in de exploitatieberekening. De belangstelling voor het terrein Heesch West is nog steeds hoog.

Beheersmaatregel

Naast de verliesvoorziening en egalisatiereserve van de GR hebben we een risicoreserve Heesch West van € 2,5 miljoen beschikbaar. Daarmee kunnen we eventuele onverwachte tegenvallers voor een deel opvangen. Hierdoor is het risico beperkt. De grondexploitatieberekening van Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd.

3. Vervallen risico's

De volgende risico's die in de jaarrekening 2025 nog naar voren kwamen zijn nu vervallen.

Risico	Actie
Alternatieve bluswatervoorziening	Dit risico is opgenomen als autonome ontwikkeling in deze begroting.

13 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

4. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken gemeentelijke takenpakket toch onverkort uitgevoerd kan worden.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- enerzijds de weerstandscapaciteit: de middelen waarover we (kunnen) beschikken om niet begrote kosten te kunnen dekken;
- en anderzijds alle risico's waar nog geen voorzieningen voor gevormd zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voor de gemeente is de weerstandscapaciteit van belang. Een sluitende begroting geeft weliswaar aan dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er beperkte ruimte is voor het opvangen van tegenvallers. De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen; de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit dient voor het opvangen van risico's met een meerjarig effect. Deze middelen worden gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.
De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB "uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds).
De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2027 bedraagt € 6,7 miljoen (rekening houdend met extra tariefstijging in 2027).
De post onvoorzien (€ 200.000) is structureel in de begroting opgenomen en maakt ook onderdeel uit van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- het vrij aanwendbare deel van de algemene vrije reserve (inclusief de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf)
- de niet beklemde bestemmingsreserves (overige bestemmingsreserves)
- de stille reserves

Algemene vrije reserve en de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

De noodzakelijke omvang van de algemene vrije reserve is vastgesteld op 10% van de algemene uitkering. Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- zijn de belangrijkste risico's in beeld?
- welke beheersmaatregelen zijn er al genomen om risico's te beperken?
- welke risico's zijn nog niet afgedekt?

Naar verwachting zijn de belangrijkste risico's voldoende herkend. Het grootste deel van deze risico's hebben we ook voorzien van beheersmaatregelen en waar nodig afgedekt door middel van een voorziening of reserve (bijvoorbeeld het grondbedrijf). Ook de risico's die zich kunnen voordoen bij grote projecten, zoals Heesch-West, hebben we in beeld gebracht. Hiervoor hebben we bovendien beheersmaatregelen geformuleerd en deels dekkingsmiddelen gereserveerd. Daarnaast hebben we risico's geïdentificeerd waarvan we het bedrag en de kans van optreden met onvoldoende zekerheid kunnen bepalen. Deze komen ten laste van de weerstandscapaciteit.
Uitgaande van de norm van 10% van de algemene uitkering, dient de algemene vrije reserve ongeveer € 27,5 miljoen te zijn (meicirculaire 2026).
De algemene reserve bedraagt per 31 december 2026 naar verwachting € 37,9 miljoen. We hebben nog een verplichting van € 5,6 miljoen. Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek (nota reserves). We rekenen met een ruimte in de algemene reserve van € 32,2 miljoen. Dat is de stand van eind 2026 minus het bedrag van € 5,6 miljoen dat we inzetten als structureel dekkingsmiddel.

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is het weerstandsvermogen voor de risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Dat kunnen project specifieke risico's (bijvoorbeeld een vervuiling in de grond) of conjuncturele risico's (bijvoorbeeld een hogere rente of een lagere grondprijs) zijn.
Bij de programmabegroting 2027-2030 is de minimum benodigde algemene reserve berekend o.b.v. risicoanalyse (Monte-Carlomethode). De geactualiseerde risicoanalyse bij deze begroting geeft een risicobedrag van € 20,7 miljoen per 1-1-2027. Dit bedrag is dus feitelijk de minimale stand van de ABR.
De ABR heeft op 31-12-2026 een verwacht saldo van een saldo van € 16,3 miljoen. Omdat we de € 20,7 miljoen van de minimale stand ook hebben opgenomen als risico nemen we de volledige ABR op als mogelijke afdekking van de risico's.

Niet beklemde bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bevatten middelen die de gemeenteraad voor een bepaalde doelstelling geoormerkt heeft. De gemeenteraad is bevoegd om de bestemming van deze reserves te wijzigen of te besluiten tot extra mutaties ten laste of ten gunste van deze reserves. De bestemmingsreserves kunnen hiermee dus ingezet worden voor het opvangen van risico's als die zich voordoen.

We kennen twee soorten bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. zijn niet beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit, omdat deze structureel zijn ingezet voor de afdekking van (kapitaal)lasten in de begroting. De overige bestemmingsreserves kunnen wel ingezet worden voor het afdekken van risico's als de raad hiertoe besluit. Dit betekent wel dat deze middelen in dat geval niet meer beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doel waarvoor de bestemmingsreserves gevormd zijn.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Een volledig beeld hiervan is niet voorhanden.

Totale weerstandscapaciteit

Samengevat is de huidige weerstandscapaciteit (per 31-12-2026) in afgeronde bedragen:

	bedragen in euro's
Structurele weerstandscapaciteit	**Bedrag**
Onbenutte belastingcapaciteit	6.700.000
Post onvoorzien	200.000
Totaal	**6.900.000**

Incidentele weerstandscapaciteit (31-12-2026)	**Bedrag**
Algemene reserve	32.200.000
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	16.300.000
Stille reserves	PM
Totaal	**48.500.000**

5. Financiële kengetallen

Op basis van een wijziging van het BBV nemen we voortaan een aantal financiële kengetallen in deze paragraaf op, zowel in de begroting als in het jaarverslag. Eerst geven we een analyse van de financiële positie op basis van deze kengetallen. Daarna lichten we toe wat de kengetallen betekenen.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	0,88%	2,43%	27,15%	32,06%	42,79%	48,04%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,61%	2,12%	24,52%	30,07%	41,94%	47,10%
Solvabiliteitsratio	67,49%	60,95%	48,07%	47,27%	43,33%	41,83%
Structurele exploitatieruimte	12,28%	0,57%	0,24%	-0,86%	-0,35%	0,07%
Grondexploitatie	2,82%	4,17%	4,47%	3,86%	4,56%	3,38%
Belastingcapaciteit	87,83%	93,53%	93,53%	93,53%	93,53%	93,53%

Analyse kengetallen en financiële positie

Op basis van deze kengetallen concluderen we dat onze financiële positie gezond is tot en met 2027. Daarna komt de structurele exploitatieruimte onder druk te staan.
De netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio geven aan dat we met voldoende eigen middelen (reserves) gefinancierd zijn. Onze afhankelijkheid van externe financiering is niet te groot. De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen vallen binnen de norm. Beide quotes gaan wel fors stijgen komende jaren door de investeren die we gaan doen (en moeten financieren). De solvabiliteitsratio ligt boven de norm, maar zakt in de loop van de jaren ook vanwege de externe financiering die we moeten aantrekken vanwege de grote plande investeringen. Onze bezittingen op de balans zijn nog in voldoende mate gefinancierd met eigen vermogen.
De structurele exploitatieruimte is positief tot en met 2027. Dit sluit ook aan bij het saldo van deze begroting. Daarna slaat deze om naar een negatieve ratio. Dit komt door de tekorten in 2028 en 2029. Het kengetal grondexploitatie is een voorgeschreven kengetal. Het kengetal op zich is niet bruikbaar om conclusies te trekken over de risico’s in de grondexploitatie. De paragraaf grondbeleid en het Najaarsbericht zijn daarvoor betere instrumenten.
Met de belastingcapaciteit zitten we onder het landelijk gemiddelde.

Nadere toelichting indicatoren

Netto schuldquote

De netto schuld geeft informatie over de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten in de begroting. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het is normaal als de netto schuldquote tussen de 20% en 70% ligt. Tussen de 70% en de 80% dreigt de schuldomvang te hoog te worden. Boven de 80% zijn alle bezittingen zwaar belast met schulden. Het percentage stijgt vanwege onze financieringsbehoefte door de grote geplande investeringen. Het percentage blijft binnen de normale bandbreedte.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Via deze ratio wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze ratio gelden dezelfde normen als bij de netto schuldquote. Ook hier ligt het percentage in de acceptabele bandbreedte.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio dreigt de schuld van de gemeente te hoog te worden als deze zich tussen de 20% en 30% bevindt. Onder de 20% zijn de bezittingen zwaar belast met schulden. Een ratio boven de 30% is aanvaardbaar. Door de omvang van de te financieren investeringen zakt de solvabiliteitsratio, deze blijft nog wel boven de 30%.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. Voor 2027 en 2030 hebben we zeer beperkte ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. Voor 2028 en 2029 is dit getal negatief, dat wil zeggen dat we in die jaren geen ruimte hebben om structurele tegenvallers op te vangen. Dit sluit aan bij het beeld zoals geschetst in de financiële positie.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. Ten opzichte van de jaarrekening stijgt het percentage omdat we vanuit grondexploitaties eerst kosten gaan maken en de opbrengsten later volgen.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om de belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de materiële vaste activa of objecten met een nut over meerdere jaren. Voor deze objecten is tijdens de levensduur geld nodig om de kwaliteit en het functioneren in stand te kunnen houden. Aanvullend is geld nodig om tijdig te kunnen vervangen of reconstrueren.
We onderscheiden in deze paragraaf drie categorieën kapitaalgoederen:

- Voorzieningen in de openbare ruimte
- Buitensportaccommodaties
- Gemeentelijke gebouwen (inclusief gebouwen basisonderwijs)

Deze kapitaalgoederen vertegenwoordigen een grote waarde. Deze kapitaalgoederen openbare ruimte, buitensportaccommodaties en gebouwen omvatten samenvattend de volgende eigendommen en circa omvang:

- Circa 666 hectare verhardingen in wegen, straten en pleinen met bijbehorende voorzieningen als trottoirs, lichtmasten, wegmeubilair en bruggen. 43 ha onverharde en half verharde wegen. De totale weglengte is ca. 889 kilometer met ca. 201 km aan voet- en fietspaden.
- 26 verkeersregelinstallaties en 8 geregelde voetgangersoversteekplaatsen.
- Circa 22.000 lichtpunten, 24.500 armaturen, 17 schakelkasten.
- 2 parkeergarages, 1 terrein met achteraf betaald parkeren en 11 terreinen ingericht voor betaald parkeren (terrein Wal is vervallen).
- 2 bewaakte fietsenstallingen inclusief beheerdersruimte.
- 539 kilometer hoofdriolen onder vrij verval met aansluitleidingen, ca. 182 kilometer persleidingen, 755 mini gemalen, 89 hoofdgemalen en 70 vacuümputten met 10 kilometer vacuümleiding.
- 1.021 ha openbaar groen in parken, plantsoenen, bermen en natuurgebieden (exclusief bossen) waarvan 502 ha binnen de bebouwde kom en 519 ha buiten de bebouwde kom.
- 75.457 bomen, exclusief bossen.
- 1.543 speeltoestellen over 247 speelplekken.
- Circa 180 kunstobjecten
- 546 hectare bosgebied
- 58 stuks natuurgebieden
- 154 gebouwen
- 21 sportparken
- Het binnenhavengebied: vanaf de ingang van de Maas bij Macharen tot aan Oss en omvat o.a. 2 havenarmen, het kanaal van circa 5 kilometer, circa 10 km oevers, 7 ligplaatsen, 1 autolossteiger, een brug en een sluis
- Recreatieve watergebieden: Lithse Ham en De Oude Maasarm Lithoijen
- Bluswatervoorzieningen: 3600 brandkranen, 52 geboorde brandputten, 27 bluswateronttrekkingslocaties
- Rollend materieel: o,a. 39 personenauto’s, 21 vrachtwagens, 25 bestelauto’s, 4 terreinwagens.
- Elektrisch gereedschap 704 stuks – Ladder en trappen 43 stuks –Hijsmiddelen 170 stuks
- 56 Laagspanningsinstallaties en 12 laagspanningsinstallaties waarop keuringen van toepassing zijn (het betreft hier installaties met dan 50 zonnepanelen).

1. Voorzieningen in de openbare ruimte

1.1 Beheerplannen

Beheerplannen vormen de basis voor beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen in de openbare ruimte. We stellen ze op aan de hand van beleidskeuzes die zijn vastgelegd in visiedocumenten, beleidsplannen en beleidsbeslissingen. Wanneer de Omgevingswet van kracht wordt, leggen we de relevante kaders in de producten van de Omgevingswet vast (visie, plan en programma's) en mogelijk aanvullende beleidsproducten. Als definitie voor het beheer van deze kapitaalgoederen hanteren we de zorg voor afgesproken prestaties en kwaliteiten bij aanvaardbare risico’s en tegen afgesproken of minimale kosten.

De beheerplannen bestrijken een beperkte periode. Deze periode is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen, nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke en maatschappelijke relevantie. Naast reguliere middelen in de begroting is geld beschikbaar uit reserves en voorzieningen, incidenteel geld dat via de programmabegroting is vrijgemaakt en geld dat we via subsidies of cofinanciering ontvangen. In de beheerplannen brengen we ook de ontwikkeling van vervangingskosten op langere termijn in beeld en zetten die af tegen de beschikbare middelen.

De beheerplannen wegen en verkeer, openbare verlichting, groen, water en ecologie, spelen, civiele technische kunstwerken, kunstobjecten en verkeersregelinstallaties hebben we in 2021 samengevoegd tot één integraal beheerplan openbare ruimte. In dit integrale beheerplan openbare ruimte zijn dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingsopgave van de investeringen in de openbare ruimte geactualiseerd. In 2025 is een nieuwe actuele versie vastgesteld.

Het volgende overzicht vermeldt actuele beleids- en beheerplannen, in welk jaar ze zijn vastgesteld en (indien gepland) wanneer we deze actualiseren.

Beleidsplan/beheerplan	**Vaststelling**	**Actualisatie**	**Looptijd**
Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	2025	2031	7
Beleidsnota Parkeren in Oss	2025		N.n.b.
Koersnota Mobiliteit	2023		
Spooragenda	2025		
Nota parkeernormen	2023		N.v.t.
Beleidsnota openbare verlichting	2014		N.v.t.
Kadernota, visie en leidraad openbare ruimte	2026		N.v.t.
Kwaliteitsprofiel onderhoud openbare ruimte	2025		N.v.t.
Speelruimtebeleid	2017	2026	N.v.t.
Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader	2024	2030	7 jaar
Antennebeleid			N.v.t.
Bomennota	2024		
Boomstructuurplan	2016		N.v.t.
Richtlijn hinder en overlast	2016		N.v.t.
Richtlijn ziekte en plagen	2017		N.v.t.
Handboek bomen	2017		N.v.t.
Groenbeheerplan	2017		N.v.t.
Afvalbeleid	2025		
Visiedocument Zwerfafval	2024	2030	2030
Hondenbeleid	2015		N.v.t
Integraal beheerplan Openbare ruimte	2025	2028	2029
Wegen en Verkeer			
Groen Water en Ecologie			
Civieltechnische kunstwerken			
Openbare verlichting			
Verkeersregelinstallaties			
Natuurgebieden			
Spelen			
Kunstobjecten			
Beheerplan parkeren (betaald)	2021	I.v.m. wijzigingen parkeerbeleid: 2027	2032
Beheerplan bossen	2023	2027	2028
Water en Rioleringsprogramma 2023-2029	2022	2029	2029
Beheerplan havenbedrijf(industriële en recreatieve havens+	2024	2029	t/m 2030
Beheerplan Natuurgebieden	2022	2031	2032
Integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte (IUP)	2025	2027	t/m 2028
Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	2025	N.n.b.	N.n.b.
Toekomstperspectief haven gemeente Oss	2025	N.n.b.	N.n.b.
Beheerplan Rollend Materieel	2025	N.n.b.	N.n.b.
Beheerplan bluswatervoorzieningen	2026	N.n.b.	N.n.b.
Beheerplan laagspanninginstallaties (NEN 3140/1010)	2026	N.n.b.	N.n.b.

1.2 Kwaliteitskader voor beheerplannen

In 2013 heeft de gemeenteraad met de Kadernota Openbare Ruimte een kwaliteitscatalogus en kwaliteitsprofiel voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. De budgetten in de begroting zijn daarop gebaseerd. De vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus uit deze kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn gebaseerd op de CROW normen. Globaal komt het Osse kwaliteitsniveau Goed overeen met CROW norm A, Basis met CROW norm B en Sober met CROW norm C.

Omschrijving	**Kwaliteitsniveau Oss**	**Kwaliteitsniveau CROW**
Centrumgebieden	Goed	A
Wonen	Sober	C
Werken	Sober	C
Hoofdroutes	Sober	C
Parken/grote groengebieden	Sober	C
Natuurgebied	Sober	C
Buitengebied	Sober	C

Met uitzondering van de centrumgebieden kunnen we voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel. Inspanningen zijn erop gericht om het kwaliteitsniveau in de centrumgebieden te verbeteren.
NB. Een deel van het onderhoud(m.n. dagelijks onderhoud) van Vorstengrafdonk wordt door de Coöperatie Vorstengrafdonk uitgevoerd waarbij het kwaliteitsniveau basis het uitgangspunt is.
In 2025 passen we de Kwaliteitscatalogus aan waarbij aansluiten bij de recente catalogus van de CROW. Daarmee kunnen we de kwaliteiten beter vergelijken met andere gemeenten.

1.3 Financiële vertaling van beheerplannen

Onderscheid tussen, dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvestering

In het beheerplan zijn voor de kapitaalgoederen het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen beschreven. We maken onderscheid in dagelijks en groot onderhoud (exploitaties). Het dagelijks onderhoud is met name gericht op het schoon, veilig en functioneel houden van de openbare ruimte. Groot onderhoud draagt bij aan instandhouding van het object en hiervoor moet structureel voldoende geld in de begroting beschikbaar zijn. Vanaf 2017 maken we onderscheid tussen exploitaties (dagelijks en groot onderhoud) en investeringen (vervangingen). Een vervangingsinvestering is nodig om het object aan het einde van zijn levensduur te kunnen vervangen. We activeren investeringen. De kapitaallasten drukken op de exploitatiebegroting. Deze kapitaallasten zullen de komende jaren met nieuwe investeringen toenemen. Het areaal voorzieningen dat een einde levensduur bereikt zal de komende jaren gaan toenemen omdat steeds meer voorzieningen uit de grotere uitbreidingsjaren vanaf 1960 op raken. Bij de actualisatie van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte wordt dit inzicht verstrekt en de financiële consequenties in beeld gebracht.

Financieel kader voor doorrekening van vervangingsinvesteringen

In 2018 is het financieel kader voor het berekenen van de vervangingsinvesteringen in de nota "Toekomstbestendige Openbare Ruimte" vastgesteld.
De financiële consequenties voor de vervangingsopgave in onze begroting baseren wij op de eerste 10 jaar. We maken hierbij een onderscheid tussen de eerste 3 jaar en het 4de tot en met 10de jaar. Deze opzet is gekozen om bij de eerste drie jaar de huidige status(kwaliteit) van de openbare ruimte bij de theoretische doorrekening te betrekken. Dit kan dus betekenen dat we bepaalde investeringen –vanwege de goede status- uitstellen en andere noodzakelijke investeringen naar voren halen. Het 4de tot en met 10de jaar is een theoretische doorrekening op basis van onze bestanden. In onze financiële doorrekening en voor onze begroting gaan wij uit van een gemiddeld investeringsbedrag. Dit om de piek in de werkzaamheden af te vlakken en grote financiële schommelingen te voorkomen. Het afvlakken van de piek van de werkzaamheden draagt eveneens bij aan betere beheersing en afwikkeling van de projecten.

De concrete vertaling in uitvoeringsprojecten vindt plaats in het Integraal Uitvoeringsplan (IUP).

Concreet groot onderhoud en vervangingsinvesteringen hebben we in het Integraal UitvoeringsProgramma voor de openbare ruimte (IUP) op elkaar afgestemd en vastgesteld. Dit betekent dat we breder maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld veiligheid of leefbaarheid) of financiële voordelen (bijvoorbeeld werk met werk maken) beschouwen en meewegen bij de planning van groot onderhoud en vervanging. Maatregelen uit de beheerplannen kunnen dan eerder of later tot uitvoering komen. Met vaststelling van het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) worden concrete vervangingsprojecten inzichtelijk. Dagelijks of klein onderhoud staat veel meer op zichzelf en wordt waar relevant gebiedsgericht afgestemd en uitgevoerd.

1.4 Beschikbare middelen

In de Programmabegroting 2026-2029 is de financiële doorrekening van het integrale beheerplan openbare ruimte 2026-2029 opgenomen. Hiermee is de financiële basis op orde. Deze komt uit op een gemiddelde vervangingsinvestering van € 7,9 miljoen. Op de langere termijn is een verwacht gemiddelde investeringsbedrag van € 8,3 miljoen benodigd. Voor groot en dagelijks onderhoud inclusief natuurgebieden is een bedrag 16,5 miljoen beschikbaar. Voor het beheer van de bossen is € 0,43 miljoen beschikbaar en voor de havens, brug en sluis € 0,99 miljoen. Parkeren (€2,68 miljoen)en Rioleringen (€ 7,33 miljoen) zijn gesloten exploitaties, dit betekent dat de kosten gedekt worden door inkomsten.

Aanwezige reserves en voorzieningen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn:

- Reserve verkeersregelinstallaties (ter afdekking van de kapitaallasten)
- Egalisatiereserve rioleringsbeheer
- Spaar- en egalisatievoorziening rioolvervanging
- Reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)
- Reserve baggeren haven
- Reserve mobiliteit
- Reserve parkeren
- Voorziening groot onderhoud haven en brug

1.5 Financieel kaders bij toename areaal openbare ruimte

De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud als gevolg van de toename van ons areaal van de openbare ruimt. Dit kan zijn bij de aanleg van nieuwe woongebieden door de gemeente, door nieuw beleid of door initiatieven van particulieren initiatiefnemers. Bij bebouwing staan extra OZB inkomsten als gevolg van deze nieuwbouw. Deze kosten- en inkomstenstijging vertalen we als een autonome ontwikkeling in de Eerste financiële tussenrapportage of de programmabegroting. De cijfers baseren wij vooral op de kaveluitgiftes die in het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) zijn opgenomen. Bij initiatieven van derden baseren wij dit op de op anterieure overeenkomsten. Bij nieuwe beleidskeuzen leggen we de kosten van beheer en onderhoud, in de initiatieffase, voor aan het college.

2. Buitensportaccommodaties

Het beheerplan sportterreinen (2021) is het beheerinstrument voor onderhoud en renovatie van sportterreinen. Dit plan geeft aan hoe we de sportvelden, verhardingen, beplanting, hekwerken, verlichting en inrichtingsmaterialen tijdens de planperiode onderhouden, vervangen en renoveren.

Beleidsplan/beheerplan	**Jaar vaststelling**	**Jaar actualisatie**
Beheerplan sportterreinen	2021	2027

Financiële consequenties

Middelen voor groot onderhoud zijn via de voorziening onderhoud sportparken beschikbaar.

3. Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen wordt eind 2025 een nieuw vastgoedbeheerplan gemeentelijke gebouwen opgesteld. Dit beheerplan beschrijft de financiële en kwalitatieve kaders voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 2026 t/m 2029. De bevindingen zijn uitgewerkt in een Meerjarenonderhoudsplan(MJOP) per gebouw. We onderhouden de gebouwen conform de methodiek conditiemeten NEN2767 op conditieniveau 3: sober en doelmatig.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2025	2029

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor gemeentelijke gebouwen nemen we op in de meerjarige onderhoudsplannen.
De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud voornamelijk door de hogere jaarlijkse indexering, completere MJOP en gevolg van de verduurzaming van de gebouwen. In de begroting nemen we jaarlijks structureel budget op voor de uitvoering van het noodzakelijk jaarlijks terugkerend onderhoud. De kosten van het meerjaarlijks onderhoud wordt op basis van een meerjaarlijks gemiddelde opgenomen en reserveren we per gebouw in een onderhoudsvoorziening.
Als er op basis van Voorzieningenkaarten/het MIP toekomstplannen voor een gebouw zijn onderhouden we deze in eerste instantie op basis van het MJOP. We maken dan wel slimme keuzes en werkzaamheden schuiven mogelijk naar voren of naar achteren, onder andere afhankelijk van het verwachte tempo van de ontwikkelingen.
Als een project concreet geworden is en het college en de raad bijvoorbeeld besloten hebben een bestaand gebouw opnieuw te gebruiken nemen we onderhoud mee in de verbouwingswerkzaamheden. Als besloten wordt een gebouw af te stoten analyseren we de financiële consequenties voor de betreffende onderhoudsvoorziening.
De volgende onderhoudsvoorzieningen zijn aanwezig:

- Onderhoud Ir. Diddewerf
- Onderhoud accommodatie emancipatie
- Onderhoud gebouwen begraafplaatsen
- Onderhoud accommodatie openluchtrecreatie
- Onderhoud buiten scholen, gymlocaties in scholen
- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Onderhoud Museum Jan Cunen
- Onderhoud sporthallen en -zalen
- Onderhoud buurt en wijkcentrum
- Onderhoud gemeentehuis Oss
- Onderhoud monumenten
- Onderhoud overige gemeentelijke eigendommen.

Paragraaf financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van de geldmiddelen die daarvoor nodig zijn. De uitvoering van deze taak vraagt snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.
Het beleid van Oss voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.
De belangrijkste punten uit het treasurystatuut zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling.
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte aan te vragen.
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren. Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

1. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

In juni 2026 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de rente verhoogd van 2,0% naar 2,25%. De directe aanleiding hiervoor zijn de gestegen energieprijzen als gevolg van de spanningen in het Midden-Oosten. Hoewel hogere energieprijzen de economische groei kunnen afremmen, bestaat het risico dat deze prijsstijgingen doorwerken in de prijzen van andere goederen en diensten.
Met deze renteverhoging wil de ECB voorkomen dat dergelijke zogenoemde tweede-ronde-effecten leiden tot een langdurig hogere inflatie. De ECB verwacht dat de inflatie de komende jaren geleidelijk zal dalen richting de doelstelling van 2%, maar wijst tegelijkertijd op de aanhoudende onzekerheden in de economische vooruitzichten.

Voor de gemeente betekent dit dat de rente op nieuwe leningen naar verwachting hoger zal blijven dan eerder werd aangenomen. De verdere ontwikkeling van de kapitaalmarktrente blijft afhankelijk van het rentebeleid van de ECB, de economische groei, inflatieverwachtingen en internationale ontwikkelingen. Deze factoren kunnen van invloed zijn op de toekomstige financieringslasten van de gemeente.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

Liquiditeitsplanning

In de volgende tabel laten we de liquiditeitsplanning zien op basis van de gegevens van medio mei 2026.

Bedrag x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Saldo schatkist (mei 2026)	-12.000	0	0	0	0
Kasstroom programmabegroting 2026-2029	-19.717	-32.265	-21.162	-30.867	-31.553
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen activa	10.801	13.502	4.983	5.098	2.526
Investeringsplan 2026-2030	6.553	25.913	31.946	39.876	40.777
Bijzondere projecten met projectfinanciering (voorzieningen en parkeren)	7.329	65.475	63.500	7.977	0
Bijzondere projecten Stedelijke ontwikkeling (woningbouw, mobiliteit, economie)	-1.076	9.296	19.601	28.371	97638.
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossingen langlopende leningen	5.270	7.053	5.176	3.434	3.434
Aflossingen verstrekte geldleningen	-727	-964	-964	-964	-964
Totale financieringsbehoefte	**-3.567**	**88.010**	**103.080**	**52.925**	**53.196**
Totaal cumulatief 2026-2030					**293.644**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze financieringsbehoefte in de komende 5 jaar uitkomt op circa € 295 miljoen. Hiervoor moeten we diverse leningen aantrekken op de geldmarkt. Dit betekent ook dat we grote afhankelijkheid/ risico hebben bij schommelingen in de rente.
In deze tabel zijn ook de geplande investeringen vanuit het investeringsplan verwerkt, in de latere begrotingsjaren zijn hier gemiddelden voor genomen omdat de ervaring leert dat de kasstromen bij investeringen zich over de jaren heen verdelen.

Schuldpositie

Onderstaand onze schuldpositie zoals deze op dit moment is (zonder in de toekomst aan te trekken geldleningen op basis van bovenstaande financieringsbehoefte.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begin 2026	Begin 2027	Begin 2028	Begin 2029	Begin 2030
Totale langlopende schuld	**35.511**	**28.437**	**21.388**	**16.215**	**12.785**

De huidige schuldpositie gecombineerd met de toekomstige financieringsbehoefte betekent dat onze langlopende schulden heel fors zullen stijgen. De schuldquote is nu ook erg laag en zal dan gaan stijgen.

3. Rente

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en projecten toerekenen.

Renteschema

Omschrijving	**Bedrag**
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 2.164.959
De externe rentebaten (idem)	-€ 1.143.203
Saldo rentelasten en rentebaten	**€ 1.021.756**
De rente aan de facilitaire grondexploitaties *moet* worden doorberekend	€ 0
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld *moet* worden toegerekend	€ 434.656
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**€ 587.100**
Rente over eigen vermogen	€ 4.236.042
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 356.390
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	**€ 5.179.532**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- € 3.987.549
Renteresultaat op het taakveld treasury	**€ 1.191.983**

De omslagrente 2027 hebben we naar beneden afgerond en vastgehouden op 1,10%.

4. Kasgeldlimiet

De gemeente mag een maximale hoeveelheid kortlopende schuld hebben ten opzichte van de begroting. Kortlopende schulden zijn schulden met een looptijd van maximaal één jaar. De limiet is vastgesteld op 8,5% van de totale jaarlijkse begroting. Voor Oss is dat in 2027 afgerond € 39,9 miljoen*.
In de huidige markt zien we een veranderingen ontstaan in het renteverschil met lange en kortlopende geldleningen. Momenteel hebben wij geen kortlopende leningen uitstaan en oriënteren wij ons op langlopende financieringsstrategieën.

* op basis van het begrotingstotaal 2026

5. Renterisiconorm

Bij het bepalen van de duur van de geldleningen die we aantrekken moeten we rekening houden met de renterisiconorm die in de Wet Fido wordt voorgeschreven. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Dat is voor Oss in 2027 afgerond € 89,1 miljoen*. Dit is het bedrag dat we in 1 jaar maximaal mogen herfinancieren op langlopende leningen.

Ons renterisico over de vaste schuld in de jaren 2027-2030:

					bedragen x € 1.000
Nr.	Renterisico(norm)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1.	Stand van begrotingstotaal	445.579	449.452	430.340	430.340
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	89.116	89.890	86.068	86.068
3.	Renterisico op vaste schuld **	629	456	373	298
4.	Ruimte onder renterisiconorm	88.487	89.434	85.695	85.770

* op basis van het begrotingstotaal 2026
** som van de her te financieren aflossingen

6. Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal mogen we 2% per dag aan overtollige middelen aanhouden. Voor Oss is dat in 2027 afgerond 9 miljoen*. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen wordt dagelijks afgeroomd en brengen we onder bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

* op basis van het begrotingstotaal 2026

7. Wet HOF/EMU-saldo

Het doel van de Wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) gezamenlijk. In de regeling *vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU- saldo* is het collectieve aandeel voor de jaren 2024 tot en met 2026 bepaald op -0,5 procent. Het gemeentelijk aandeel in de marconorm bedraagt -0,40 procent en wordt per individuele gemeente verdeeld op basis van het begrotingstotaal. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De referentiewaarde op basis van de regeling 2024 - 2026 voor onze gemeente is vastgesteld op € 23.286 .000. De volgende tabel laat het verloop van het geraamde EMU-saldo zien in vergelijking met de norm. We over schreiden van 2027 de norm. De toelichting op deze ontwikkelingen is opgenomen in de paragraaf Investeringsplan.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
A. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (positief is meer inkomsten dan uitgaven)	-17.185	6.503	-6.598	1.896	1.659
B. Mutatie (im)materiële vaste activa (positief is stijging boekwaarde)	13.942	112.048	29.368	37.053	34.027
C. Mutatie voorzieningen (positief is toename voorzieningen)	14.625	2.406	4.620	5.942	6.034
D. Mutatie voorraden incl. bouwgrond in exploitatie (positief is stijging boekwaarde)	-5.529	-2.283	6.140	-3.443	4.583
E. Verwachte boekwinst effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	**-10.973**	**-100.857**	**-37.486**	**-25.771**	**-30.917**
Norm	-23.286	-23.286	-23.286	-23.286	-23.286
Verschil	**12.313**	**-77.571**	**-14.200**	**-2.485**	**-7.631**

Geprognosticeerde balans

BBV schrijft voor dat we een meerjarig geprognosticeerde balans opnemen in deze paragraaf. Hierbij hebben we rekening gehouden met de cijfers in deze begroting voor wat betreft ontwikkeling in de investeringen, het inzetten van reserves en voorzieningen en onze financieringsbehoefte.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Activa					
Vaste activa	344.124	455.090	483.498	519.751	552.690
Voorraad grond	22.254	23.812	18.088	21.176	15.873
Uitzettingen < 1 jaar	76.571	76.571	76.571	76.571	76.571
Overlopende activa	20.051	20.051	20.051	20.051	20.051
Liquide middelen	357	357	357	357	357
Saldo activa	**463.357**	**575.880**	**598.565**	**637.907**	**665.542**
Passiva					
Eigen vermogen	282.403	276.827	282.969	276.418	278.395
Voorzieningen	41.840	41.840	41.840	41.840	41.840
Schulden rentetypische looptijd > 1 jaar	28.437	21.388	16.215	12.785	9.387
Netto vlottende schuld	8.329	8.329	8.329	8.329	8.329
Overlopende passiva	57.427	57.427	57.427	57.427	57.427
Financieringstekort/-overschot (saldo kortlopende vorderingen en schulden)	44.921	170.069	191.785	241.108	270.164
Saldo passiva	**463.357**	**575.880**	**598.565**	**637.907**	**665.542**

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) schrijven voor dat het college in de programmabegroting en in het jaarverslag een overzicht van de verbonden partijen geeft. Het gaat om een overzicht van de externe rechtspersonen waar Oss een bestuurlijke en financiële band mee heeft. Dat kunnen de volgende instellingen zijn:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR): bestuursrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten onderling en/of andere overheidsinstanties. Een lid van het college maakt veelal deel uit van het algemeen of dagelijks bestuur.
- Vennootschappen waarin de gemeente financieel deelneemt (naamloze of besloten vennootschap). De gemeente is daarin via de vergadering van aandeelhouders of een raad van commissarissen vertegenwoordigd.
- Verenigingen waar de gemeente lid van is.
- Stichtingen waarin de gemeente een bestuurszetel heeft.

Op basis van het BBV en de verordening geven we per verbonden partij inzicht in:

- De naam en de vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
- De veranderingen die zich tijdens het jaar 2026 hebben voorgedaan in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- De bijdrage die de gemeente betaald aan de verbonden partij.
- Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het jaar 2025. Als dat niet bekend is, vermelden we de meest recente cijfers die bekend zijn.
- Het risico dat we als gemeente lopen bij een verbonden partij.
- Het laatst vastgestelde resultaat van de verbonden partij.

1. Toelichting

Een paragraaf verbonden partijen dient twee doelen:

1. Duidelijkheid geven of de doelstellingen van de verbonden partij en de gemeente nog steeds overeenkomen en of de verbonden partij die doelstellingen ook realiseert. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort. De gemeente is opdrachtgever en verantwoordelijk voor de doelstellingen en programma's.
2. Het geven van inzicht in de risico's en budgettaire gevolgen van verbonden partijen.

Verbonden partijen kunnen in twee categorieën verdeeld worden: de publiekrechtelijke vorm en de privaatrechtelijke regeling. De publiekrechtelijke regeling is een samenwerkingsverband dat gebaseerd is op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het heeft een eigen algemeen bestuur. De deelnemende gemeenten benoemen de leden van dat bestuur. Het algemeen bestuur benoemt het dagelijks bestuur. Oss heeft zitting in een aantal besturen van gemeenschappelijke regelingen.

De bestuursleden hebben een informatie- en verantwoordingsplicht naar de gemeenteraad over hun inbreng in deze samenwerkingsverbanden. In Oss hebben we daarom de gemeenschappelijke regelingen steeds als vast agendapunt bij de raadscommissies staan. Verder behandelt de gemeenteraad de kadernota's, begrotingen en jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen (zie het overzicht van regelingen verderop in deze paragraaf) in een aparte vergadering.

Naast samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen werken we in toenemende mate samen op basis van privaatrechtelijke rechtsvormen, zoals vennootschappen, verenigingen, stichtingen en convenanten. Deze beschrijven we hierna ook in tabelvorm, na het overzicht van gemeenschappelijke regelingen.

2. Bijzondere ontwikkelingen/risico's

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
In 2024 is het besluit door de gemeenteraad genomen om toestemming te verlenen dat het waterschap De Dommel kan toetreden tot de BSOB. Dit is per 1 januari 2026 gebeurd.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)
Het Rijk treedt terug als deelnemer in 2027
Het Rijk stopt als deelnemer. Dit staat gepland voor 2027. Door de terugtreding verandert de samenstelling van het bestuur. Ook moet er een nieuwe regeling worden opgesteld. Er zijn geen negatieve budgettaire gevolgen voor de zittende partners.
Extra bijdrage voor het e-depot
De kosten voor het e-depot vragen om een extra bijdrage per inwoner. Afspraken hierover zijn gemaakt. In 2024 stijgt de bijdrage met € 0,25 per inwoner, in 2025 met € 0,45 en in 2026 met € 0,65. Deze verhoging is verwerkt in de programmabegroting 2026-2029.

Vereniging Talentencampus Oss
Op 19 mei 2025 is besloten de vereniging op te heffen per 1 januari 2026. De Talentencampus ontwikkelt zich verder tot de Lerende Stad Oss, conform de aanvraag en richtlijnen UNESCO Learning City.

3. Ontwikkelingen per samenwerkingsverband

In deze paragraaf wordt gesproken over regio "Brabant-Noordoost" en regio "Brabant-Noordoost-Oost". Onderstaand de gemeenten die hieronder vallen.

Brabant-Noordoost:
11 gemeenten: Bernheze, Boekel, Boxtel, ’s-Hertogenbosch, Heusden, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel en Vught.

Brabant-Noordoost-oost:
5 gemeenten: Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst en Oss.

Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

									Bedragen x € 1.000
Verbonden partij	**P[1]**	**Belang**	**Bijdrage 2026**	**EV 1/1 /2025**	**EV 31/12 /2025**	**VV 1/1 /2025**	**VV 31/12 /2025**	**Risico**	**Verwacht resultaat 2026**
Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)	1		1.415	946	1011	381	398	laag	nihil
Centrum- regeling Wmo Brabant-Noordoost-Oost	1		259					laag	
Centrum- regeling Jeugdhulp Brabant-Noordoost	1		503					laag	
Werkvoorzienings-schap Noordoost-Brabant	2		26	26.988	27.118	2.065	1.752	laag	nihil
Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolver-laten Brabant-Noordoost (RBL BNO)	2		260	583	466			laag	nihil
Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)	3		4.382	7.400	8.708	18.185	18.882	laag	
Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)	3		nihil	15.980	17.073	26.188	20.841	laag	
Brabants Historisch Informatie- centrum (BHIC)	3		466	1.636	1.570	5.974	6.935	laag	
Heesch-West	5	30%		5.500	5.100	82.000	87.000	laag	nihil
Omgevings- dienst Brabant-Noord (ODBN)	6		2.649	8.903	10.619	13.553	11.001	laag	voordeel
Veiligheids- regio Brabant-Noord	7		7.343	21.599	25.588	66.725	81.525	middel	
Belasting- samen-werking Oost-Brabant (BSOB)	9		2.095	1.212	690	19.546	21.209	laag	nihil

Onze programma's zijn:

1. Welzijn en Zorg
2. Werk, inkomen en onderwijs
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit
5. Economie
7. Veilige omgeving
9. Financieel beleid

Vennootschappen en corporaties

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Belang	EV 1/1 /2025	EV 31/12 /2025	VV 1/1 /2025	VV 31/12 /2025	Risico	Verwacht resultaat 2026
Pivot Park Holding BV	29%	16.599	27.602	76.594	83.066	laag	voordeel
Coöperatieve Vereniging Midwaste						laag	
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0,12%	4.777.000	4.863.000	123.164	110.701	laag	voordeel
NV Brabant Water	0,83%	716.000	767.000	695.000	714.000	laag	voordeel

Deze gemeenschappelijke regelingen zijn niet gekoppeld aan een programma. Er wordt aan hen geen bijdrage betaald.

Stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Belang	Bijdrage 2026	EV 1/1 /2025	EV 31/12 /2025	VV 1/1 /2025	VV 31/12 /2025	Risico	Verwacht resultaat 2026
Stichting Agrifood Capital							laag	
Vereniging Talentencampus Oss		nihil	216	213	8	100	laag	nihil
Stichting de Kracht van Oss-Economic Board		0	566	532	0	0	laag	nadeel
Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Noordoost		126					laag	
Convenant Brabant-Noordoost		284					laag	
G40		20					Laag	

Deze gemeenschappelijke regelingen zijn niet gekoppeld aan een programma.

A. Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel: Brabant-Noordoost-oost en Meierijstad. De provincie Noord-Brabant is per 1-1-2025 uit de gemeenschappelijke regeling getreden. Dit heeft verder geen financiële gevolgen voor de GR-KCV. Momenteel wordt onderzocht welke bestuursvorm het beste past bij de uitvoering van het Wmo-vervoer. In 2026 zal hierover besluitvorming plaatsvinden.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit - van der Zanden
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor Wmo-geïndiceerden en zorgt daarnaast voor aanvulling op het reguliere openbaar vervoer door Bravoflex. Bravoflex is alle dagen van de week beschikbaar. En brengt je naar een grotere OV-overstaphalte, waar je verder kunt reizen met bus of trein. Zo zijn met Bravoflex ook minder goed bereikbare gebieden aangesloten op het openbaar vervoer.

Connexxion Taxi Services is sinds 1-1-2024 de opdrachtnemer voor het regiotaxivervoer. Connexxion Taxi Services voert de regie en verzorgt met drie lokale onderaannemers het vervoer in de regio Brabant-Noordoost. De looptijd van het contract is vijf jaar met driemaal een verlengingsoptie van telkens een jaar.

Financieel
Conform begroting 2026 van de GR-KCV zijn de verwachte netto kosten voor de gemeente Oss in 2026 € 1.414.539 en voor 2027 € 1.328.840. We verwachten conform begroting uit te komen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 946.369
31-12-2025: € 1.011.407

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 380.951
31-12-2025: € 398.162

Resultaat:
2025: € 75.876

Centrumregeling Wmo Brabant-Noordoost-Oost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
5 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit - van der Zanden
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
In Brabant Noordoost-oost kopen we gezamenlijk de Wmo hulp in. Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het inwoneraantal.

Financieel
Onze bijdrage aan de centrumregeling 2026 is € 258.825 voor inkoop- en contractering. Dit is exclusief de kosten voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015. Ieder jaar wordt de begroting geactualiseerd. Voor 2027 verwachten we een bijdrage van € 296.512.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Centrumregeling Jeugdhulp Brabant-Noordoost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel: Brabant-Noordoost

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder H.de Wit - van der Zanden
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, vanaf 2022 volgens een SAS procedure en een Open House.
De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op het vastgestelde regionaal kader 2024. Per 1 januari 2024, met het ingaan van de nieuwe centrumregeling, is de verdeelsleutel van de kosten over de deelnemende gemeenten gewijzigd. Deze is gebaseerd op de onderlinge verhouding van de inkomsten van de gemeenten uit het gemeentefonds binnen het cluster 'individuele voorzieningen jeugd'. De verdeelsleutel wordt jaarlijks berekend op basis van de meicirculaire voor het opvolgende jaar.

Financieel
Met ingang van het jaar 2022 is de inkoopmethodiek van de jeugdzorg gewijzigd. Tot het jaar 2022 werd op basis van lumpsum ingekocht door het RIOZ. Met ingang van 2022 is voortaan sprake van een inspanningsgerichte inkoopsystematiek (PxQ). De bijdrage voor het begrotingsjaar 2026 is in het bijgestelde kader voor Oss bepaald op € 502.608.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Werkvoorzieningschap Brabant-Noordoost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noordoost-oost* en Meierijstad.

Zetel: Oss
*Portefeuillehouder: W*ethouder K. van Geffen
Website: www.wvs-nb.nl
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:
Het Werkvoorzieningschap is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) voor deze gemeenten. De feitelijke uitvoering van de Wsw is opgedragen aan de IBN Holding B.V.
Het Werkvoorzieningschap is namens deze 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN. De kosten van de gemeenschappelijke regeling bestaan uit bestuurskosten van het Werkvoorzieningschap en een klein

deel van de uitvoeringskosten Wsw, namelijk die kosten die voortvloeien uit het formeel werkgeverschap van Wsw-werknemers en ambtelijk personeel.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage is begroot op € 0,27 per inwoner. Dit is ook van toepassing in 2027, waardoor onze bijdrage in 2027 € 25.800 is. Bij het Werkvoorzieningschap is een winstverdeling afgesproken waarbij 50% van het behaalde jaarresultaat naar rato van de omzet verdeeld wordt over alle eigenaren (6 gemeenten). Dit geld wordt gestopt in de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) die het Werkvoorzieningsschap beheert. De winst wordt niet in euro's uitgekeerd maar daarvoor kunnen diensten van IBN worden afgenomen. De AGR t.b.v. de gemeente Oss bedraagt op 31 december 2025 € 1.022.120.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 26.988.200
31-12-2025: € 27.118.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 2.065.300
31-12-2025: € 1.751.900

Resultaat:
2025: € 0

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant-Noordoost (RBL BNO)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noordoost-oost* en Meierijstad.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter dagelijks bestuur.
Website: www.rblbno.nl
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:
Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor 6 gemeenten de Leerplichtwet en de functie van het Doorstroompunt uit. Dit houdt het volgende in:
- erop toezien dat kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen;
- jongeren van 18 tot 27 jaar (zonder startkwalificatie en schoolinschrijving) ondersteuning bieden naar school of werk. Dit geldt ook voor jongeren van 16 en 17 voor wie het halen van een startkwalificatie niet haalbaar is. Per 1 januari 2026 horen jongeren van 23 tot 27 jaar bij de doelgroep van het Doorstroompunt. Het Doorstroompunt brengt de ondersteuningsbehoefte van deze nieuwe groep in beeld en biedt daarbij passende ondersteuning.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage voor 2026 is € 259.905. In 2027 wordt onze bijdrage verhoogd naar € 407.215. Vanaf 2027 hanteren wij voor RBL een nieuwe rekensystematiek. Wij brengen aan alle gemeenten (inclusief onszelf) ondersteuningsbudget in rekening bij het doorbelasten van de ambtelijke inzet.

In de realisatie 2025 is een overschrijding zichtbaar van de personele lasten met een negatief resultaat van € 117.000 tot gevolg. Deze overschrijding was voorzien en noodzakelijk om de kwaliteit van dienstverlening te behouden, betaald uit de bestemmingsreserve en er is vooraf bestuurlijk mee ingestemd. Er heeft in 2025 geen restitutie vanuit de reserve aan de deelnemende gemeenten plaatsgevonden.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 583.299
31-12-2025: € 466.241

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 0
31-12-2025: € 0

Resultaat:
2025: € 0

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)
Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noord, de Meierij en regio Tilburg, totaal 19 gemeenten.

Zetel: Tilburg
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens lid algemeen bestuur
Website: www.ggdhvb.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

Toelichting:
De GGD Hart voor Brabant is een GR van 19 gemeenten in de regio Midden-Brabant, regio de Meierij en regio Brabant-Noordoost. De GGD voert voor ruim 1,1 miljoen inwoners (waarvan ongeveer 200.000 jeugdigen) van haar werkgebied taken uit op het gebied van de openbare gezondheidszorg in opdracht van de gemeente(n). Dit gebeurt op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in de regio, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend te maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers:
1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.
4. Overal om ons heen, binnen en buiten.

'Mensen gezonde kansen bieden om alles uit hún leven te halen' is de missie van de GGD. Want als mensen zich gezond voelen, helpt dit hen om actief te zijn, mee te doen in de samenleving en alles uit het leven te halen. De GGD streeft ernaar dat iedereen zo gezond mogelijk kan opgroeien en leven.

Transitieplan – Toekomstbestendige GGD
De GGD ziet verschillende uitdagingen op haar afkomen die impact hebben op de toekomstbestendigheid van haar dienstverlening aan inwoners. Denk aan nieuwe verantwoordelijkheden, personele uitdagingen en (structurele) tekorten in de financiën. Daarom heeft de GGD in 2023 en 2024 gewerkt aan een transitieplan gericht op een toekomstbestendige organisatie. In 2024 heeft dat geleid tot een incidentele bijdrage van gemeente Oss (€ 235.896). met deze middelen verwachtte de GGD geen concessies te hoeven doen aan de kwaliteit van haar dienstverlening. Eind 2025 heeft de GGD aangegeven op koers te liggen: de ombuiging wordt tijdig gerealiseerd en de GGD blijft binnen het transitiebudget.

In 2026 zet de GGD deze ontwikkeling voort. Onder de noemer 'financieel fit en gezond' wordt gewerkt aan een duurzame en toekomstbestendige organisatie die kan inspelen op inhoudelijke, personele en financiële uitdagingen. Daarnaast werkt de GGD aan het dienstverleningsconcept 'GGD nabij'. Hiermee wordt ingezet op eigentijdse, toegankelijke en toekomstbestendige dienstverlening voor inwoners en de gemeente.

Beleidsplan 2027-2030
In 2026 werkt de GGD aan het beleidsplan 2027-2030. Dit beleidsplan bouwt voort op de toekomstvisie *'Wij maken samen gezond gewoon'* en richt zich op de thema's kansrijk opgroeien, gezonde leefomgeving en mentale veerkracht. Het conceptbeleidsplan wordt in 2026 voor zienswijzen voorgelegd aan de gemeenteraden

Samen Sterker
Sinds 2025 verkennen GGD West-Brabant (GGD WB) en GGD Hart voor Brabant (GGD HvB) in opdracht van beide Algemene Besturen (AB) hoe zij hun samenwerking kunnen versterken. Aanleiding hiervoor zijn gezamenlijke, inhoudelijke, personele en financiële uitdagingen, waardoor intensievere samenwerking wenselijk wordt geacht om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen en de kwaliteit en toegankelijkheid van de publieke gezondheidszorg in Brabant te versterken. In juli 2026 zijn twee scenario's verder uitgewerkt: Herziene samenwerkingsovereenkomst en een samenvoeging tot één GGD met een district model. Bij de uitwerking staan het realiseren van meerwaarde voor inwoners en gemeenten, het behouden van lokale nabijheid en zeggenschap en het financieel beheersbaar houden van de ontwikkelingen, inclusief transitiekosten, centraal.

Financieel
Onze bijdrage voor 2026 is € 4.381.670. Als gevolg van indexering komt onze bijdrage 2027 uit op € 4.582.098.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 7.400.000
31-12-2025: € 8.708.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 18.185.000
31-12-2025: € 18.882.000

Resultaat:
2025: € 2.373.000

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)
Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
35 gemeenten in Brabant-Noord en Midden- en West-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen
Website: www.ravbrabantmwn.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

Toelichting:
De Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN) omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's. Dat betekent dat het werkgebied van de RAV Brabant MWN bestaat uit in totaal 35 gemeenten in Brabant, waaronder Oss. De regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen budgettaire kaders.

Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

Financieel
De RAV verkeert in een gezonde financiële positie zodat de continuïteit niet in gevaar wordt gebracht. De uitvoering van de RAV is geen gemeentelijke taak meer en de gemeente heeft ook geen financiële verantwoordelijkheid. De RAV wordt volledig gefinancierd door zorgverzekeraars. De rechtsvorm is echter nog steeds een Gemeenschappelijke Regeling.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
01-01-2025: € 15.980.000
31-12-2025: € 17.073.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 26.188.000
31-12-2025: € 20.841.000

Resultaat:
2025: € 1.093.000

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)
Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Het BHIC beheert de archieven van 10 gemeenten in Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Boxtel, Haaren, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, St. Michielsgestel en Vught), de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder *B*. Atman, tevens lid portefeuillehoudersoverleg.
Website: www.bhic.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

Toelichting:
Deze organisatie is ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel met het Rijksarchief. Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Bij de uitvoering van de wettelijke taak voor beheer, ordening en toegankelijkheid van het archiefmateriaal besteedt het BHIC tevens aandacht aan de verdere ontwikkeling van het e-depot. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Financieel
Onze huidige bijdrage 2026 is € 465.600. De bijdrage voor 2027 stijgt naar € 509.200 als gevolg van actualisering inwonersaantallen én indexering.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 1.636.000
31-12-2025: € 1.570.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 5.974.000
31-12-2025: € 6.935.000

Resultaat:
2025: € 21.000

Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noordoost en de provincie Noord-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder S. van den Bergh
Website: www.odbn.nl
Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:
De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. De ODBN is een robuuste organisatie die haar taken gestructureerd en kwalitatief goed uitvoert. De ODBN werkt inmiddels op basis van regionale afspraken, strategieën en programma's waarbij er ruimte is voor individueel maatwerk voor de deelnemende gemeente. De gemeente (afdeling VTH, college en gemeenteraad) worden nadrukkelijk betrokken bij de strategische en financiële cycli.

Financieel
De werkelijke bijdrage is afhankelijk van gemaakte uren bij de ODBN. In 2025 was de bijdrage van Oss begroot op € 2.942.573 en de werkelijke bijdrage € 2.883.158. Voor 2026 is de bijdrage begroot op € 2.971.457. Wij verwachten een werkelijke bijdrage in 2026 van € 2.648.560.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
01-01-2025: € 8.903.000
31-12-2025: € 10.619.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 13.553.000
31-12-2025: € 11.001.000

Resultaat:
2025: € 2.018.000

Heesch West

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom, tevens lid dagelijks bestuur en wethouder S. van den Bergh, lid algemeen bestuur.
Website: Bedrijf vestigen - Gemeente Oss
Website: www.heeschwest.nl
Programma: 5. Economie

Toelichting:
Deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) tussen drie gemeenten in Brabant-Noordoost is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein Heesch West en is in 2014 opgericht. Het betreft geen diensten-GR, maar een openbaar lichaam ter exploitatie van de toekomstige ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein. De ontwikkeling van Heesch West gaat om een duurzaam, grootschalig bedrijventerrein van

50 ha uitgeefbaar in de eerste fase (met optie tot uitbreiding tot 80 ha in fase 2) dat wordt ontwikkeld door de gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss. Het terrein beoogt bedrijven uit verschillende sectoren te huisvesten. Het terrein ligt op het grondgebied van Bernheze en 's-Hertogenbosch.
Het bestemmingsplan is begin 2022 vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hierdoor wordt de ontwikkeling en planrealisatie nog steeds vertraagd. Begin 2025 hebben de gemeenten herstelbesluiten genomen. Eind mei 2026 hebben de zittingen bij de Afdeling bestuursrechtspraak plaatsgevonden. Later dit jaar is de uitspraak voor de bestemmingsplannen (Heesch West en Cereslaan-West voorzien. De gronden, de afgesloten geldleningen en de gevormde verliesvoorzieningen zijn in 2022 ingebracht bij de GR. Parallel aan de juridische procedures worden voorbereidingen getroffen voor het bouwrijp maken en de toekomstige uitgifte van het bedrijventerrein.
Het terrein heeft ook te maken met de huidige situatie van beperkte/geen nieuwe aansluitingen op het energienet en infrastructuur capaciteit. Er wordt een zogenaamde energy hub voorbereid, waarmee het bedrijventerrein door een collectieve aanpak met opwek, opslag, uitwisseling van energie en nieuwe contractvormen in de nieuwe Elektriciteitswet die per 1 januari 2026 is ingegaan in een robuuste energievoorziening kan voorzien en mogelijk ook kan bijdragen aan congestieverzachting in de regio.

Financieel
In april 2022 zijn de boekwaarden, gronden, financiering en verliesvoorzieningen bij de GR Heesch West ingebracht. De afrekening die heeft plaatsgevonden sluit aan bij de in voorbije jaren getroffen verliesvoorziening. Begin 2026 is de grondexploitatie Heesch West weer geactualiseerd. Deze is 10 april 2026 door het Algemeen Bestuur samen met de jaarstukken 2025 vastgesteld. Het financieel tekort is op basis van geactualiseerde berekening € 38,5 miljoen. Een jaarlijkse bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten aan de GR Heesch West is niet van toepassing.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen (egalisatiereserve):
01-01-2025: € 5,5 miljoen
31-12-2025: € 5,1 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 43,7 miljoen (exclusief € 38,0 miljoen verliesvoorziening)
31-12-2025: € 48,8 miljoen (exclusief € 38,47 miljoen verliesvoorziening)

Resultaat:
2025: € 0

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noordoost en Heusden (conform gebied politieregio).

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Burgemeester F.T. de Jonge, tevens lid dagelijks bestuur en plv. voorzitter van de Veiligheidsregio.
Website: *www.vrbn.nl*
Programma: 7. Veilige omgeving

Toelichting:
De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken zij met de 11 gemeenten en de GGD samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en bevolkingszorg. Ook de Nationale Politie, de

Meldkamer Oost-Brabant, het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid werken samen binnen de veiligheidsregio.

Financieel
In 2026 bedraagt de bijdrage aan de VRBN voor de gemeente Oss € 7.343.073 (begroot € 7.348.499). In 2027 is de bijdrage begroot op € 7.620.812.

In de Programmabegroting VRBN 2027 staat een bedrag van € 3,85 miljoen aan risico's opgenomen. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar onze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 21.599.000
31-12-2025: € 25.588.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 66.725.000
31-12-2025: € 81.525.000

Resultaat:
2025: € 954.000

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
12 Gemeenten (Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel) en 2 Waterschapen (Aa en Maas en De Dommel).
De gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel worden per 1 januari 2024 bediend via een dienstverleningsovereenkomst. Zij hebben een verzoek ingediend om per 1 januari 2028 toe te treden als deelnemer. Per 1 januari 2026 is Waterschap de Dommel toegetreden.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom, tevens lid dagelijks bestuur.
Website: www.bs-ob.nl
Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:
De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Sinds 2022 werkt BSOB toe naar verdere automatisering. Het besparingspotentieel vanwege automatisering vanuit de eerdere businesscase blijkt in de praktijk niet haalbaar. Toekomstige besparingen die leiden tot verlaging van de deelnemersbijdrage als gevolg van de businesscase lijken daarmee te vervallen. Momenteel worden voorstellen op projectniveau gemaakt met als doelstelling om beter en efficiënter te werken en daarmee alsnog besparingen te realiseren.
Met de bediening van 3 nieuwe gemeentes per 2024 en verdere uitbreiding per 1 januari 2026 met een waterschap blijft oog voor de kwaliteit prioriteit.

Financieel
Bijdrage 2025: € 2.137.603
Bijdrage 2026: € 2.095.198
Bijdrage 2027: € 2.065.530

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat: Eigen vermogen:
01-01-2025: € 1.212.000

31-12-2025: € 690.000

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 19.546.000
31-12-2025: € 21.209.000

Resultaat:
2025: € 50.711 nadeel

B. Vennootschappen en corporaties

Pivot Park Holding BV
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom, vertegenwoordigt Oss als (minderheids-)aandeelhouder.
Website: *www.pivotpark.com*

Doel:
Met de ontwikkeling van het Pivot Park streven Gemeente Oss en de Provincie Noord-Brabant de volgende doelen na:

- Het leveren van een bijdrage aan de gezondheidszorg door onderzoek naar- en ontwikkeling van medicijnen;
- Behoud en groei van hoogwaardige werkgelegenheid in Noord-Brabant en Gemeente Oss;
- Het leveren van een bijdrage aan de regionale en nationale kenniseconomie, in het bijzonder aan het life sciences en biotech domein (waar medicijnontwikkeling en -productie onder valt), dat door het kabinet is aangewezen als één van de vier domeinen die essentieel zijn voor onze toekomstige economie en maatschappelijk welzijn.
- Het leveren van een bijdrage aan de strategische autonomie en relevantie van Nederland en Europa op het gebied van medicijnproductie.

Deelneming
Provincie Noord-Brabant en Gemeente Oss houden samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de Provincie en 29,27% voor de Gemeente. Pivot Park Holding BV is 100% aandeelhouder van haar dochtermaatschappijen:

- Pivot Park Apparatuur BV
- Pivot Park Exploitatie BV
- Pivot Park Vastgoed BV
- Pivot Park Samenwerkingen BV

Het aandelenkapitaal van gemeente Oss bedraagt € 8.196 en de agioreserve bedraagt € 2.528.928. Dit is inclusief de agiostorting in 2019 van € 2.358.000. Omdat het eigen vermogen in de laatst opgestelde jaarrekening positief is, en de meerjarenprognoses positief zijn, is geen voorziening noodzakelijk.

Transacties
De gronden binnen Pivot Park zijn in erfpacht verkregen van gemeente Oss. Door de Provincie Noord-Brabant zijn in 2017 leningsfaciliteiten beschikbaar gesteld. Daarmee heeft Pivot Park geïnvesteerd in vastgoed om een marktconforme exploitatie mogelijk te maken. In dit kader verstrekt de gemeente 11 jaar lang (tot en met 2028) een bijdrage van € 93.000 voor de stimulering van het Life Science klimaat in Oss aan de provincie. Daarnaast verstrekt de gemeente 8 jaar lang (tot en met 2024) een bijdrage van € 25.000 voor promotie en branding van het park (raadsbesluit d.d. 26 januari 2017).

Bij raadsbesluit van 8 juli 2021 is besloten tot het verstrekken van een achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 3.250.000. Het Pivot Park realiseert hiermee nieuwbouw (Grizzly) ter vervanging van het RE-gebouw. Bij raadsbesluit van 26 oktober 2023 is besloten tot het verstrekken van een aanvullende

achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 673.210. Het Pivot Park realiseert hiermee de afbouw van nieuwbouw Grizzly en inbouw(pakketten) voor huurders.

Op 15 oktober 2026 wordt er mogelijk een raadsbesluit genomen om verdere groei en nieuwbouw op Pivot Park mogelijk te maken. Het voorstel is om de achtergestelde leningen uit 2021 en 2023 van in totaal € 3.732.000 om te zetten naar een agiostorting. Daarnaast om € 8.759.000 aan eigen vermogen en een lening van € 17.145.000 aan Pivot Park te verstrekken om te investeren in een nieuw gebouw Racoon inclusief incubator, een restaurant/community gebouw The Pivot en verduurzaming. Onderdeel van het voorstel is ook om toekomstige WOZ opbrengsten van de nieuwbouw in te zetten om de business case van de groei en nieuwbouw te dekken.

Betrokkenheid:
Eigen vermogen (groepsvermogen) Pivot Park Holding BV
01-01-2025: € 16.598.582
31-12-2025: € 27.601.529

Vreemd vermogen Pivot Park Holding BV
01-01-2025: € 76.593.725
31-12-2025: € 83.065.648

Resultaat
2025: € 11.002.947

Coöperatieve Vereniging Midwaste

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder B. Atman.
Website: *www.midwaste.nl*

Doel:
Midwaste is een vereniging waarvan alleen publiekrechtelijke inzameldiensten met meer dan 50.000 aansluitingen lid kunnen worden. Zij ondersteunt de leden bij de bedrijfsvoering, zowel op het gebied van duurzaamheid als de exploitatie.

Betrokkenheid: De gemeente is een jaarlijkse vaste managementfee van € 54.000 (was in 2024 € 40.000) verschuldigd. Daarnaast is er een opslag (variabele fee) van € 1,20 (was in 2024 € 8,85) per ton voor de bij Midwaste ingebrachte tonnages. Deze kosten worden ruimschoots gecompenseerd door de schaalvoordelen die Midwaste biedt. In 2025 is aan variabele fee een bedrag betaalt van € 25.128.

Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom.
Website: *www.bngbank.nl*

Doel:
Bankier van de Nederlandse gemeenten en huisbankier van de gemeente Oss.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder met 64.646 aandelen. Jaarlijks ontvangen we dividend. Het dividendpercentage voor 2025 is 50% (2024: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Het dividendpercentage van 50% is in lijn met het dividendbeleid van BNG.
Het dividend bedraagt € 1,41 per aandeel (2024: € 2,51 per aandeel) * 64.646 is € 91.151 (inclusief dividendbelasting).

Omdat per 1 januari 2024 artikel 4a Wet Dividendbelasting in werking is getreden, dient BNG Bank vanaf die datum 15% dividendbelasting in te houden over haar dividenduitkeringen. Dit betekent dat wij als aandeelhouder met ingang van 2024 zelf dividendbelasting dienen terug te vragen. De terug te vragen dividendbelasting over 2025 is reeds ingediend.

Eigen vermogen:
01-01-2025: € 4.777 miljoen
31-12-2025: € 4.863 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 123.164 miljoen
31-12-2025: € 110.701 miljoen

Resultaat:
2025: € 172 miljoen

NV Brabant Water

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom, tevens vertegenwoordiger van de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders en lid van de voorbereidende aandeelhouderscommissie.
Website: *www.brabantwater.nl*

Doel:
Watervoorziening in de provincie Noord-Brabant.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder (82.901 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Eigen vermogen:
01-01-2025: € 716 miljoen
31-12-2025: € 767 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 695 miljoen
31-12-2025: € 714 miljoen

Resultaat:
2025: € 50,8 miljoen

C. Stichtingen en verenigingen

Stichting Agrifood Capital

Rechtspersoon:
Bestuur: Na het afscheid op 12 mei 2025 van W. Buijs-Glaudemans heeft het stichtingsbestuur geen vertegenwoordiging uit Oss meer. Op dit moment wordt er gewerkt aan een bestuurlijke versterking voor de regionale samenwerkings- en investeringsagenda en nieuwe besturen gevormd. Naast het stichtingsbestuur wordt ook een Strategisch beraad ingericht.
Zetel: 's-Hertogenbosch
Website: *www.agrifoodcapital.nl*

Doel:
AgriFood Capital is de regionale ontwikkelmaatschappij van Noordoost-Brabant. Ondernemers, onderwijs, overheid en maatschappelijke partners worden bij elkaar gebracht om ondernemerschap te versterken,

innovaties te versnellen en nieuwe kansen voor de regio te creëren. Bij AgriFood Capital wordt gewerkt aan een sterke en toekomstbestendige regio. Er wordt voortgebouwd op wat Noordoost-Brabant groot heeft gemaakt: ondernemerschap, samenwerking en een unieke positie in de agrifoodketen. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in de groeisectoren waarin het DNA van de regio Noordoost-Brabant samenkomt met het economisch verdienvermogen van de toekomst. Dat doen we vanuit twee samenhangende pijlers: het versterken van het economisch fundament van Noordoost-Brabant en het ontwikkelen van de sectoren die bepalend zijn voor onze toekomst. Ondernemers in het mkb en startups bij groei en innovatie worden ondersteund en tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van AgriTech, FoodTech, BioTech en Farma. AgriFood Capital zet met de strategische agenda 2026–2030 (vastgesteld op 17 december 2025) in op een volgende ontwikkelsprong.
Met onze strategische agenda 2026–2030 wordt de unieke kracht van de regio versterkt en wordt gewerkt aan een internationaal toonaangevende regio waarin economische ontwikkeling, maatschappelijke impact en duurzame innovatie elkaar versterken.

Betrokkenheid:
Stichting AgriFood Capital
Dit is de samenwerking die de koers uitzet voor een excellent ecosysteem in Brabant-Noordoost. Het stichtingsbestuur bestaat uit 7 leden met vertegenwoordigers vanuit ondernemingen, kennis-/onderwijsinstellingen en lokale overheid, deze zijn evenredig verdeeld in het bestuur.
De Stichting bepaalt de strategie van AgriFood Capital BV. Er wordt vanuit de regio Brabant-Noordoost een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld voor de activiteiten. De activiteiten staan beschreven in de strategische agenda en het uitvoeringsprogramma van de stichting. Het Stichtingsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die in AgriFood Capital samenwerken.

Strategisch Beraad AgriFood Capital
Het Strategisch Beraad vertegenwoordigt de breedte van de regio en ondersteunt het bestuur en de directie bij strategische vragen en uitdagingen. Daarnaast is het een netwerk dat zichtbaar is als vertegenwoordiger van de regio Noordoost-Brabant. De 18 vertegenwoordigers vanuit ondernemingen, kennis-/onderwijsinstellingen en overheid zijn evenredig verdeeld. Bij majeure vraagstukken over de te voeren strategie en het strategiebeleid in brede zin wordt het strategisch beraad advies gevraagd voor bestuur en de directie.

AgriFood Capital BV
Dit is de uitvoeringsorganisatie van de Stichting AgriFood Capital. AgriFood Capital BV bestaat uit een vast team van professionals die samen de ambities van de organisatie waarmaken.

Raad van Commissarissen
De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de uitvoering van de koers van AgriFood Capital BV en de bijbehorende bedrijfsvoering.

Vereniging Talentencampus Oss
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter van de vereniging
Website: *www.talentencampusoss.nl*

Doel:
Als netwerkorganisatie richt de Vereniging Talentencampus zich op de ontwikkeling van de lerende stad Oss. De Talentencampus streeft naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt door het versterken van de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers én in het onderwijs. Vanuit deze opdracht organiseert en coördineert de Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Deelnemende partijen binnen het netwerk zijn de co-creators van een inspirerend en aantrekkelijk programma voor een leven lang leren, werken en ontwikkelen.

De gemeente heeft in 2025 € 150.000 bijdragen.

Op de algemene ledenvergadering van Vereniging de Talentencampus Oss 28 januari 2026 heeft het bestuur, in overeenstemming met het besluit van 19 mei 2025, de vereniging per 1 januari 2026 opgeheven. De Talentencampus ontwikkelt zich verder tot de Lerende Stad Oss, conform de aanvraag en richtlijnen UNESCO Learning City. Hiertoe heeft het bestuur van de Talentencampus de Richtinggevende actielijnen vastgesteld. Het batig saldo is bestemd voor activiteiten, projecten, formatie (projectleider/communicatieadviseur) en communicatie die de Lerende Stad Oss versterken met focus op de overgang onderwijs - arbeidsmarkt. En uitbreiding naar een Leven Lang Leren en Ontwikkelingen voor iedere Ossenaar. Zo stimuleren we een leven lang ontwikkelen en wordt Oss een stad waar talenten bloeien en iedereen kan groeien.

Per 1 januari 2026 is de Vereniging Talentencampus Oss opgeheven. De Talentencampus ontwikkelt zich verder tot de Lerende Stad Oss, conform de aanvraag en richtlijnen UNESCO Learning City. De Lerende Stad Oss maakt onderdeel uit van de gemeente Oss. In het kader van de financiële afwikkeling heeft de Vereniging Talentencampus Oss € 311.000 overgemaakt naar de gemeente Oss. Dit budget zal door de gemeente Oss besteed worden aan de Lerende Stad Oss.

Betrokkenheid:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 216.073
31-12-2025: € 212.657

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 8.232
31-12-2025: € 100.482

Resultaat:
2025: € -3.416

Stichting de Kracht van Oss-Economic Board

Rechtspersoon:
Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder N. Pruimboom is lid van de Economic Board die de koers uitzet van deze stichting.
Website: https://dekrachtvanoss.nl/

Doel:
Gemeente en Stichting Kracht van Oss | Economic Board geven gezamenlijk inhoud en uitvoering aan de versterking van de Osse economische structuur. De stichting vervult hierbij een verbindende rol tussen ondernemers, onderwijs en overheid en draagt bij aan het versterken van het vestigingsklimaat, het stimuleren van economische ontwikkelingen en het profileren van Oss als innovatieve maakstad. Daarnaast ondersteunt de stichting kansrijke initiatieven en projecten die bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige lokale economie.

Voorheen was de bijdrage van de gemeente Oss aan de Economic Board jaarlijks €100.000,-. De afspraak is gemaakt dat de bestaande middelen van de stichting eerste uitgeput worden. De reserve is komen te vervallen als onderdeel van de strategische heroriëntatie, aangezien de verwachting is dat de het eigen vermogen van de stichting voorlopig nog niet is uitgeput. Maar dit zal op enig moment wel weer actueel worden.

Betrokkenheid:
Eigen vermogen:
01-01-2025: € 566.284
31-12-2025: € 532.021

Vreemd vermogen:
01-01-2025: € 0
31-12-2025: € 0

Resultaat:
2025: € -34.263

D. Overige verbonden partijen

Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Noordoost

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Burgemeester F. de Jonge
Website: www.zorgenveiligheidshuizen.nl

Doel:
Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Noordoost is een samenwerkingsverband dat tot doel heeft criminaliteit en ernstige overlast te bestrijden door het voorkomen van recidive en maatschappelijke uitval. Dat betekent dat de betrokken organisaties samenwerken om:

- Grip te krijgen op mensen met complexe problemen, zoals crimineel gedrag, psychische stoornissen, verslaving of huiselijk geweld
- Een integrale aanpak te bieden die (maatschappelijke) hulp, zorg en straf combineert
- De samenleving veiliger te maken door maatregelen te nemen en duurzaam in te grijpen

De deelnemende gemeenten dragen jaarlijks bij in de kosten. In 2025 was onze bijdrage € 117.690. In 2026 is de bijdrage € 126.390. De toename van € 9.000 is vooral het gevolg van loon- en prijsstijgingen. De rijksbijdragen (circa 45% van de totale begroting) worden niet geïndexeerd. Hierdoor komt de volledige indexatie voor rekening van de overige deelnemers.

Convenant Brabant-Noordoost

Rechtspersoon:
Brabant-Noordoost (excl. Heusden) en de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouders:
Lid van Algemene Vergadering en Bestuur: Burgemeester F. de Jonge (vice-voorzitter)
De overlegstructuur is per 1 januari gewijzigd, de portefeuillehouder overleggen zijn, met uitzondering van arbeidsmarkt omgezet in verschillende Bestuurlijke Overleg Tafels (BOT).
BOT Economie: Wethouder N. Pruimboom
BOT Ruimte: Wethouder S. van den Bergh
BOT Wonen: Wethouder S. van den Bergh
BOT Mobiliteit: Wethouder S. van den Bergh
BOT Landbouw: Wethouder S. van den Bergh
BOT Natuur en Landschap: Wethouder B. Atman
BOT Klimaatadaptatie: Wethouder B. Atman
Portefeuille overleg Arbeidsmarkt: Wethouder K. van Geffen

Website: www.regionoordoostbrabant.nl

Toelichting:
In 2024 is een nieuw convenant voor 2025 e.v. vastgesteld. In de regio Brabant-Noordoost werken, nu 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Gemeente Heusden is vanaf 1 januari 2025 aangesloten bij Midden-Brabant.

Gezamenlijk worden maatschappelijke en economische uitdagingen opgepakt die alleen door samenwerking voor elkaar te krijgen zijn. Om zo te werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is. Binnen de regionale samenwerking draait het om gezamenlijk eigenaarschap. De vijf hoofdopgaves voor onze regio zijn:
• vitale leefomgeving: klimaatadaptatie, natuur en landschap, energietransitie, transitie landbouw;
• duurzaam bereikbaar: verkeersveiligheid, slimme en schone mobiliteit, robuuste infrastructuur;
• aantrekkelijk vestigen: vestigingslocaties, innovaties en bedrijvigheid, experimenteerruimte;
• behoud van talent: blijfklimaat, wonen;
• een sterk verhaal.

In 2020 hebben colleges en raden uit de regio Brabant-Noordoost ingestemd met de nieuwe regionale strategische agenda 'richting 2030' en met het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'regionale samenwerking Regio Brabant-Noordoost 2021-2024'. In 2023 is de prioritering van de Samenwerkingsagenda bepaald dat verder in 2024 is uitgewerkt in concrete werkplannen. In 2026 zal een hernieuwde strategische agenda aan de gemeenteraden worden voorgelegd.

Financieel
De financiële bijdrage is gelieerd aan het inwoneraantal. Voor de bijdrage is het inwoneraantal op 1 januari 2025 bepalend en volgens het CBS telde de gemeente Oss toen 95.239 inwoners en daarmee is de bijdrage voor 2025 € 285.717. In 2024 was onze bijdrage € 283.902. Vanuit de samenwerking RNOB worden tevens de Stichting AgriFood Capital (de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifood sector) vanuit deze bijdrage gefinancierd.
RNOB heeft het verzoek aan de gemeenschappelijke regelingen om de bijdrage van 2025 als uitgangspunt te hanteren voor 2026 overgenomen. Dit is afwijkend ten opzichte van de opgenomen indexering in het onlangs vastgestelde convenant, die per 1 januari 2025 is ingegaan.
De bijdrage voor Brabant-Noordoost Werkt wordt, vanwege het nieuwe convenant voortaan afzonderlijk bepaald en vormt een zelfstandig onderdeel van de samenwerking.

G40

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
De 40 gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Amstelveen, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle. Formeel zijn er 41 gemeenten aangesloten.

Lid pijler Toekomstbestendige stad (voorheen fysieke Pijler): wethouder S. van den Bergh
Lid pijler Veerkrachtige Stad (voorheen sociale Pijler): wethouder K. van Geffen
Lid pijler Ondernemende Stad (voorheen Economie en Werk): Wethouder N. Pruimboom
Naast de drie pijlers kent het G40 Stedennetwerk in de nieuwe bestuursperiode meerdere opgavegroepen (voorheen themagroepen). De pijler Toekomstbestendige stad kent de opgavegroepen Energie, Bouw en Wonen, de pijler Veerkrachtige Stad de opgave Een thuis voor aandachtsgroepen met de buurt, Gezonde, veerkrachtige en kansrijke wijken en de opgave Zorg en Veiligheid. De pijler Ondernemende Stad kent de opgave Arbeidsmarkt, Inkomen en Participatie en Ondernemende stad.
Website: www.g40stedennetwerk.nl
Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:
G40 steden netwerk
De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 stedennetwerk. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G40-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers en iedere pijler richt zich op actuele en urgente opgaven.

Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

Financieel
Bijdrage 2025: € 20.819
Bijdrage 2026: € 19.810 (€ 2.095 lager door verrekening positief exploitatieresultaat 2025)
Bijdrage 2027: € 21.977 (€ 0,23 per inwoner)

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
G40 stedennetwerk heeft € 100.000 algemene reserve. Het doel van deze reserve is het waarborgen van continuïteit van de netwerkorganisatie. De reserve kan worden gezien als buffer of weerstandsvermogen voor toekomstige risico's.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de resultaten, financiële prognose en risico's van het grondbedrijf. Parallel aan deze paragraaf grondbeleid is ook het Najaarsbericht 2026 opgesteld. Dit document kijkt vooral naar de toekomst en behandelt meer onderwerpen dan de verplichte elementen uit het Besluit begroting en verantwoording en op een hoger detailniveau. Voor meer informatie over het grondbedrijf en de grondcomplexen dan hierna opgenomen, verwijzen we naar het Najaarsbericht en de daarbij vertrouwelijk opgenomen projectbladen.

1. Visie op het grondbeleid

1.1 Grondbeleid

De gemeente Oss heeft de ambitie om verder te groeien naar een complete gemeente waarin werken, wonen en recreëren in balans zijn. Hiertoe is de ambitie om vanaf 2025 tot 2040 ongeveer 10.000 nieuwe woningen toe te voegen aan de voorraad. Circa 1.650 woningen hiervan vinden vanaf 2027 plaats binnen actieve grondexploitaties van het grondbedrijf. De toekomstige complexen (IMVA's) leveren een substantiële bijdrage van circa 1.850 woningen.

Om de ambities op het gebied van woningbouw te realiseren voeren we een dynamisch en flexibel grondbeleid. Dit betekent dat we per gebiedsontwikkeling een passende rol kiezen. In sommige gevallen kunnen we ervoor kiezen om de markt zijn werk te laten doen en een faciliterende rol aan te nemen. In andere gevallen kan dat juist betekenen dat het grondbedrijf actief gronden aankoopt, beheert, ontwikkelt en uitgeeft om een ontwikkeling of beleidsdoelen mogelijk te maken. Zo blijft de regie voor de ontwikkeling, bijvoorbeeld over de ruimtelijke kwaliteit, grondprijzen, het tempo van de ontwikkeling en de stedenbouwkundige invulling van deze locaties bij ons als gemeente.

2. Financiële positie

2.1 Projectenportefeuille

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de lopende grondexploitaties. Dit zijn er 18 inclusief de restantcomplexen. In 2026 is de grondexploitatie 'Oss - Raadhuislaan Zuid' geopend. Naar verwachting wordt bij het vaststellen van de jaarrekening 2026 de grondexploitatie 'Oss - Kapelaan Nausstraat' overgeheveld naar restantcomplexen.

	6320010 Herstructureringsplannen	Eindjaar	6820000 Woningbouwcomplexen	Eindjaar
BIE	80120 Oss - Koornstraat Begijnenstraat	2030	80330 Herpen - Wilgendaal 2	2027
	80200 Oss -Talentencampus	2030	80530 Oss - Oijense Zij Noord	2027
	80230 Haren - Groenstraat	2027	80540 Oss - Amsteleind Noord	2034
	80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	2027	80550 Macharen - Sportvelden	2032
	80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	2026	80590 Restantcomplexen	∞
	80440 Oss - Raadhuislaan Noord	2028	81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	2033
	80460 Oss - Raadhuislaan Zuid	2035	81460 Ravenstein - Stationskwartier	2032
	81150 Ravenstein - Hooghuis	2027	82350 Geffen - Leiweg	2029
			82360 Geffen - Heesterseweg	2029
			82370 Geffen - 't Veld	2029

Naast de lopende grondexploitaties zijn er nog 6 IMVA's die naar verwachting in de toekomst worden geopend. Deze vormen momenteel nog een voorbereidingskrediet. Over een eventuele activering naar een exploitatie of het treffen van een nieuwe IMVA vindt in de toekomst separate besluitvorming plaats.

	6810090 IMVA - Herstructurering	6810090 IMVA - Woningbouw
IMVA	80130 Maren-Kessel - Marsna Casella	80150 Megen - Kapelstraat
	80340 Oss - Brabantstraat West	80560 Oss - Amsteleind Zuid
	81160 Ravenstein - Vidi Reo	80730 Oss - Amsteleind Kleinussen

2.2 Verkopen

2.2.1. Woningbouw

Onderstaande tabel geeft inzicht in de verwachte uitgifte van wooneenheden, oftewel kavels en appartementen. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de actieve exploitaties en de nog te openen complexen conform de verdeling zoals omschreven in paragraaf 2.1. Zichtbaar is dat de aantallen wooneenheden van de actieve grondexploitatie na een daling weer toenemen. Dit komt voornamelijk door het openen van de grondexploitatie 'Oss - Raadhuislaan Zuid'. In totaliteit zijn nog 1.979 wooneenheden voorzien vanaf 2026. De huidige IMVA's gaan in de toekomst een grote bijdrage aan de woningvoorraad leveren, omdat hier enkele omvangrijke exploitaties tussen zitten. Dit betreft ongeveer 1.850 woningen. Let wel, in de laatste kolom (2030 en verder) zijn alle aantallen bij elkaar opgeteld tot en met het laatste jaar dat een exploitatie naar verwachting actief is. Andere opmerking hierbij verdient wel dat de IMVA's nog aan veranderingen onderhevig zijn en afhankelijk zijn van toekomstige politieke besluitvorming en omstandigheden.

Lopende grondexploitaties	2025	2026	2027	2028	2029	2030 en verder	cumulatief vanaf 2026
80120 Oss - Koornstraat Begijnenstraat	37	0	106	30	0	0	136
80200 Oss -Talentencampus	0	0	0	0	0	80	80
80230 Haren - Groenstraat	0	7	0	0	0	0	7
80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	0	0	0	0	0	0	0
80330 Herpen - Wilgendaal 2	0	0	0	0	0	0	0
80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	0	0	0	0	0	0	0
80440 Oss - Raadhuislaan Noord	198	0	0	0	0	0	0
80460 Oss - Raadhuislaan Zuid	0	72	0	0	300	72	444
80530 Oss - Oijense Zij Noord	1	0	0	0	0	0	0
80540 Oss - Amsteleind Noord	0	0	0	105	115	550	770
80550 Macharen - Sportvelden	0	0	36	2	0	21	59
80590 Restantcomplexen	0	0	0	0	0	0	0
81150 Ravenstein - Hooghuis	25	0	0	0	0	0	0
81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	0	31	0	0	0	7	38
81460 Ravenstein - Stationskwartier	0	139	65	105	0	36	345
82350 Geffen - Leiweg	0	0	0	6	0	0	6
82360 Geffen - Heesterseweg	0	0	0	7	1	0	8
82370 Geffen - 't Veld	156	80	6	0	0	0	86
Gronduitgifte in aantal wooneenheden	417	329	213	255	416	766	1.979

IMVA	2026	2027	2028	2029	2030 en verder
80130 Maren-Kessel - Marsna Casella		3	3	3	
80150 Megen - Kapelstraat			16	8	
80340 Oss - Brabantstraat West					
80560 Oss - Amsteleind Zuid					1.800
80730 Oss - Amsteleind Kleinussen		50	100	100	50
81160 Ravenstein - Vidi Reo			7		
Gronduitgifte in aantal wooneenheden	0	53	126	111	1.850

2.2.2. Bedrijventerreinen

Met betrekking tot de bedrijventerreinen is door een vertraagde verkoop de werkelijke uitgifte van de laatste kavel op Vorstengrafdonk gepland voor 2027. In Piekenhoef zijn nog 2 woon-werk kavels beschikbaar. Uitgifte van deze kavels is gepland in 2027. Voor beide projecten geldt dat deze zijn opgenomen in Restantcomplexen.

Een uitzondering is Heesch West, welke als gemeenschappelijke regeling met de gemeenten 's-Hertogenbosch en Bernheze hier niet wordt meegenomen. Heesch West is geen onderdeel van de financiële verslaglegging in deze paragraaf, met uitzondering van de hoogte van de bijbehorende Reserve Risico's Heesch West in paragraaf 3.1.

2.3 Winst- en verliesnemingen

2.3.1. Winstnemingen

Winstnemingen zijn verplicht en gebeuren op basis van het zogenoemde principe van "percentage of completion". Conform deze POC-methode wordt in 2027 ruim € 4,6 miljoen verwacht ten gunste van de algemene bedrijfsreserve (ABR). Vanaf 2028 verwachten we (exclusief IMVA's) nog bijna € 2,7 miljoen aan

winst te kunnen nemen tot en met 2030. In navolgende tabel wordt tevens rekening gehouden met bijna € 3,3 miljoen winst vanaf 2030. Deze winst betreft alleen nog de grondexploitaties Liesdaal in Maren-Kessel en Amsteleind Noord in Oss.

2.3.2. Verliesnemingen

Behalve positieve complexen beschikt de gemeente ook over negatieve exploitaties. Voor dergelijke verliezen zijn verliesvoorzieningen getroffen. Als een verlieslatend complex wordt afgesloten, dan dekken we het tekort af met die voorziening. In 2027 wordt circa € 3,9 miljoen aan verlies genomen. In de jaren daarna wordt nog € 16,1 miljoen aan verlies genomen, wat in totaal uitkomt op € 20,0 miljoen verlies vanaf 2027. In de navolgende tabel zijn de gedane en toekomstige winst- en verliesnemingen tezamen zichtbaar.

Projectnaam	2026	2027	2028	2029	2030	2031 e.v.
Herstructurering						
Haren - Groenstraat	-	(15.830)	-	-	-	
Oss - Kapelaan Nausstraat	(669.611)	-	-	-	-	
Oss - Koornstraat Begijnenstraat	-	-	-	-	(154.210)	
Oss - Raadhuislaan Noord	-	-	(1.594.691)	-	-	
Oss - Raadhuislaan Zuid	-	-	-	-	-	(8.895.568)
Oss - Winkelcentrum De Ruwert	-	(1.911.634)	-	-	-	
Oss - Talentencampus	-	-	-	-	-	(3.287.468)
Ravenstein - Hooghuis	-	(1.951.785)	-	-	-	
Subtotaal	*(669.611)*	*(3.879.249)*	*(1.594.691)*	*-*	*(154.210)*	*(12.183.037)*
Woningbouw						
Geffen - Heesterseweg	-	100.247	95.775	44.460	-	
Geffen - Leiweg	-	-	-	(246.327)	-	
Geffen - 't Veld	1.256.949	743.760	739.226	298.774	-	
Herpen - Wilgendaal 2	110.710	70.811	-	-	-	
Macharen - Sportvelden	-	-	-	-	-	(117.348)
Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	1.373.360	(45.132)	191.965	71.492	605.034	1.005.765
Oss - Amsteleind Noord	-	-	151.944	186.474	268.960	2.277.023
Oss - Oijense Zij Noord	422.193	2.110.125	-	-	-	
Ravenstein - Stationskwartier	-	-	-	-	-	(1.849.378)
Restantcomplexen	178.054	1.624.632	-	-	-	
Subtotaal	*3.341.266*	*4.604.443*	*1.178.910*	*354.873*	*873.994*	*1.316.062*
Totaal winstnemingen	**3.341.266**	**4.604.443**	**1.178.910**	**601.200**	**873.994**	**3.282.788**
Totaal verliesvoorziening	**(669.611)**	**(3.879.249)**	**(1.594.691)**	**(246.327)**	**(154.210)**	**(14.149.763)**
Totaal	**2.671.655**	**725.194**	**(415.781)**	**354.873**	**719.784**	**(10.866.974)**

3. Reserves, risico's en weerstandsvermogen

3.1 Reserves en voorzieningen

In totaal beheert het Osse grondbedrijf voor omstreeks € 60,0 miljoen aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2027. Met een voorziening dekken we toekomstige verliezen en andere kosten af. Een reserve daarentegen gebruiken we om risico’s af te dekken. De verdeling in reserves en voorzieningen is zichtbaar in het navolgende cirkeldiagram. Daarin valt onder andere af te lezen dat bijvoorbeeld de ABR € 16,3 miljoen bedraagt en dat er achtereenvolgens € 11,5 en € 17,8 miljoen in de reserve binnenstedelijke transformaties en voorziening exploitatieverliezen zit. In de volgende paragrafen staat voor sommige onderdelen een nadere toelichting.

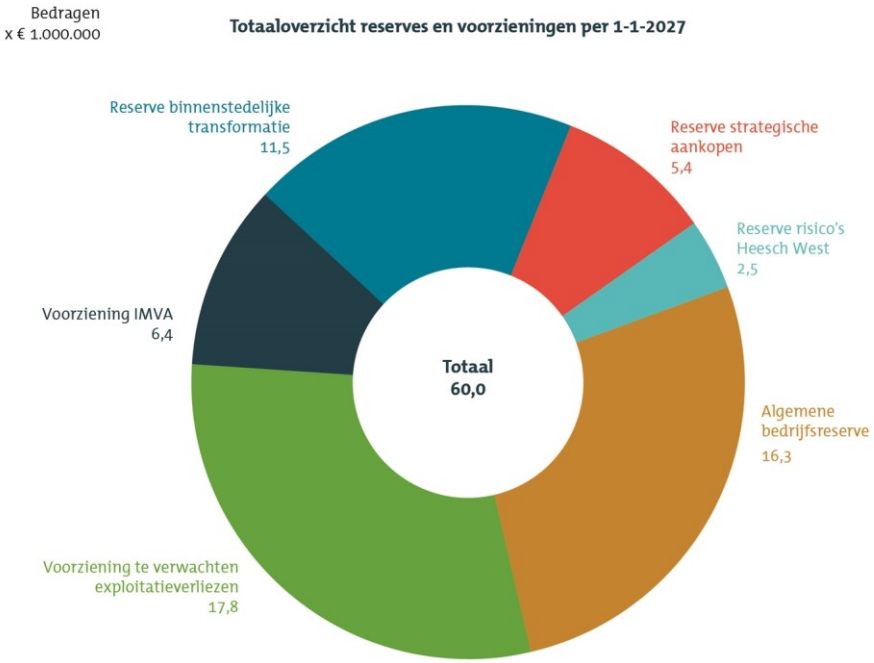

3.2. Stand van de Algemene bedrijfsreserve (ABR)

Onderstaande tabel toont de mutaties in 2026, toen was de beginstand € 11,5 miljoen. De verwachten mutaties leiden tot een eindstand van € 16,3 miljoen. De grafiek daaronder geeft daarbij inzicht in het toekomstige verloop van de ABR (de eindstand van een jaar is daarin gepresenteerd als 1 januari van het jaar erop).

Beginstand ABR 1-1-2026	**11.487.167**
Winstnemingen	3.341.266
Woningbouw	3.341.266
Herstructurering	0
Industrie	0
Voorzieningen	-2.418.325
Mutatie voorziening te verwachten exploitatieverliezen	49.756
Voorbereidingskredieten (IMVA)	-2.468.081
Stortingen	4.512.611
Verkopen (beheersgronden)	730.931
Realisatiestimulans	1.289.680
Resultaatbestemming Jaarrekening 2025	2.492.000
Rente, Vpb & afdracht bovenwijks	-622.243
Vennootschapsbelasting (Vpb)	-187.939
Afdracht bovenwijks	-58.442
Afdracht netwerkvoorzieningen	-375.863
Som mutaties	**4.813.309**
Eindstand ABR 31-12-2026	**16.300.476**

De lichtblauwe lijn in de navolgende grafiek geeft de prognose van het MPG 2026 (jaarrekening 2025) weer en de rode lijn het vereiste weerstandsvermogen. De blauwe kolommen betreffen de meest actuele raming bij voorliggende begroting. Rekening houdende met de geschatte mutaties in 2026, bedraagt de ABR per 1 januari 2027 naar verwachting € 16,3 miljoen. De ABR groeit vermoedelijk verder naar € 26,9 miljoen in 2031. Wanneer het benodigde weerstandsvermogen van € 20,7 miljoen in 2027 zuiver wordt afgezet tegen de ABR, dan is er sprake van een fictief tekort van € 4,4 miljoen. Echter, afgezet tegen het totale weerstandsvermogen van de gehele gemeente binnen de concerngedachte is dit niet problematisch. De komende jaren wordt deze discrepantie minder. In 2028 stijgt de ABR boven het benodigde weerstandsvermogen. Het benodigde weerstandsvermogen groeit naar verwachting verder naar € 21,3 miljoen per begin 2031. Deze cijfers zijn zonder inbegrip van de IMVA's. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u meer informatie over de weerstandscapaciteit.

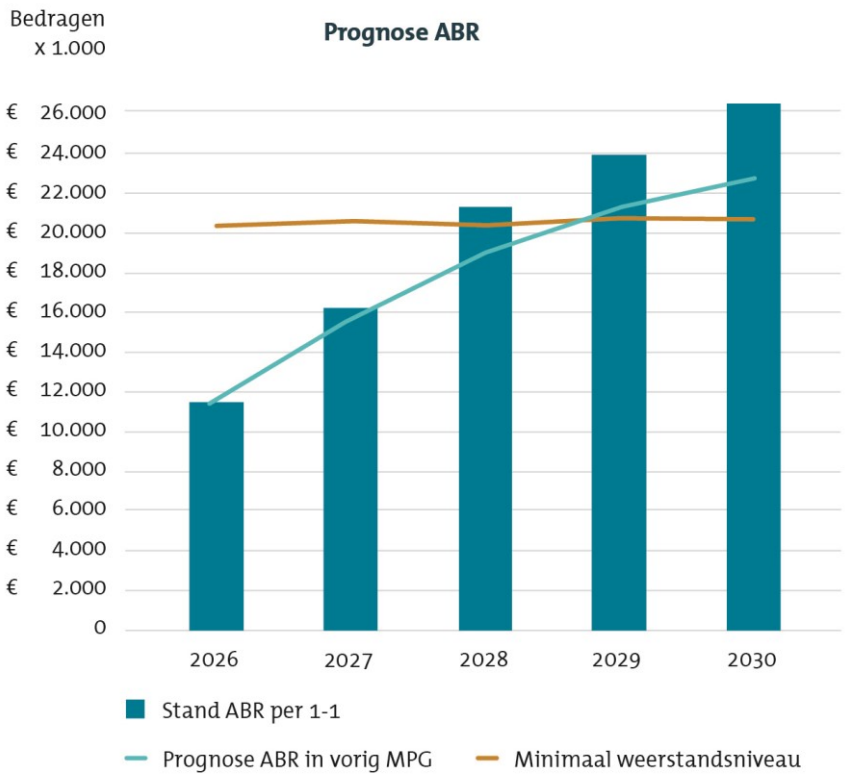

3.3. Verschillenanalyse tussen MPG 2026 en Najaarsbericht 2026

De ABR is per 1 januari 2027 naar verwachting € 0,7 miljoen hoger dan de prognose in het MPG 2026. In het Najaarsbericht 2026 staat voor de afwijkingen ten opzichte van het MPG 2026 een tekstuele toelichting. Belangrijkste oorzaken van wijzigingen ten opzichte van het MPG 2026 zijn onder meer resultaatbestemming bij de jaarrekening ten gunste van de ABR (€ 2,5 miljoen positief), het opschuiven van winstnemingen (€ 1,8 miljoen negatief), bijstelling van de voorziening IMVA (€ 0,4 miljoen negatief) en bijstelling van de verwachte uitkering realisatiestimulans (€ 0,3 miljoen positief).

3.4. Risicoanalyse

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in een beoogd projectresultaat: de eindwaarde. Het is en blijft echter altijd een inschatting zolang een project niet is afgerond. Kansen en risico’s binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst naar boven of beneden afwijkt. Om inzicht te krijgen in de bandbreedte waarbinnen het projectresultaat zich zal gaan bevinden, voeren we een risicoanalyse uit. Dit doen we via de analyse Monte Carlo. In deze risicoanalyse benoemen we een aantal standaardrisico’s die kunnen optreden. Dat kunnen incidentele risico’s of conjuncturele risico’s zijn. Het verschil tussen het vastgestelde resultaat en het resultaat als gevolg van de risicoanalyse, dekken we af via de Algemene bedrijfsreserve (ABR) en indien nodig overige reserves. Mocht het risico zich voordoen, dan hebben we de benodigde gelden daarvoor apart gezet en treedt er dus geen dekkingsprobleem op. Hoe hoog dit bedrag moet zijn, hangt af van de wijze van inschatting van de hoogte van zowel de kansen als de risico’s.
Naast het afdekken van risico’s geeft het risicobeheer ook inzicht in wanneer er een afroming van de ABR kan plaatsvinden of juist niet. In de ABR worden namelijk winsten uit de grondexploitaties gestort en verliezen via de voorziening te verwachten exploitatieverliezen verrekend. Het bedrag aan risico’s moet bij voorkeur altijd afgedekt kunnen worden met de ABR. Het verschil tussen het vastgestelde resultaat en het resultaat als gevolg van de risicoanalyse, dekken we af via de ABR en indien nodig via de overige reserves binnen het grondbedrijf of de gemeente. De eventuele afweging en afdekking vindt plaats op concernniveau. Bovendien loopt het saldo

van de ABR op. Hieruit kan in beginsel worden geconcludeerd dat er voldoende vermogen is om de mogelijk optredende risico's op te vangen.

3.5. Weerstandsvermogen (buffer)

De genoemde Monte-Carlomethode, die in het Najaarsbericht uitgebreid wordt toegelicht, leidt tot een bepaald risicobedrag per exploitatie. Deze bedragen tellen we bij elkaar op en bedraagt in 2027 € 20,7 miljoen. Dit is het risicoprofiel van alle grondexploitaties samen. In onderstaande afbeelding is dit bedrag opgedeeld in categorieën. De risico's bij de woningbouwcomplexen zijn in voorliggend Najaarsbericht lager ingeschat dan bij het MPG 2026. Bij herstructureringscomplexen zijn de risico's nagenoeg gelijk.

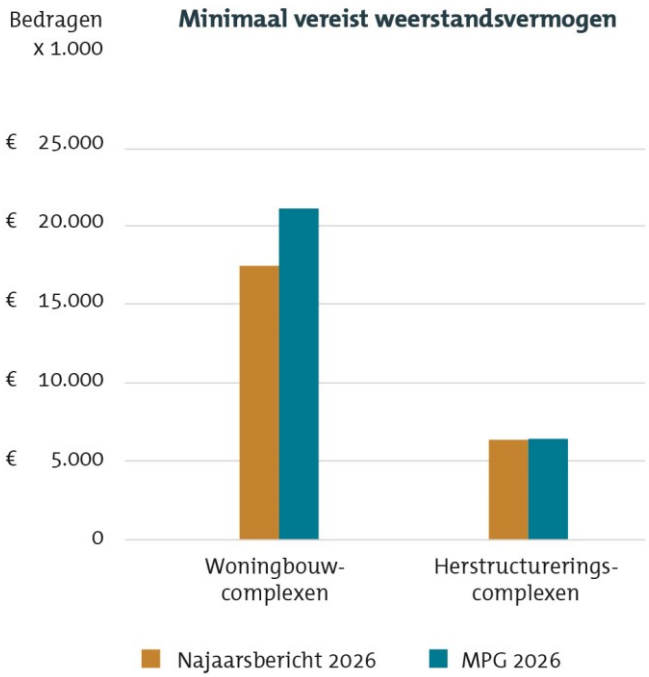

De ABR moet van voldoende omvang zijn om alle risico's af te dekken. We dekken echter niet het gehele bedrag van € 20,7 miljoen af. Hierbij maken we onderscheid tussen projecten met een tekort en winstgevende projecten:

Projecten met een tekort: als het risico zich voordoet, resulteert dit in een extra verliesneming ten laste van de ABR. Verliezen moeten namelijk direct genomen worden en binnen het project is immers geen positief saldo voorhanden ter dekking. Het risicoprofiel van alle verliesgevende projecten is circa € 19,5 miljoen.

Projecten met winst: Als het risico zich voordoet, sluit het complex in de toekomst met een lagere winstneming af. In beginsel heeft het project in een bepaalde mate ruimte om de tegenvallers op te vangen tot en met de hoogte van de positieve eindwaarde. Voor de winstgevende projecten geldt een risicoprofiel van € 4,5 miljoen. De blootstelling aan de risico's is echter minder. Een deel van de winst moet nog worden genomen en kan dus een deel van de risico's opvangen binnen de jaarschijf. Echter is een deel van de winsten al genomen, dus daar bestaat een kans op terugboeken. Dit deel bedraagt € 1,2 miljoen en wordt meegenomen in de minimale omvang van het weerstandsvermogen.

Per 2026 is de minimale omvang van de ABR dan ook bepaald op afgerond € 20,7 miljoen, gebaseerd op de optelsom van € 19,5 en € 1,2 miljoen.

3.6. Reserves

Het verloop van de reserves is een weerspiegeling van geactualiseerde prognoses en risicoanalyse. Het hieronder getoonde staafdiagram geeft het verloop van de reserves van het grondbedrijf weer op basis van die actualisaties, waarbij per staaf de reserves bij elkaar zijn opgeteld. De beginstand van 2026 is de daadwerkelijke eindstand van 2025 en de beginstand van 2027 betreft de verwachte eindstand van 2026 evenals de jaren erna inschattingen betreffen. De oranje stippellijn geeft het minimale weerstandsvermogen weer.

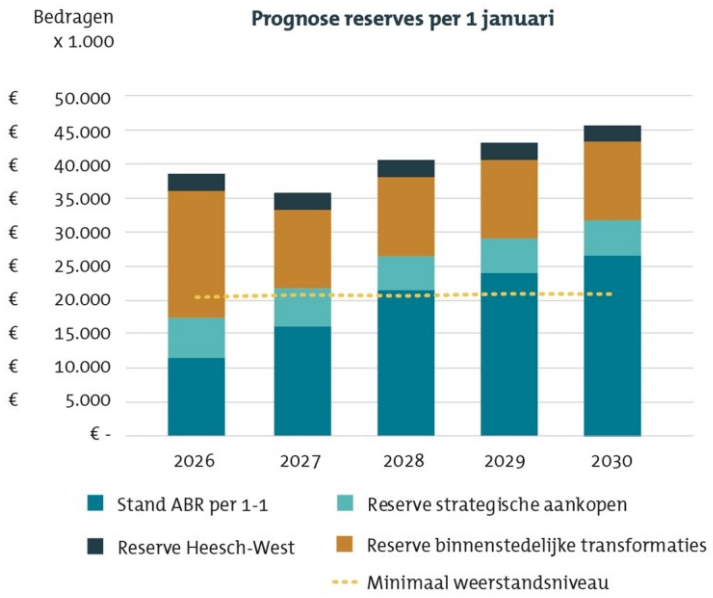

3.7 Voorzieningen

Het staafdiagram toont hoe de voorzieningen van het grondbedrijf zich ontwikkelen. De beginstand voor 2027 is gebaseerd op actuele prognoses en risicoanalyses. We onderscheiden drie voorzieningen binnen het grondbedrijf:

- **Voorziening te verwachten exploitatieverliezen (verliesvoorziening)**
  De verwachte beginstand in 2027 is € 17,8 miljoen. Deze voorziening loopt op 0 op het moment dat alle verlieslatende grondexploitaties zijn afgerond.
- **Voorziening IMVA**
  Deze voorziening dekt de voorbereidingskosten van toekomstige grondexploitaties die mogelijk niet doorgaan. Als een project wordt stopgezet, kunnen de gemaakte kosten hiermee worden opgevangen. De verwachte beginstand in 2027 is € 6,4 miljoen.

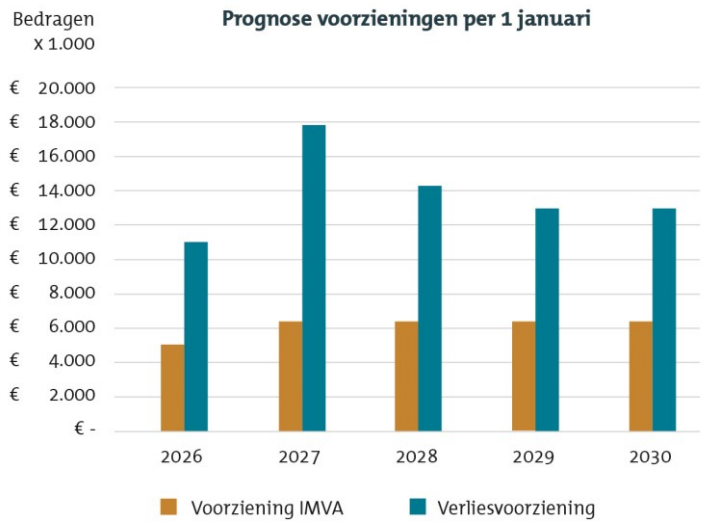

Conclusie

Het Osse grondbedrijf kent uiteenlopende exploitaties met winsten en verliezen. Zichtbaar is dat het aantal verlieslatende projecten toeneemt ten opzichte van het verleden waardoor reserves onder druk kunnen komen te staan. De meeste nieuwe of nog nieuw te activeren exploitaties zijn verlieslatend, hoewel dat niet voor alle exploitaties geldt. Daarentegen worden nog steeds de financiële vruchten geplukt van de winstgevende complexen, omdat deze winsten in tegenstelling tot verliezen pas in de loop van de tijd aan de reserves worden toegevoegd. De winsten lopen echter vanaf 2028 aanzienlijk af. De ABR is van een nulstand begin 2024 onder andere dankzij toevoeging van de realisatiestimulans gestaag aan het groeien en bereikt in 2028 het punt dat de stand boven het minimale weerstandsvermogen uitkomt.

Paragraaf lokale heffingen

1. Algemene ontwikkeling

Het COELO onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor gebruikers van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht hebben we de cijfers uit de COELO-atlas 2026 opgenomen.
De uitgangspunten daarbij zijn:

- Voor Oss is de gemiddelde WOZ-waarde koopwoning € 507.858 (stijging t.o.v. 2025 van 12,1%)
- De landelijk gemiddelde WOZ-waarde koopwoning is € 555.000
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing is voor 2026 gebaseerd op een meerpersoonshuishouden. Er is geen teruggave op basis van het aantal ledigingen
- Het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning

Op basis van de cijfers 2026 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

lastendruk	**2025**		**2026**	
standaardwoning	**Oss**	**Landelijk**	**Oss**	**Landelijk**
Onroerende zaakbelastingen	€ 461	€ 453	€ 464	€ 472
Afvalstoffenheffing	€ 333	€ 364	€ 385	€ 381
Rioolheffing	€ 178	€ 235	€ 178	€ 245
Totaal	**€ 972**	**€ 1.052**	**€ 1.027**	**€ 1.098**

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2026 € 71 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt. In 2025 was dit € 80.

2. Uitgangspunten tarieven

Het is ons beleid om de Osse lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. Voor het landelijk gemiddelde gaan we uit van de cijfers van het COELO.

Onze uitgangspunten voor de tarieven in 2027 zijn:

- We verhogen de OZB in 2027 met 3,2%. Dit betreft de verwachte inflatie voor 2027 vanuit het CPB.
- Het tarief van afval voor een meerpersoonshuishouden wordt € 403,20.
- We verhogen de rioolheffing niet.

Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk onder het landelijke gemiddelde blijft. Het exacte bedrag kunnen we pas bepalen nadat bekend is hoe andere gemeente stijgen in lastendruk in 2027.
In het vervolg van deze paragraaf gaan we uit van deze uitgangspunten voor de tarieven. De definitieve voorstellen voor de tarieven behandelt de gemeenteraad in december 2026 bij het vaststellen van de belastingverordeningen.

Uitgangspunten kostentoerekening aan heffingen en leges

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 8. Bestuur en organisatie. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. Dit is voor 2027 69% (voor buitendienstmedewerkers hanteren we een lager percentage 32%). Voor de heffingen zien we het onderdeel

BTW ook als kosten (passend binnen wettelijke kaders en de BBV). Deze rekenen we daarom door in de tarieven.

Kostendekkendheid heffingen

In de volgende tabel laten we zien voor welk percentage de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend zijn.

		bedragen x € 1.000
Omschrijving	**Afvalstoffenheffing**	**Rioolheffing**
Netto kosten	15.185	7.331
Overhead	2.044	798
BTW	1.361	1.116
Totale kosten	**18.590**	**9.245**
Totale opbrengsten heffing	**18.590**	**9.245**
Kostendekkendheid exclusief reserve	**100%**	**100%**
Kostendekkendheid inclusief reserve	**100%**	**100%**

Kostendekkendheid leges

In de volgende tabel laten we de kostendekkendheid van de leges zien. Deze kostendekkendheid is gebaseerd op de uitgangspunten die we hiervoor beschreven hebben.

Omschrijving	**Kostendekkendheid**
Legesverordening Titel 1	
Geboorten, huwelijken en overlijden	
Gemeentelijke basisadministratie	
Reisdocumenten	
Rijbewijzen	
Totaal Titel 1	55%
Legesverordening Titel 2	
Omgevingsvergunningen	84%
Legesverordening Titel 3	
APV en bijzondere wetten	7%
Marktgelden	73%
Overige leges	
Begraven	41%

Binnen de legesverordening onderscheiden we zogenaamde titels. De mate van kostendekkendheid bekijken we op het niveau van deze titels. Binnen deze titels kan sprake zijn van zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld grote bouwwerken zijn relatief goedkoper dan kleinere bouwwerken.

3. Prognose lastendruk 2027

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van de te verwachte belastingdruk voor 2027.

Lastendruk standaardwoning 2027	Oss prognose
Onroerende zaakbelastingen (+ 2,67%)	€ 479
Afvalstoffenheffing	€ 403
Rioolheffing	€ 178
Totaal	**€ 1.060**

We verwachten dat de gemiddelde lastendruk in 2027 stijgt met € 33 ten opzichte van 2026. Dit komt door de stijging van de onroerende zaakbelasting met € 15 en de afvalstoffenheffing met € 18.

4. Kwijtschelding

De in de wet geboden ruimte om het kwijtscheldingsbeleid vorm te geven gebruiken we maximaal, wat betekent dat de kwijtscheldingsnorm op 100% ligt. Kwijtschelding kennen we voor de volgende belastingen toe:

- Onroerende zaakbelastingen (na de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB op woningen komt deze vorm van kwijtschelding nog slechts een enkele keer voor)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Hondenbelasting

Kwijtscheldingsverzoeken per heffingsjaar	2025	2026 prognose
Meerjarige kwijtschelding	1.363	1.265
Incidentele verzoeken	1.362	1.195
Totaal	**2.725**	**2.460**

5. Overzicht belangrijkste belastingen en heffingen

	Opm.	Tarief 2026	Begrote opbrengsten 2026	Tarief 2027	Begrote opbrengsten 2027
Onroerende zaakbelastingen					
- gebruikers niet-woningen	1	0,2443%	€ 4.996.000	-	€ 5.266.000
- eigenaren woningen	1	0,0913%	€ 16.920.000	-	€ 17.316.000
- eigenaren niet-woningen	1	0,2910%	€ 6.746.000	-	€ 7.131.000
Afvalstoffenheffing	2	€ 385	€ 15.023.000	€ 403	€ 18.590.000
Rioolheffing					
- woningen	3	€ 178,32	€ 7.433.000	€ 178,32	€ 7.558.000
- niet-woningen	4	€ 178,32	€ 1.634.000	€ 178,32	€ 1.638.000
Hondenbelasting	5	€ 55,80	€ 567.000	€ 55,80	€ 577.000
(Water)toeristenbelasting	6	€ 1,90	€ 585.000	€ 1,90	€ 585.000

1. De tarieven voor 2027 worden vastgesteld via een apart raadsvoorstel in december 2026.
2. Het tarief is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden.
3. Het tarief van € 178,32 is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
   a. € 148,56 voor een eigenaar van een woning
   b. € 29,76 voor de gebruiker (tot 125 m3).
4. Voor kavels tot 1.000 m2 is het tarief voor niet-woningen gelijk aan het tarief van woningen. Bij een grotere kavel geldt een opslag op het basistarief.
5. Het tarief is gebaseerd op het tarief voor de 1e hond.
6. Het tarief voor toeristenbelasting is € 1,90 per overnachting. Het tarief voor watertoeristenbelasting is € 1,90 per persoon per etmaal, waarbij een factor voor de lengte van het vaartuig wordt toegepast.

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf lichten we een aantal onderdelen toe. Het gaat om een aantal onderwerpen die we toe moeten lichten in de programmabegroting en in de jaarrekening. We staan hier in deze paragraaf wat uitgebreider bij stil dan in het programma 9. Besturen in verandering van tijden.
Het gaat om:

- De rechtmatigheidsverantwoording
- Privacy
- Informatieveiligheid

Voor de andere actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 8. Bestuur en organisatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze paragraaf zullen we op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad, informatie opnemen over de financiële rechtmatigheid.

De rechtmatigheidsverantwoording houdt in dat het college verantwoording aflegt over hoe zij omgaat met geld en of dit op een juiste manier gebeurt. Het college laat daarmee zien dat zij zich aan de wet- en regelgeving houdt bij het uitvoeren van haar taken en verantwoordelijkheden. Dit is belangrijk om het vertrouwen van burgers en andere belanghebbenden te behouden en te versterken. Door middel van een rechtmatigheidsverantwoording zal het college verantwoording afleggen aan de gemeenteraad en andere toezichthouders over hoe zij haar middelen gebruikt en beheert. De accountant verstrekt dus geen rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring, maar beperkt zich tot het getrouwheidsoordeel. Dit houdt in dat de accountant wel moet vaststellen dat de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is verantwoord in de jaarstukken.

Eventuele afwijkingen op rechtmatigheid groter dan € 100.000 en die betrekking hebben op het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het criterium voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik zullen we in deze paragraaf opnemen. Daarbij gaat het in het kort om:

- Het begrotingscriterium: vallen de lasten binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals deze door de gemeenteraad is goedgekeurd. Hierbij gaan we uit (conform de kadernota rechtmatigheid) dat het overschrijden van de begroting (op programmaniveau) en van investeringen altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het oordeel. Dit laatste is het geval als:
  a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
  b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
  c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

  In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zullen eventuele onderschrijdingen van de lasten als ook overschrijdingen van de baten gemeld worden gelijktijdig met de jaarrekening en zijn indien dit het geval is tijdig verantwoord.

  Begrotingsonrechtmatigheid die passen binnen het bestaande beleid van de raad worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Het voorwaardencriterium: alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving. Belangrijk onderdeel daarbij is of we als gemeente voldoen aan inkoop en aanbestedingsbeleid (norm voor Europese aanbestedingen).
- Het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium: het college heeft voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen is verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Van de afwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden qua rechtmatigheid) die niet in overeenstemming zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde richtlijnen zullen we beschrijven welke actie zijn of worden ondernomen om eventueel vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Dit betreffen bijvoorbeeld afwijkingen op gemeentelijke verordeningen of relevante wet- en regelgeving.

Verantwoordingsgrens en impact
Tot boekjaar 2024 hanteert de gemeente een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Deze gescheiden toleranties zijn jarenlang gebruikelijk geweest en bieden ruimte om fouten en onzekerheden afzonderlijk te beoordelen.

Vanaf verslagjaar 2025 is deze systematiek gewijzigd. Op basis van de aangepaste regelgeving (BBV en BADO) geldt voortaan een samengevoegde verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten, waarbij geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen fouten en onzekerheden. Daarnaast wordt de grondslag voor deze berekening exclusief toevoegingen aan reserves, waardoor de feitelijke drempel lager ligt dan voorheen.

Deze wijziging heeft zijn uitwerking in de financiële verordening en op het interne controleplan. Tot op heden is er vanuit de interne controle en daarmee ook de rechtmatigheidsverantwoording altijd aangesloten bij de controletoleranties van de accountantscontrole.

Privacy

Privacy is een essentieel onderdeel van het werk van onze gemeente. Wij beschermen de persoonsgegevens van onze inwoners, bedrijfsrelaties en ketenpartners met grote zorgvuldigheid. Daarnaast dragen we verantwoordelijkheid voor de privacy van onze eigen medewerkers. Deze verantwoordelijkheid nemen we serieus.

Hoewel we de afgelopen jaren al stappen hebben gezet, is verdere investering nodig. Er is een nieuw privacybeleid opgesteld. Dit beleid vormt de basis voor een verbeterplan dat gericht is op verdere professionalisering van onze privacyorganisatie.

In dit verbeterplan staan onder andere de volgende speerpunten centraal:
- Versterking van sturing en verantwoordelijkheden binnen de organisatie;
- Structurele borging van privacy in processen en systemen;
- Verhoging van kennis en bewustzijn bij medewerkers;
- Verbeterde samenwerking met ketenpartners op het gebied van gegevensdeling en -bescherming.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is een absolute basisvoorwaarde voor vertrouwen in de overheid en het goed functioneren van onze organisatie. We blijven hier structureel in investeren, ook met het oog op de vereisten vanuit de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Europese NIS2-richtlijn.

We hebben de volgende speerpunten:
- Bewustwording onder alle medewerkers: we voeren een programma uit met communicatiecampagnes, e-learning, mysteryguest-onderzoeken, workshops en phishingtests. Daarmee vergroten we de alertheid en maken we informatiebeveiliging onderdeel van de dagelijkse praktijk.
- Continuïteit en risicobeheersing: we versterken bedrijfscontinuïteitsbeheer en de beveiliging van operationele technologie (OT). Dit zijn systemen die fysieke processen aansturen, zoals toegangssystemen en verkeerslichten. Zo blijft de continuïteit van kritieke processen gewaarborgd.
- Wet- en regelgeving (Cbw / NIS2): de Europese NIS2-richtlijn wordt in Nederland omgezet in de Cyberbeveiligingswet (Cbw), die in 2026 in werking zal treden. Om straks te voldoen, voeren we risicoanalyses uit en stellen we plannen van aanpak op.
- Informatiebeveiliging organiseren (ISMS): we werken volgens een cyclisch proces van plannen, uitvoeren, controleren en verbeteren. Dit begint met risicoanalyses, gevolgd door het nemen van maatregelen en het toetsen van de werking daarvan. Waar nodig voeren we verbeteringen door. Zo wordt informatiebeveiliging

aantoonbaar en blijvend versterkt, in lijn met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de toekomstige Cbw-eisen.

- Ketenverantwoordelijkheid en leveranciersmanagement: we versterken de beveiliging in de gehele keten door security- en privacy-eisen structureel te brogen in aanbestedingen, contracten en leveranciersmanagement. Daarbij sturen we actief op naleving gedurende de hele looptijd, zodat afhankelijkheden van externe partijen beheersbaar blijven.
- Digitale soevereiniteit; we versterken onze digitale autonomie door bewuste keuzes te maken in afhankelijkheden van leveranciers en technologie. Waar mogelijk zetten we in op Europese en collectieve oplossingen, zodat we regie houden op onze data, systemen en continuïteit.
- Borging: we verankeren informatiebeveiliging bij functioneel beheer en brengen de procedures voor beveiligingsincidenten en datalekken op orde en samen tot één duidelijke werkwijze.

Met deze aanpak versterken we stap voor stap de digitale weerbaarheid van onze organisatie en zorgen we dat Oss voldoet aan de eisen van nu en de toekomst.

Paragraaf openbaarheid

Inleiding

In deze paragraaf lichten we toe welke beleidsvoornemens we hebben voor de wet open overheid en leggen verantwoording af van de uitvoering hiervan. We staan hier in deze paragraaf wat uitgebreider bij stil dan in het programma 8. Bestuur en organisatie
Voor de andere actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 8. Bestuur en organisatie en de paragraaf bedrijfsvoering.

Rapportagekader

Op grond van artikel 3.5 Woo nemen bestuursorganen in de jaarlijkse begroting beleidsvoornemens op over de uitvoering van de Woo en leggen zij in de jaarlijkse verantwoording verslag af van de uitvoering daarvan. Deze paragraaf volgt daarom de drie hoofdonderdelen van de Woo: actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Bij de verantwoording wordt teruggekomen op de voornemens uit de begroting en wordt zichtbaar gemaakt welke voortgang is geboekt, welke knelpunten er zijn en welke vervolgstappen nodig zijn.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie. Openbaarheid draagt bij aan democratische controle, vertrouwen en een beter begrip van afwegingen, keuzes en grenzen van de gemeente. Daarmee sluit deze paragraaf aan bij het coalitieakkoord 2026-2030, waarin transparant, zorgvuldig en uitlegbaar handelen centraal staat. De gemeente Oss wil duidelijk zijn over wat zij doet, afspraken nakomen en inwoners, organisaties en ondernemers zo goed mogelijk in staat stellen informatie te vinden en te gebruiken.

Kern van de inzet in 2027

Woo-pijler	Wat willen we bereiken?	Waar rapporteren we op?
Actieve openbaarmaking	Informatie die onder de verplichte categorieën valt, wordt tijdig en vindbaar openbaar gemaakt. Waar mogelijk maken we ook andere informatie proactief openbaar.	Voortgang per informatiecategorie, vindbaarheid via gemeentelijk publicatieplatform en Woo-index, publicatietermijnen, knelpunten en maatregelen.
Passieve openbaarmaking	Woo-verzoeken worden zorgvuldig, toegankelijk en zo snel mogelijk afgehandeld, met vroeg contact met verzoekers en gebruik van beschikbare tooling.	Aantal verzoeken, aard en complexiteit, tijdige afhandeling, gemiddelde doorlooptijd, verlengingen, inzet van contactpersoon en procesverbeteringen.
Informatiehuishouding	Gemeentelijke informatie is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar. Openbaarheid wordt onderdeel van processen en systemen.	Voortgang informatiebeheerplannen, M365 als beheer- en archiefomgeving waar mogelijk, inrichting vakapplicaties, zaaksysteem en eDocs, bewustwording, governance en naleving.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht overheden om informatie uit wettelijk aangewezen categorieën actief openbaar te maken. Daarnaast geldt een inspanningsverplichting om ook andere informatie openbaar te maken wanneer dit redelijkerwijs mogelijk is. De gemeente Oss heeft de eerste stappen gezet met de publicatie van organisatie- en bereikbaarheidsgegevens en raads- en collegestukken. Ook is aansluiting gevonden bij de landelijke Woo-index en is gemeentelijk een Document Catalogus ingericht waarmee relevante documenten gepubliceerd worden.
In 2027 ligt de nadruk op het verder borgen van actieve openbaarmaking in de reguliere werkprocessen. De categorieën die in 2026 zijn voorbereid of toegevoegd, worden verder ingebed in werkinstructies, verantwoordelijkheden en publicatieprocessen. Voor de resterende categorieën bepalen we per categorie waar de informatie ontstaat, welke systemen worden gebruikt, welke uitzonderingsgronden of zienswijzen aan de orde kunnen zijn en welke aanpassingen nodig zijn om tijdig, zorgvuldig en vindbaar te publiceren.

Daarbij kiezen we voor een praktische aanpak: publiceren waar dat kan, verbeteren waar dat nodig is en expliciet rapporteren over de voortgang. We sluiten aan bij landelijke voorzieningen en werkdefinities, en zorgen dat publicaties voor inwoners goed vindbaar zijn via de gemeentelijke website en de Woo-index. Bij openbaarmaking houden we rekening met privacy, bedrijfsvertrouwelijkheid, uitzonderingsgronden en digitale toegankelijkheid.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking blijft het mogelijk om informatie op te vragen via een Woo-verzoek. Sinds 2023 is er een Woo-contactpersoon beschikbaar die vragen van inwoners beantwoordt. Woo-verzoeken kunnen digitaal worden ingediend via het formulier op de gemeentelijke website. Ontvangen Woo-verzoeken en besluiten worden gepubliceerd op de gemeentelijke Woo-pagina.
In 2027 zetten we in op een zorgvuldige en voorspelbare afhandeling van Woo-verzoeken. We blijven vroegtijdig contact zoeken met verzoekers om verzoeken te verduidelijken, de informatiebehoefte scherp te krijgen en waar mogelijk sneller naar reeds openbare informatie te verwijzen. Voor complexe of omvangrijke verzoeken maken we tijdig afspraken over fasering, prioritering en planning.
We verbeteren het proces door gebruik te maken van beschikbare hulpmiddelen, waaronder anonimiseringstooling, duidelijke werkinstructies en betere dossiervorming. In de jaarverantwoording rapporteren we ten minste over het aantal ontvangen verzoeken, de tijdige afhandeling, de gemiddelde doorlooptijd, verlengingen, complexiteit en de verbetermaatregelen die zijn genomen om de kwaliteit en doorlooptijd van de afhandeling te versterken.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een goede informatiehuishouding is randvoorwaardelijk voor openbaarheid. Informatie moet duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar zijn. Dit sluit aan bij de bredere digitaliseringsopgave van de gemeente Oss, waarin wordt gewerkt aan moderne digitale oplossingen, datagedreven werken, naleving van wetgeving en een samenhangend IT-landschap.
In 2027 bouwen we voort op de informatiebeheerplannen. Deze plannen geven inzicht in de huidige stand van zaken en bevatten aanbevelingen voor verbetering. We gebruiken deze plannen om prioriteiten te stellen, afspraken met teams te maken en verbeteringen in processen, systemen en gedrag te volgen. Daarbij besteden we aandacht aan de rol van informatieprofessionals, de aard en omvang van informatie, de inrichting van informatiesystemen en bestuur en naleving.
We ontwikkelen M365, waar mogelijk, verder als beheer- en archiefwaardige werkomgeving en richten ook vakapplicaties steeds meer in op duurzaam informatiebeheer. Daarnaast werken we aan verbetering van het zaaksysteem en het centrale DMS eDocs, zodat deze beter aansluiten op de informatiearchitectuur en bijdragen aan een samenhangende archiveringsstructuur. Bewustwording blijft een belangrijk aandachtspunt: medewerkers moeten weten welke informatie zij maken en beheren, wat openbaar kan of moet worden en hoe zij zorgvuldig omgaan met privacy en vertrouwelijkheid.

Samenhang met coalitieakkoord en programma Bestuur en Organisatie

Het coalitieakkoord 2026-2030 benadrukt vertrouwen, zorgvuldige afwegingen, transparantie, duidelijke keuzes en het uitleggen van beweegredenen. De Woo is hiervoor een belangrijk instrument. Door informatie actief openbaar te maken, verzoeken zorgvuldig af te handelen en de informatiehuishouding te verbeteren, maken we bestuurlijke keuzes beter navolgbaar voor inwoners, organisaties, ondernemers en de gemeenteraad.
Deze paragraaf sluit ook aan bij programma 8, Bestuur en organisatie. Daarin staan transparant bestuur, participatie, digitalisering, betrouwbare dienstverlening en duurzame toegankelijkheid van informatie centraal. De uitvoering van de Woo is daarom niet alleen een juridische verplichting, maar ook onderdeel van goed bestuur, dienstverlening en organisatieontwikkeling.

Paragraaf Investeringsplan

Inleiding

In deze paragraaf staat het meerjareninvesteringsplan centraal. Het plan heeft twee doelen:

- Het geven van inzicht in de lopende investeringen
- Het voorleggen van voorgenomen investeringen aan de gemeenteraad

Het vaststellen van de begroting (en daarmee het investeringsplan) is de basis voor het uitvoeren van de investeringen. Daarbij is het totale investeringsbedrag per programma leidend. De opgenomen investeringsbedragen in 2026 en 2027 zijn na het vaststellen van deze begroting direct beschikbaar voor uitvoering. De investeringen in de jaren daarna zijn meer een doorkijk.
Investeringen waarvan de kaders nog onvoldoende duidelijk zijn leggen we apart aan de gemeenteraad voor. Ook als in 2026 extra investeringen nodig zijn leggen we afzonderlijke voorstellen aan de gemeenteraad voor tenzij ze passen binnen het bestaande beleid en de samenhangende kosten zijn afgedekt en dus geen extra geld kosten.

1. Wat is een investering?

Investeren is het aanschaffen van goederen met een meerjarig nut. Bij investeringen is er een onderscheid tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Tot 1 januari 2017 activeerden we alleen investeringen met een economisch nut. Investeringen met een maatschappelijk nut schreven we in één keer af. Sinds 1 januari 2017 moeten we investeringen met een maatschappelijk nut ook activeren. Dat staat in de verslagleggingsvoorschriften (BBV). Daarnaast is er een onderscheid in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen worden gedaan ter vervanging van oude al bestaande investeringen. Alle overige investeringen zijn nieuwe investeringen.

2. Investeringsplan 2026-2030

Het investeringsplan bestaat uit twee onderdelen:

Lopende investeringen

Dit zijn investeringen die we op dit moment uitvoeren. De kredieten hiervoor heeft de raad eerder al vastgesteld.

Geplande investeringen

Dit zijn investeringen die we van plan zijn te gaan doen.

Dit onderscheid geeft inzicht in wat er al loopt en wat nog planvorming is. Het geeft daarmee een beeld van waar nog keuzes in te maken zijn en waar niet.

3. Lopende investeringen

In de volgende tabel geven we een overzicht van de lopende investeringen medio september 2026. We laten per programma zien hoe groot de beschikbare investeringskredieten zijn, hoeveel we daarvan tot nu toe besteed hebben en welk bedrag we nog moeten uitgeven.

			bedragen x € 1.000
Programma	**Investeringskrediet**	**Besteed**	**Nog uit te geven**
1. Welzijn en zorg	98	0	98
2. Werk, inkomen en onderwijs	4.034	854	3.180
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	157.707	28.975	128.731
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	8.514	1.781	6.733
5. Economie	1.446	751	695
6. Energie, klimaat en openbare ruimte	26.694	9.271	17.422
8. Bestuur en organisatie	8.876	6.458	2.417
Totaal	**207.369**	**48.090**	**159.276**

Toelichting lopende investeringen

Programma 1. Welzijn en zorg

In het investeringsplan nemen we middelen op voor de nieuwbouw van scouting Oss-Zuid. We stellen in totaal € 1,2 miljoen beschikbaar. Voor de voorbereiding, ontwerp en advies stelden we hiervan al € 98.000 beschikbaar. We verwachten in 2028 het pand te gaan bouwen. Met deze investering wordt de huisvesting van Scouting Oss Zuid toekomstbestendig gemaakt. De investering voorziet in een duurzame, veilige en functionele accommodatie die aansluit bij de behoeften van de scoutingvereniging en haar leden. Hiermee blijft een belangrijke maatschappelijke voorziening voor jeugd- en vrijwilligerswerk behouden en wordt ruimte geboden voor activiteiten, ontmoeting en ontwikkeling.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

De investering Kleurenbos/Evenaar in MFA Noorderlicht heeft een krediet van € 2,4 miljoen. Momenteel loopt de verbouwing van MFA Noorderlicht, waarmee we de huisvesting van De Evenaar en 't Kleurenbos willen verbeteren. De aanpassingen zorgen voor een betere indeling van het gebouw, een prettigere leeromgeving en voldoende ruimte om de verwachte groei van beide scholen op te vangen. Het restantkrediet bedraagt € 2,1 miljoen.

Daarnaast hebben we de investering Kindcentrum Ussen. In het investeringsplan nemen we middelen op voor de nieuwbouw van Kindcentrum Ussen, waarin drie scholen worden gehuisvest. Het nieuwe kindcentrum biedt ruimte aan onderwijs, opvang en ondersteunende voorzieningen in één toekomstbestendige accommodatie. We stellen hiervoor in totaal € 20,2 miljoen beschikbaar. Voor de voorbereiding, het ontwerp en de advisering stelden we hiervan al € 1,5 miljoen als krediet beschikbaar, waarvan nog € 1,0 miljoen resteert. We verwachten de bouw van het pand in 2028-2029 uit te voeren

Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwe Lievekamp. Met de vernieuwbouw van de Lievekamp voorzien we een goed en aantrekkelijk cultureel voorzieningenniveau voor podiumkunsten en kunsteducatie. De investering is nodig voor een toekomstbestendig, duurzaam en circulair gebouw. Met de investering blijven culturele voorzieningen voor inwoners behouden en kunnen ook in de toekomst grote producties en activiteiten in Oss plaatsvinden. Het definitief ontwerp is afgerond en vastgesteld. Het project bevindt zich momenteel in de voorbereidingsfase voor de uitvoering. In deze fase worden de aanbesteding, contractvorming, werkvoorbereiding en overige uitvoeringsvoorbereidingen afgerond, waarna de realisatie kan

starten. Voor de investering is er in totaal een krediet beschikbaar gesteld van € 75,3 miljoen hiervan is nog € 67,5 miljoen beschikbaar. Als de investering gereed is wordt het pand eigendom van de Lievekamp waarbij wij voor het volledige bedrag een lening aangaan met de Lievekamp.
De bouw van de nieuwe gymzaal aan de Verdistraat (€ 2,5 miljoen) bevindt zich momenteel in een vergevorderd stadium. De oude gymzaal van Kindcentrum Sterrebos uit de jaren zeventig was technisch verouderd en niet meer geschikt voor renovatie. Er is nog een bedrag van € 0,7 miljoen beschikbaar.

De investering het Warenhuis is begin 2026 geopend. Het Warenhuis betreft de realisatie van een nieuw, toekomstbestendig gebouw. De investering omvat de bouwkundige afbouw, de inrichting van het interieur en de aanleg van de technische installaties. Hiermee wordt een duurzame, functionele en gebruiksklare accommodatie gerealiseerd die voldoet aan de eisen van deze tijd en ruimte biedt aan inwoners, bezoekers en maatschappelijke activiteiten. De investering is gereed, we gaan het krediet afsluiten.

Voor de investering We bouwen een nieuw zwembad aan de Osseweg in Berghem. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld. Het nieuwe zwembad wordt ontwikkeld als een duurzame en toekomstbestendige voorziening voor sport, recreatie en ontmoeting. Voor het ontwerp en de realisatie van het zwembad, exclusief gebiedsontwikkeling, is een investeringskrediet van € 48,24 miljoen beschikbaar gesteld. Het eerder verstrekte voorbereidingskrediet van € 1.740.000 maakt onderdeel uit van het totale investeringskrediet. Daarnaast hebben we een investering voor openbaar gebied nieuwbouw golfbad (€ 10,9 miljoen) het krediet is voor de ontwerp en realisatie van de gebiedsinrichting bij het nieuwe Golfbad. Dit omvat capaciteit, onderzoeks- en advieskosten, bouw- en woonrijp maken van de grond, openbaar groen, parkeervoorzieningen en de geadviseerde verkeersaanpassingen.

We zijn gestart met de voorbereiding, ontwerp en advies. We hebben een investeringskrediet voor de verduurzaming van het Oude Klooster (€ 1,4 miljoen) in Geffen. We willen dat het Oude Klooster duurzaam, toekomstbestendig, veilig en toegankelijk is. We gaan daarvoor niet alleen het pand fysiek verduurzamen en verbouwen maar ook het gebouw zo aanpassen dat het (laagdrempelig) gebruik gestimuleerd en mogelijk gemaakt wordt. We zijn gestart met de voorbereiding, ontwerp en advies. Er is nog een krediet van € 1,0 miljoen beschikbaar.

Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit
De grootst lopende investering binnen dit programma is Aankoop en verbouwing Benedictuslaan (€5,6 miljoen). We kopen het voormalig Klooster aan de Benedictuslaan. De locatie is geschikt als (tijdelijke) huisvesting voor de functies van het Verdihuis. De maatschappelijke bestemming sluit aan bij het gebruik, waardoor geen ruimtelijke procedure nodig is. Daarnaast is het gebouw qua omvang en indeling passend voor opvang, begeleiding en ondersteunende functies. Wel zullen enkele aanpassingen noodzakelijk zijn, waardoor verbouwingsbudget noodzakelijk is. We verwachten na de benodigde aanpassingen het pand in verhuur te kunnen brengen per 1-1-2028.

Programma 5. Economie
De investering Installaties brug en sluis heeft een totaal investeringskrediet van € 1,1 miljoen hiervan is nog € 713.000 beschikbaar. Daarnaast bevat dit programma een investering voorzieningen scheepvaart en verkeer voor een investeringsbedrag van € 366.000 hiervan is op dit moment € 384.000 uitgegeven. Het tekort is veroorzaakt door onvoorziene extra werkzaamheden. De investering is gereed, we gaan het krediet afsluiten.

Programma 6. Energie, Klimaat en openbare ruimte
De grootst lopende investering binnen dit programma is investeringen openbare ruimte en investeringen openbare ruimte gebied 2 (€ 5,5 miljoen) hiervan is nog € 3,8 miljoen beschikbaar. Verder zijn er 3 investeringen voor Duurzaamheidsplein 2.0 (€ 1,3 miljoen) voor deze investeringen zijn nog minimale kosten uitgegeven.
Daarnaast hebben we nog 2 investeringen waar tot op heden nog geen kosten voor zijn gemaakt Aula Hoogen Heuvel (€ 121.000) en Ontsluiting Nieuw Zevenbergen (€250.000).

Naast deze investering bevat dit programma vooral de investeringen die behoren bij het IUP (integraal uitvoeringsprogramma). Dit zijn in totaal 47 projecten met een totaal investeringsbedrag van € 19,3 miljoen waarvan nog € 12,7 miljoen beschikbaar is.

Programma 8. Bestuur en organisatie

Voor de investeringen Verbouwing gemeentehuis hebben we in 2024 t/m begin 2026 geïnvesteerd in het gemeentehuis. Het gemeentehuis is heringericht om aan te sluiten bij de huidige en toekomstige wijze van werken. Met de verbouwing is een moderne, flexibele en toekomstbestendige werkomgeving gerealiseerd die samenwerking, ontmoeting en dienstverlening ondersteunt. Tegelijkertijd zijn verouderde onderdelen van het gebouw vervangen en zijn investeringen gedaan in functionaliteit, uitstraling, comfort en veiligheid. We investeren in de vervanging en modernisering van de WKO-installatie (€ 655.000) van het gemeentehuis. De investering waarborgt een duurzame, betrouwbare en energiezuinige klimaatvoorziening en voorkomt storingen en hogere onderhoudskosten in de toekomst. Voor rollend materieel is er krediet aangevraagd voor 17 voertuigen (€ 2,3 miljoen) hiervan is nog € 1,3 miljoen beschikbaar. Daarnaast is er voor ICT een krediet beschikbaar voor 9 investeringen (€ 1,1 miljoen) hiervan is nog € 0,3 miljoen beschikbaar.

4. Geplande investeringen

bedragen x €1.000

Investering	Besluit	Type	2026	2027	2028	2029	2030	Bijdrage reserves
1. Welzijn en zorg*								
Scouting Oss Zuid	A	V	98		1.122			Nee
Verduurzaming Jeugdwerkgebouw Lithoijen	A	N					270	Nee
Totaal programma			**98**	**0**	**1.122**	**0**	**270**	
2. Werk, inkomen en onderwijs*								
HUB SO/VSO	R	N				9.154	9.154	Nee
Kindcentrum Oss NW	R	N			9.646	9.574		Nee
De Eiber (Optimus)	A/R	N	468		2.691	2.691		Nee
Oosterwijs SO/VSO	R	N					13.379	Nee
Amsteleind Basisschool fase 1	A/R	N	386			2.221	2.221	Nee
Hertogin Johanna School	A/R	N			300		3.324	Nee
De Nieuwe Link	A	N					442	Nee
De Regenboog en Teugelaar	R	N			6.167	6.167		Nee
Totaal programma			**854**	**0**	**18.804**	**29.807**	**28.520**	
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid*								
Sporthal Rusheuvel verduurzaming	A/C	N				116	1.339	Nee
Sporthal Zeuven Wilgen verduurzaming	A	N			510			Nee
Aanpassing sportcentrum Rusheuvel aanpassing hal	A	N		175				Nee
Aanpassing sportcentrum sportvloer	A	N		125				Nee
Gymzaal Amsteleind	A/R	N			749	4.305	4.305	Nee
Sporthal Hooge Graaf verduurzaming	A/C	N					2.000	Nee

bedragen x €1.000

Investering	Besluit	Type	2026	2027	2028	2029	2030	Bijdrage reserves
Gymzaal Ruwaard	A/C	N			268	1.927		Nee
Sportzaal Ussenstelt	R	N		6.313				Nee
Het Ont-moet Centrum (De Binnenstad)	A/R	N	257		3.016			Nee
Vidi Reo Ravenstein	A/R	N	150	3.565	2.811			Nee
Huiskamerfunctie thuis in de buurt	A	N		217				Nee
Oude klooster Geffen	A	N	448					Nee
Ontmoeten Macharen	R	N	2.282	3.069				Nee
De Nolder herijking	A/R	N	257		3.043			Nee
Herijking maatschap. Voorz. Geffen Centrum	A	N	300					Nee
Sportaccommodatie Onder d'n Plag	A/C	N		500	99	1.148		Nee
Hockey Rusheuvel	A	N		303				Nee
Kunstgras Amstelhoef	A	N			754			Nee
Kunstgras Koppelsteeg	A	N		398			796	Nee
Kunstgras Oss'20	A	N				356		Nee
Kunstgras Hescheweg/Talentencampus	A	N		763				Nee
Totaal programma			**3.699**	**15.428**	**11.250**	**7.852**	**8.440**	
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit								
Handhavingsapparatuur	A	N					268	Nee
Parkeerdek Oostwal-Oost	A	N				169	102	Nee
Parkeergarage Bergoss	A	N					81	Nee
Parkeren	A	N	772	188				Nee
Softwarepakket parkeervergunning	A	N					323	Nee
Stallingsvoorzieningen	A	N		740				Nee
Totaal programma			**772**	**928**	**0**	**169**	**774**	
5. Economie								
Haven	A	N	0	1.828	1.828			Nee
Totaal programma			**0**	**1.828**	**1.828**	**0**	**0**	
6. Energie, klimaat en openbare ruimte								
Wegen/ Groen/ Openbare verlichting / verkeersregelinstallaties	C	N	2.249	2.987	2.318	6.663	8.477	Nee
KCA Unit	A	N	125					Nee
Vloeistofdichte vloeren Milieustraat	A	N		75				Nee
Gebiedsontwikkeling Hoessenbosch	A	N		452				Nee
Noordelijke ontsluitingsweg	R	N		10.653				Ja
Minicontainers - oud papier	A	N	820					Nee
Totaal programma			**3.194**	**14.167**	**2.318**	**6.663**	**8.477**	

								bedragen x €1.000
Investering	**Besluit**	**Type**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Bijdrage reserves**
7. Veilige omgeving								
Bluswatervoorzieningen	A	N	165	60				Nee
Totaal Programma			**165**	**60**	**0**	**0**	**0**	
8. Bestuur en organisatie								
ICT Hardware	A	V	589	1.031	1.441	691	2.167	Nee
ICT Software	A	V		147	132	831		Nee
Rollend materieel	A	V	2.818	2.272	1.985	1.140	1.335	Nee
Raas-station	A	V		50				Nee
Zit-sta Bureau	A	V		187				Nee
Totaal programma			**3.407**	**3.687**	**3.558**	**2.662**	**3.502**	
9. Financieel beleid								
Activeren uren openbare ruimte	A	N	691	691	691	691	691	Nee
Activeren uren Vastgoed	A	N	544	544	544	544	544	Nee
Totaal programma			**1.235**	**1.235**	**1.235**	**1.235**	**1.235**	
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S			**13.424**	**37.333**	**40.115**	**48.388**	**51.218**	

* De investeringen in deze programma's betreffen investeringen vanuit het meerjaren investeringsplan (MIP) vastgoed. Hierover rapporteren we ook in de paragraaf Integraal Voorzieningenbeleid. Het MIP is voorafgaande aan de begrotingsbehandeling vastgesteld door het college en gepresenteerd aan de raad.

Toelichting geplande investeringen

Programma 1. Welzijn en zorg
De investeringen binnen dit programma vloeien voort uit het Meerjarig Investeringsplan (MIP) voor jeugdaccommodaties. In de komende jaren investeren we in toekomstbestendige voorzieningen voor jeugd- en verenigingsactiviteiten.
Voor de nieuwbouw van de accommodatie van Scouting Oss Zuid is een totale investering voorzien van € 1,2 miljoen. Hiervoor is eerder al een voorbereidingskrediet van € 0,1 miljoen beschikbaar gesteld. De resterende investeringsmiddelen zijn opgenomen voor 2028.
Daarnaast reserveren we in 2030 € 270.000 voor de verduurzaming van het jeugdwerkgebouw in Lithoijen.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs
De investeringen binnen dit programma zijn gericht op het realiseren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting die aansluit bij de groei, spreiding en onderwijsbehoefte binnen de gemeente.

Een van de grootste ontwikkelingen betreft de gebiedsontwikkeling Oss Noord-West. Hier werken we aan een nieuw integraal kindcentrum in de wijk Ussen, waarin basisscholen De Lockaert, De Polderhof, SBO Het Baken en kinderopvang samenkomen. Hiermee creëren we één locatie waar regulier en speciaal basisonderwijs optimaal kunnen samenwerken. Voor deze ontwikkeling is een investering van € 20,2 miljoen voorzien, waarbij in 2026 al € 1,0 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar is gesteld. De bouw staat gepland in 2028-2029.

Binnen dezelfde gebiedsontwikkeling wordt ook sportzaal De Ussenstelt vernieuwd. Hiervoor is een investering opgenomen van € 6,8 miljoen, waarvan we in 2026 al € 0,5 miljoen beschikbaar stelden. De realisatie is voorzien in 2027. (zie ook programma 3).

Ook in de Schadewijk investeren we in de toekomst van het onderwijs. Hier werken we aan een nieuw Kindcentrum Schadewijk waarin basisscholen De Regenboog en De Teugelaar samenkomen. Voor de realisatie is een investering van € 13,1 miljoen opgenomen, waarvan in 2026 al € 0,7 voorbereidingskrediet beschikbaar is gesteld. De bouw wordt voorzien in 2028 en 2029. Voor de noodzakelijke grondverwervingen en benodigde afwaarderingen volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.

Voor de andere basisschool binnen de Schadewijk, De Nieuwe Link, wordt in 2030 een voorbereidingskrediet gevraagd van € 0,4 miljoen. Dit maakt onderdeel uit van de totale investering van € 5,5 miljoen. Oplevering wordt verwacht in 2032.

Daarnaast investeren we in de vervangende nieuwbouw van de voorzieningen voor speciaal onderwijs. Voor HUB en Stichting Oosterwijs zijn reeds voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld. De totale investeringen bedragen respectievelijk € 18,3 miljoen en € 26,8 miljoen, inclusief de benodigde gymvoorzieningen. Oplevering is voorzien in 2030 voor HUB en in 2031 voor Oosterwijs.

Voor de vervangende huisvesting van Hertogin Johanna V reserveren we een investering van € 6,9 miljoen. In 2028 vragen we hieruit € 0,3 miljoen voorbereidingskrediet. De bouw is voorzien in 2030 en 2031.

Ook voorzien we de ontwikkeling van Kindlandschap De Eiber. Hier worden de basisscholen Sint Lambertus (Haren), De Linde (Macharen) en De Klimop (Megen), inclusief kinderopvang, samengebracht in één moderne voorziening. De investering bedraagt € 5,9 miljoen, waarvan we in 2026 al 0,5 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. Realisatie wordt verwacht in 2027 en 2028.

Vanwege de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Amsteleind ontstaat een wettelijke verplichting voor de realisatie van een nieuwe basisschool. De school wordt gefaseerd ontwikkeld en groeit mee met de uitbreiding van de wijk (via modulaire bouw). De totale investering bedraagt € 9,6 miljoen, verdeeld over twee fasen tussen 2029 en 2035. Voor fase 1 2026-2030 vragen we een investering van € 4,8 miljoen, waarvan in 2026 een voorbereidingskrediet van € 0,4 miljoen.

Investeringen na 2030
In het investeringsplan zijn de gevraagde middelen zichtbaar tot en met 2030. Voor investeringen die in 2030 of later worden opgeleverd, worden de bijbehorende kapitaallasten in toekomstige begrotingen verwerkt en zichtbaar. Dit geldt voor de investeringen: De Nieuwe Link, SO/VSO HUB/Oosterwijs, Hertogin Johanna V en Amsteleind fase 1+2.

Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid
Binnen dit programma investeren we in maatschappelijke voorzieningen, sportaccommodaties en ontmoetingsplekken die bijdragen aan leefbare en vitale wijken en dorpen. De investeringen in dit programma komen uit het meerjarig investeringsplan (MIP) voor onze maatschappelijke voorzieningen en sport. We lichten de grootste toe.

In de nieuwe woonwijk Amsteleind voorzien we naast de nieuwe basisschool ook een multifunctionele maatschappelijke voorziening voor ontmoeten en sport. Door functies te combineren ontstaat een efficiënte en toekomstbestendige accommodatie. Hiervoor is een investering opgenomen van € 9,4 miljoen, waaruit we in 2028 € 0,7 miljoen voorbereidingskrediet vragen. Realisatie is voorzien in 2029 en 2030.

Zoals benoemd bij programma 2 maakt ook de nieuwbouw van sportzaal De Ussenstelt deel uit van de gebiedsontwikkeling in Oss Noord-West. Hiervoor is een investering van € 6,8 miljoen voorzien, waarvan we in 2026 al € 0,5 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar hebben gesteld. De geplande bouw is in 2027.

Voor De Binnenstad is op basis van eerder onderzoek gekozen voor behoud en vernieuwing van de accommodatie. Hiervoor ramen we een investering van € 3,3 miljoen, waarvan we in 2026 al een voorbereidingskrediet van € 0,3 miljoen uit aanvragen. Uitvoering wordt voorzien in 2028.

In Ravenstein werken we aan de ontwikkeling van Ontmoeten Ravenstein (Vidi Reo). De totale investering bedraagt € 6,5 miljoen, inclusief de inrichting van de openbare ruimte rond deze monumentale locatie. Realisatie is voorzien in 2027 en 2028. Hiervan vragen we voor de openbare ruimte in 2026 al een voorbereidingskrediet aan van € 0,2 miljoen.

Voor Macharen staat de ontwikkeling van een nieuw gemeenschapshuis en de verplaatsing van het tennispark gepland. Al eerder is € 0,4 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Voor de verdere realisatie van het pand zijn in het investeringsplan € 5,3 miljoen opgenomen met uitvoering in 2026/2027.

Ook voor Maren-Kessel voorzien we een investering in maatschappelijke voorzieningen. Voor de (ver)nieuwbouw van De Nolder is € 3,3 miljoen opgenomen, waarvan we in 2026 al € 0,3 miljoen voorbereidingskrediet aanvragen. Naast de technische veroudering van het gebouw maken diverse ontwikkelingen binnen de voorzieningenstructuur een herijking noodzakelijk. Realisatie wordt voorzien in 2028.

Voor de buitensport reserveren we middelen voor de aanleg en vervanging van kunstgrasvelden op diverse accommodaties. Hiervoor is tussen 2026 en 2030 totaal € 3,4 miljoen opgenomen. Daarnaast is € 1,2 miljoen gereserveerd voor aanpassingen aan sportaccommodatie Onder d'n Plag.

Verder investeren we in de verduurzaming van diverse binnensportaccommodaties en gemeentelijke gebouwen. Hiermee dragen we bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Investeringen na 2030
Van investeringen die na 2030 worden afgerond, worden de kapitaallasten in latere begrotingen verwerkt en zichtbaar. Dit betreft met name diverse verduurzamingsmaatregelen binnen het gemeentelijk vastgoed en de sportaccommodaties.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte
De investeringen in programma 4 betreffen voornamelijk investeringen voor parkeren. Daarnaast reserveren we een bedrag van € 268.000 euro voor handhavingsapparatuur en € 740.000 voor stallingsvoorzieningen.

Programma 5. Economie
De investering in programma 5 betreft vervangingen aan de Sluis (mechanisch en installaties).

Programma 6. Energie, Klimaat en openbare ruimte
In dit programma staan de investeringen voor duurzaamheidsplein en afval het betreft onder andere een investeringsaanvraag voor containers voor oud-papier. Verder is er een aanvraag voor een investering recreatieve entree Hoessenbosch waarbij we de natuurwanden behouden en versterken gecombineerd met het creëren van een aantrekkelijke, kleinschalige entree voor bezoekers. We leggen de Noordelijke Ontsluitingsweg aan om de bereikbaarheid van de noordelijke wijken van Oss te verbeteren en de verkeersdruk op de Singel 1940-1945 te verminderen. Met deze weg vergroten we de verkeersveiligheid en zorgen we voor een betere doorstroming van het verkeer in en rondom Oss. Daarnaast investeren we in een toekomstbestendige infrastructuur die zowel het autoverkeer als het fietsverkeer beter faciliteert. Daarnaast hebben we de investeringen in groen, wegen, verkeersregelinstallaties en openbare verlichting uit het IUP (integraal uitvoeringsprogramma). Het college stelt de investeringen in de openbare ruimte vast via het IUP en de voortgangsrapportages hierover. Vanuit het IUP activeren we de bedragen die we uitgeven aan vervanging van wegen, groen, verkeersregelinstallaties en openbare verlichting. Bedragen uit het IUP die betrekking hebben op onderhoud komen rechtstreeks ten laste van programma 6. Daarnaast bevat dit programma de verhoging van het investeringsvolume voor de openbare ruimte. We activeren de bedragen per IUP-project en voor de kapitaallasten hanteren we een gemiddelde van de termijnen zoals vastgesteld in de nota investeringsbeleid.

Programma 7. Veilige omgeving
De investeringen in programma 7 betreffen Bluswatervoorzieningen. Vanaf 1 januari 2026 is de gemeente verantwoordelijk voor alle bluswatervoorzieningen. We reserveren een bedrag voor secundaire bluswatervoorzieningen van € 60.000 in 2026 en € 60.000 in 2027 daarnaast reserveren we ook een bedrag voor tertiaire bluswatervoorzieningen van € 105.000 in 2026.

Programma 8. Bestuur en organisatie
De grootste investeringen in dit programma hebben te maken met ICT (hard- en software) en rollend materieel. Verder hebben we in dit programma een investering voor het RAAS-station en Zit-sta bureau 's opgenomen. De planning van de ICT investeringen is gebaseerd op een vervangingskalender. Deze is geactualiseerd, de grootste posten vanuit de vervangingskalender zijn de volgende investeringen: Rekencentrum deel I en vervanging laptops. De vervangingskalender is leidend, op basis hiervan begroten we de investeringen en bijbehorende kapitaallasten. De investeringen in rollend materieel volgen uit het beheerplan dat het college vaststelt. In zijn algemeenheid zijn deze investeringen einde jaar afgerond.

5. Activeren uren op investeringskredieten
Vanuit de verslagleggingsvoorschriften (BBV) dienen de directe uren die medewerkers besteden aan reguliere investeringsprojecten te worden geactiveerd. Dit betreft uren op de vastgoedprojecten onder programma 1, 2 en 3 en uren op de investeringen in de openbare ruimte onder programma 4, 5 en 6.
Voor de kredieten uit bovenstaande tabel betekent dit dat deze opgehoogd zullen worden met een component voor uren die hier aan besteed worden. Deze zijn inbegrepen in bovenstaande tabel in programma 9.
Voor de vastgoedprojecten rekenen we jaarlijks € 543.931 aan loonkosten toe aan de projecten, voor de openbare ruimte projecten rekenen we jaarlijks € 691.039 toe.
Voor de kredieten worden deze uren als volgt evenredig verdeeld over het totaalbedrag per programma:

					Bedragen x € 1.000
Programma	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Welzijn en Zorg	11	-	20	-	4
2. Werk, inkomen en onderwijs	100	-	328	431	417
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	433	544	196	113	123
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	135	38	-	17	58
5. Economie	-	75	305	-	-
6. Energie, klimaat en openbare ruimte	556	578	386	674	633
Totaal	**1.235**	**1.235**	**1.235**	**1.235**	**1.235**

Bijlagen

1. Bezuinigingsmonitor

Toelichting

Bij de programmabegroting 2026-2029 zijn de ombuigingsvoorstellen vanuit de strategische heroriëntatie verwerkt in de begroting. Een aantal voorstellen is daarmee al direct gerealiseerd, een aantal anderen moeten nog verder worden uitgewerkt en gerealiseerd.
We gaan de komende jaren 2 keer per jaar een bezuinigingsmonitor opstellen waarin we aangeven hoe de voortgang is van het realiseren van de bezuinigingen. We geven per maatregel aan hoe de voortgang is op tijd (T) en geld (G) via een stoplichtrapportage (groen/oranje/rood).

- Groen: De kleur groen betekent dat het realiseren van de maatregel loopt zoals gepland en dat we verwachten dat deze tijdig en volledig gerealiseerd kan worden.
- Oranje: Bij de kleur oranje is het tijdig en volledig realiseren onzeker en is bijsturing nodig. We ondernemen acties om te zorgen dat de maatregel toch gerealiseerd kan worden.
- Rood: Voor rood geldt dat we verwachten dat de maatregel niet of niet volledig gerealiseerd kan worden.

Bij maatregelen waar de voortgang op oranje of rood staat geven we een toelichting over de oorzaak en wat we ervoor doen om bij te sturen.

Bij de eerste bezuinigingsmonitor (als bijlage bij de Eerste financiële tussenrapportage 2026) hebben we het volgende uitgangspunt opgenomen:
Wanneer een bezuiniging niet gerealiseerd kan worden, is het uitgangspunt om dan binnen dezelfde portefeuille een taakstelling voor dat bedrag neer te leggen en de opdracht te geven om met een vervangende besparing te komen. Op deze manier houden we grip op het realiseren van het te bezuinigen bedrag. Het gaat om een principe-uitspraak waar, indien gewenst, van afgeweken kan worden via een (college- en) raadsbesluit.

De reden hiervoor is dat we vanuit financieel oogpunt verwachten dat er nadrukkelijk wordt nagedacht over alternatieven als bezuinigingen niet gerealiseerd kunnen worden. Deze alternatieven moeten natuurlijk voorgelegd worden aan het bestuur en op basis van deze besluitvorming kan het bestuur beslissen of deze alternatieven de voorkeur hebben of dat het nadeel geaccepteerd wordt en elders in de begroting “opgelost” moet worden. Het is nadrukkelijk dus geen automatisme dat bezuinigingen altijd binnen de eigen portefeuille opgelost moeten worden (laat staan reëel). Het is aan het totale college om te komen tot een sluitende begroting en om daarin gezamenlijk keuzes te maken en dit voor te leggen aan de gemeenteraad.

Wanneer maatregelen gereed zijn, zullen we deze verplaatsen naar een bijlage, zodat we daar niet meer over hoeven te rapporteren.

In de volgende tabel geven we de bezuinigingen weer die nog niet gereed waren gemeld bij de Eerste financiële tussenrapportage. De gerealiseerde maatregelen brengen we daarna in beeld.

Overzicht lopende maatregelen

We geven in het volgende overzicht de lopende maatregelen weer en geven aan in hoeverre we op schema lopen voor het realiseren van deze maatregelen.

Bedragen x € 1.000

Pr.	Maatregel	Bedrag	Vanaf jaar	Tijd	Geld	Status
1	Woningaanpassingen minder toewijzen	-100	2028			Lopend
1	Leges Gehandicaptenparkeerkaart (GPK) verhogen	-40	2026			Gereed
1	Stoppen met Specialistische Ontmoetingsfunctie	-100 -214	2027 2028			Gereed
1	Kostenbeheersing jeugdhulp	-1.600 -3.257 -4.000	2027 2028 2029			Lopend
1	Minder meerkosten Wmo: strenger indiceren hulp bij huishouden	0	n.v.t.			Lopend
1	Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie dagbesteding	-75 -150 -170	2026 2027 2028			Gereed
1	Minder meerkosten Wmo: benodigde investeringen	120 135 150	2026 2027 2028			Lopend
1	Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie individuele begeleiding	-300 -600 -900	2027 2028 2029			Lopend
3	Algemene bezuiniging op subsidies 1%	-250	2028			Lopend
3	Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein	-29	2028			Lopend
3	Afstoten gymzaal Hoefeind I en II	-68	2028			Lopend
3	Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn	-40 -60 -80	2026 2027 2028			Deels gereed
3	Voordeel bijdragen onderhoud en energie in MFA's	-149 -187	2025 2027			Lopend
3	Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur	-20 -43	2027 2028			Lopend
4	Brandgangverlichting BrabantWonen afsluiten van gemeentelijk net	-20	2026			Lopend
4	Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem	-60	2027			Lopend
7	Milieuleges	-60 -100	2027 2028			Lopend
7	Verlagen (overige) verzoektaken ODBN	-70	2027			Lopend
9	Verminderen inzet extern subsidiebureau	-24	2027			Lopend
9	Geen webpublicaties meer van P&C documenten	-10	2028			Lopend
9	Cateringleverancier 1 dag minder aanwezig op gemeentehuis	-50	2027			Lopend
9	Inzet Oss voor partnership doorberekenen aan de overige gemeenten	-16 -33 -22	2025 2026 2028			Lopend
9	Verhoging leges huwelijken	-17	2026			Gereed – niet gerealiseerd
9	Integraal digitaliseren	-500	2028			Lopend

Pr.	Maatregel	Bedrag	Vanaf jaar	Tijd	Geld	Status
9	Voordeel hogere doorbelasting aan de regio	-95 -439	2026 2027			Gereed

Toelichting bij afwijking

Bij maatregelen waar de voortgang op oranje of rood staat geven we een toelichting.

Kostenbeheersing jeugdhulp

De maatregelen voor kostenbeheersing jeugdhulp moeten vanaf 2027 tot lagere kosten leiden.
In de jaarrekening 2025 zagen we dat de kosten hoger uitgevallen zijn dan we begroot hadden. Het gebruik van jeugdhulp is meer gestegen dan de 5% die we in de begroting geraamd hadden.
Ook landelijk stijgen de kosten voor jeugdhulp nog steeds. Deze ontwikkeling laat zien dat het besparen van kosten op jeugdhulp een uitdaging is. Met de maatregelen die we nu aan het nemen zijn verwachten we eind 2026 de eerste resultaten te behalen. We hebben in deze programmabegroting de stijging vanuit de jaarrekening 2025 structureel als nadeel opgenomen.

Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie dagbesteding

We hebben hogere kosten van jaarlijks € 250.000 voor Wmo dagbesteding. We zien een vergelijkbare trend met afgelopen jaren. Sinds 2023 staat de begroting onder druk, waarbij we tekorten incidenteel hebben kunnen oplossen. Ook het voordeel wat we in de jaarrekening 2025 zagen, kwam door incidentele meevallers. Voor dit jaar zien we licht stijgende aantallen ten opzichte van vorig jaar. We zien daarbij onder andere een verschuiving van individuele ondersteuning naar dagbesteding (van individueel naar collectief). Het is noodzakelijk om de begroting structureel bij te stellen om de gestegen kosten op te kunnen vangen, ook van de afgelopen jaren. Daarmee kunnen we de bezuinigingstaakstelling van € 75.000 in 2026 niet realiseren. Deze taakstelling loopt op naar € 150.000 in 2027 en structureel € 170.000 vanaf 2028. Met het bijstellen van de begroting met € 250.000 beschouwen we deze taakstelling als niet gerealiseerd. Dit wordt in principe opgevangen door het hogere voordeel op Wmo individuele ondersteuning dat we in deze programmabegroting gemeld hebben. We blijven wel inzetten op de beweging van substitutie naar voorliggende voorzieningen.

Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein

Op dit moment ligt er nog geen bestuurlijke opdracht tot het afstoten van deze kerk. We hebben de opdracht gegeven aan de gebruikers/huurders om een exploitatieprofiel uit te werken waar de financiële taakstelling gerealiseerd kan worden. Afhankelijk van deze uitkomst kunnen we alsnog overwegen om de verkoop verder te onderzoeken.

Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur

Op dit moment bezig zijn we met de juridisch onderzoek over het stopzetten van de subsidie. Wellicht dat hierdoor de bezuiniging later gerealiseerd wordt.

Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn

Dit bezuinigingsvoorstel bestond uit het exploitatievoordeel vanuit de beëindiging/afstoting van sportparken Neervelden, De Rooye, Elzenbos, Den Ong en Bergsche Hoeve. Vervolgens bleek dat voor FC Schadewijk (Neervelden) een toekomstbestendige exploitatie werd voorzien. Bij de eerste tussentijdse rapportage 2026 hebben wij de exploitatiebudgetten van Sportpark Neervelden terug in de begroting opgenomen.
Hiermee is deze bezuiniging niet volledig behaald, maar is dit in de eerste tussentijdse rapportage 2026 al hersteld. De langere termijn opdracht moet nog starten. Hier is geen directe financiële taakstelling gekoppeld.

Brandgangverlichting Brabant wonen afsluiten van het gemeentelijk net

Het afsluiten van gemeentelijke net houd in dat Brabant Wonen verantwoordelijk wordt voor het beheer en onderhoud van Brandgangverlichting. De besparing van € 20.000 wordt gerealiseerd zodra Brabant Wonen verduurzaming op armaturen heeft gerealiseerd. Dit leidt tot lagere stroomkosten voor de gemeente Oss. Aangezien de verduurzaming vertraagd is wordt de bezuiniging later gerealiseerd.

Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem
De bezuiniging is niet haalbaar. Er is geen juridische mogelijkheid om het advies van onze collega's (met betrekking tot energiesystemen) mee te nemen in anterieure overeenkomsten en daarmee de bezuiniging te bewerkstelligen. Het voorstel is dan ook gebaseerd op vrijwilligheid, waarmee het voorstel op voorhand niet kansrijk was.

We brengen in beeld welke alternatieve mogelijkheden er zijn om een vergelijkbaar bedrag als taakstelling elders te realiseren. Voor 2027 stellen we voor om deze taakstelling neer te leggen binnen de werkbudgetten van klimaat en energie. Voor de jaren daarna leggen we een alternatief voorstel voor.

Verhoging leges huwelijken
De tarieven zijn verhoogd, de actie is uitgevoerd conform besluitvorming in de strategische heroriëntatie. Het aantal huwelijken blijft achter waardoor we verwachten minder inkomsten te realiseren. Dit is gemeld als autonome ontwikkeling. Per saldo hebben we dus een nadeel op het onderdeel huwelijken. Dit nadeel zou wel hoger zijn geweest wanneer we de leges niet hadden verhoogd. Deze maatregel heeft dus wel geleid tot 'minder meerkosten'.

Overzicht gerealiseerde maatregelen
We geven in het volgende de maatregelen weer die bij de vorige bezuinigingsmonitor (bij de Eerste financiële tussenrapportage 2026) gereed zijn gemeld. De maatregelen die deze begroting gereed zijn gemeld, voegen we de volgende keer toe aan deze tabel.

Bedragen x € 1.000

Pr	Maaatregel	Bedrag	Vanaf jaar	Status
1	Vrijval post onvoorzien Scouting Geffen	-11	2025	Gereed
1	Verhogen begrote inkomsten Tritongebouw Oss	-8	2025	Gereed
1	Verhogen begrote huurinkomsten Het Honk Oss	-5	2025	Gereed
1	Budget voor anti-stigma verlagen	-50	2026 t/m 2028	Gereed
1	Doorbraakbudget laten vervallen	-30	2025	Gereed
1	Subsidie Bonte Hoef stopzetten als gevolg van samenvoeging	-9	2027	Gereed
2	Bijstellen begroting onderwijshuisvesting	-24	2025	Gereed
2	Afschrijvingstermijn maatschappelijk vastgoed voor nieuwe investeringen naar 45 jaar	-1 -24 -120	2027 2028 2029	Gereed
2	Bijzondere bijstand: inboeken verlaging eigen risico AZOSS	-342	2027	Gereed – niet gerealiseerd
2	Doorontwikkelen Talentencampus naar Lerende Stad Oss	-30	2026	Gereed
2	Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Sociaal Domein	-86 -51	2025 2026	Gereed
3	Actualiseren huurinkomsten binnensport	-35	2025	Gereed
3	Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-73	2025	Gereed
3	Begroten doorbelasting gemeentelijke belastingen aan sportclubs	-12	2026	Gereed
3	Doorbelasten energiekosten sporthal Rusheuvel	-50	2025	Gereed
3	Verlagen onderhoudsbudget sportterreinen	-50	2025 t/m 2026	Gereed
3	Vrijvallen subsidies overige lokale omroepen	-16	2027	Gereed
3	Verlagen budget achtervang aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard	-78	2026	Gereed

Pr	Maaatregel	Bedrag	Vanaf jaar	Status
3	Stelpost sportstimulering afschaffen	-18	2027	Gereed
3	Vrijval budget stichting Sportbedrijf Talentencampus	-69	2026	Gereed
4	Verlaging van bijdrage aan Stichting dierenopvang vanaf 2026	-20	2026	Gereed
4	Versobering onderhoud kunstobjecten door Kunstwacht	-10	2026	Gereed
4	Vrijval werkbudget Klimaat en Energie	-73	2025	Gereed
4	Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Ruimte & Economie	-71 -124	2025 2026	Gereed
7	Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-2	2025	Gereed
7	Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone-	5.000 -100	2026 2027	Gereed
9	Reductie uitgave Oss Actueel weekblad Regio Oss	-66	2026	Gereed
9	Inzet Oss voor Basisteam (politie) Maasland doorberekenen	-17	2026	Gereed
9	WOO implementatiebudget verlagen	-100 -60	2026 2028	Gereed
10	Geen rente bijschrijven op reserves	-610 -595 -945	2026 2027 2028	Gereed
10	Verlagen van de post onvoorzien	-100	2026	Gereed
10	Verhogen toeristenbelasting	-265	2026	Gereed
10	Inzet algemene reserve	-560	2028	Gereed

2. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

Inleiding

De uitvoering van projecten, zeker van complexe projecten, is en blijft een dynamisch proces. Door het constant blijven volgen van de projecten tijdens de voorbereiding en uitvoering krijgen we een goed inzicht in het uiteindelijke resultaat, de kosten, en de inzet van subsidies. Deze rapportage geeft de voortgang weer van de IUP-projecten van de afdeling IBOR. In het volgende overzicht geven we een overzicht van de projectstatus op 30 juni 2026. Bij de voortgangsrapportage wordt beoordeeld welke technische en financiële mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de financiën en de planning van de uitvoering. Op, twee projecten na, kunnen de projecten volgens planning worden afgerond. In het eerste half jaar van 2026 zijn acht nieuwe projecten gestart. Als er sprake is van een technische - en/of financiële treft u in deze rapportage een nadere toegelicht aan.

1. Technische voortgang van de projecten (alle IUP-projecten)

Hierbij wordt beoordeeld welke technische mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de planning van de uitvoering. Vooralsnog kunnen de meeste projecten volgens planning worden afgerond. In het volgende overzicht geven we aan welke technische mutaties de afgelopen periode hebben plaatsgevonden.

Status	**Aantal**
Technisch gereed	4
Financieel gereed	7
Voorbereiding op schema	38
Uitvoering op schema	34
Startmoment loopt gevaar	1
Startmoment is bijgesteld	1
Project is vervallen	0
Nieuw project	0
Totaal	**85**

Status – afgesloten project

De volgende projecten hebben we afgesloten: Integrale verhardingen (Houtstraat Megen), Schoutstraat, Pensionarisstraat en Westerveldlaan, Blindegeleidestrook Oss, Kastanjebomen beschermende maatregelen en Vervanging groenprojecten.

Status – startmoment loopt gevaar

Het project Spaanderstraatse Akkers loopt mogelijk vertraging op. We zijn afhankelijk van de grondverwerving van het Bos van Oss. Daarbij willen we ook vrijkomende grond gebruiken voor de aanleg van een grondwal langs de N329 (wens dorpsraad Berghem). Dit verlaagt de kosten van de aanleg van de grondwal.

Status – Startmoment is bijgesteld

Het startmoment van het project Kanaalstraat is vertraagd. We zijn nog in overleg met kabels- en leidingenmaatschappijen.

Status – project is vervallen

N.v.t.

Status – nieuw project
De volgende projecten zijn tot 1-6-2026 nieuw gestart.
- Clarastraat Megen;
- Hazenakkervijver en omgeving;
- Molenstraat Megen;
- Zeeheldenbuurt;
- Schadewijk Noord Fase2;
- Herstraat Megen;
- Zaltbommelseweg;
- Vlashoek (Kromstraat-Heischeutstraat Oss).

Met het bijgestelde Integraal Uitvoering Programma dragen we standaard bij aan veel opgaves zoals leefbaarheid, bereikbaarheid en veiligheid. Met het vaststellen van dit besluit dragen we ook bij aan specifieke opgaves zoals:
- Herstraat/Noord-Zuid de bereikbaarheid van de school in Megen en veiligheid voor schoolgaande kinderen in Haren
- de afwaardering van de Noord-Zuid naar 60 km/h (mobiliteitsplan)
- het toepassen van gesloten verhardingen in fietspad Geerstraat en fietspad tussen Mikkeldonkpark en Mikkeldonkweg (mobiliteitsplan). Deze zijn opgenomen in regulier onderhoud van fietspaden 2026
- de revitalisering van de Ruwert
- de herinrichting van Oostwal conform het mobiliteitsplan
- de aanpassingen van de bushaltes met de vervanging van de Euterpelaan (tussen Dr. Saal
- van Zwanenbergsingel en Kortfoortsraat)
- toepassen van duurzame bruggen in diverse parken.

Projectmutaties (alleen de IBOR-projecten)
Het resultaat van de 1e voortgangsrapportage IUP 2026 bestaat uit projectresultaten van de af te sluiten projecten en zeven projectmutaties (bij- en aframen). De 1e voortgangsrapportage IUP 2026 laat een klein positief resultaat zien.

Neutrale projectresultaten
Het gaat hier om projecten Integrale verharding (Houtstraat Megen), Molenweg Zuid en Blindegeleidestrook centrum Oss.

Negatieve projectresultaten
Het winkelcentrum Ruwert, de Nieuwe Hescheweg, Molenstraat Lith, Herstraat Megen en Civieltechnische kunstwerken hebben een negatief resultaat. Dit heeft te maken met respectievelijk aanpassing projectgrenzen, indexatie en verwerken asbest, aanpassing Noord-Zuid als gevolg van de afwaardering van deze weg naar 60 km/h en aanleg van oversteek op de weg en aanbestedingsvereiste m.b.t. duurzaamheid.

Positieve projectresultaten
Het project Van der Duijn van Maasdamstraat heeft een flink aanbestedingsvoordeel. Hiervan ramen we een flink deel van af. Het restant van het aanbestedingsvoordeel houden we aan voor ingecalculeerde risico's. Het resultaat melden we in een volgende voortgangsrapportage.
De hiervoor genoemde straten Pensionarisstraat, Schoutstraat en Westerveldlaan in Ussen hebben een positief resultaat als gevolg van het toepassen van een eenvoudigere oplossing.

Resultaten:
Binnen de IUP-projecten is er, voor het onderdeel groot onderhoud, een voordelig resultaat van € 51.053. Het resultaat is vooral ontstaan vanwege een efficiëntere wijze van uitvoeren van maatregelen aan Pensionarisstraat, Schoutstraat en de Westerveldlaan. Dit na inspraak en tevredenheid van bewoners. Dit resultaat wordt ten gunste gebracht van de reserve IUP.

Binnen de IUP-projecten voor het onderdeel vervangingen ontstaat een nadelig resultaat van € 22.702. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexen als gevolg van inflatie, scopewijzigingen, archeologische werkzaamheden en duurzaamheidsvereiste van o.a. de Ruwert, Molenstraat Lith, Nieuwe Hescheweg, Herstraat Megen en Civiele Kunstwerken. Binnen de beschikbare investeringsgelden is ruimte om dit nadeel te verrekenen.

Het positief resultaat binnen de IUP-projecten voor onderdeel Riolering bedraagt € 44.349. Conform de voorschriften wordt dit resultaat ten gunste gebracht van het rioolfonds. Het betreft hier een "gesloten" begroting waarbij de resultaten rechtstreeks ten gunste of ten laste worden gebracht van de voorziening riolering

Het vervangen van de oude geleidstroken door nieuwe geleide stroken is € 27.060 goedkoper uitgevallen. Omdat dit project deels is gefinancierd door middelen uit een vorige programmabegroting laten we het positief saldo vrijvallen aan de algemene dienst.

2. Voortgang op projectniveau

A = Programmafase
B = Ontwerpfase
C = Bestekfase
D = Uitvoeringsfase
E = Technisch gereed
F = Financieel gereed

Projectnaam	Projectfase	Toelichting bij technische of financiële afwijkingen
Winkelcentrum Ruwert	E/D	Meerwerk a.g.v. complete herinrichting Paganinistraat; 1e fase is technisch gereed, 2e fase in besteksfase.
Pensionarisstraat	F	Project kan afgesloten worden met een positief resultaat. In samenspraak met bewoners bomen laten staan.
Schoutstraat (Oss)	F	Project kan afgesloten worden met een positief resultaat. In samenspraak met bewoners bomen laten staan.
Westerveldlaan (Oss)	F	Project kan afgesloten worden met een positief resultaat. In samenspraak met bewoners bomen laten staan.
Van der Duijn van Maasdamstraat	D	We hebben een aanbestedingsvoordeel (deel).
Molenstraat Lith	E	We hebben € 68.000 aan kosten voor Archeologische afrondingswerkzaamheden en € 20.000 aan kosten voor waterleiding.
Nieuwe Hescheweg e.o.	D	We hebben kosten van € 240.000 voor indexatie € 240.000, in uitvoering is asbest geconstateerd in riool.
Integrale verhardingen(Houtstraat Megen)	F	Het project sluit met een klein nadeel.
Baronie	D	We hebben veel lagere aanbesteding dan geraamd.
Molenweg (Oss zuid)	U	We hebben een tekort als gevolg van bemalingsonderzoek, monitoring gedurende werk en afvoeren teerhoudend asfalt.
Herstraat Megen	C	We hebben een scopewijziging, aanleg oversteek i.v.m. schoolroute en afwaardering Noord Zuid naar 60 km/h.
Civiele Kunstwerken	C	Benodigde extra investering a.g.v. duurzaamheidseisen (inkoopvereisten).
Blindegeleidestrook (Centrum Oss)	F	Project is afgesloten met positief saldo. Het resultaat valt vrij. Walstraat wordt meegenomen met project Oostwal.

3. Financiën

Het resultaat van de 1e voortgangsrapportage IUP 2026 is geanalyseerd naar de financieringsbron. Een project kan gevoed worden uit het rioleringsfonds, havenbedrijf, fonds bodemsanering, grondbedrijf en beheergelden. Om een zuiver beeld te schetsen wordt het resultaat herleid naar deze bronnen. Het resultaat valt uiteen in afwijkingen op groot onderhoud, vervanging, rioolfonds en algemene dienst. De afwijkingen op groot onderhoud worden gemuteerd op de betreffende activiteiten en voor zover het groot onderhoud groen, wegen of verkeer betreft eventueel verrekend met de Reserve IUP. Afwijkingen op vervanging leiden tot aanpassing van het betreffende investeringsvolume en hogere of lagere kapitaallasten in volgende jaren.
Het positief resultaat op groot onderhoud voor het eerste halfjaar 2026 bedraagt € 51.053. Dit bedrag wordt verrekend met reserve IUP. Het negatief resultaat op onderdeel vervangingsinvesteringen voor het eerste halfjaar 2026 bedraagt - € 22.702 en verrekenen we met de beschikbare investeringsgelden IUP. Het positief resultaat voor het onderdeel riolering van € 44.349 verrekenen we met de voorziening riolering. Het positief resultaat van de Blindegeleidestroken in het Centrum € 27.060 valt in vorm van lagere kapitaalslasten vrij.

3. Overzicht incidentele baten en lasten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten weer en presenteren we het structurele begrotingssaldo.

In de volgende tabellen geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting. Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht. We nemen bedragen op vanaf € 50.000. We geven bij elke post een toelichting.

Een overzicht van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, zoals het BBV voorschrijft, is in het financieel overzicht van de begroting opgenomen (bijlage 6 in dit document). In de nota reserves, die tegelijk met deze programmabegroting in de gemeenteraad wordt behandeld, zijn de reserves uitgebreid toegelicht.

Incidentele voordelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	1	PB 2027	Lokale investeringsagenda beschermd wonen	-550				
2	1	PB 2025/2026	Inzet reserve vluchtelingen	-8.000	-16.000			
3	2	PB 2027	Vrijval egalisatiereserve WSW	-344				
4	4	PB 2026	Hogere kosten realisatie flexwoningen	-500				
5	4	PB 2027	Inzet reserve voor kosten omgevingswet	-965	-965	-965		
6	6	PB 2027	Hogere inkomsten nutsvoorzieningen	-110				
7	7	PB 2027	Restitutie VRBN	-91				
8	8	PB 2026	Ontwikkeling ICT investeringen	-140	-159	-80		
9	9	PB 2027	Onttrekking algemene reserve		-3.000	-1.600		
			TOTAAL	**-10.700**	**-20.124**	**-2.645**	**0**	**0**

Toelichting per post:

1. We laten € 550.000 vrijvallen voor de lokale investeringsagenda, we hebben minder inzet van het product Beschermd Thuis dan verwacht.
2. We willen in de jaren 2025 t/m 2027 per jaar € 4 miljoen laten vrijvallen uit de reserve vluchtelingen. In totaal zetten we € 12 miljoen in uit deze reserve.
3. We verwachten in 2026 een bedrag van € 344.389 te ontvangen vanuit de egalisatiereserve Wsw vanuit het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant. We stellen voor om dit bedrag vrij te laten vallen.
4. We hebben in 2025 hogere kosten voor de flexwoningen. In 2025 verwachten we hier voor eenzelfde bedrag aan opbrengsten.
5. We onttrekken in 2026 t/m 2028 ruim € 1 miljoen voor het afdekken van de kosten voor capaciteit van de omgevingswet.

6. We hebben een incidenteel voordeel bij de nutsbedrijven van € 110.000. We hebben hogere inkomsten door meer vergunningsaanvragen.
7. We hebben een voordeel van € 91.00 door een restitutie van de Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN).
8. De diverse ontwikkelingen in ICT investeringen leiden tot een wijziging in de jaarlijkse investeringslasten. We hebben een incidenteel voordeel van € 140.000 in 2026, van € 159.000 in 2027 en van € 80.000 in 2028.
9. We onttrekken in 2028 en 2029 een bedrag uit de algemene reserve ter afdekking van het begrotingstekort in die jaren.

Incidentele nadelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	1	PB 2026/2027	Extra ondersteuning zorgintensieve gezinnen	156	100	50		
2	1	TR 2026	Programma Transformatie sociaal domein	250	800			
3	1	PB 2027	Behouden formatie jongerenwerk		117	117		
4	2	TR 2026	Aanvragen onderwijsleerpakketten 3 scholen	92				
5	2	TR 2026	Noodzakelijke maatregelen schoolgebouw Staringstraat 4	200				
6	2	TR 2026	Verlening noodunits scholen	9	42	92	92	92
7	2	PB 2027	Storting reserve IVB voor onderwijsleerpakket		822			
8	3	PB 2027	Onderzoekskosten verduurzaming MJC	200				
9	3	PB 2027	Bijdrage Museum Jan Cunen	104	150			
10	3	PB 2027	Clubondersteuning Sport Expertisecentrum		100			
11	3	PB 2027	Bijdrage subsidiebeleid en -proces		100			
12	3	PB 2027	Grond bij nieuwe Golfbad	421				
13	3	PB 2027	Tijdelijke huisvestingskosten voor Buurt en Wijkcentra		494			
14	3	PB 2027	Kunst en cultuurprijs					50
15	4	PB 2023	Reservering voor mobiliteitsopgave	1.000				
16	4	PB 2027	Storting reserve binnenstedelijke transformatie		5.000			
17	4	PB 2026	Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving	5.000				
18	4	PB 2027	Investering programma Stadsontwikkeling		1.622			
19	4	PB 2026	Extra uitbreiding starterleningen	563				
20	4	TR 2026	Prijsindexatie noordelijke ontsluitingsweg 2026 en 2027	801				

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
21	4	PB 2027	Hogere kosten Noordelijke ontsluitingsweg		1.303			
22	4	PB 2027	Bijdrage Luciakerk		400			
23	5	PB 2027	Uitvoeringsagenda Landbouw 2027-2030		390			
24	5	PB 2027	Recreatieve entree Hoessenbosch		248			
25	6	TR 2026	Hogere kosten gladheidsbestrijding	510				
26	6	PB 2027	Uitvoering warmtetransitie		436			
27	7	PB 2027	Weerbare Samenleving		185			
28	8	PB 2023	Extra capaciteit voor projecten	175				
29	8	PB 2026	Kosten organisatieontwikkeling	500	500			
30	8	PB 2026	Doorontwikkeling personeelsbeleid- en organisatie	799	600	103		
31	8	PB 2027	Project leegstand		162			
32	8	PB 2027	Arbo beleid investering		101			
33	8	PB 2027	Extra investering programma SamenSchadewijk		4.173			
34	8	PB 2027	Kosten voormalig bestuurders	110				
35	8	TR 2026	Hogere implementatiekosten subsidieadministratie	68				
36		PB 2026	Amendementen bij PB 2026-2029	265	85			
			TOTAAL	**11.223**	**17.930**	**362**	**92**	**142**

Toelichting per post:

1. We stellen aan ONS welzijn incidenteel middelen beschikbaar om ondersteuning te bieden aan ca. 30 zorgintensieve gezinnen in 2026/2027/2028. De opdracht aan Ons Welzijn is om voorstellen te doen voor het realiseren van structurele verbeteringen en oplossingen, waarbij ONS welzijn niet structureel extra gefinancierd gaat worden en de benodigde ondersteuning binnen verbeterde werkprocessen, samenwerkingen en bestaand ondersteuningsaanbod wordt opgelost.
2. We stellen voor om in ruim € 1 miljoen te storten in een nieuwe reserve Programma-organisatie transformatie sociaal domein. Het programma beoogt een omvangrijke herziening van de inrichting en sturing van het sociaal domein in Oss. Oftewel de nieuwe Osse standaard.
3. We geven voor 2027 en 2028 extra subsidie aan ONS Welzijn voor de formatie jongerenwerk.
4. We hebben in 2026 hogere kosten van € 92.000 voor 3 onderwijsleerpakketten. Indien scholen door uitbreiding (op basis van aantal leerlingen) meer ruimtegebruik nodig hebben, hebben zij volgens de wet recht op een gemeentelijke bijdrage van onderwijsleerpakketten.
5. We hebben hogere kosten van € 200.000 voor maatregelen aan het schoolgebouw aan de Staringstraat 4, waar de Sonnewijzer is gehuisvest. We voeren nu een zestal strikt noodzakelijke maatregelen door. Deze maatregelen kosten in totaal € 200.000.
6. Voor de benodigde verlenging van huur (en ondergrond) voor noodlokalen bij Hub Noord-Brabant en Kentalis Martinus van Beek hebben we hogere kosten oplopend tot € 92.000 in 2030. Voor de eerste jaren hebben we nog budget beschikbaar, dus zijn de kosten beperkt. Bij SO/VSO HUB Noord-Brabant (Ruwaardstraat) en bij SO Martinus van Beek (Troelstrastraat) hebben we noodlokalen staan. Vanwege de leerlingenaantallen (volgens de nieuwste prognoses) zijn de noodlokalen nog nodig. Voor SO Martinus van Beek voorzien we verlenging tot 2030, voor Hub Noord-Brabant minimaal tot 2029 (met uitloop naar 2030).

7. We storten € 0,8 miljoen in de reserve IVB voor een onderwijsleerpakket voor de nieuwe basisschool in Amsteleind. Voor deze nieuwe school hebben we als gemeente de wettelijke plicht het onderwijsleerpakket/eerste inrichting te bekostigen. De raming hiervan is circa € 0,8 miljoen en bij oplevering van de school hebben we deze nodig. We reserveren hiervoor in 2027 alvast middelen door deze te storten in de reserve IVB.
8. We stellen voor om € 200.000 beschikbaar te stellen voor de onderzoekskosten voor de verduurzaming van Jan Cunen.
9. We stellen voor om in 2026 € 135.000 en in 2027 € 150.000 in de algemene reserve te storten ten behoeve van de aanvullende financieringsbehoefte van Museum Jan Cunen.
10. Wij stellen voor om bij de programmabegroting 2027 incidenteel € 100.000 beschikbaar te stellen aan het Sport Expertise Centrum (SEC) voor de voortzetting van de clubondersteuning aan Osse sportverenigingen. We onderzoeken in 2027 hoe dit voor 2028 en verder geregeld kan worden, we nemen daarin de mogelijkheden binnen het AZWA in mee.
11. We stellen voor om in 2027 eenmalig € 100.000 beschikbaar te stellen voor het verder uitwerken, implementeren en borgen van het subsidiebeleid en subsidieproces.
12. We hebben eenmalig kosten voor de aankoop van de grond bij het Golfbad omdat we deze grond moeten afwaarderen met € 466.000. Om de ontwikkeling mogelijk te maken, hebben wij ook een grondverkoop moeten realiseren, welke € 45.000 aan opbrengsten heeft gebracht. Per saldo hebben we hogere kosten van € 421.000.
13. We hebben hogere kosten in 2028 van € 494.000 die bijkomend zijn aan investeringen in ons maatschappelijk vastgoed Ontmoeten uit het investeringsplan. We hebben tijdelijke huisvestingskosten voor de Nolder en het Ont-moetcentrum
14. Op 11 november 2021 heeft de gemeenteraad de motie Van Groene Engel naar een Kunst- en Cultuurprijs Oss aangenomen. Met deze motie is de driejaarlijkse uitreiking van de Kunst- en Cultuurprijs Oss ingesteld. Voor de organisatie van de prijsuitreiking én het beschikbaar stellen van de prijzen stellen wij voor om in 2030 een budget van € 50.000 beschikbaar te stellen. Bij de programmabegroting 2024 is hiervoor reeds budget opgenomen voor de edities van 2024 en 2027. Om de continuïteit van de prijs te waarborgen, vragen wij nu ook budget voor de editie van 2030.
15. We reserveren geld voor de mobiliteitsopgave. In totaal ging het om € 23 miljoen incidenteel, waarvan € 1 miljoen in 2026.
16. We storten een bedrag van € 5 miljoen in de reserve Binnenstedelijke transformaties.
17. We storten een bedrag van € 5 miljoen in de reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving.
18. We stellen voor om in totaal 1,6 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het programma Stadsontwikkeling in de periode 2027-2030. We besteden dit voor € 1 miljoen aan materiele kosten en voor € 1,2 miljoen aan tijdelijke capaciteit. Het programma Stadsontwikkeling is randvoorwaardelijk voor het realiseren van de stedelijke ambities van Oss. Met het programma Stadsontwikkeling vergroten we de uitvoeringskracht van de organisatie waardoor we de gebiedsontwikkelingen daadwerkelijk en tijdig realiseren. Daarnaast professionaliseren we de organisatie: we verbeteren werkwijzen, sturing, rollen en processen zodat we intern en extern (met onze partners zoals ontwikkelaars en bouwers) voorspelbaar, transparant en beheerst (samen-)werken. We zetten het uitvoeringsbudget in voor onder andere stedelijk programmeren, de opzet van businesscases voor gebiedsontwikkelingen, komen tot onderzoek en oplossingen voor bijvoorbeeld netcongestie en de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor communicatie met inwoners en andere betrokkenen over de ontwikkelingen in de stad. De middelen voor capaciteit zetten we in om de we in om de uitvoeringskracht van de organisatie te vergroten en onze aanpak in verstedelijking verder te professionaliseren. We leren daardoor beter te prioriteren tussen opgaven en projecten, krijgen goed inzicht in capaciteit, financiën, planning en risico’s, kunnen sneller inspelen op ontwikkelingen zoals netcongestie of subsidiemogelijkheden en zorgen ervoor dat we de gebiedsontwikkelingen in samenhang kunnen sturen en monitoren.
19. We storten een bedrag in de reserve om de eerste jaren de kosten voor de startersleningen op te vangen.
20. We vragen incidenteel € 0,8 miljoen extra voor de aanleg van de Noordelijke Ontsluitingsweg. Dit als gevolg van prijsstijgingen in de afgelopen jaren. Dit storten we in de reserve Bovenwijkse voorzieningen.
21. We hebben hogere kosten voor de Noordelijke ontsluitingsweg. We storten hiervoor € 1,3 miljoen extra in de reserve voor de Noordelijke ontsluitingsweg om de hogere kapitaallasten af te dekken.

22. We stellen voor om € 400.000 beschikbaar te stellen voor een bijdrage voor de restauratie en instandhouding van de Luciakerk in Ravenstein.
23. Voor de uitvoering van de landbouwagenda stellen we voor om in 2027 eenmalig € 390.000 te storten in de reserve toekomstbestendige landbouw. Dit bedrag wordt in de periode 2027 - 2030 besteed om de Osse landbouwsector toekomstbestendig te maken, de grondkwaliteit en leefomgeving te verbeteren en de samenwerking tussen overheid, agrariërs en maatschappelijke partijen te versterken.
24. We stellen voor om voor de recreatieve entree Hoessenbosch een investeringskrediet beschikbaar te stellen en om eenmalig € 247.500 beschikbaar te stellen als voorbereidingsbudget.
25. We hebben voor 2026 hogere kosten van € 510.000 voor gladheidbestrijding door de hevige sneeuwval in januari 2026,
26. We stellen voor om incidenteel € 434.000 in 2027 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de warmtetransitie en dit te storten in de reserve Energietransitie. We werken aan het Warmteprogramma, een verplicht programma onder de Omgevingswet. Het benodigde bedrag zal gebruikt worden om onderzoeken uit te voeren, bijeenkomsten te organiseren en juridische expertise in te huren.
27. Voor de aanpak "Weerbare samenleving' vragen we incidenteel € 185.000 in 2027. We zetten dit in voor wijkgerichte activiteiten, versterken samenwerking, in beeld brengen van kwetsbare groepen en netwerken en afhankelijkheden, bewustwording etc.
28. We nemen extra capaciteit op voor een aantal projecten: de agrarische transitie, een kwartiermaker participatie, beleidscapaciteit Zorg en Veiligheid, Procesbegeleiding gebied polders en woningbouw
29. We vragen een bedrag van € 1 miljoen extra voor de organisatieontwikkeling. Dit voor de jaren 2025 tot en met 2028.
30. Voor de periode 2025 tot en met 2028 vragen we in totaal € 1,7 miljoen voor het doorontwikkeling van ons personeelsbeleid en organisatie.
31. We stellen voor om € 162.000 beschikbaar te stellen voor het project leegstand, bestaande uit de tijdelijke inzet van twee extra fte voor de afdeling Burgerzaken ter uitvoering van adresonderzoeken naar administratief leegstaande woningen.
32. We stellen één jaar een beleidsmedewerker aan om het beleid op orde te brengen en noodzakelijke verbeteringen direct door te voeren. Hiermee werken we achterstanden weg, actualiseren we beleid en herstellen we de regie op Arbo & Veiligheid.
33. We stellen voor om in totaal € 4,2 miljoen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de prioriteiten uit het coalitieakkoord en de Integrale Gebiedsvisie Schadewijk in de periode 2026-2030. We vragen extra middelen voor de uitvoering en extra tijdelijke capaciteit. Deze middelen zetten we in de periode 2026-2030 in voor een integrale aanpak van de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van Schadewijk.
34. We hebben hogere kosten van € 110.000 door kosten voor voormalig bestuurders. Door de wethouderswisselingen in verband met de vorming van het nieuwe college, na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026, nemen de wachtgeldverplichtingen toe. We storten dit in de voorziening.
35. We hebben een Europese aanbesteding gedaan voor een nieuwe subsidieadministratie voor alle uitgaande subsidies. Het resultaat hiervan is dat de beste inschrijver een hogere eenmalige, implementatievergoeding vraagt dan dat we ingeschat hadden. Dit leidt tot hogere kosten van € 75.000 in 2026.
36. Bij de bespreking van de programmabegroting 2026 zijn diverse amendementen aangenomen met een incidenteel karakter. Het gaat om de oversteek bij Strand Tien, een eenmalige bijdrage aan het SEC, een tijdelijke bijdrage aan Winterrijk en aan de Field School.

Incidentele budgettair neutrale posten

bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1	1	NR 2026	Uitvoering Beschermd wonen	1.025	5.000	5.000		
	1	NR 2026	Mutatie reserve beschermd wonen	-1.025	-5.000	-5.000		
2	1	NR 2026	Kostenbeheersing Sociaal Domein	366	910	314	239	
	1	NR 2026	Uit Kostenbeheersing sociaal domein	-366	-910	-314	-239	
3	1	NR 2026	Kosten programma transformatie sociaal domein	210				
	1	NR 2026	Uit reserve programma organisatie transformatie sociaal domein	-210				
4	1	NR 2026	Projecten GALA/IZA	292	380			
	1	NR 2026	Mutatie reserve GALA/IZA	-292	-380			
5	1	NR 2026	Projecten dak-en thuisloosheid	150				
	1	NR 2026	Uit reserve Dak- en thuisloosheid	-150				
6	1	NR 2026	Vluchtelingen	-3.862	-3710	-3.802	-3.841	-3.841
	1	NR 2026	mutatie Opvang vluchtelingen	3.862	3710	3.802	3.841	3.841
7	2	NR 2026	Bestaanszekerheid	189	215	116		
	2	NR 2026	Mutatie bestaanszekerheid	-189	-215	-116		
8	3	NR 2026	Projecten IVB	749	330	260	10	822
	3	NR 2026	Uit reserve IVB	-749	-330	-260	-10	-822
9	3	NR 2026	Projecten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	1.000				
	3	NR 2026	Uit reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-1.000				
10	3	NR 2026	Lagere rentekosten Lievekamp	-3.058	-2.772	-1.999		
	3	NR 2026	Storting in de reserve Lievekamp	3.058	2.772	1.999		
11		NR 2026	Kosten programma stadsontwikkeling		522	424	268	309
		NR 2026	Uit reserve stadsontwikkeling		-522	-424	-268	-309
12	4	NR 2026	Kosten verstrekken startersleningen	474	494	281	62	14
	4	NR 2026	Uit reserve Verstrekken leningen volkshuisvesting	-474	-494	-281	-62	-14
13	5	NR 2026	Projecten economie	421	44	31	31	
	5	NR 2026	Uit reserve	-421	-44	-31	-31	

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
14	5	NR 2026	Kosten ontwikkeling van Osse binnenhaven	7.556				
	5	NR 2026	Uit reserve Quick Wins binnenhavens	-7.556				
15	5	NR 2026	Kosten Walkwartier en omgeving	443	180	30		
	5	NR 2026	Uit reserve Walkwartier en omgeving	-443	-180	-30		
16	5	NR 2026	Activiteiten centrum	862	990			
	5	NR 2026	Uit investeringsfonds stadshart Oss	-862	-990			
17	5	NR 2026	Projecten toekomstbestendige landbouw		282	54	29	29
	5	NR 2026	Uit reserve toekomstbestendige landbouw		-282	-54	-29	-29
18	6	NR 2026	Kosten en opbrengsten Energie en warmtetransitie	-694	728	832		
	6	NR 2026	Uit reserve energietransitie	694	-728	-832		
19	6	NR 2026	Kosten ontwikkeling windpark	100	100			
	6	NR 2026	Uit reserve ontwikkeling windpark	-100	-100			
20	6	NR 2026	Projecten klimaatadaptatie	325	315	186		
	6	NR 2026	Uit reserve klimaatadaptatie	-325	-315	-186		
21	6	NR 2026	Projecten op het gebied van groen, blauw en natuur	152	475	410	150	
	6	NR 2026	Mutatie reserve Groenfonds landelijk gebied	-152	-475	-410	-150	
22	6	NR 2026	Projecten dijkversterking	360	114			
	6	NR 2026	Uit reserve meekoppelkansen dijkversterking Maas	-360	-114			
23	6	NR 2026	Project baggeren haven			827		
	6	NR 2026	Uit reserve Baggeren haven			-827		
24	8	NR 2026	Organisatie-ontwikkeling	471	141	231	174	
	8	NR 2026	Uit reserve organisatieontwikkeling	-471	-141	-231	-174	
25	8	NR 2026	Projecten versterken gemeentelijke dienstverlening	571	763	255	185	
	8	NR 2026	Uit reserve	-571	-763	-255	-185	
26	8	NR 2026	Projecten Schadewijk	877	1.245	1.170	1.045	895

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
	8	NR 2026	Uit reserve Schadewijk	-877	-1.245	-1.170	-1.045	-895
27	8	NR 2026	ICT projecten	429				
	8	NR 2026	Uit reserve ICT	-429				
28	9	NR 2026	Diversen	1.308				
	9	NR 2026	Uit algemene reserve	-1.308				
			TOTAAL	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting per post:

1. We verrekenen incidentele tekorten en overschotten met de reserve. Daarnaast onttrekken we in de komende jaren geld voor de oplosagenda en terugbetaling aan de regio.
2. We betalen diverse incidentele kosten ten behoeve van het realiseren van de ombuigingsvoorstellen op het gebied van Jeugd en Wmo uit de reserve kostenbeheersing Sociaal Domein.
3. We onttrekken de implementatiekosten om te komen tot een Osse standaard: de inrichting en sturing van de uitvoering van het sociaal domein uit de reserve programma organisatie transformatie sociaal domein.
4. We voeren diverse projecten uit in het kader van IZA/GALA. Dit betalen we uit de reserve.
5. We voeren diverse projecten uit in het kader van Dak en thuisloosheid. Dit betalen we uit de reserve.
6. We verrekenen de overschotten met de reserve Vluchtelingen.
7. We betalen verschillende projecten uit de reserve en storten bedragen vanuit verschillende circulaires.
8. We onttrekken voor verschillende IVB projecten geld uit de reserve.
9. We voeren diverse projecten uit in het kader van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. Dit betalen we uit de reserve.
10. We storten € 2,7 miljoen in 2026 en 2027 en € 2 miljoen in 2028 in de reserve Lievekamp. Dit betreft de budgetten voor rente en afschrijvingslasten vanuit het project Lievekamp die tijdens de bouw nog niet ingezet worden. Op deze manier houden we het geld dat eerder beschikbaar is gesteld voor de Lievekamp ook in de toekomst beschikbaar voor dit doel.
11. De tijdelijke kosten voor het programma stadsontwikkeling betalen we uit de reserve die we hiervoor hebben gevormd.
12. We betalen de kosten voor de startersleningen uit de reserve die we hiervoor hebben gevormd. We hebben de eerste 3 jaar kosten voor de startersleningen. Daarna dekken de opbrengsten de kosten die we hebben af.
13. We halen de kosten voor de bijdrage van de Kracht van Oss, promotie en branding en economische stimulering uit de reserve economie.
14. We betalen de subsidie die we geven voor het ontwikkelen van de Osse binnenhaven uit de reserve die hiervoor gevormd was.
15. We betalen de kosten voor het Walkwartier en de evenementencoördinator uit de reserve die Walkwartier en omgeving
16. We hebben de extra afvalrond in het centrum, het stadssportpark en het Barbarapark uit deze reserve.
17. We betalen de kosten voor projecten voor een toekomstbestendige landbouw uit de reserve die we hiervoor gevormd hebben.
18. We betalen de kosten voor projecten en onderzoeken voor de energie- en warmtetransitie uit de reserve Energietransitie.
19. We betalen de kosten voor begeleiding van de ontwikkeling van het windpark Elzenburg-de Geer uit de reserve ontwikkeling windpark
20. We onttrekken voor verschillende projecten voor klimaatadaptatie geld uit de reserve.
21. We voeren diverse projecten uit op het gebied van groen, blauw en natuur. We betalen dit uit de reserve groenfonds landelijk gebied. Daarnaast storten we ontvangen bijdrage in deze reserve,
22. We betalen de projectkosten voor de dijkversterking uit de reserve die we daarvoor gevormd hebben.
23. We betalen de kosten voor het baggeren van de recreatieve havens uit de reserve.
24. We halen geld uit de reserve voor verschillende posten voor organisatieontwikkelingen. Het gaat om onder andere frictiekosten en projectkosten voor de organisatieontwikkeling Wij zijn een Oss.

25. We voeren diverse projecten uit in het kader van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening. Dit betalen we uit de reserve.
26. We voeren projecten uit en stellen tijdelijk capaciteit beschikbaar voor de periode 2026-2030 voor de integrale aanpak van de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van Schadewijk.
27. We betalen de kosten voor ICT projecten uit de reserve ICT.
28. We hebben diverse bedragen betaald uit de algemene reserve. Het gaat om onder andere de realisatie van de flexwoningen, de transformatieagenda jeugd en Oss Noord-West.

*KN = kadernota, PB = programmabegroting, TR = financiële tussenrapportage, NR = Nota reserves

Structureel begrotingssaldo

Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

In de volgende tabel geven we de volgende onderdelen weer:

- De lasten, baten en saldo per programma (onderdeel 1)
- De lasten, baten en het saldo van de producten overhead, onvoorzien, VPB en algemene dekkingsmiddelen (onderdeel 2)
- De totale exploitatie (onderdeel 1+2)
- De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (onderdeel 3)
- Het geraamde resultaat (onderdeel 1+2+3).

We verrekenen het geraamde resultaat met de incidentele baten en lasten. Dit geeft het structureel begrotingssaldo weer.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Programma 1	Lasten	132.836	138.887	147.034	145.022	134.709	135.842
	Baten	-16.846	-14.135	-14.110	-16.588	-16.598	-16.598
	Saldo	115.991	124.752	132.924	128.434	118.111	119.244
Programma 2	Lasten	92.006	99.130	93.233	91.538	90.872	93.689
	Baten	-45.158	-48.733	-47.256	-45.561	-45.561	-45.866
	Saldo	46.848	50.397	45.977	45.977	45.311	47.823
Programma 3	Lasten	33.229	34.545	35.465	36.697	38.544	38.341
	Baten	-9.245	-6.474	-5.758	-5.735	-5.655	-5.655
	Saldo	23.984	28.071	29.707	30.961	32.889	32.686
Programma 4	Lasten	51.337	52.733	41.258	40.894	35.746	42.169
	Baten	-51.752	-37.418	-31.507	-32.486	-27.470	-31.703
	Saldo	-415	15.316	9.751	8.408	8.276	10.466
Programma 5	Lasten	10.256	19.048	5.994	6.575	5.525	5.455
	Baten	-6.282	-6.709	-2.162	-2.162	-2.162	-2.162
	Saldo	3.974	12.338	3.832	4.413	3.363	3.293
Programma 6	Lasten	57.514	57.747	62.484	59.193	60.349	56.921
	Baten	-35.226	-32.741	-45.852	-32.547	-34.410	-30.581
	Saldo	22.288	25.007	16.632	26.646	25.939	26.340
Programma 7	Lasten	11.211	13.111	13.459	13.257	13.230	13.229
	Baten	-85	-271	-80	-80	-80	-80
	Saldo	11.126	12.839	13.379	13.176	13.149	13.149
Programma 8	Lasten	10.444	9.288	9.353	9.224	8.700	8.307
	Baten	-2.039	-2.499	-2.549	-2.398	-1.842	-1.466
	Saldo	8.405	6.789	6.804	6.825	6.858	6.841
Totaal (1)	**Lasten**	**398.833**	**424.489**	**408.280**	**402.398**	**387.675**	**393.953**
	Baten	**-166.631**	**-148.981**	**-149.273**	**-137.557**	**-133.778**	**-134.111**
	Saldo	**232.202**	**275.508**	**259.007**	**264.842**	**253.897**	**259.842**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		2025	2026	2027	2028	2029	2030
Overhead	Lasten	50.802	54.867	54.314	51.891	50.136	49.724
	Baten	-9.167	-7.350	-9.486	-9.999	-9.528	-9.527
	Saldo	41.635	47.517	44.827	41.891	40.608	40.197
Algemene dekkings-middelen	Lasten	2.905	3.903	11.384	13.767	15.102	15.445
	Baten	-307.207	-310.131	-321.922	-314.102	-311.703	-317.344
	Saldo	-304.302	-306.228	-310.537	-300.335	-296.601	-301.899
Onvoorzien	Lasten	0	200	200	200	200	200
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	200	200	200	200	200
Vennootschapsbelasting	Lasten	199	188	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	199	188	0	0	0	0
Totaal (2)	**Lasten**	**53.906**	**59.157**	**65.898**	**65.857**	**65.438**	**65.369**
	Baten	**-316.374**	**-317.480**	**-331.408**	**-324.101**	**-321.231**	**-326.871**
	Saldo	**-262.468**	**-258.323**	**-265.510**	**-258.244**	**-255.793**	**-261.501**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

		2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal (1 + 2)	**Lasten**	**452.740**	**483.646**	**474.178**	**468.256**	**453.113**	**459.322**
	Baten	**-483.005**	**-466.461**	**-480.681**	**-461.658**	**-455.009**	**-460.981**
	Saldo	**-30.266**	**17.185**	**-6.503**	**6.598**	**-1.895**	**-1.660**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

		2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal (3)	**Lasten**	**62.256**	**48.081**	**57.758**	**24.137**	**11.141**	**10.661**
	Baten	**-46.500**	**-67.416**	**-51.617**	**-30.438**	**-9.164**	**-9.162**
	Saldo	**15.756**	**-19.335**	**6.142**	**-6.301**	**1.977**	**1.498**
Resultaat (1+2+3)		**-14.510**	**-2.150**	**-361**	**297**	**81**	**-161**

Weergave structureel begrotingssaldo

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Resultaat	-14.510	-2.150	-361	297	81	-161
Incidentele baten en lasten	11.472	523	806	-3.683	-1.508	142
Structureel begrotingssaldo	**-25.982**	**-2.673**	**-1.167**	**3.980**	**1.589**	**-303**

De conclusie hieruit is dat de begroting in 2027 structureel sluitend is met een saldo van ruim € 1 miljoen voordelig.
Vooral de jaren 2028 en 2029 zijn niet jaarlijks structureel sluitend. Dit betekent een opgave richting de programmabegroting 2028-2031.

Het saldo van incidentele baten en lasten wordt vooral veroorzaakt door onttrekkingen uit de reserve Opvang Vluchtelingen en de incidentele lasten die we daaruit betalen. Daarnaast onttrekken we in 2028 en 2029 een bedrag aan de algemene reserve ter afdekking van het begrotingstekort.

Voor de specificatie van het jaar 2025 verwijzen we naar de jaarrekening 2025.

Structurele stortingen en onttrekkingen uit reserves

Reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af
Reserves ter dekking van de algemene dienst										
Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas	0	-909	0	-804	0	-1.049	0	-944	0	-839
Deposito BNG inzake opheffing HNG	0	-112	0	-88	0	-64	0	-42	0	0
Gemeentehuis	0	-563	0	-548	0	-533	0	-518	0	-503
Gemeentehuis toekomstig bestendig	0	-128	0	-127	0	-99	0	-99	0	-99
Afkoop onderhoud N625	0	0	0	-556	0	-566	0	-566	0	-566
Subtotaal	**0**	**-1.712**	**0**	**-2.122**	**0**	**-2.300**	**0**	**-2.159**	**0**	**-1.996**
Reserves ter dekking van de afschrijvingslasten										
De Bolster Horizonschool	0	-29	0	-29	0	-29	0	-29	0	-29
Brede school centrum Lith	0	-135	0	-135	0	-135	0	-135	0	-135
Nieuwbouw school Geffen	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26
Kleedaccommodatie Amstelhoef	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Sportpark de Akkeren	0	-24	0	-24	0	-24	0	-24	0	-24
Kunstgrasveld Talentencampus	0	-54	0	-54	0	-26	0	-26	0	-26
Kleedaccommodatie MOSA'14	0	-7	0	-7	0	-7	0	-7	0	-7
Revitalisering Koppelsteeg	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12
Rusheuvel	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12
Nieuwbouw hertenkamp	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Bouwkundige aanpassingen Museum Jan Cunen	0	-21	0	-21	0	-21	0	-21	0	-21
kapitaallasten investeringen mobiliteit	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23
Kapitaallasten bomen	0	-41	0	-41	0	-41	0	-41	0	-41
Projecten VRI 2017	0	-49	0	-49	0	-49	0	-49	0	-49
Parkeergarage	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26	0	-27
Fietsenstallingen	0	-7	0	-7	0	0	0	0	0	0
Op. Ruimte Centrum onsl. fase 1	0	-16	0	-16	0	-16	0	-16	0	-16
Op. Ruimte centrum Bram vd Berghstr.	0	-10	0	-10	0	-10	0	-10	0	-10
Stadssportpark TBL	0	-69	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af
Vergroenen Stadspark	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Dynamische Afsluiting	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23
Warenhuis	0	-65	0	-65	0	-65	0	-65	0	-65
ONK accommodatie ontmoeten en sport	0	0	0	-34	0	-34	0	-34	0	-34
Blindegeleideroute	0	0	0	-5	0	-5	0	-5	0	-5
Volksuniversiteit verduurzaming	0	0	0	-33	0	-33	0	-33	0	-33
Inv. openb.ruimte walkwartier	0	0	0	-61	0	-61	0	-61	0	-61
Walstraat EO	0	0	0	-45	0	-45	0	-45	0	-45
Kunstgrasveld onder d'n Plag	0	-38	0	-38	0	-38	0	-38	0	-38
Verduurzaming Oude Klooster Geffen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vervanging luchtbehandeling Meteoor	0	0	0	-19	0	-19	0	-19	0	-19
Voorbereiding Heihoeksingel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-9
Voorbereiding spoorkruising Amsteleind	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-11
Verduurzaming De Berchplaets	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsplein 2.0	0	0	0	-117	0	-117	0	-117	0	-117
Herinrichting Raadhuiskwartier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-195
Fietsenstalling Koornstraat	0	0	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Noordelijke ontsluitingsweg	0	0	0	0	0	0	0	-178	0	-178
Fietsenstalling TBL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Barbarapark	0	0	0	-2	0	-2	0	-2	0	-2
Subtotaal	**0**	**-741**	**0**	**- 1.012**	**0**	**-977**	**0**	**-1.155**	**0**	**-1.370**
Totaal	**0**	**-2.452**	**0**	**-3.134**	**0**	**-3.277**	**0**	**-3.314**	**0**	**-3.366**

4. Budgettair neutrale wijzigingen

In de programma's staan in de tabel bij 'Wat mag het kosten?' budgettair neutrale wijzigingen. Dit zijn wijzigingen die niet inhoudelijk van aard zijn en per saldo geen geld kosten. Soms gaat het over wijzigingen binnen één programma, in andere gevallen zijn de wijzigingen programma-overstijgend. Volgens de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten we deze wijzigingen zichtbaar maken en rapporteren. In deze bijlage lichten we de belangrijkste budgettair neutrale wijzigingen toe.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
1. Welzijn en Zorg	504	1.191	1.191	1.191	1.191
2. Werk, inkomen en onderwijs	-440	-2.006	-340	-338	-338
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	177	793	713	713	713
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	3.279	1.647	1.647	1.645	1.645
5. Economie	-1.074	-353	-120	-120	-120
6. Energie, Klimaat en openbare ruimte	-2.144	-1.199	-2.775	-2.656	-2.658
7. Veilige omgeving	294	449	449	449	449
8. Bestuur en organisatie	-145	1.184	952	970	965
9. Financieel beleid	-453	-1.707	-1.718	-1.855	-1.848
Totaal wijzigingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting wijzigingen boven de € 100.000

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- We ontvangen van het Rijk en de provincie Noord-Brabant verschillende subsidies en specifieke uitkeringen. Omdat we hierdoor onze kosten en opbrengsten verhogen melden we deze wijzigingen in deze begroting. We nemen de volgende onderdelen op in onze begroting:
    - Voor het Soortenmanagementplan (SMP) hebben we in 2026 twee subsidiebedragen ontvangen van in totaal € 526.000. Het Soortenmanagementplan heeft als doel om de biodiversiteit te versterken en de energiebesparing te versnellen. Het gaat hierbij veelal om de combinatie van isolatie maatregelen en het instant houden en versterken van de vleermuizen populatie. Voor dit onderzoek worden diverse metingen gedaan via sensor kastjes.
    - We ontvangen in 2026 € 364.000 via mandaatgemeente 's-Hertogenbosch in het kader van het Integraal ZorgAkkoord (IZA). Deze uitkering is bestemd voor activiteiten in het kader van de ambities en doelen zoals gesteld in het Integraal ZorgAkkoord. Op basis van de begroting SPUK IZA 2026 stelt de mandaatgemeente namens de regio € 2,6 miljoen beschikbaar aan de regiogemeenten voor het uitvoeren van het Regionaal programma IZA. De middelen worden verdeeld op basis van het inwonertal per 01 januari 2025 (CBS). Hierdoor ontvangen wij € 364.000.
    - Voor het verduurzamen van de grote oogst Vorstengrafdonk is er een cofinanciering tussen de provincie Noord-Brabant, bedrijven en de gemeente. De provincie Noord-Brabant heeft besloten om de volledige € 250.000 subsidie voor dit onderdeel toe te kennen. De bedragen mogen tussen 2026 en 31-12-2029 worden besteed.

- Voor het verduurzamen van bedrijventerreinen hebben we € 51.000 ontvangen vanuit bedrijven. Dit geld dient besteed te worden samen met de bijdrage vanuit de provincie Noord-Brabant en de gemeente. De inkomsten en bestedingen hebben een meerjarig karakter en resterende bedragen moeten overgeheveld worden naar de komende jaren.
- Voor het schone lucht akkoord hebben we uitkeringen ontvangen van de provincie Noord-Brabant (€ 20.000) en het Rijk (€ 40.000). Deze uitkeringen zijn doorgeschoven vanuit 2025 naar 2026.
- Voor de specifieke uitkering (Spuk) Energie Armoede en Spuk Lokale Aanpak Isolatie (LAI) stonden in 2025 bedragen begroot die niet (volledig) zijn uitgegeven. De ontvangen subsidie begroten we nu voor 2026. Voor Energie Armoede verwachten we pas een deel in 2027 uit te geven, het gaat om een bedrag van € 356.000, voor LAI schuiven we € 46.000 door naar 2029. De keuze voor deze jaren heeft te maken met de vertraging in het project en tevens de uiterlijke datum waarop de gelden besteed moeten zijn.
- De subsidie van € 100.000 voor faunavoorzieningen is in 2025 ontvangen. Deze wordt in 2026 aanbesteed en de daadwerkelijke uitvoering zal in 2027 plaatsvinden. We schuiven daarom het bedrag door naar 2027.
- Het definitieve BUIG budget 2026 is vastgesteld op € 39.840.576. Dit is een verhoging van € 252.912 ten opzichte van het voorlopige budget 2026 van € 39.587.664. Het bijstandsbudget is met € 1.021.853 toegenomen. Dit komt voornamelijk door loon- en prijsbijstelling. Daarnaast is het budget voor loonkostensubsidie afgenomen met € 768.941. Het budgetaandeel voor loonkostensubsidie is gedaald doordat we minder groeien in de uitgaven ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We passen de geraamde inkomsten en uitgaven hierop aan.
- De subsidie voor aanpak energiearmoede wordt opgehoogd met € 182.569. Ook wordt de uiterlijke termijn van besteding verlengd naar 31 december 2029. Dit geldt voor alle eerder ontvangen subsidies.

- We stellen in 2026 € 254.463 beschikbaar voor het nieuwe Wmo-product Eerst Een Thuis. We betalen deze kosten uit de structurele middelen voor de aanpak van dak- en thuisloosheid en uit de resterende middelen dak- en thuisloosheid 2024 en 2025, die we bij de jaarrekening 2025 hebben overgeheveld naar 2026. Het product Eerst een Thuis is sinds november vorig jaar beschikbaar binnen de Wmo en bedoeld voor psychisch kwetsbare inwoners. De achterliggende visie bij dit product is dat iedereen recht heeft op een woonplek. Er wordt gestart met een woning als basis om vanuit daar te werken aan sociale inclusie, herstel en stabiel wonen, aansluitend bij de principes van Housing First.
- Het college van B&W heeft in haar vergadering van 10 februari 2026 'Het Toekomstbeeld, stappenplan en advies - Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties (ViA) 2026-2030' vastgesteld. Voor de uitvoering hiervan wordt een jaarlijkse financiële bijdrage van € 93.000 gevraagd. We willen het budget voor Jeugd: Regionale begroting structureel verhogen € 93.000 vanaf 2026. We stellen voor om dit bedrag te betalen uit de beschikbare formatie ViA die regionaal werd ingezet binnen de afdeling Mens en Maatschappij vanaf 2026. Hiermee verschuift er € 93.000 van programma 8 naar programma 1.
- We stellen voor om € 78.000 rijksmiddelen voor alleenverdienersproblematiek (programma 2) in 2026 over te hevelen naar de uitvoerende teams en € 39.000 naar de bijzondere bijstand (programma 8). In de meicirculaire hebben we een bedrag van € 228.000 ontvangen en begroot voor de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. De regeling houdt in dat gemeenten een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens verstrekken die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en hierdoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. Het bedrag van € 228.000 bestaat uit € 39.000 aanvullend budget bijzondere bijstand voor huishoudens die in 2023 en 2024 getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek en € 189.000 budget ter dekking van product- en uitvoeringskosten voor de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek voor het jaar 2026. In 2026 verwachten we € 111.000 aan productkosten en € 78.000 aan uitvoeringskosten (€ 46.800 voor Team Inkomen en € 31.200 voor team Kwaliteit & Ontwikkeling) uit te geven.
- We hebben de regionale begrotingen Sociaal Domein geactualiseerd voor 2027. Jaarlijks bekijken we welke inzet we leveren voor welke activiteit. Het gaat om de Inkoopbegroting Wmo, de begroting Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, de begroting Huishoudelijke verzorging en van de Wet verplichte GGZ.
  We verwerken de gemeentelijke begrotingen van de volgende activiteiten: Huishoudelijke verzorging,

WvGGZ, Beschermd Wonen, Inkoopbegroting Wmo. We verwerken ook de bijbehorende kostenverdeelstaat (ofwel de verdeling van de apparaatskosten naar activiteiten).

- In de meicirculaire 2026 is aangegeven dat we vanaf 2026 structureel € 6.635 extra regionale middelen krijgen voor de aanpak van dak- en thuisloosheid. Het huidige bedrag van € 455.000 wordt verhoogd naar € 461.635. Bij de analyse van de meicirculaire is deze post per ongeluk niet afgezonderd. Omdat het om regionale middelen gaat is dat wel nodig. Daarom halen we het bedrag nu uit de stelpost voor loon- en prijscompensatie. Daarmee verloopt deze wijziging budgettair neutraal.
- Vanuit de lokale investeringsagenda beschermd wonen stellen we de volgende middelen beschikbaar: in 2026 € 584.194, en in 2027 en 2028 jaarlijks € 134.194. Het gaat om € 450.000 voor het nieuwe product Beschermd Thuis, dat halverwege vorig jaar gestart is en gericht is op psychisch kwetsbare inwoners. Dit product is voorliggend aan de regionale producten voor beschermd wonen en maakt het mogelijk dat inwoners ondersteuning kunnen ontvangen in de eigen woning, eigen wijk en buurt. Daarnaast stellen we in de periode 2026-2028 jaarlijks € 134.194 beschikbaar voor het Expertiseteam complexe casuïstiek (voorheen Stedelijk Team). Het gaat om 2 Wmo-consulenten voor 24 uur per week. Toegevoegd aan al bestaande formatie zorgen we hiermee naar verwachting voor een team dat voldoende capaciteit heeft om complexe doelgroepen te helpen die extra ondersteuning nodig hebben bij het werken aan een duurzame oplossing voor hun problemen. Doel is het opbouwen van duurzame stabiliteit en het voorkomen van terugval. Dit team is in 2025 als pilot gestart. We verlengen de inzet tot en met 2028, gelijk aan de looptijd van de centrumregeling Wmo en de financiële afspraken hierin.
- We hebben het bestedingsplan van de reserve Bestaanszekerheid geactualiseerd. We verwachten in 2026 € 47.000 minder uit te geven aan preventie en het verbeteren van communicatie van schuldhulpverlening dan begroot. Dit jaar kunnen we slechts een deel van het plan uitvoeren. In 2027 maken we een aangepast bestedingsplan.
- De begroting van het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) voor 2027 is vastgesteld door alle deelnemende regiogemeenten. Het RBL is een gemeenschappelijke regeling waarbij de begrote kosten worden betaald met subsidie inkomsten én gemeentelijke bijdragen van de deelnemende gemeenten inclusief gemeente Oss. Vanaf 2027 passen wij een nieuwe systematiek toe voor de doorbelasting van de ambtelijke inzet voor het RBL. ierbij wordt ook overhead (ondersteuningsbudget) in rekening gebracht. Op basis van de geactualiseerde begroting 2027-2030 bedraagt deze doorbelasting € 874.000. Na aftrek van de extra kosten voor de eigen organisatie (€ 420.000) resteert € 455.000 aan aanvullende middelen. Deze middelen plaatsen we bij het Directieteam.
- Vanuit het programma 3 is er een bijdrage van € 30.000 beschikbaar gesteld voor het BOSS beleid. Dit bedrag voegen we toe aan het Natuur, openbare ruimte en milieu- budget in programma 6.
- We herverdelen de kosten van € 1,7 miljoen voor de ODBN over de programma’s met een andere verdeling over APV en de omgevingswet dan we eerder deden. Dit is een uitvloeisel van de nieuwe omgevingswet. Dit betreft een verschuiving tussen de programma’s 4, 6 en 7. We verschuiven € 1,7 miljoen aan kosten van programma 6 naar programma 4. Omdat ook verdeling tussen deze taakvelden opnieuw beoordeeld is verwerken we ook de bezuiniging strategische heroriëntatie op de nieuwe manier.
- We stellen de kosten voor bodembeheer jaarlijks bij. De kosten in 2026 dalen met € 145.000 in 2026 en stijgen met € 82.000 in 2028 en met € 35.000 in 2029. In de periode 2025 - 2029 zijn diverse projecten uitgesteld. We verrekenen deze kosten met de reserve Bodemsanering. Voor de realisatie van een aantal projecten werken we samen met externe partijen zoals provincie Noord-Brabant, waterschap Aa en Maas en particulieren.
- We storten jaarlijks € 45.000 in de reserve Groot Onderhoud Vaste Inrichting om toekomstige kosten voor onderhoud, renovatie en vervanging van de maatwerk inrichting van het Warenhuis op te vangen. In de exploitatie van het Warenhuis is hiermee rekening gehouden. Het Warenhuis is een multifunctioneel gebouw met een unieke en op maat ontworpen vaste inrichting. De vaste inrichting maakt integraal onderdeel uit van het gebouwconcept en is gerealiseerd op basis van het architectonisch ontwerp van het Warenhuis. Door het maatwerk karakter en de sterke verwevenheid met de functionaliteit van het gebouw ontbreken objectieve normen, standaard levensduren en referentiegegevens waarop een meerjarig onderhouds- of vervangingsplan kan worden gebaseerd. Als gevolg hiervan is het op dit moment niet mogelijk om een betrouwbaar meerjarig grootonderhoudsplan (MJOP) of een afzonderlijk vervangingsplan voor de vaste inrichting op te stellen. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat in de toekomst aanzienlijke

uitgaven noodzakelijk zullen zijn voor groot onderhoud, renovatie, herstel en gedeeltelijke vervanging van onderdelen van de vaste inrichting om de functionaliteit, uitstraling en gebruikskwaliteit van het Warenhuis te waarborgen. Om deze toekomstige kosten financieel op te vangen en schommelingen in de exploitatie te beperken, wordt een reserve Groot Onderhoud Vaste Inrichting gevormd. Jaarlijks wordt een bedrag van € 45.000 aan deze reserve toegevoegd. Hiermee wordt geleidelijk vermogen opgebouwd om toekomstige investeringen en onderhoudsuitgaven te kunnen financieren zonder dat deze volledig ten laste van één boekjaar komen. De hoogte van de jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een inschatting van de toekomstige onderhouds- en vervangingsbehoefte. Naarmate meer ervaringsgegevens beschikbaar komen over de levensduur, onderhoudsfrequentie en vervangingskosten van de verschillende onderdelen van de vaste inrichting, zal de omvang van de reserve en de jaarlijkse toevoeging worden geëvalueerd. Op basis van deze inzichten kan de onderbouwing van de reserve verder worden aangescherpt en kan het jaarlijkse reserveringsbedrag indien noodzakelijk worden aangepast. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan een verantwoorde en toekomstbestendige financiering van het groot onderhoud van de vaste inrichting van het Warenhuis.

- We geven uitvoering aan het raadsbesluit van 23 oktober 2025 voor de realisatie van het Stadssportpark. Op het terrein van het Titus Brandsmalyceum (TBL) realiseren we vier was- en kleedruimten, een kunstgrasveld, een aangepaste fietsenstalling, parkeervoorzieningen en een vergroende buitenruimte. Daarnaast leggen we binnen het Stadssportpark een sportveld in het groen aan, versterken we de verbinding tussen het centrum en het station en realiseren we een openbare fietsenstalling. Stichting Carmelcollege levert een substantiële financiële bijdrage aan de voorzieningen op het TBL-terrein en ontvangt hiervoor een investeringssubsidie. De gemeentelijke bijdrage wordt gedekt uit de reserve Investeringsfonds Stadshart Oss en de reserve Wal Kwartier en omgeving. Met dit voorstel vertalen we de financiële uitwerking en fasering van deze ontwikkelingen in onze begroting. De uitvoering start in het najaar van 2026 en de oplevering van het totale project is voorzien medio 2027.
- Voor (eventueel) toekomstige grondexploitaties maken we voorbereidingskosten. Deze kosten worden, totdat de gemeenteraad de grondexploitatie activeert, als IMVA (immateriële vaste activa) verantwoord. In de afgelopen jaren zijn daar al diverse kredieten voor toegekend. Voor 2026 is daarvan nog ca. € 1.875.656 beschikbaar vanuit niet besteed geld van afgelopen jaren.
- De kosten voor aanschaf en beheer & onderhoud van het wagenpark stijgen met € 46.000 in 2028, € 80.000 in 2029 en € 70.000 in 2030. Dit wordt veroorzaakt door prijsstijgingen voor auto’s die we moeten vervangen en prijsstijgingen voor onderhoud, verzekering, brandstof en wegenbelasting. We stellen een aantal investeringen uit omdat het materieel technisch nog langer mee gaat. Een deel van de kostenstijgingen betalen we uit de afvalstoffenheffing. Het gaat om een gemiddeld bedrag van € 20.000 per jaar voor de aanschaf, beheer en onderhoud van vuilnisauto’s. We stellen hiervoor een investeringskrediet in 2030 beschikbaar van € 1,3 miljoen en voegen dit toe aan het investeringsplan.
- Conform de verslagleggingsvoorschriften (BBV) hebben we de begrotingsjaarschijven van het grondbedrijf meegenomen in deze begroting. Hiervoor verwijzen we naar het Najaarsbericht van het grondbedrijf en de paragraaf grondbeleid. Daarnaast verrekenen verschillende onderdelen met de ABR.
- We hevelen de middelen die beschikbaar zijn voor de Landelijke Beëindigingsregeling (LBV) van € 126.000 over van programma 4 naar het personeelsbudget Ruimtelijke Ontwikkeling (programma 8). Veehouders hebben in 2023 deelname aan de Landelijke beëindigingsregeling veehouderij-locaties (Lbv) aan kunnen vragen bij de RVO om hun veehouderijlocatie tegen subsidie te beëindigen. In 2024 kon dat voor de Lbv kleinere sectoren. Binnen het grondgebied van de gemeente Oss is voor 8 veehouderijlocaties na aanvraag een positieve beschikking verleend voor deelname aan de Lbv of Lbv kleinere sectoren (fase 1). Voor 4 veehouderijlocaties is als vervolgstap ook een overeenkomst met RVO aangegaan (fase 2). We hebben via de December- en Meicirculaires van 2024 en 2025 voor de jaren 2025 en verder, per locatie en per fase, bijdragen beschikbaar gesteld gekregen vanuit het gemeentefonds voor uitvoeringskosten van de Lbv en Lbv kleinere sectoren. Dit gaat over kosten voor de gemeente voor procedures naar aanleiding van verzoeken die veehouders moeten doen om te voldoen aan de voorwaarden van de regelingen, zoals het intrekken van vergunningen en wijzigen van de voor een locatie geldende bestemming. Dit zijn langer lopende procedures.
- Bij de eerste financiële tussenrapportage 2026 is aangegeven dat we eenmalig de bijdrage 2026 aan Halt met € 14.950 verhogen. Daarnaast is toen ook gemeld dat € 105.000 wordt ingezet voor de

verkenningsfase Weerbaarheidsopgave Oss. Op basis daarvan resteert er nog een budget van € 73.050 voor dit jaar. Dit budget wordt gedeeltelijk ingezet voor o.a. interventies waar deze nodig zijn. Een voorbeeld hiervan is de inzet van een Halt-loket op de kermis. Ook op school wordt door Ons Welzijn (Jongerenwerk) en/of HALT, op aanvraag, preventief extra inzet gepleegd. Daarnaast hebben we meegedaan aan de campagne explosiegeweld. Naar aanleiding hiervan denken we dat een budget van € 23.050 voldoende is. Daarom is er € 50.000 aan beschikbare ruimte. Dit bedrag willen we inzetten voor jongerenwerk 2026. Dit sluit aan bij het raadsbesluit van 25 juni 2026, waarbij vanaf 2027 structureel € 50.000 van de straatcoachgelden ingezet is voor jongerenwerk. Voor de straatcoaches was in de begroting structureel € 193.000 per jaar opgenomen. Op 25 juni 2026 heeft de gemeenteraad besloten om deze middelen anders in te zetten per 1 januari 2027.

- Het budget voor het ombuigingsvoorstel Integraal Digitaliseren wordt ingezet voor de projecten die door het directieteam zijn vastgesteld. Met deze middelen investeren we in de verdere digitalisering en automatisering van werkprocessen, zodat werkzaamheden efficiënter kunnen worden uitgevoerd en medewerkers meer tijd kunnen besteden aan taken die niet geautomatiseerd kunnen worden.
  De structurele inzet bestaat uit 2 fte RPA-specialisten, 1 fte aanvullende procescapaciteit en 0,5 fte functioneel beheer voor VIVA. Daarnaast wordt jaarlijks budget ingezet voor transcriptiediensten binnen het Sociaal Domein (€ 20.000) en voor het servicecontract van de RPA-oplossing (€ 3.000). Met de inzet van RPA (Robotic Process Automation) kunnen we repetitieve administratieve werkzaamheden automatisch uitvoeren, zoals het verwerken van gegevens en het uitvoeren van standaardcontroles. Ook hebben we kosten voor AI-toepassingen (€ 50.000), een pilot voor transcriptiediensten binnen het Klantcontactcentrum (€ 5.000) en begeleiding van de RPA-specialisten (€ 32.500). De totale verwachte kosten bedragen € 161.780 in 2026, € 476.074 in 2027, € 392.468 in 2028 en vanaf 2029 structureel € 379.401. De totale kosten in 2026 bedrage € 161.780, terwijl hiervoor € 300.000 was begroot. Omdat we later zijn gestart en hierdoor nog geen besparingen bij afdelingen hebben kunnen realiseren verlagen we de volledige taakstelling. Het tekort financieren we uit het nog niet bestede budget van de concernstaf. Het restant van € 48.864 en de hogere kosten voor 2027 dan begroot (€ 76.674) financieren we uit het restantbudget 2025 gereserveerd in de reserve organisatieontwikkelingen. Hiermee wordt de begroting in overeenstemming gebracht met de actuele planning en de daadwerkelijk verwachte uitgaven.
- Bij de programmabegroting 2025 is € 32.636 beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een softwarepakket pakket en de daarbij behorende inrichting voor het Veiligheids Informatieknooppunt (VIK). De gelden daarvoor zijn begroot in programma 7. We verplaatsen dit naar het ICT budget in programma 8.
- Begin dit jaar is de concernstaf operationeel geworden. De jaarlijkse budgetten voor de G40 en Brabant Stad worden hier ondergebracht (van programma 5 naar programma 8). De budgetten van de G40 en Brabant Stad hevelen we over naar de concernstaf.
- In 2026 zijn we gestart met de implementatie van een nieuw subsidievolgsysteem (SVS). Dit systeem wordt per 1 januari 2027 in gebruik genomen. Om de subsidieverstrekking en financiële administratie aan te laten sluiten op het nieuwe systeem, worden alle subsidiebudgetten per 1 januari 2027 administratief overgezet naar nieuwe kostensoorten. Deze wijziging heeft uitsluitend betrekking op de administratieve verwerking van subsidies en heeft geen financiële gevolgen voor de beschikbare budgetten.
- We bezuinigen op catering door sluiting op de vrijdagmiddag. De bezuiniging is nu volledig begroot bij facilitair. Een deel wordt gerealiseerd bij de Werf. We boeken daarvoor € 12.000 over van facilitair naar de Werf.
- We herverdelen budget dat nu op de afdeling VTH staat naar de taakvelden waar de kosten vallen. Een deel van de kosten is toe te rekenen aan leges en loopt mee in de kostendekkendheid.
- We hebben in totaal € 17.000 hogere kosten voor de heffing en invordering van belastingen. Dit komt enerzijds omdat we een lagere deelnemersbijdrage hebben voor de BSOB van € 13.000. De deelnemersbijdrage daalt door ingezette verbetering op het gebied van datakwaliteit, verdere automatisering en versnelling van de WOZ-waardering en door het wegvallen van de Diftar afrekening. Aan de andere kant vorderen we minder kosten terug via afval, riool en parkeren (€ 31.000 nadeel). Door het wegvallen van de Diftar afrekening dalen de kosten bij afval met € 45.000. De kosten stijgen bij riool (€ 4.000) en parkeren (€ 11.000). Per saldo kunnen we minder kosten van de deelnemersbijdrage doorbelasten.

- We hebben € 71.000 aan budget voor opleidingen Burgerzaken. We verdelen dit over verschillende producten zoals rijbewijzen, reisdocumenten, etc.
- In 2023 is besloten ten behoeve van het team Communicatie jaarlijks € 100.000 (frictiekosten team Communicatie) beschikbaar te stellen. We onttrekken dit budget in 2026 uit de reserve organisatieontwikkeling.
- Daarnaast indexeren we verschillende budgetten. We betalen dit uit de stelpost loon en prijscompensatie. De belangrijkste wijzigingen zijn:
    - Lonen conform CAO: € 4 miljoen
    - Subsidies: € 1.018.427
    - Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO): € 434.405
    - Gemeenschappelijke regelingen GGD en BHIC: € 208.000
    - Bijdrage zorg en veiligheidshuis, de Veiligheidsregio Brabant-Noord: € 168.650
    - Loongerelateerde budgetten (inhuur/representatie/studiekosten etc.): € 162.000
    - BSOB deelnemersbijdrage: € 48.000
    - Facilitaire middelen en schoonmaakkosten: € 40.000
    - VNG: € 24.750
    - Catering: € 22.000
    - Wachtgelduitkeringen: € 16.000
    - Dak- en thuisloosheid: € 6.000
    - Investering begraven: € 900

5. Uitkomst septembercirculaire 2026

Samenvatting

Samengevat is de uitkomst van de septembercirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2030
Septembercirculaire 2026	-274.715	-285.958	-277.945	-275.450	-281.091
Meicirculaire 2026	-273.793	-282.700	-273.840	-270.257	-274.633
Totale stijging	**-922**	**-3.258**	**-4.105**	**-5.193**	**-6.458**
Af te zonderen posten	662	2.677	3.543	4.570	5.820
Netto voordeel	**-260**	**-581**	**-562**	**-623**	**-638**

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2026 gaat het om € 3,3 miljoen extra en dit loopt op tot € 6,5 miljoen in 2030. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2027 een voordeel van € 0,6 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is ook circa € 0,6 miljoen voordelig. Het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2028 is nog steeds goed zichtbaar. We ontvangen in 2028 € 8 miljoen minder ten opzichte van het jaar 2027.

Belangrijkste ontwikkelingen:

De belangrijkste ontwikkelingen binnen de algemene uitkering zijn:

- *Ontwikkeling accres*

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Vanaf 2024 is het accres gebaseerd op de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (BBP). Het volume deel is gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van het BBP. De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. Door een hogere verwachte inflatie in 2027 stijgt het accres van de algemene uitkering. Dit betekent een jaarlijks voordeel van circa € 1,5 miljoen.
Door deze toegenomen inflatie stijgen ook onze eigen kosten. Hiervoor is het nodig om de stelpost loon- en prijscompensatie extra aan te vullen met € 850.000.

- *Herverdeling gemeentefonds per 2027*

In 2022/2023 is er een herverdeling van het gemeentefonds geweest. Hierbij is het geld wat binnen het gemeentefonds verdeeld op basis van nieuwe en gewijzigde maatstaven. Dit leidde tot gemeenten die voordeel hadden, maar ook gemeenten die nadeel hiervan hadden. Daarbij is afgesproken dat het voor- en nadeel gefaseerd zou plaatsvinden met een groeipad, waarbij het voordeel is “afgetopt” op € 37,50 per inwoner. Onze gemeente was een voordeel gemeente waarbij we meer dan dit maximale voordeel hadden. Onze aftopping was afgerond € 1,3 miljoen jaarlijks. Dat wil zeggen dat we op basis van deze nieuwe verdeling eigenlijk recht hebben op deze € 1,3 miljoen maar dat we deze nog niet hebben ontvangen. Dit in afwachting op definitieve besluitvorming hierover. Het was lang de bedoeling dat de verdeelsystematiek van de gelden uit het gemeentefonds volgend jaar zou worden herzien. Maar in mei 2026 besloot het Rijk om meer tijd te nemen, omdat er nog te veel onzekerheden zijn. De invoering staat nu gepland voor 2029. Ook worden de bedragen niet geïndexeerd (wat eerder wel was voorzien).

Analyse septembercirculaire 2026

De belangrijkste verklaringen van de stijging van de algemene uitkering zijn:

bedragen x € 1.000
+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten

Belangrijkste verklaringen	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Stijging accres	0	-1.488	-1.442	-1.503	-1.507
Wet versterking regie volkshuisvesting	-351	-327	-330	-333	-339
Uitvoeringskosten inburgering	-170	0	0	0	0
Openbare bibliotheken	0	-291	0	0	0
Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting	0	-5	-5	-5	0
Aanpak problematische schulden	0	-107	-107	-107	-107
Beschermd wonen	-20	-1.066	-2.214	-3.238	-4.488
Maatschappelijke opvang	-36	-36	-36	-36	-36
Plafond BCF compensatiefonds	169	169	169	169	169
Overige ontwikkelingen	-477	-107	-136	-140	-151
Overige posten	-37	0	-4	0	1
Totale stijging	**-922**	**-3.258**	**-4.105**	**-5.193**	**-6.458**

Aanvullende toelichting

Stijging accres

Het accres van de algemene uitkering stijgt door een hogere loon- en prijsontwikkeling. Dit betekent een jaarlijks voordeel van circa € 1,5 miljoen. Door deze toegenomen inflatie stijgen ook onze eigen kosten. Hiervoor is het nodig om de stelpost loon- en prijscompensatie aan te vullen met € 850.000.

Wet Versterking regie volkshuisvesting

Het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting zorgt er voor dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Met de uitvoering van deze wet ontstaan er extra werkzaamheden voor gemeenten. Voor 2026 en volgende jaren ontvangen we hiervoor € 0,3 miljoen.
Daarnaast ontvangen we in het kader van deze nieuwe wet extra geld voor de opgaven om te komen tot meer integrale dienstverlening tussen wonen, zorg en ondersteuning. We ontvangen hiervoor in 2026 € 55.000 en vervolgens structureel € 18.000.

Uitvoeringskosten inburgering

We ontvangen voor de jaren 2026 tot en met 2028 extra geld voor de uitvoering van de Wet inburgering. Het gaat om een bedrag van € 170.000 in 2026. De gelden voor 2027 en 2028 worden naar verwachting in het voorjaar 2027 beschikbaar gesteld. Dit omdat er sprake is van grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd.

Openbare bibliotheken

We ontvangen een bedrag in 2027 van € 291.000 om te voldoen aan de wet stelsel bibliotheekvoorzieningen. Dit is een vervolg op extra gelden die we in 2025 en 2026 al hebben ontvangen. Deze extra gelden zijn eerder ingezet voor met name de uitbreiding van de openingstijden in het Warenhuis.

Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting

Deze wet gaat 1 januari 2027 in. Gemeenten worden verplicht een integraal huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting vast te stellen, met investeringsbedragen per schoolgebouw, het onderwijshuisvestingsbeleid en een beschrijving van elk schoolgebouw. Voor deze verplichting ontvangen we jaarlijks € 5.000 voor de periode 2027-2029.

Aanpak problematische schulden

Vanaf 2027 wordt een bedrag van € 107.000 beschikbaar gesteld om vroegsignalering beter in te richten.

Beschermd wonen
We ontvangen vanaf 2027 jaarlijks € 1,1 miljoen extra voor beschermd wonen. Dit bedrag wordt elk jaar vermeerderd met dit bedrag omdat we nu meerjarig de vergoeding krijgen voor de jaarlijkse indexering. Dus hiermee worden de budgetten tot en met 2030 geïndexeerd in verband met prijs- en volumestijging.

Maatschappelijke opvang
We ontvangen jaarlijks € 36.000 extra voor maatschappelijke opvang. Dit betreft een aanpassing van de maatstaven waarbij het totale budget wordt verdeeld over gemeenten. We ontvangen hierdoor extra geld.

Plafond Btw compensatiefonds
Gemeenten kunnen (voor een groot deel) kosten van btw declareren bij het btw compensatiefonds. Dit fonds heeft landelijk gezien een plafond. Wordt er minder btw gedeclareerd, dan wordt het verschil toegevoegd aan de algemene uitkering. Wordt er meer btw gedeclareerd dan wordt dit ten laste van de algemene uitkering gebracht. Er wordt verwacht dat in 2026 minder gedeclareerd door gemeenten aan dit fonds. Dit betekent voor ons een nadeel van jaarlijks € 169.000.

Overige ontwikkelingen
Binnen de overige ontwikkelingen treden diverse effecten op door onder andere:
- Aanpassing aantallen (eenheden) bij diverse maatstaven en aangepaste maatstaven
- Diverse overige mutaties.

Er blijft onzekerheid over de maatstaf "huishoudens met lage inkomens". Dit komt door onzekerheid over de landelijke data die hierover beschikbaar zijn en de interpretatie hiervan. In de maatstaven zijn een aantal mutaties doorgevoerd. De WOZ waarde is geactualiseerd en de maatstaf "huishoudens met laag inkomen", dit wordt nu berekend met procenten in plaats van met honderdtallen.

Overige posten
Diverse overige posten zorgen voor beperkte mutaties. Belangrijke posten hierin zijn:
- We ontvangen jaarlijks € 4.000 minder voor impuls sociale infrastructuur door een kleine aanpassing in de verdeling over gemeenten. Het geld is bedoeld voor het versterken van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven.
- We ontvangen € 65.000 in 2026 voor het realiseren van opvangplekken in het kader van de spreidingswet.
- We ontvangen € 10.000 in 2026 voor de landelijke aanpak van adreskwaliteit in de basisregistratie personen BRP).
- We ontvangen € 6.500 voor extra werkzaamheden die voortkomen uit Europese richting energieprestaties van gebouwen.

Af te zonderen posten

De septembercirculaire 2026 laat ten opzichte van de meicirculaire 2026 voor alle jaren een stijging zien. Van deze bedragen moeten we diverse bedragen afzonderen voor specifieke onderwerpen. Afzonderen als we voor specifieke beleidsvelden extra geld krijgen, maar ook afzonderen in gevallen dat we gekort worden op specifieke beleidsvelden. Dit geeft het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Septembercirculaire 2026	**-922**	**-3.258**	**-4.105**	**-5.193**	**-6.458**
Af te zonderen posten					
Loon- en prijsstijging	0	850	850	850	850
Wet versterking regie volkshuisvesting	351	327	330	333	339
Uitvoeringskosten inburgering	170	0	0	0	0
Openbare bibliotheken	0	291	0	0	0
Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting	0	5	5	5	0
Aanpak problematische schulden	0	107	107	107	107
Beschermd wonen	20	1.066	2.214	3.238	4.488
Maatschappelijke opvang	36	36	36	36	36
Participatie	0	-1	-1	-1	-2
Basisregistratie Personen (BRP)	10	0	0	0	0
Wet op de lijkbezorging	0	0	6	6	6
Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	0	-4	-4	-4	-4
Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA)	10	0	0	0	0
Spreidingswet	65	0	0	0	0
Totaal af te zonderen posten	**662**	**2.677**	**3.543**	**4.570**	**5.820**
Saldo septembercirculaire	**-260**	**-581**	**-562**	**-623**	**-638**

Toelichting af te zonderen posten

Van de uitkomsten van de septembercirculaire moeten we nog diverse bedragen apart zetten voor specifieke onderwerpen. Voor de toelichting van deze posten verwijzen we naar de eerdere analyse.

6. Financieel overzicht totale begroting

Het volgende overzicht laat de lasten en baten per programma zien, inclusief alle mutaties uit deze programmabegroting. We hebben gezien het nieuwe coalitieakkoord gekozen voor een nieuwe programmastructuur. Deze geven we in het volgende overzicht weer. In bijlage 6 hebben we de oude programmastructuur weergegeven.
In de jaarrekening 2026 leggen we verantwoording af op basis van deze programmastructuur, waarbij we dus ook de primitieve begroting 2026 in deze structuur weergeven.

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Versterken sociale en pedagogische basis	2.142	-36	2.279	-36	2.064	-36	1.987	-36	1.986	-36
Jeugdhulp	55.386	0	56.890	0	54.211	-1.367	53.393	-1.377	53.393	-1.377
Wmo algemeen	958	-955	972	-882	972	-2.079	972	-2.079	972	-2.079
Wmo sociale basis en welzijn	20.611	-12.822	21.056	-12.786	20.997	-12.786	20.949	-12.786	20.949	-12.786
Wmo hulpmiddelen, wonen en vervoer	8.250	-302	8.652	-302	8.552	-302	8.552	-302	8.552	-302
Wmo Hulp bij huishouden	11.089	0	11.322	0	11.322	0	6.110	0	5.994	0
Wmo begeleiding en dagbesteding	13.295	-12	12.860	-98	12.754	-12	12.454	-12	12.454	-12
Wmo beschermd wonen en maatschappelijke opvang	27.155	-8	33.002	-5	34.150	-5	30.292	-5	31.542	-5
Totaal programma	**138.887**	**-14.135**	**147.034**	**-14.110**	**145.022**	**-16.588**	**134.709**	**-16.598**	**135.842**	**-16.598**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	10.274	-3.136	8.053	-340	8.018	-340	8.012	-340	8.179	-340
Begeleide participatie	20.918	0	17.652	0	16.855	0	16.269	0	15.519	0
Inkomensregelingen	49.780	-40.971	49.519	-40.624	48.958	-40.624	48.878	-40.624	48.878	-40.624
Geldzorgen	2.262	-10	2.366	-10	2.366	-10	2.366	-10	2.366	-10
Minimabeleid	2.509	0	2.596	0	2.412	0	2.412	0	2.412	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.891	-4.265	6.997	-4.265	6.997	-4.265	7.017	-4.265	7.017	-4.265
Onderwijshuisvesting	6.497	-351	6.050	-2.018	5.932	-322	5.919	-322	9.318	-627
Totaal programma	**99.130**	**-48.733**	**93.233**	**-47.256**	**91.538**	**-45.561**	**90.872**	**-45.561**	**93.689**	**-45.866**
Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid										
Sociaal-cultureel werk	4.645	-748	4.528	-748	5.480	-748	5.396	-748	5.374	-748
Evenementen en stadspromotie	1.334	-30	1.346	-30	1.346	-30	1.373	-30	1.373	-30
Sportbeleid en activering	4.195	-1.019	4.151	-885	4.024	-885	4.024	-885	4.024	-885
Sportaccommodaties	6.694	-2.039	6.661	-2.086	6.837	-2.064	6.876	-2.064	6.646	-2.064
Gezondheid	5.611	-1.103	5.797	-473	5.788	-473	5.789	-473	5.789	-473
Kunst en cultuur	6.383	-91	6.886	-91	7.699	-90	9.563	-10	9.613	-10
Media	5.572	-1.350	5.783	-1.350	5.411	-1.350	5.410	-1.350	5.410	-1.350
Musea	112	-96	312	-96	111	-96	111	-96	111	-96
Overige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Totaal programma	**34.545**	**-6.474**	**35.465**	**-5.758**	**36.697**	**-5.735**	**38.544**	**-5.655**	**38.341**	**-5.655**
Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit										
Volkshuisvesting	8.063	-5.153	8.313	-3.323	7.831	-4.278	7.832	-4.278	7.829	-4.278
Woningbouwcomplexen	13.465	-18.807	13.660	-19.307	18.732	-21.404	11.747	-14.414	17.430	-18.304
Overige bedrijfsmatige activiteiten	12.868	-4.741	5.346	-4.395	3.307	-2.501	5.281	-4.475	5.476	-4.670
Strategische projecten/samenwerking	6.284	-2.826	1.257	0	1.044	0	1.149	0	1.090	0
Verkeer	5.241	-166	4.135	-166	3.403	-166	3.256	-166	3.500	-166
Parkeren	3.181	-4.210	4.534	-3.385	2.610	-3.385	2.614	-3.385	2.977	-3.532
Ruimtelijke ordening	3.632	-1.515	4.013	-931	3.968	-752	3.868	-752	3.868	-752
Totaal programma	**52.733**	**-37.418**	**41.258**	**-31.507**	**40.894**	**-32.486**	**35.746**	**-27.470**	**42.169**	**-31.703**
Programma 5. Economie										
Economische ontwikkeling	10.510	-459	1.649	0	1.699	0	1.574	0	1.511	0
Industrieterreinen	4.649	-5.098	479	-1.009	402	-1.009	286	-1.009	286	-1.009
Haven	1.257	-405	1.395	-405	2.295	-405	1.542	-405	1.540	-405
Centrumontwikkeling algemeen	554	-210	448	-210	388	-210	358	-210	358	-210
Kermissen	390	-226	406	-226	406	-226	406	-226	406	-226
Markten	91	-83	100	-83	100	-83	100	-83	100	-83
Landbouw	250	0	362	0	134	0	109	0	105	0
Recreatie en toerisme	1.345	-228	1.155	-228	1.150	-228	1.150	-228	1.148	-228
Totaal programma	**19.048**	**-6.709**	**5.994**	**-2.162**	**6.575**	**-2.162**	**5.525**	**-2.162**	**5.455**	**-2.162**
Programma 6. Energie, Klimaat en openbare ruimte										
Energie	4.539	-2.527	5.191	-2.303	4.794	-1.952	6.025	-3.889	2.258	-60
Klimaat	2.012	-70	2.932	-198	2.093	0	1.647	0	1.497	0
Afvalverwijdering particulieren	16.187	-18.229	16.263	-19.123	16.191	-19.123	16.190	-19.123	16.189	-19.123
Afvalverwijdering bedrijven	916	-710	1.009	-710	1.009	-710	1.009	-710	1.009	-710
Openbaar groen	11.081	-422	11.260	-374	11.259	-124	11.266	-124	11.261	-124
Milieubeheer	916	-80	1.298	-80	1.292	-74	1.137	0	1.118	0
Wegen, straten en pleinen	14.014	-830	16.323	-13.062	14.346	-562	14.868	-562	15.382	-562
Riolering	7.262	-9.117	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246
Begraafplaatsen en crematoria	361	-179	411	-179	411	-179	411	-179	410	-179
Hondenwacht	459	-577	467	-577	467	-577	467	-577	467	-577
Projecten openbare ruimte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**57.747**	**-32.741**	**62.484**	**-45.852**	**59.193**	**-32.547**	**60.349**	**-34.410**	**56.921**	**-30.581**
Programma 7. Veilige omgeving										
Integrale veiligheid	2.003	-100	1.941	0	1.743	0	1.743	0	1.743	0
Toezicht en handhaving openbare orde	3.413	-80	3.554	-80	3.547	-80	3.520	-80	3.520	-80

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Veiligheidsregio	7.694	-91	7.963	0	7.966	0	7.966	0	7.966	0
Totaal programma	**13.111**	**-271**	**13.459**	**-80**	**13.257**	**-80**	**13.230**	**-80**	**13.229**	**-80**
Programma 8. Bestuur en organisatie										
Dienstverlening	3.698	-2.414	3.898	-2.549	3.911	-2.398	3.513	-1.842	3.269	-1.466
Verkiezingen	533	0	435	0	381	0	381	0	381	0
Wijkgericht werken	2.188	0	2.553	0	2.478	0	2.353	0	2.203	0
Raad en raadscommissies	2.179	0	2.183	0	2.183	0	2.183	0	2.183	0
College	1.648	0	1.328	0	1.314	0	1.314	0	1.314	0
Rekenkamer	81	0	81	0	81	0	81	0	81	0
Overhead	54.867	-7.350	54.314	-9.486	51.891	-9.999	50.136	-9.528	49.724	-9.527
Saldo kostenplaatsen	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0
Samenwerking en netwerken	197	-85	112	0	112	0	112	0	112	0
Totaal programma	**64.155**	**-9.849**	**63.667**	**-12.035**	**61.114**	**-12.398**	**58.837**	**-11.370**	**58.031**	**-10.993**
Programma 9. Financieel beleid										
OZB belasting	2.013	-28.934	2.018	-29.844	2.018	-29.844	2.018	-29.844	2.018	-29.844
Overige belastingen	5	-654	25	-654	25	-654	25	-654	25	-654
Onvoorzien	200	0	200	0	200	0	200	0	200	0
Algemene baten en lasten	-6	-4.236	6.953	-4.181	8.126	-4.181	8.534	-4.181	8.008	-4.181
Algemene uitkering	0	-274.715	0	-285.958	0	-277.945	0	-275.450	0	-281.091
Dividend en Winstuitkering	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142
Treasury	1.835	-1.450	2.335	-1.143	3.545	-1.337	4.471	-1.433	5.340	-1.433
Reserveringen	54	0	54	0	54	0	54	0	54	0
Vennootschapsbelasting	188	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**4.290**	**-310.131**	**11.584**	**-321.922**	**13.967**	**-314.102**	**15.302**	**-311.703**	**15.645**	**-317.344**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**483.646**	**-466.461**	**474.178**	**-480.681**	**468.256**	**-461.658**	**453.113**	**-455.009**	**459.322**	**-460.981**

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Versterken sociale en pedagogische basis	0	-107	0	-230	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp	550	-625	0	-664	0	-314	0	-239	0	0
Wmo algemeen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wmo sociale basis en welzijn	4.564	-8.312	4.375	-16.326	4.389	-339	4.402	-352	4.402	-352
Wmo begeleiding en dagbesteding	0	-492	0	-246	0	0	0	0	0	0
Wmo beschermd wonen en maatschappelijke opvang	3.200	-4.798	0	-5.000	0	-5.000	0	0	0	0
Totaal programma	**8.314**	**-14.335**	**4.375**	**-22.466**	**4.389**	**-5.653**	**4.402**	**-592**	**4.402**	**-352**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	340	-357	340	-357	340	-357	340	-350	340	-350
Begeleide participatie	0	-2.181	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Inkomensregelingen	0	-40	0	-40	0	-40	0	0	0	0
Geldzorgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimabeleid	0	-191	0	-191	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	-96	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	-442	822	-139	0	-39	0	-39	0	-851
Totaal programma	**340**	**-3.307**	**1.162**	**-752**	**340**	**-461**	**340**	**-414**	**340**	**-1.226**
Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid										
Sociaal-cultureel werk	812	-1.094	12	-218	12	-198	12	-198	12	-198
Sportbeleid en activering	0	-87	0	-99	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	-276	0	-221	0	-193	0	-193	0	-193
Gezondheid	0	-12	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunst en cultuur	2.858	0	2.922	0	1.999	0	0	0	0	0
Media	45	-65	45	-65	45	-65	45	-65	45	-65
Musea	200	-21	0	-221	0	-21	0	-21	0	-21
Totaal programma	**3.915**	**-1.556**	**2.979**	**-825**	**2.056**	**-478**	**57**	**-478**	**57**	**-478**
Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit										
Volkshuisvesting	1.554	-454	0	-1.091	0	-54	0	-47	0	-47
Woningbouwcomplexen	5.342	0	5.647	0	2.672	0	2.667	0	874	0
Overige bedrijfsmatige activiteiten	426	-6.432	5.000	-142	0	0	0	0	0	0
Strategische projecten/samenwerking	6.701	-4.273	16.020	-12.266	11.950	-11.116	1.099	-370	2.638	-1.850
Verkeer	4.412	-12.656	1.475	-1.407	1.475	-424	1.475	-278	1.475	-523
Parkeren	2.305	-1.512	848	-2.237	802	-267	798	-267	603	-287
Ruimtelijke ordening	876	-646	221	-190	0	-100	0	0	0	0
Totaal programma	**21.616**	**-25.973**	**29.211**	**-17.333**	**16.899**	**-11.961**	**6.039**	**-962**	**5.590**	**-2.708**
Programma 5. Economie										

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Economische ontwikkeling	0	-8.007	0	-44	0	-106	0	-31	0	0
Industrieterreinen	308	-1.400	0	-80	0	0	0	0	0	0
Haven	0	0	0	0	0	-827	0	0	0	0
Centrumontwikkeling algemeen	0	-70	0	-30	0	-30	0	0	0	0
Landbouw	0	0	390	-282	0	-54	0	-29	0	-25
Recreatie en toerisme	0	-48	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Totaal programma	**308**	**-9.525**	**390**	**-439**	**0**	**-1.020**	**0**	**-63**	**0**	**-28**
Programma 6. Energie, Klimaat en openbare ruimte										
Energie	94	-150	480	-828	31	-757	31	0	0	0
Klimaat	0	-785	0	-1.134	0	-596	0	-150	0	0
Afvalverwijdering particulieren	1.330	-2.333	0	-187	0	-117	0	-117	0	-117
Openbaar groen	0	-211	0	-185	0	-110	0	-110	0	-110
Milieubeheer	0	-20	0	-120	0	-120	0	-39	0	-20
Wegen, straten en pleinen	9.372	-1.166	13.345	-1.739	23	-674	23	-852	23	-1.056
Riolering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**10.796**	**-4.665**	**13.825**	**-4.194**	**54**	**-2.375**	**54**	**-1.268**	**23**	**-1.303**
Programma 7. Veilige omgeving										
Integrale veiligheid	0	-67	0	0	0	0	0	0	0	0
Veiligheidsregio	0	-200	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**0**	**-267**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 8. Bestuur en organisatie										
Verkiezingen	0	-31	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijkgericht werken	0	-877	4.173	-1.245	0	-1.170	0	-1.045	0	-895
College	103	-210	103	0	103	0	103	0	103	0
Overhead	989	-4.399	1.539	-2.478	296	-1.789	146	-564	146	-204
Totaal programma	**1.092**	**-5.517**	**5.816**	**-3.723**	**399**	**-2.959**	**249**	**-1.609**	**249**	**-1.100**
Programma 9. Financieel beleid										
Algemene baten en lasten	1.700	-188	0	0	0	0	0	0	0	0
Treasury	0	-373	0	-319	0	-227	0	-15	0	33
Reserveringen	0	-1.712	0	-1.567	0	-5.304	0	-3.763	0	-2.001
Totaal programma	**1.700**	**-2.272**	**0**	**-1.885**	**0**	**-5.532**	**0**	**-3.778**	**0**	**-1.968**
TOTAAL MUTATIES RESERVES	**48.081**	**-67.416**	**57.758**	**-51.617**	**24.137**	**-30.438**	**11.141**	**-9.164**	**10.661**	**-9.162**
RESULTAAT	**531.727**	**-533.877**	**531.936**	**-532.298**	**492.393**	**-492.096**	**464.254**	**-464.173**	**469.982**	**-470.144**

7. Financieel overzicht totale begroting volgens oude programmastructuur

Het volgende overzicht laat de lasten en baten per programma zien, inclusief alle mutaties uit deze programmabegroting.

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Jeugdwerk	2.142	-36	2.279	-36	2.064	-36	1.987	-36	1.986	-36
Jeugdhulp	55.386	0	56.890	0	54.211	-1.367	53.393	-1.377	53.393	-1.377
Wmo algemeen	958	-955	972	-882	972	-2.079	972	-2.079	972	-2.079
Wmo beschermd wonen	21.872	0	28.079	0	29.227	0	25.369	0	26.619	0
Wmo collectieve voorzieningen	25.895	-12.830	25.979	-12.791	25.920	-12.791	25.872	-12.791	25.872	-12.791
Wmo individuele voorzieningen	19.339	-302	19.974	-302	19.874	-302	14.662	-302	14.546	-302
Wmo begeleiding en dagbesteding	13.295	-12	12.860	-98	12.754	-12	12.454	-12	12.454	-12
Totaal programma	**138.887**	**-14.135**	**147.034**	**-14.110**	**145.022**	**-16.588**	**134.709**	**-16.598**	**135.842**	**-16.598**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	10.274	-3.136	8.053	-340	8.018	-340	8.012	-340	8.179	-340
Begeleide participatie	20.918	0	17.652	0	16.855	0	16.269	0	15.519	0
Inkomensregelingen	49.780	-40.971	49.519	-40.624	48.958	-40.624	48.878	-40.624	48.878	-40.624
Minimabeleid	2.509	0	2.596	0	2.412	0	2.412	0	2.412	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.891	-4.265	6.997	-4.265	6.997	-4.265	7.017	-4.265	7.017	-4.265
Onderwijshuisvesting	6.497	-351	6.050	-2.018	5.932	-322	5.919	-322	9.318	-627
Geldzorgen	2.262	-10	2.366	-10	2.366	-10	2.366	-10	2.366	-10
Totaal programma	**99.130**	**-48.733**	**93.233**	**-47.256**	**91.538**	**-45.561**	**90.872**	**-45.561**	**93.689**	**-45.866**
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur										
Gezondheid	5.611	-1.103	5.797	-473	5.788	-473	5.789	-473	5.789	-473
Kunst en cultuur	6.383	-91	6.886	-91	7.699	-90	9.563	-10	9.613	-10
Media	4.257	0	4.379	0	4.008	0	4.008	0	4.008	0
Overige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	4.645	-748	4.528	-748	5.480	-748	5.396	-748	5.374	-748
Sportaccommodaties	6.694	-2.039	6.661	-2.086	6.837	-2.064	6.876	-2.064	6.646	-2.064
Sportbeleid en activering	4.195	-1.019	4.151	-885	4.024	-885	4.024	-885	4.024	-885
Musea	112	-96	312	-96	111	-96	111	-96	111	-96
Evenementen en stadspromotie	1.334	-30	1.346	-30	1.346	-30	1.373	-30	1.373	-30
Totaal programma	**33.230**	**-5.124**	**34.061**	**-4.407**	**35.294**	**-4.385**	**37.142**	**-4.305**	**36.939**	**-4.305**
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte										
Riolering	7.262	-9.117	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246
Afvalverwijdering bedrijven	916	-710	1.009	-710	1.009	-710	1.009	-710	1.009	-710

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Wegen, straten en pleinen	13.720	-827	14.281	-13.062	14.146	-562	14.669	-562	15.184	-562
Afvalverwijdering particulieren	16.187	-18.229	16.263	-19.123	16.191	-19.123	16.190	-19.123	16.189	-19.123
Begraafplaatsen en crematoria	361	-179	411	-179	411	-179	411	-179	410	-179
Hondenwacht	459	-577	467	-577	467	-577	467	-577	467	-577
Milieubeheer	916	-80	1.298	-80	1.292	-74	1.137	0	1.118	0
Openbaar groen	11.081	-422	11.260	-374	11.259	-124	11.266	-124	11.261	-124
Klimaat en energie	6.800	-2.597	8.485	-2.501	7.021	-1.952	7.780	-3.889	3.859	-60
Projecten openbare ruimte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**57.703**	**-32.737**	**60.804**	**-45.852**	**59.126**	**-32.547**	**60.259**	**-34.410**	**56.828**	**-30.581**
Programma 5. Economie										
Economische ontwikkeling	10.510	-459	1.649	0	1.699	0	1.574	0	1.511	0
Haven	1.257	-405	1.395	-405	2.295	-405	1.542	-405	1.540	-405
Industrieterreinen	4.649	-5.098	479	-1.009	402	-1.009	286	-1.009	286	-1.009
Recreatie en toerisme	1.345	-228	1.155	-228	1.150	-228	1.150	-228	1.148	-228
Totaal programma	**17.762**	**-6.190**	**4.678**	**-1.643**	**5.546**	**-1.643**	**4.552**	**-1.643**	**4.485**	**-1.643**
Programma 6. Stadscentrum										
Kermissen	390	-226	406	-226	406	-226	406	-226	406	-226
Centrumontwikkeling algemeen	554	-210	448	-210	388	-210	358	-210	358	-210
Herontwikkeling Walkwartier	1.609	-1.354	3.446	-1.350	1.603	-1.350	1.601	-1.350	1.599	-1.350
Markten	91	-83	100	-83	100	-83	100	-83	100	-83
Totaal programma	**2.645**	**-1.873**	**4.401**	**-1.869**	**2.498**	**-1.869**	**2.465**	**-1.869**	**2.464**	**-1.869**
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit										
Parkeren	3.181	-4.210	4.534	-3.385	2.610	-3.385	2.614	-3.385	2.977	-3.532
Verkeer	5.241	-166	4.135	-166	3.403	-166	3.256	-166	3.500	-166
Ruimtelijke ordening	3.632	-1.515	4.013	-931	3.968	-752	3.868	-752	3.868	-752
Strategische projecten/samenwerking	6.284	-2.826	1.257	0	1.044	0	1.149	0	1.090	0
Volkshuisvesting	8.063	-5.153	8.313	-3.323	7.831	-4.278	7.832	-4.278	7.829	-4.278
Woningbouwcomplexen	13.465	-18.807	13.660	-19.307	18.732	-21.404	11.747	-14.414	17.430	-18.304
Overige bedrijfsmatige activiteiten	12.868	-4.741	5.346	-4.395	3.307	-2.501	5.281	-4.475	5.476	-4.670
Totaal programma	**52.733**	**-37.418**	**41.258**	**-31.507**	**40.894**	**-32.486**	**35.746**	**-27.470**	**42.169**	**-31.703**
Programma 8. Veilige omgeving										
Integrale veiligheid	2.003	-100	1.941	0	1.743	0	1.743	0	1.743	0
Toezicht en handhaving openbare orde	3.413	-80	3.554	-80	3.547	-80	3.520	-80	3.520	-80
Veiligheidsregio	7.694	-91	7.963	0	7.966	0	7.966	0	7.966	0
Totaal programma	**13.111**	**-271**	**13.459**	**-80**	**13.257**	**-80**	**13.230**	**-80**	**13.229**	**-80**
Programma 9. Besturen in verandering van tijden										

bedragen x € 1.000

Producten	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
College	1.845	-85	1.440	0	1.426	0	1.426	0	1.426	0
Dienstverlening	3.698	-2.414	3.898	-2.549	3.911	-2.398	3.513	-1.842	3.269	-1.466
Overhead	54.867	-7.350	54.314	-9.486	51.891	-9.999	50.136	-9.528	49.724	-9.527
Raad en raadscommissies	2.179	0	2.183	0	2.183	0	2.183	0	2.183	0
Rekenkamer	81	0	81	0	81	0	81	0	81	0
Saldo kostenplaatsen	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0
Verkiezingen	533	0	435	0	381	0	381	0	381	0
Wijkgericht werken	2.188	0	2.553	0	2.478	0	2.353	0	2.203	0
Totaal programma	**64.155**	**-9.849**	**63.667**	**-12.035**	**61.114**	**-12.398**	**58.837**	**-11.370**	**58.031**	**-10.993**
Programma 10. Financieel Beleid										
Algemene baten en lasten	-6	-4.236	6.953	-4.181	8.126	-4.181	8.534	-4.181	8.008	-4.181
Algemene uitkering	0	-274.715	0	-285.958	0	-277.945	0	-275.450	0	-281.091
Dividend en Winstuitkering	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142
Onvoorzien	200	0	200	0	200	0	200	0	200	0
Overige belastingen	5	-654	25	-654	25	-654	25	-654	25	-654
OZB belasting	2.013	-28.934	2.018	-29.844	2.018	-29.844	2.018	-29.844	2.018	-29.844
Reserveringen	54	0	54	0	54	0	54	0	54	0
Treasury	1.835	-1.450	2.335	-1.143	3.545	-1.337	4.471	-1.433	5.340	-1.433
Vennootschapsbelasting	188	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**4.290**	**-310.131**	**11.584**	**-321.922**	**13.967**	**-314.102**	**15.302**	**-311.703**	**15.645**	**-317.344**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**483.646**	**-466.461**	**474.178**	**-480.681**	**468.256**	**-461.658**	**453.113**	**-455.009**	**459.322**	**-460.981**

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Jeugdwerk	0	-107	0	-230	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp	550	-625	0	-664	0	-314	0	-239	0	0
Wmo algemeen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wmo beschermd wonen	3.200	-4.180	0	-5.000	0	-5.000	0	0	0	0
Wmo collectieve voorzieningen	4.564	-8.930	4.375	-16.326	4.389	-339	4.402	-352	4.402	-352
Wmo begeleiding en dagbesteding	0	-492	0	-246	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**8.314**	**-14.335**	**4.375**	**-22.466**	**4.389**	**-5.653**	**4.402**	**-592**	**4.402**	**-352**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	340	-357	340	-357	340	-357	340	-350	340	-350
Begeleide participatie	0	-2.181	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Inkomensregelingen	0	-40	0	-40	0	-40	0	0	0	0
Minimabeleid	0	-191	0	-191	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	-96	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	-442	822	-139	0	-39	0	-39	0	-851
Geldzorgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**340**	**-3.307**	**1.162**	**-752**	**340**	**-461**	**340**	**-414**	**340**	**-1.226**
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur										
Gezondheid	0	-12	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunst en cultuur	2.858	0	2.922	0	1.999	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	812	-1.094	12	-218	12	-198	12	-198	12	-198
Sportaccommodaties	0	-276	0	-221	0	-193	0	-193	0	-193
Sportbeleid en activering	0	-87	0	-99	0	0	0	0	0	0
Musea	200	-21	0	-221	0	-21	0	-21	0	-21
Totaal programma	**3.870**	**-1.490**	**2.934**	**-760**	**2.011**	**-412**	**12**	**-412**	**12**	**-412**
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte										
Riolering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegen, straten en pleinen	8.891	-56	12.523	-542	23	-542	23	-720	23	-924
Afvalverwijdering particulieren	1.330	-2.333	0	-187	0	-117	0	-117	0	-117
Milieubeheer	0	-20	0	-120	0	-120	0	-39	0	-20
Openbaar groen	0	-211	0	-185	0	-110	0	-110	0	-110
Klimaat en energie	94	-935	870	-2.244	31	-1.407	31	-179	0	-25
Totaal programma	**10.314**	**-3.554**	**13.392**	**-3.279**	**54**	**-2.297**	**54**	**-1.166**	**23**	**-1.196**
Programma 5. Economie										
Economische ontwikkeling	0	-8.007	0	-44	0	-106	0	-31	0	0

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Haven	0	0	0	0	0	-827	0	0	0	0
Industrieterreinen	308	-1.400	0	-80	0	0	0	0	0	0
Recreatie en toerisme	0	-48	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Totaal programma	**308**	**-9.455**	**0**	**-127**	**0**	**-936**	**0**	**-34**	**0**	**-3**
Programma 6. Stadscentrum										
Centrumontwikkeling algemeen	0	-70	0	-30	0	-30	0	0	0	0
Herontwikkeling Walkwartier	527	-1.176	868	-1.262	45	-197	45	-197	45	-197
Totaal programma	**527**	**-1.246**	**868**	**-1.292**	**45**	**-227**	**45**	**-197**	**45**	**-197**
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit										
Parkeren	2.305	-1.512	848	-2.237	802	-267	798	-267	603	-287
Verkeer	4.412	-12.656	1.475	-1.407	1.475	-424	1.475	-278	1.475	-523
Ruimtelijke ordening	876	-646	221	-190	0	-100	0	0	0	0
Strategische projecten/samenwerking	6.701	-4.273	16.020	-12.266	11.950	-11.116	1.099	-370	2.638	-1.850
Volkshuisvesting	1.554	-454	0	-1.091	0	-54	0	-47	0	-47
Woningbouwcomplexen	5.342	0	5.647	0	2.672	0	2.667	0	874	0
Overige bedrijfsmatige activiteiten	426	-6.432	5.000	-142	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**21.616**	**-25.973**	**29.211**	**-17.333**	**16.899**	**-11.961**	**6.039**	**-962**	**5.590**	**-2.708**
Programma 8. Veilige omgeving										
Integrale veiligheid	0	-67	0	0	0	0	0	0	0	0
Veiligheidsregio	0	-200	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**0**	**-267**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 9. Besturen in verandering van tijden										
College	103	-210	103	0	103	0	103	0	103	0
Overhead	989	-4.399	1.539	-2.478	296	-1.789	146	-564	146	-204
Verkiezingen	0	-31	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijkgericht werken	0	-877	4.173	-1.245	0	-1.170	0	-1.045	0	-895
Totaal programma	**1.092**	**-5.517**	**5.816**	**-3.723**	**399**	**-2.959**	**249**	**-1.609**	**249**	**-1.100**
Programma 10. Financieel Beleid										
Algemene baten en lasten	1.700	-188	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringen	0	-1.712	0	-1.567	0	-5.304	0	-3.763	0	-2.001
Treasury	0	-373	0	-319	0	-227	0	-15	0	33
Totaal programma	**1.700**	**-2.272**	**0**	**-1.885**	**0**	**-5.532**	**0**	**-3.778**	**0**	**-1.968**
TOTAAL MUTATIES RESERVES	**48.081**	**-67.416**	**57.758**	**-51.617**	**24.137**	**-30.438**	**11.141**	**-9.164**	**10.661**	**-9.162**
RESULTAAT	**531.727**	**-533.877**	**531.936**	**-532.298**	**492.393**	**-492.096**	**464.254**	**-464.173**	**469.982**	**-470.144**

8. Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden

Het volgende overzicht laat de lasten en baten per programma zien, inclusief alle mutaties uit deze programmabegroting.

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning										
0.1 Bestuur	3.907	-200	3.591	0	3.577	0	3.577	0	3.577	0
0.10 Mutaties reserves	48.081	-67.216	56.136	-51.095	24.137	-30.015	11.141	-8.796	10.661	-8.853
0.2 Burgerzaken	3.607	-2.414	3.710	-2.549	3.670	-2.398	3.271	-1.842	3.028	-1.466
0.4 Overhead	54.866	-7.350	54.314	-9.486	51.891	-9.999	50.136	-9.528	49.724	-9.527
0.5 Treasury	1.835	-1.592	2.335	-1.285	3.545	-1.479	4.471	-1.575	5.340	-1.575
0.61 OZB woningen	0	-16.775	0	-17.316	0	-17.316	0	-17.316	0	-17.316
0.62 OZB niet-woningen	0	-12.027	0	-12.397	0	-12.397	0	-12.397	0	-12.397
0.63 Parkeerbelasting	0	-3.194	0	-2.369	0	-2.369	0	-2.369	0	-1.943
0.64 Belastingen overig	2.682	-988	2.714	-988	2.714	-988	2.714	-988	2.714	-988
0.7 Algemene uitkering en over	0	-274.715	0	-285.958	0	-277.945	0	-275.450	0	-281.091
0.8 Overige baten en lasten	-986	-4.236	5.972	-4.181	7.145	-4.181	7.553	-4.181	7.027	-4.181
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	188	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal groep	**114.181**	**-390.707**	**128.771**	**-387.623**	**96.678**	**-359.086**	**82.864**	**-334.440**	**82.071**	**-339.335**
1. Veiligheid										
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.694	-91	7.963	0	7.966	0	7.966	0	7.966	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	6.858	-180	7.274	-80	6.994	-80	6.842	-80	6.692	-80
Totaal groep	**14.552**	**-271**	**15.238**	**-80**	**14.960**	**-80**	**14.808**	**-80**	**14.658**	**-80**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat										
2.1 Verkeer en vervoer	19.255	-996	20.457	-13.228	17.749	-728	18.285	-728	19.043	-728
2.2. Parkeren	3.181	-1.016	4.534	-1.016	2.610	-1.016	2.614	-1.016	2.977	-1.589
2.4 Economische havens en waterwegen	1.257	-405	1.395	-405	2.295	-405	1.542	-405	1.540	-405
Totaal groep	**23.693**	**-2.417**	**26.386**	**-14.649**	**22.655**	**-2.149**	**22.440**	**-2.149**	**23.559**	**-2.723**
3. Economie										
3.1 Economische ontwikkeling	10.510	-459	1.649	0	1.699	0	1.574	0	1.511	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11.607	-4.469	4.302	-4.122	2.147	-1.966	4.122	-3.942	4.319	-4.139
3.4 Economische promotie	543	-753	511	-668	511	-668	538	-668	538	-668
Totaal groep	**22.660**	**-5.680**	**6.462**	**-4.790**	**4.356**	**-2.634**	**6.235**	**-4.610**	**6.369**	**-4.807**
4. Onderwijs										
4.2 Onderwijshuisvesting	6.497	-351	6.050	-2.018	5.932	-322	5.919	-322	9.318	-627

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
4.3 Onderwijsbel en leerlingenzaken	6.796	-4.250	6.903	-4.250	6.903	-4.250	6.922	-4.250	6.922	-4.250
Totaal groep	**13.293**	**-4.601**	**12.953**	**-6.267**	**12.835**	**-4.572**	**12.841**	**-4.572**	**16.241**	**-4.877**
5. Sport, cultuur en recreatie										
5.1 Sportbeleid en activering	1.707	-798	1.363	-664	1.164	-664	1.164	-664	1.164	-664
5.2 Sportaccommodaties	9.277	-2.275	9.544	-2.322	9.792	-2.300	9.831	-2.300	9.600	-2.300
5.3 Cultuurpresent, productie en participatie	4.829	-81	5.267	-81	6.103	-81	7.967	0	8.017	0
5.4 Musea	1.666	-105	1.931	-105	1.707	-105	1.707	-105	1.707	-105
5.5 Cultureel erfgoed	335	0	740	0	330	0	330	0	330	0
5.6 Media	6.289	-1.350	6.422	-1.350	6.050	-1.350	6.049	-1.350	6.049	-1.350
5.7 Openbaar groen en recreatie	12.669	-625	12.703	-600	12.697	-350	12.703	-350	12.697	-350
Totaal groep	**36.773**	**-5.234**	**37.970**	**-5.122**	**37.842**	**-4.850**	**39.752**	**-4.770**	**39.565**	**-4.770**
6. Sociaal Domein										
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	30.492	-16.416	29.006	-14.109	29.286	-13.910	29.069	-13.910	29.047	-13.910
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.552	0	1.607	0	1.607	0	1.607	0	1.607	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	324	0	334	0	334	0	334	0	334	0
6.3 Inkomensregelingen	53.663	-40.981	53.525	-40.634	52.964	-40.634	52.884	-40.634	52.884	-40.634
6.4 Begeleide participatie	20.870	0	17.605	0	16.807	0	16.221	0	15.471	0
6.5 Arbeidsparticipatie	7.133	-344	7.331	0	7.296	0	7.297	0	7.464	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	9.208	-331	9.624	-302	9.524	-302	9.524	-302	9.524	-302
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	10.871	-926	11.104	-882	11.104	-2.079	5.892	-2.079	5.776	-2.079
6.712 Begeleiding (WMO)	10.152	0	9.705	0	9.705	0	9.405	0	9.405	0
6.713 Dagbesteding (WMO)	2.433	0	2.445	-86	2.339	0	2.339	0	2.339	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	133	-12	133	-12	133	-12	133	-12	133	-12
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	28.926	0	28.891	0	28.841	0	28.841	0	28.841	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	12.971	0	14.474	0	11.843	-1.367	11.025	-1.377	11.025	-1.377
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	3.639	0	3.639	0	3.639	0	3.639	0	3.639	0
6.791 PGB WMO	899	0	899	0	899	0	899	0	899	0
6.792 PGB Jeugd	339	0	339	0	339	0	339	0	339	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	21.872	0	28.079	0	29.227	0	25.369	0	26.619	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.284	-8	4.923	-5	4.923	-5	4.923	-5	4.923	-5
6.821 Jeugdbescherming	2.382	0	2.384	0	2.386	0	2.386	0	2.386	0

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2026		2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
6.822 Jeugdreclassering	328	0	328	0	328	0	328	0	328	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.653	0	1.503	0	1.503	0	1.503	0	1.503	0
Totaal groep	**225.122**	**-59.019**	**227.878**	**-56.029**	**225.027**	**-58.309**	**213.958**	**-58.319**	**214.486**	**-58.319**
7. Volksgezondheid en milieu										
7.1 Volksgezondheid	11.544	-1.144	11.931	-473	11.738	-473	11.739	-473	11.739	-473
7.2 Riolering	7.262	-9.117	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246	7.331	-9.246
7.3 Afval	16.897	-18.939	17.028	-19.833	16.956	-19.833	16.955	-19.833	16.954	-19.833
7.4 Milieubeheer	6.637	-2.617	8.174	-2.383	7.330	-2.026	7.960	-3.889	4.024	-60
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	361	-179	411	-179	411	-179	411	-179	410	-179
Totaal groep	**42.702**	**-31.995**	**44.876**	**-32.114**	**43.767**	**-31.757**	**44.396**	**-33.620**	**40.458**	**-29.791**
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing										
8.1 Ruimte en leefomgeving	11.133	-4.341	8.115	-1.453	5.945	-1.176	5.735	-1.120	5.671	-1.061
8.2 Grondexploitaties (niet-bedrijven)	19.881	-24.458	15.707	-20.847	20.819	-23.206	13.717	-16.215	19.398	-20.103
8.3 Wonen en bouwen	7.736	-5.153	7.581	-3.323	7.509	-4.278	7.509	-4.278	7.506	-4.278
Totaal groep	**38.750**	**-33.952**	**31.403**	**-25.623**	**34.273**	**-28.660**	**26.961**	**-21.613**	**32.576**	**-25.442**
RESULTAAT	**531.727**	**-533.877**	**531.936**	**-532.298**	**492.393**	**-492.096**	**464.254**	**-464.173**	**469.982**	**-470.144**

9. Totaaloverzicht subsidies

Hierna geven we een overzicht van alle uitgaande subsidieregelingen per programma en per product (bedragen in euro's).

Omschrijving	Begroting 2027
Programma 1. Welzijn en zorg	
Jeugdhulp	
R-178 Subsidie ONS welzijn jeugdhulp	4.998.271
R-216 Subsidie Haspel POH GGZ Jeugd	301.654
Totaal Jeugdhulp	**5.299.925**
Wmo begeleiding en dagbesteding	
R-217 Subsidie Interzorg Zorgbuurthuis Hageltje	345.421
Totaal Wmo begeleiding en dagbesteding	**345.421**
Versterken sociale en pedagogische basis	
R-1001 Subsidies Jeugd- en jongerenactiviteiten	36.032
R-1002 Subsidies Kindervakantieactiviteiten	30.854
R-1003 Subsidies Org. plattelandsjongeren ((KPJ`s)	3.075
R-1005 Subsidies Wijkst. Samenlevingsopbouw	56.218
R-1022 Subsidies Scoutinggroepen	66.982
R-1046 Subsidie Werkgroep homosexualiteit NVIH/COC	8.362
R-1063 Subsidie Sahelp	3.023
R-1075 Declaratiereg ONS Welzijn Straatspeeldag	4.333
R-1083 Projectbudget Jongerenraad	11.426
R-1095 Stelpost Projecten Mondiale Bewustwording	3.132
R-1143 Subsidie Jeugdorganisatie Aktie Fix	255
R-1145 Uitkering Legaat van Cooth	6.219
R-1199 Subsidies Mondiale Bewustwording	295
R-1209 Subsidie Kinder Aktie Komite Ruwaard	12.009
R-1224 Eigen budget Jongerenraad	1.195
R-1229 Stelpost Jeugdparticipatie	5.171
R-1236 Declaratiesubsidie Huurkosten Jongerenraad	4.798
R-167 Subsidie St. Dorpsblad Torenklanken Geffen	1.769
R-211 Subsidie ONS welzijn jongerenwerk	881.583
R-223 Subsidies Sociale Basis	415.770
R-54 Welzijn op recept	77.000
R-55 Mantelzorg	51.260
Totaal Versterken sociale en pedagogische basis	**1.680.761**
Wmo sociale basis en welzijn	
R-1026 Subsidies Migrantenorganisaties	13.506
R-1027 Subsidies Instellingen voor Beschermd Wonen	6.302
R-1028 Subsidies Ouderenbonden	78.188

Omschrijving	Begroting 2027
R-1050 Subsidie St. Slachtofferhulp Nederland	31.425
R-1064 Subsidie KBO-kring Oss	2.211
R-1066 Subsidie Seniorenraad (O.S.O.)	9.437
R-1078 Subsidieregeling Woontussenvoorzieningen	7.590
R-1137 Budgetsubsidie St. Vluchtelingenwerk Oss	255.015
R-1200 Subsidies Huurkosten (indirecte subsidies)	76.181
R-1223 Stelpost verdeelplan Projecten WMO	6.340
R-1249 Subsidie Stichting NAH4US	2.986
R-1251 Subsidie Adviesraad Sociaal Domein	103.342
R-179 Subsidie ONS welzijn volwassenen	3.571.472
R-184 Subsidie Ypse Dementie	72.200
R-190 Subsidies Proeftuin Ruwaard	3.068.843
R-215 Subsidie ONS welzijn Individ. Sociaal Werk	1.607.341
R-218 Subsidie Thuis in Oss vluchtelingenopvang	3.159.140
R-221 Subsidies Proeftuin Ussen	2.240.584
R-1114 Subsidie Lokale Act. Novadic-Kentron PITD	92.684
R-228 Subsidie Lokale act. Novadic-Kentron DIMS	20.247
R-229 Subsidie GGZ Oost-Brabant Storm-project	162.680
Totaal Wmo sociale basis en welzijn	**14.587.714**
Wmo beschermd wonen en maatschappelijke ontwikkeling	
R-212 Subsidie ONS welzijn psychisch kwetsbaar	52.858
R-213 Subsidie preventie beschermd wonen	68.195
Totaal Wmo beschermd wonen en maatschappelijke ontwikkeling	**121.053**
Totaal Programma 1. Welzijn en zorg	**22.034.874**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	
Arbeidsparticipatie	
R-16 Samenwerking Noordoost-Brabant Werkt	101.400
R-185 Subsidie Thuis in Oss	7.681
Totaal Arbeidsparticipatie	**109.081**
Minimabeleid	
R-1244 Subsidies Tegen Armoede	412.689
R-22 Armoedebeleid	17.850
R-31 Rechtsbescherming (POK)	213.642
Totaal Minimabeleid	**644.181**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	
R-1127 Budgetsubsidie St. Volksuniversiteit Oss eo	115.541
R-58 OAB	3.544.961
Totaal Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**3.660.502**

Omschrijving	Begroting 2027
Onderwijshuisvesting	
R-165 Subsidie VVE Ravengaarde	5.360
Totaal Onderwijshuisvesting	**5.360**
Totaal Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	**4.419.124**
Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	
Evenementen en stadspromotie	
R-1019 Subsidies Carnavalsverenigingen	2.355
R-1020 Subsidies Oranjecomitees	6.435
R-1021 Subsidies St.Nicolaascomitees	2.959
R-1037 Subsidie Stichting Herpen in woord en beeld	390
R-1038 Subsidie Stichting Kiosk	9.283
R-1041 Subsidie Werkgroep Cultuur	3.480
R-1080 Subsidieregeling Koningsdag Basisscholen	2.644
R-1096 Subsidieregeling Eenmalige Evenementen	54.888
R-1111 Subsidies Stichtingen Carnavalsvieringen	28.588
R-1112 Subsidies Imkerverenigingen	386
R-1178 Subsidie Het vierde beeld	7.552
R-17 budget nieuwe initiatieven	22.990
R-173 Subsidie Maasdijk Marathon	21.443
R-26 Kleine kermissen	25.000
Totaal Evenementen en stadspromotie	**188.393**
Gezondheid	
R-1023 Subsidies EHBO-verenigingen	1.923
R-1097 Subsidies lokale afdelingen Zonnebloem	5.025
R-1109 Subsidie Stichting Ons Klupke	542
R-1191 Stichting VPTZ Oss - Maasland	39.895
R-1232 Subsidie Stichting Reanimatie Oss	2.857
R-195 Subsidie dekkend netwerk AED`s	65.700
Totaal Gezondheid	**115.942**
Kunst en cultuur	
R-1007 Subsidies Gilden en Schutterijen	1.034
R-1008 Subsidies Harmonieën en Fanfares	128.061
R-1009 Subsidies Heemkundeverenigingen	36.290
R-1012 Subsidies Opera- en Operetteverenigingen	21.832
R-1014 Subs. Toneelgezelschappen en Volksdansgroep	43.676
R-1016 Subsidies Zelfstandige Zangkoren	18.876
R-1033 Subsidie Orgelkring FC Smits	963
R-1036 Subsidie Rollend creatief (Megen)	1.774
R-1039 Subsidie Stichting Oss Cultureel	60.581
R-1065 Subsidie Maaslandgilde	4.118

Omschrijving	Begroting 2027
R-1082 Subsidie Fantastival	44.509
R-1088 Stelpost Stimulering Kleine Verenigingen	24.584
R-1102 Subsidie Stichting Popkollektief regio Oss	22.445
R-1125 Budgetsubsidie St. Theater De Lievekamp	1.433.625
R-1126 Budgetsubsidie Stichting Muzelinck	1.390.861
R-1138 Stichting Overleg Kunstzinnige Vorming Oss	43.017
R-1166 Subsidie Genootschap Beeldende kunst	2.623
R-1206 Subsidies Big Bands en Muziekkappellen	18.886
R-1217 Subsidie Werkgroep Woord	6.915
R-1219 Interculturele activiteiten	4.848
R-168 Subsidies Molenaarsverenigingen	9.233
R-172 Subsidie Groene Engel	690.848
R-192 Subsidie Poëzie Podium	1.195
R-196 Subsidie stichting Veteranen Oss	1.792
R-198 Subsidie Drumband Dedico Demen	2.985
R-199 Subsidie Stichting Archeologie Maasland	6.521
R-200 Subsidie Stichting Smederij Verhoeven	1.418
R-222 Subsidie Muzelinck cultuurcoaches	83.752
R-8 Monumentensubsidie	45.889
R-48 Cultuureducatie met Kwaliteit	80.271
Totaal Kunst en cultuur	**4.233.422**
Media	
R-1025 Subsidies Sublokale Omroepen	9.001
R-1054 Subsidie Stichting Omroep Maasland	424.489
R-1124 Budgetsubsidie St. Openbare Bibliotheek Oss	3.654.782
Totaal Media	**4.088.272**
Sociaal-cultureel werk	
R-1018 Subsidies Vrouwenorganisaties	10.010
R-1067 Subsidie De Beestenbergh	13.107
R-1068 Subsidie Speeltuin Elckerlyc	64.423
R-1160 Subsidie Gemeensch.huis Acropolis Personeel	34.622
R-1165 Subsidies Cursussen Vrouwenorganisaties	1.673
R-1256 Subsidie Sichting Rechtswinkel Oss	15.052
R-127 Subs. exploitatie Gemeensch.huis Acropolis	5.828
R-170 Subsidies beheerstichtingen	76.816
Totaal Sociaal-cultureel werk	**221.531**
Sportbeleid en activering	
R-1030 Subsidies Jeugdleden Sportverenigingen	72.563
R-1085 Subsidies Stratenlopen c.a.	599
R-1090 Stelpost sportstimulering, verenigingskader	385
R-1257 Subsidie Sport Expertise Centrum	912.688
R-189 Subsidie TOP Oss Foundation	4.845

Omschrijving	Begroting 2027
Totaal Sportbeleid en activering	**991.080**
Totaal Programma 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	**9.838.640**
Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	
Verkeer	
R-1029 Subsidies Buurtbusverenigingen	7.079
R-15 Mobiliteit	7.773
R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss	33.026
R-202 Subsidie Stichting de Maasveren	37.500
R-25 Verkeerseducatie	148.839
Totaal Verkeer	**234.217**
Volkshuisvesting	
R-1034 Subsidie Parochie MOO voor aanlichten kerk	155
R-1079 Subsidieregeling Geschiedschrijving gem.Oss	1.099
R-1196 Subsidie Huur, Onderhoud Ravensteinse Molen	29.864
R-220 Subsidie Clarissen Klooster Megen	19.000
R-57 Open monumentendag	7.000
Totaal Volkshuisvesting	**57.118**
Totaal Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	**291.335**
Programma 5. Economie	
Centrumontwikkeling algmeen	
R-197 Subsidie Centrummanagement Living Statues	11.946
R-204 Subsidie Stichting Centrummanagement Oss	95.564
R-227 Subsidie stichting Berghem Events Winterrijk	60.000
Totaal Centrumontwikkeling algmeen	**167.510**
Economische ontwikkeling	
R-16 Samenwerking Noordoost-Brabant Werkt	301.677
R-56 Budget arbeidsmarkt	15.000
Totaal Economische ontwikkeling	**316.677**
Recreatie en toerisme	
R-1250 Subsidies lokale recreatie en toerisme	40.804
R-1260 Subsidie Stichting Maasmeanders	19.113
Totaal Recreatie en toerisme	**59.917**
Totaal Programma 5. Economie	**544.104**
Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte	

Omschrijving	Begroting 2027
Openbaar groen	
R-1061 Subsidie Stichting Landschapsbeheer	7.920
R-203 Subsidie Stichting Landerij VanTosse	18.027
R-21 Subsidie onderhoud bijzondere bomen	25.000
Totaal Openbaar groen	**50.947**
Klimaat	
R-1062 Subsidie IVN	6.582
R-186 Subsidie Global Goals Oss	11.946
R-226 Subsidie maatregelen klimaatadaptatie	25.000
Totaal Klimaat	**43.528**
Totaal Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte	**94.475**
Programma 7. Veilige omgeving	
Integrale veiligheid	
R-100 Subsidie Stichting Radar	59.227
R-219 Subsidie Stichting Halt	49.220
Totaal Integrale veiligheid	**108.447**
Totaal Programma 7. Veilige omgeving	**108.447**
Eindtotaal	**37.330.999**

Inkomende subsidies

Hierna geven we een overzicht van de inkomende subsidies per programma over het jaar 2025 (bedragen in euro's). De uitgaven lopen regelmatig nog door in de komende jaren. Specifieke uitkeringen zijn niet in dit overzicht opgenomen. De specifieke uitkeringen zijn afzonderlijk verantwoord in de Sisa-bijlage in het Jaarverslag en de Jaarrekening 2025.

Subsidies per programma	**Ontvangen in 2025 in €**
1. Welzijn en zorg	*23.440*
Bijdragebeschikking voor het begeleiden van ex-gedetineerden in 2025	23.440
2. Werk, inkomen en onderwijs	*515.757*
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) 2025	247.861
Europees Sociaal Fonds+ 2021-2027 (ESF)	267.896
3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid	*278.269*
Subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed De Koppelinck	41.872
Subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed Oude Klooster	236.397
4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	*153.453*
Wijkscan gezonde leefomgeving; bewegen en ontmoeten voor ouderen	15.000
Bijdrage verhuizen ziekenhuispoort	5.000
Bijdrageregeling regionale mobiliteitsprogramma's Noord-Brabant	130.507
Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	2.946
6. Energie, klimaat en openbare ruimte	*263.298*
Bijdrageregeling haalbaarheidsstudies Energiehubs Noord-Brabant	60.000
Subsidieregeling natuurbrandbeheersing Noord-Brabant	5.000
Subsidieregeling natuur Noord-Brabant, paragraaf 4 Aanleg faunavoorzieningen gemeentewegen	198.298
9. Besturen in verandering van Tijden	*1.284.734*
Subsidieregeling Praktijkleren	5.670
RMC (Doorstroompunt) 2025	912.679
RMC 2025 Jongerenaanpak	356.385
Regeling Subsidie uitbreiding capaciteit Groene Boa	10.000
Totaal	**2.518.951**